

Основна школа „Вук Караџић“ Краљево

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
ЗА ПЕРИОД ОД 2026/2027. ДО 2029/2030. ГОДИНЕ

1. ДЕО

Краљево, јун 2026. године

1. УВОД

Основно образовање и васпитање траје осам година, обавезно је за све ученике и обухвата два циклуса од по четири разреда. У првом циклусу је настава организована као разредна, а у другом као предметна. **Мисија основног образовања и васпитања** јесте да обезбеди квалитетно образовање доступно сваком детету, развијајући његове компетенције, вредности и потенцијале за даље школовање, лични развој и одговорно учешће у друштву. **Основне функције** основног образовања су: образовна - стицање знања и развијање кључних компетенција, васпитна - развијање моралних вредности, одговорности, толеранције и поштовања људских права, социјална - припрема ученика за живот и рад у заједници, сарадњу и активно грађанство, развојна - подстицање интелектуалног, емоционалног, физичког и креативног развоја, припремна - оспособљавање за наставак школовања и целоживотно учење.

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм је документ на основу којег се остварује Развојни план и укупан образовно-васпитни рад у школи. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Школски програм за **први и други циклус** основног образовања и васпитања Основне школе „Вук Караџић“ припремио је Стручни актив за развој школског програма.

Наставничко веће на седници која је одржана 29.06.2026. године, је утврдило предлог Школског програма за први и други циклус основног образовања и васпитања.

Школски програм је израђен у складу са Националним оквиром образовања и васпитања. Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, кључних компетенција за целоживотно учење и општих међупредметних

компетенција, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање циљева, задатака, стандарда и исхода а који су регулисани на националном и школском нивоу.

Школа објављује школски програм у складу са Законом и Статутом. Школски програм доноси школски одбор, по правилу, на период од четири године. Поједини делови Школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школски програм се остварује на српском језику и ћириличном писму.

1.1 НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм се остварују кроз редовну и изборну наставу, додатни и допунски рад и ваннаставне активности. Садржаји свих наставних предмета који се у школи уче се међусобно повезују и прожимају. Циљеви су јасно и прецизно одређени по разредима и доприносе ефикаснијој реализацији наставног сажета. За остваривање циљева школског програма значајно је ефикасно планирање на годишњем и месечном нивоу, као и припремање наставника за свакодневну наставу. На часовима ће се користити најразличитији активни приступи рада са децом како би се максимално допринело развоју сваког ученика. Начини остваривања школског програма је у тесној вези са:

- узрасним карактеристикама и могућностима ученика,
- потребама и интересовањима ученика,
- условима у којима се реализују настава и ваннаставне активности,
- расположивим људским и материјалним ресурсима.

1.2 ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви Школског програма су:

- да омогући наставницима и стручним сарадницима професионални ослонац у планирању, реализацији и евалуацији целокупног рада у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања,
- да родитељима/старатељима и ученицима омогући оријентацију у избору школе,
- да обезбеди праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.
-

1.3 ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) Обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика
- 2) Обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) Свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) Развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

- 5) Развијање свести о значају одрживаог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) Континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) Развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) Пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) Развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) Развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности за самовредновање, самоиницијативе и изражавање свог мишљења;
- 11) Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота,
- 12) Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неогвање дургарства и пријатељства;
- 13) Развијање позитивних људских вредности;
- 14) Развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање личности;
- 16) Развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) Повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком рока трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) Повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.4 ОПШТИ ПРИНЦИПИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

- 1) једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање заснованом на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације;
- 2) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама детета и ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;
- 3) поштовање људских права и права сваког детета, ученика и одраслог и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;

4) висок квалитет образовања и васпитања за све; квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке, примена достигнућа научних дисциплина важних за процес образовања и васпитања и прилагођених узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог;

5) целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних компетенција;

6) образовање и васпитање засновано на компетенцијама у складу са стратешким и функционалним оквиром за планирање и остваривање процеса образовања и васпитања, чиме се стварају услови и пружа подршка за развој свих компетенција;

7) професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и секретара, стални професионални развоји висок ниво професионалне одговорности и етичности;

8) хоризонталну и вертикалну проходност којом се осигурава могућност да ученици и одрасли током образовања промене врсту образовања (хоризонтална проходност) и могућност даљег образовања и стицања вишег нивоа образовања (вертикална проходност);

9) демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика, поштујући потребе и права уз обавезе и одговорности;

10) аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичности установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:

1) сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, локалном заједницом и широм друштвеном средином;

2) подршци преласка детета, односно ученика у следећи ниво образовања и васпитања и остваривању континуитета у образовању и васпитању;

3) идентификацији, праћењу и подстицању ученика и одраслих са изузетним способностима (талентовани и даровити) уз обезбеђивање услова да, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и васпитања и установама;

4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју, инвалидитетом и из осетљивих група, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања и васпитања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, деца, ученици и одрасли са здравственим проблемима остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;

5) смањењу стопе напуштања система образовања и васпитања, посебно лица из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом и других лица са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног и интеркултуралног образовања и васпитања;

6) каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;

7) остваривању права на образовање и укључивањем у систем образовања и васпитања на различитим узрастима и нивоима, без угрожавања других права детета и других људских права;

8) сарадњи са ученицима, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, као и остваривања одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања.

1.5 КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у пројектени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;

2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;

3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);

4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;

5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;

6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;

7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;

8) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

1.6 ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова

релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака и неопходне свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење. Опште међупредметне компетенције за крај основног образовања и васпитања у Републици Србији су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

1.7 ИСХОДИ

Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:

- 1) имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују;
- 2) умети да ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском, односно на српском и језику националне мањине и најмање једном страном језику користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
- 3) бити функционално писмени у математичком, научном и финансијском домену;
- 4) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
- 5) бити способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање;
- 6) бити оспособљени за самостално учење;
- 7) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације;
- 8) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања;
- 9) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима;
- 10) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању, примењивати усвојене здравствене навике неопходне за активан и здрав животни стил;
- 11) умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- 12) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;

- 13) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима;
- 14) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.

1.8 СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања. Образовни систем Републике Србије има пет врста стандарда и то су:

- 1) стандарди постигнућа ученика;
- 2) стандарди компетенција наставника;
- 3) стандарди компетенција директора;
- 4) стандарди квалитета рада установе;
- 5) стандарди квалитета учбеника.

1.9 ЛИЧНА КАРТА ШКОЛЕ

Матична школа Основне школе „Вук Караџић“ налази се у насељу Рибница у улици Излетиничка 10. Ученици од првог до осмог разреда распоређени су у 20 одељења (9 одељења млађих разреда и 11 одељења старијих разреда). У школи ради и продужени боравак, сатри групе ученика првог и другог разреда.

У саставу Основне школе „Вук Караџић“ раде два издвојена одељења:

- издвојено осморазредно одељење Берановац налази се на удаљености од 2 километра од матичне школе у улици Првомајска бб у насељу Берановац. Ученици су распоређени у 21 одељење (9 одељења млађих разреда и 12 одељења старијих разреда).

- издвојено четвороразредно одељење Каменица удаљено је 15 километара од матичне школе у истоименом селу на адреси Каменица бб. Наставу похађају ученици у два комбинована одељења: првог и трећег разреда и другог и четвртог разреда.

Матична школа Основне школе „Вук Караџић“ има две зграде од којих је једна од 50m² у потпуности реконструисана од последица земљотреса у току лета 2017. године. За наставу, у две смене, користи се 18 учионица, а настава се одвија по кабинетском принципу, јер су све учионице претворене у кабинете или специјализоване учионице. Једна од ових учионица, непосредно поред школске кухиње опремљена је за продужени боравак који је пре три године у потпуности реновиран и опремљен модерним и савременим садржајима.

Зграда матичне школе је приземна, састављена из три дела, а у сваком су опремљене санитарне просторије за ученике и наставнике.

За наставу физичког васпитања користи се фискултурна сала и школско двориште. У саставу фискултурне сале налазе се свлачионице (мушка и женска), ходник, санитарне просторије и справарница. Укупна површина фискултурне сале је 630m². Фискултурна сала има сопствено централно грејање на гас.

Школско двориште је крајем 2015. године реконструисано и представља полигон где ученици вежбају безбедност у саобраћају и саобраћајне прописе. На њему је обновљена хоризонтална сигнализација.

У матичној школи ради изузетно опремљена библиотека, са 8979 књига. Овај фонд је сваке године све богатији, захваљујући средствима МП која наша школа добија. Од земљотреса у новембру 2010. године библиотека је била смештена у једној од учионица старог дела зграде матичне школе, да би се у априлу 2019. године вратила у потпуно реконструисан објект где је претходно радила. Библиотека нуди велики број књига из књижевности ван школског програма, белетристику и савремене романе 20. и 21. века; разноврсне енциклопедије за најмлађе ученике; књиге историјских садржаја: биографије познатих научника као и велики избор стручне литературе за ученике и наставнике.

Ћачка кухиња опремљена је за дистрибуцију ужине за ученике и obroка за продужени боравак.

У школи је смештена и ради зубна амбуланта Здравственог центра Студеница за ученике наше школе.

Од осталих просторија у оквиру зграде су канцеларије (директора, секретара, рачуноводства, педагошко-психолошке службе и наставничка канцеларија), оставе, ходници, тоалети, котларница.

Целокупан школски простор загрева се сопственим централним грејањем на гас од школске 2023/2024.године, захваљујући Пројекту енергетске санације објекта и средствима Министарства рударства и енергетике и Града Краљева.

Школа се снабдева водом из градског водовода.

Укупна површина школског простора који се користи је 2620 m².

Издвојено одељење Берановац за наставу од првог до осмог разреда у две смене користи се 14 учионица, а настава од петог до осмог разреда се одвија по кабинетском принципу, јер су све учионице претворене у кабинете или специјализоване учионице.

Настава физичког васпитања изводи се, када су погодне временске прилике, на спортским теренима у дворишту школе опремљеним за кошарку и мали фудбал, а у зимском периоду у холу школе.

У школи ради мала ђачка кухиња која је опремљена за дистрибуцију ученичке ужине, површине 10 m².

Од осталих просторија у школи су канцеларије (помоћника директора, педагошко-психолошке службе и наставничка канцеларија), ходници и санитарни чворови.

Зграда школе је приземна, загрева се системом сопственог централног грејања на лож уље, а водом се снабдева из градског водовода.

Укупна површина зграде издвојеног одељења на Берановцу је 1470 m².

Издвојено одељење Каменица има 2 учионице од 31m² и 23m² које испуњавају нормативом предвиђене површине за извођење комбиноване наставе. У једној

учионици изводи се настава првог и трећег разреда, а у другој настава другог и четвртог разреда и све у преподневној смени. Настава физичког васпитања изводи се у дворишту школе када су временски услови повољни.

Укупна површина школских објеката који се користе је 4630 m².

Школа поседује систем видео надзора у циљу повећања безбедности ученика и заштите објекта.

2. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20	720	20	720	21	756	21	756
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ¹	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1-3	36-108	1-3	36-108	1-3	36-108	2-4	72-144
УКУПНО: А + Б		21-23	756-828	21-23	756-828	22-24	756-828	22-24	792-864

* Наставник разредне наставе реализује предложене теме из области здравственог васпитања интегрисано кроз обавезне и изборне наставне предмете. Здравствено васпитање је интегрисано и кроз обавезне и изборне наставне предмете у старијим разредима.

2.1.1 Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23	756-828	21-23	756-828	21-23	756-828	22-24	792-864
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
4.	Настава у природи ²	7 -10 дана годишње		7 -10 дана годишње		7 – 10 дана годишње		7 - 10 дана годишње	

(2)Настава у природи организује се за ученике од првог до четвртог разреда, у трајању од 7 до 10 дана, уз писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 80% ученика истог разреда, уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака. Изузетно, настава у природи, може да се организује за ученике одељења у којем писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика. За ученике који не одлазе на наставу у природи ће бити организована настава у школи.

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ³	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње	

(3)Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

2.2 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136

9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ¹	2	72+54 ¹	3	108	3	102
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: А		24	918	25	954	28	1008	28	952
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ²	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Немачки језик/ Италијански језик ³	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5	108-180	3-5	108-180	3-5	108-180	3-5	108-180
УКУПНО: А + Б		27-29	1026-1098	28-30	1062-1134	31-33	1116-1188	31-33	1054-1122

(1) Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета физичко и здравствено васпитање.

(2) Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета.

(3) Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

2.2.1 Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-29	1026-1098	28-30	1062-1134	31-33	1116-1188	31-33	1054-1122
2.	Слободне наставне активности ⁴	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

(4) Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада.

Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁵	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	2 дана годишње		2 дана годишње		2 дана годишње		3 дана годишње	

(5) Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА И ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ПО РАЗРЕДИМА СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Програми обавезних и изборних предмета, са начинима и поступцима за њихово остваривање се налазе у годишњим, тематским и оперативним плановима рада наставника сложених у фасцикле. Програми обавезних и изборних предмета су засновани на стандардима постигнућа ученика, општим циљевима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика и усмерени су на процесе и исходе учења.

Програми наставе и учења усмерени су на процес и исходе учења. Садржаји су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе и обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних. Исходи који су дати за крај наставне године се операционализују за наставну област-тему и наставну јединицу. Начин и поступци за остваривање програма су усмерени на остваривање исхода и приказани су кроз наставне јединице, типологију наставног часа, међупредметно повезивање и евалуацију квалитета испланираног.

Међупредметно повезивање (корелација) се врши преко садржаја и исхода који су заједнички за два или више предмета, што води ка развоју међупредметних компетенција.

Сви елементи планирања и програмирања наставног рада су конкретизовани у писаним припремама наставника.

У оперативним плановима рада наставника назначене су наставне јединице које се баве заштитом од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања а део су акционог плана превентивних активности Програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (ЗЗ).

Такође, назначене су и наставне јединице које се односе на професионалну оријентацију (ПО), здравствено васпитање (ЗВ) и иновације у настави (УЧ).

У оперативним плановима рада за 4. разред је планирано да поједине наставне јединице реализују наставници предметне наставе, и то по један час у току првог и другог полугодишта.

Критеријуми оцењивања су израђени на основу образовних стандарда/нивоа постигнућа и Правилника о оцењивању.

Приликом остваривања програма уважаваће се узрастне карактеристике ученика, у процесу психофизичког развоја и у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика. Такође, уважаваће се искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и вршиће се њихово повезивање са садржајима наставе.

Поштоваће се индивидуалне разлике међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања.

У настави ће се више користити задаци и едукативне игре који развијају логички и алгоритамски начин мишљења. Користиће се методе и технике рада које подстичу активно и стваралачко учење и које захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација.

Настава ће се иновирати применом партиципативних, кооперативних, активних и искуствених метода наставе и учења. Примењиваће се тимска, амбијентална, програмирана, пројектна, проблемска, интегративна и егземпларна настава.

У школи ће се интегративном наставом и тематским планирањем реализовати наставни садржаји на тему: Дан школе, Нова година, Васкрс и Дан заштите животне средине. Дечја недеља ће се реализовати тимском и интердисциплинарном наставом у оквиру Стручног већа наставника разредне наставе, стручног већа за друштвене науке, стручног већа за ликовну и музичку културу и физичко васпитање.

У поступку вредновања користиће се позитивна повратна информација, похвала и награда као средство за мотивисање ученика.

3.1 ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОРЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји више нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

4.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК			РАЗРЕД:	ПРВИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да се упознају, доживе и оспособе да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ Почетно читање и писање Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање / глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, љ; џ, ч; ј, љ).	-Разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; -Влада основном техником читања и писања ћириличног текста; -Разуме оно што прочита;	– СРП.ОО1.О.1.1. – СРП.ОО1.О.1.5. – СРП.ОО1.О.2.1. – СРП.ОО1.О.2.2. – СРП.ОО1.О.3.2. - СРП.ОО1.С.1.9. – СРП.ОО1.Н.2.1.	- Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана - Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења - Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Појединачно шчитавање и логичко читање - Читање хорски, само повремено (у циљу подстицања ученика који заостају у савладавању читања)	Формативно, оцењивање усмених одговора ученика Писане провере Домаћи задаци Активност ученика на часу Евалуација на крају месеца и током појединих часова

			- Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације - Гласно читање уз аналитичку и критичку процену;	
КЊИЖЕВНОСТ (поезија, проза, текст, лик) Књижевни појмови: песма; прича; догађај; место и време збивања; књижевни лик – изглед, основне особине и поступци; драмски текст за децу; шаљива песма; басна; загонетка ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Проза Драмски текстови Популарни и информативни текстови ДОМАЋА ЛЕКТИРА	Активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; -препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; - уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; -изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу; -препозна загонетку и разуме њено значење; - препозна басну и разуме њено значење;	– СРП.ОО1.О.1.6. – СРП.ОО1.О.1.7. – СРП.ОО1.О.2.5. – СРП.ОО1.О.2.6. – СРП.ОО1.О.2.7. – СРП.ОО1.О.3.5. – СРП.ОО1.С.1.2. – СРП.ОО1.Н.1.3. – СРП.ОО1.С.1.7. – СРП.ОО1.Н.1.3.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана; Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду; Обезбеђивање корелације са сродним предметима; Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења; Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Формативно, свакодневно, оцењивање усмених одговора ученика Активност ученика на часу Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задаци Писане провере
ЈЕЗИК (глас, слово, реченице по значењу, употреба великог слова, тачка, упитник, узвичник) Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене	Разликује слово, реч и реченицу; - Правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са	– СРП.ОО1.О.1.2. – СРП.ОО1.С.1.3. – СРП.ОО1.С.3.3.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикана	Формативно, свакодневно, оцењивање усмених одговора ученика Активност ученика на часу Самоевалуација и

односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника иузвичника у реченици.	одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; -Правилно употреби велико слово;	– СРП.ОО1.Н.1.1.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Реализација садржаја ове теме врши се указивањем на разликовану функцију гласа у оквиру речи. Постепено ће се скретати пажња на важност правилног писања слова, односно правилног изговарања гласова. Истовремено скретаће се пажња на то да реченице почињу великим словом и да се завршавају тачком, знаком питања или знаком узвика. Када се реченица изговара ученицима се скреће пажња на њену интонацију.	евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задаци Писане провере
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (порука, текст, описивање, богаћење речника, изражајно казивање и читање, правописна правила)	-Учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; -Усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; усмено	- СРП.ОО1.О.1.3. – СРП.ОО1.О.1.4. – СРП.ОО1.О.2.3. – СРП.ОО1.О.3.1.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду	Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током

Говорење Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци. Усмена порука. Причање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богађење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и језичке игре. Слушање Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи. Игре за развијање слушне пажње. Писање Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука. Краћа текстуална целина: о сопственом	описује ствари из непосредног окружења; -Бира и користи одговарајуће речи у говору; -На правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; -Напамет говори краће књижевне текстове; - Учествује у сценском извођењу текста; - Пажљиво и културно слуша саговорнике; слуша, разуме и парафразира поруку; -Слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; - Примењује основна правописна правила; - Пише читко и уредно; - Писмено одговара на постављена питања; - Спаја више реченица у краћу целину; -Пише	– СРП.ОО1.О.3.3. – СРП.ОО1.О.3.4. – СРП.ОО1.С.1.4. – СРП.ОО1.С.2.4. - СРП.ОО1.С.3.2. - СРП.ОО1.С.3.3. – СРП.ОО1.Н.3.1. - СРП.ОО1.С.1.1. - СРП.ОО1.С.2.1. - СРП.ОО1.С.3.1.	Обезбеђивање корелације са сродним предметима Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације У остваривању програмских садржаја врши се монографским поступком. Радиће се на више нивоа уз примену принципа индивидуализације, јер постоје деца која знају да читају и она која само познају слова али не знају да читају. Усвајање вештине читања вршиће се на одговарајућим текстовима, уз правило изговарање свих гласова и правилног наглашавања речи и реченица. Уче да пишу појединачна штампана и писана слова, речи и реченице. Размак између штампаних слова у речима мора да буде равномеран. Код учења писаних слова посебан акценат ставити на графичко повезивање слова у речима. Она треба да буду исте висине и дебљине, а размак између речи уједначен. Писање ће увежбавати кроз преписивање,	појединих часова Домаћи задатак Писана провера Формативно свакодневно оцењивање читања ученика. Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова.
--	--	--	--	--

искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање. Читање Књижевни текстови. Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др. Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др. Информативни текстови: 1. уџбенички 2. вануџбенички	реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - Гласно чита, правилно и са разумевањем; -Тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног; -Пронађе информације експлицитно изнете у тексту.		допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика и самостално писање краћих прича. Акценат ће бити стављан на просторну оријентацију у свесци. Текстове који су једноставни, кратки и засновани на хронолошком низању догађаја, ученици ће одређивати где се и када дешава радња и разумеће узрочно-последични распоред догађаја, односно шта се у фабулативном тексту десило прво, а шта је следеће, шта претходи неком догађају, а шта из њега следи. Акценат ће бити на оспособљавању ученика да уочавају непознате и мање познате речи у тексту. Усмено изражавање изводиће се кроз игре и активности где се вежба комуникација.	
Начин прилагођавања	На основу резултата иницијалног теста прилагодити захтеве могућностима ученика.			

4.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Енглески језик	РАЗРЕД: Први
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе енглеског језика у другом разреду је оспособљавање ученике да на енглеском језику комуницирају у усменом облику, на основном нивоу, о темама из њиховог непосредног окружења, као и подстицање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика и олакшавање разумевања других и различитих култура и традиција. Стимулише критичко и креативно мишљење, радозналост и истраживачки дух и омогућава одговарајући социјални и интелектуални развој ученика.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Welcome to the Story Garden Поздрављање и представљање	СПК 1 - ученик користи основни вокабулар и једноставне граматичке структуре у усменој комуникацији; - ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења; - ученик описује предмете једноставним језичким средствима. СПК 2 - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - ученик разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; - ученик примењује основне стратегије комуникације у кратким дијалозима. СПК 3 - ученик поздравља и отпоздравља; - ученик представља себе и друге; - ученик поставља и одговара на једноставна питања; - ученик даје кратка и једноставна упутства; - ученик искаже и прихвати захвалност; - ученик разуме позив и реагује на њега.	Основни ниво CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. Средњи ниво CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. Напредни ниво CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету и усмено изражавање прикладних поздрава приликом разговора. Језички садржаји: Hi! Hello. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you Језички садржаји: My name's Maria /I'm Maria. What's your name? (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја. Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Језички садржаји: Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look!	- Праћење напретка сваког ученика од стране наставника врши се на сваком часу, усменим путем, кроз дијалог наставник- ученик, ученик- ученик. - Наставник процењује ниво знања ученика и даје оцене у виду коментара/ описне оцене о томе које је исходе ученик остварио и у којој мери, као и давање предлога за побољшање и даљи рад (формативно оцењивање), и сумативно. - Наставник посматра и вреднује да ли ученик разуме (вежбе слушања), да ли прати инструкције за рад и адекватно реагује: да ли самостално решава задатке у радној свесци (слушај, повежи, заокружи, одреди, пронађи); да ли је у стању да према упутствима наставника или са аудио-записа повеже појмове, дода делове слике, допуни информације, селекује тачне и нетачне исказе, утврди хронологију и слично (тестови слушања, сликовни диктати – слушај, обој, повежи, заокружи, означи,...);

			Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/ goodbye to your friend. Open/Close your books/ notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in/over /here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/find /match/draw/paint/repeat... Cut out/stick/point to... Поштовање основних норми учтивости; децје песме одговарајућег садржаја.	- Начини праћења и провере комуникативних вештина и знања и разумевања говора су: -драмске активности (игра улога, мини скечеви, луткарске мини представе, импровизација), симулације у паровима и групама; - игровне активности (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођењенове језичке грађе, пантомима, потпуни физички одговор), -мануелне активности (сечење, лепљење, бојење, прављење и сл.); - Наставник посматра да ли је ученик заинтересован за рад, да ли се труди, да ли активно учествује у раду, да ли му је потребно додатно време за израду задатка и сходно томе реагује; - Наставник похваљује сваки уложени труд и напор, прихвата идеје и сугестије ученика (кад год је то могуће), подстиче и похваљује креативност ученика; - На крају сваке теме ученици врше самовалацију, подстицање свести ученика о сопственом напредовању.
HELLO, LITTLE RED RIDING HOOD!	СПК 1 - ученик користи основни вокабулар који се односи на боје и бројеве;	Основни ниво CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.12.	Језичке активности у комуникативним ситуацијама. Разумевање и одговарање на неформални поздрав. Језички садржаји:	- континуирано праћење активности ученика; - формативно оцењивање; - усмено испитивање;

Поздрављање и представљање; изражавање упутстава и налога. Описивање предмета; изражавање количина.	- ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења; - ученик описује предмете користећи једноставна језичка средства; - ученик разуме и користи боје, бројеве и једноставне изразе за количину. СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге; - ученик разуме једноставне описе предмета; - ученик разуме једноставне исказе који се односе на боје, бројеве и количине; - ученик разуме позив на заједничку активност и реагује на њега. СПК 3 - ученик поздравља и отпоздравља; - ученик представља себе и друге; - ученик поставља и одговара на питања о количини; - ученик упућује позив на заједничку активност; - ученик прихвата или одбија позив користећи једноставне изразе.	CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. Средњи ниво CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. Напредни ниво CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	Знати како да кажеш своје име: My name's Maria /I'm Maria. What's your name? Разумевање и праћење једноставних упутстава на часу. Препознавање боја: What colour is...? Бројање до 10. How many...? Слушање и разумевање илустроване приче наглас или путем мултимедије. Певање и опонашање песме или бројалице. Личне заменице у функцији субјекта – I, you ...	- посматрање разумевања и реаговања на инструкције; - слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови; - драмске и игровне активности; - праћење рада у пару и групи; - вредновање учешћа и ангажовања ученика; - самоевалуација ученика на крају теме; - описно оцењивање
Pinocchio at school Описивање предмета; изражавање количина; тражење и давање информација личне природе.	СПК 1 - ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења-школа; - ученик разликује и именује боје и школски прибор	Основни ниво CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13.	(Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; децје песме одговарајућег садржаја. Слушање краћих једноставних описа предмета у којима се	- континуирано праћење активности ученика; - формативно оцењивање; - усмено испитивање; - посматрање разумевања и реаговања на инструкције;

	- ученик разуме кратке, једноставне описе предмета из непосредног окружења и реагује на њих; - ученик описује предмете из непосредног окружења користећи једноставна језичка средства СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге; - ученик разуме једноставне описе предмета; - ученик разуме једноставне исказе који се односе на боје и школски прибор; - ученик разуме позив на заједничку активност и реагује на њега. СПК 3 - ученик поставља и одговара на питања о количини; - ученик поставља и одговара на питања о боји и школском прибору; - ученик упућује позив на заједничку активност; - ученик прихвата или одбија позив користећи једноставне изразе.	CJ1.OO.O.3.14. Средњи ниво CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. Напредни ниво CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа предмета; тражење и давање информација у вези са описом предмета. Језички садржаји What's this/that? It's a/an... Is it a/an...? It's not a pen, it's a pencil. What colour is it? It's grey. The crayon is grey. Глагол to be за давање описа (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.	- слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови; - драмске и игровне активности; - праћење рада у пару и групи; - вредновање учешћа и ангажовања ученика; - самоевалуација ученика на крају теме; - описно оцењивање
Happy birthday sleeping beauty! Изражавање допадања/недопадања; честитање.	СПК 1 - ученик користи основни вокабулар који се односи на рођендане, играчке, боје и бројеве; - ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења; - ученик описује	Основни ниво CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога; - драмске активности и игра улога; - активности бројања и именовања предмета; - активности повезивања играчака, боја и бројева.	- континуирано праћење активности ученика; - формативно оцењивање; - усмено испитивање; - посматрање разумевања и реаговања на инструкције;

	предмете користећи једноставна језичка средства; - ученик разуме и користи бројеве и једноставне изразе за количину. СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге; - ученик разуме једноставне описе предмета; - ученик разуме једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; - ученик разуме позив на заједничку активност и реагује на њега. СПК 3 - ученик упућује једноставне честитке; - ученик искаже и прихвати захвалност и извињење; - ученик поставља и одговара на питања о количини; - ученик упућује позив на заједничку активност; - ученик прихвата или одбија позив користећи једноставне изразе.	CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5. Напредни ниво CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- рад у пару и групи; - TPR активности; - песме, рецитације и игре; - израда рођенданских честитки; - употреба флеш картица, постера и аудио материјала. Језички садржаји: Happy birthday! Here's a present for you! Thank you! Make a wish, I'm six, Let's dance! What is it? It's a... My (ball) is (blue and orange).	- слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови; - драмске и игровне активности; - праћење рада у пару и групи; - вредновање учешћа и ангажовања ученика; - самоевалуација ученика на крају теме; - описно оцењивање
Holidays Честитање	СПК 1 - ученик препознаје и именује појмове који се односе на тему (Christmas tree, Father Christmas, card...); - ученик препознаје и користи основне честитке (Merry Christmas, Happy New Year);	Основни ниво CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5.	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога; - игра улога (честитање празника); - певање песама везаних за празнике; - израда честитки и новогодишњих украса; - рад у пару и групи; - употреба флеш картица, слика и аудио материјала; - кратке комуникативне ситуације (честитање).	- усмена провера знања; - посматрање рада ученика у групи и пару; - праћење активности и ангажовања; - формативно оцењивање; - вредновање креативних радова (честитке, украси); - провера изговора и усвојености лексике; - праћење реаговања на инструкције;

	- ученик разуме једноставне устаљене изразе у вези са празницима. СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме и користи кратке пригодне изразе у комуникацији; - ученик учествује у једноставним дијалозима везаним за празнике. СПК 3 - ученик упућује Божићну и новогодишњу честитку; - ученик искаже захвалност на честитку (Thanks, same to you!); - ученик на матерњем језику објашњава сличности и разлике у прослави Божића у Великој Британији и у нашој земљи.	Напредни ниво CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	Језички садржаји: Merry Christmas! Happy New Year! Thanks, same to you! Christmas tree, Father Christmas, card. (Интер)културни садржаји: Божић и Нова година; начини прославе у Великој Британији и у нашој земљи; дечје песме и празничне игре.	- самоевалуација ученика на крају теме.
Hansel and Gretel's lunch Изражавање допадања и недопадања; исказивање потреба, осета и осећања; здрава и нездрава храна; култура исхране.	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне појмове везане за храну (sandwich, hamburger, piyu, crisps, orange juice,...); разуме и користи једноставне изразе допадања и недопадања (I like / I don't like); препознаје основне осете и потребе (hungry, thirsty). СПК 2 – ученик разуме једноставне исказе о храни, допадању/недопадању и реагује на њих; разуме питања о храни (Do you like...?); разуме основне разлике између здраве и нездраве хране; разуме једноставне исказе о потребама и осећањима. СПК 3	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1; CJ1.OO.O.3.1; CJ1.OO.O.3.2; CJ1.OO.O.3.5; Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1; CJ1.OO.C.3.1; CJ1.OO.C.3.2; CJ1.OO.C.3.5; Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1; CJ1.OO.H.3.1; CJ1.OO.H.3.2; CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	- слушање и понављање лексике (food vocabulary) - TPR активности и игре - дијалози: I'm hungry! Do you like...? I like / I don't like... - рад у пару (питање–одговор о храни) - класификација здрава / нездрава храна - песме и рецитације о храни - употреба флеш картица и слика - симулације у ресторанима / продавници - мануелне активности (цртање менија, хране). Језички садржаји:	- формативно праћење на часу - усмено испитивање кроз дијалог - слушни задаци и реаговање на инструкције - радни листови - праћење активности у пару и групи - игровне и драмске активности - самоевалуација ученика - описно оцењивање

	– ученик изражава допадање/недопадање; поставља и одговара на једноставна питања о храни; изражава основне потребе и осећања; учествује у краткој комуникацији о исхрани и културолошким навикама у исхрани.	CJ1.OO.H.3.14.	- препознавање величине предмета (храна) A big apple A small apple	
Easter (Васкрс) Честитање празника; препознавање и именовање појмова везаних за Васкрс; упоређивање начина прославе у Великој Британији и Србији.	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне појмове везане за Васкрс (egg, bunny, basket...); разуме једноставне изразе за честитање празника. СПК 2 – ученик разуме кратке честитке и реагује на њих; препознаје основне културолошке елементе прославе Васкрса у енглеском говорном подручју; разуме једноставне исказе у вези са празником. СПК 3 – ученик упућује једноставну честитку; учествује у краткој комуникацији везаној за празник; уочава и на матерњем језику објашњава сличности и разлике у прослави Васкрса.	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1; CJ1.OO.O.3.1; CJ1.OO.O.3.2; CJ1.OO.O.3.12; CJ1.OO.O.3.13. Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1; CJ1.OO.C.3.1; CJ1.OO.C.3.2; Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1; CJ1.OO.H.3.1; CJ1.OO.H.3.2; CJ1.OO.H.3.12; CJ1.OO.H.3.13; CJ1.OO.H.3.14.	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога - TPR активности и игра улога - израда васкршњих честитки и украса - групни и парни рад - песме и рецитације тематски везане за празник - употреба флеш картица и слика - културолошко поређење празника (ВБ / Србија) - мануелне и креативне активности	- формативно праћење активности ученика - усмена провера кроз дијалог и игру улога - праћење учешћа у групним активностима - вредновање креативних радова (честитке, украси) - посматрање изговора и комуникације - самоевалуација ученика на крају теме - описно оцењивање
The Bremen Band Описивање живих бића.	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне домаће и дивље животиње; ученик препознаје кључни вокабулар за опис животиња (делови тела, боје, величине); - ученик разуме једноставне исказе о количини предмета (животиња). СПК 2	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1, CJ1.OO.O.3.1, CJ1.OO.O.3.2, CJ1.OO.O.3.5, Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1, CJ1.OO.C.3.1, CJ1.OO.C.3.2, CJ1.OO.C.3.5,	- слушање и понављање описа животиња; - TPR активности (имитација животиња и радњи); - рад у пару (питања и одговори о количини животиња); - игре погађања животиња; - коришћење флеш картица и слика; - драмске активности и мини дијалози; - мануелне активности (цртање, бојење животиња);	- континуирано формативно праћење усмене комуникације; - усмено испитивање кроз дијалог; - слушни задаци (повежи, заокружи, одговори); - сликовни диктати; - радни листови; - праћење активности у играма улога и групном раду; - процена ангажовања и сарадње; - самоевалуација ученика на крају теме.

	– ученик разуме кратке описе животиња и реагује на њих; ученик разуме исказе о количини предмета (животиња); ученик разуме једноставне молбе, захвалност и извињење у комуникацији. СПК 3 – ученик описује животиње једноставним језичким средствима; ученик поставља и одговара на питања о способностима; ученик изражава молбу, захвалност и извињење у краткој комуникацији; ученик користи How many dogs can you see? у исказивању количине животиња.	Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1, CJ1.OO.H.3.1, CJ1.OO.H.3.2, CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- песме и рецитације о животињама. - слушање и понављање музичких инструмената (violin, guitar, trumpet, maracas, drum, cymbals, piano) - препознавање музичких инструмената на основу звука Грамматика: једноставна множина именица. Језички садржаји: Look, a... Woof, woof.../What is it?/ It's a dog. What colour is your fish? One donkey, two dogs, three cats... I love music! (Интер)културни садржаји: животиње и природа; кућни љубимци; правила учтивости комуникације у енглеском језику.	
Goldilocks and The Bear Family Представљање; исказивање положаја у простору.	СПК 1 - ученик препознаје и именује појмове који се односе на тему дом и породица; - ученик препознаје и именује појмове који се односе на тему- просторије у стану/кући, намештај; -разуме и користи предлоге за место– in, on, under; - ученик представља друге; - ученик разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; - ученик препознаје и именује чланове породице и кућне љубимце;	Основни ниво CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5. Напредни ниво CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	- слушање и понављање кратких дијалога и текстова; - игра улога и драмске активности; - TPR активности; - рад у пару и групи; - флеш картице, слике и постери; - кратки дијалози о породици (чланови породице) и дому (просторије у кући); - описивање слика и ситуација; - мануелне и игровне активности (цртање породице, прављење мини пројеката). Језички садржаји: Who's this/that? It's my father. Where's my dad? He's in the	- континуирано праћење активности ученика; - формативно оцењивање; - усмено испитивање; - слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови; - посматрање разумевања и реаговања; - праћење рада у пару и групи; - драмске и игровне активности; - вредновање ангажовања; - самоевалуација ученика на крају теме.

	- ученик препознаје и користи основне речи за положај у простору. СПК 2 - ученик поставља и одговара на једноставна питања личне природе; - ученик изражава припадање и поседовање; - ученик користи једноставне исказе о породици и кућним љубимцима; - ученик разуме и користи основне предлоге и прилоге за место (in, on, under, here, there); - ученик разуме кратке исказе о положају у простору. СПК 3 - ученик самостално учествује у краткој комуникацији о породици, дому и кућним љубимцима; - ученик описује породицу и простор користећи више једноставних реченица; - ученик користи конструкцију have got у усменом излагању; - ученик уочава и описује сличности и разлике у породичним односима и култури становања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.	CJ1.OO.H.3.14.	garage. Where's your dog? It's in the garden. Личне заменице (he, she), присвојни придеви (my, your), показне заменице (this, that), предлози за место (in, on, under), прилози (here, there), питања са Where. (Интер)културни садржаји: породица, пријатељи, кућни љубимци, култура становања (село/град), основне сличности и разлике у представљању породице у различитим културама.	
--	---	----------------	---	--

4.3 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА				РАЗРЕД: ПРВИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици , способност комуникације математичким језиком и писмом, примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.					
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА		ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ГЕОМЕТРИЈА	Положај, величина и облик предмета <i>Просторне релације. Величина предмета и бића.</i> <i>Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа.</i> <i>Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.</i>	-Одређује међусобни положај предмета и бића као и њихов положај у односу на тло; -Упореджује предмете и бића по величини; -Именује и уочава геометријске облике предмета из непосредне околине; -Именује геометријска тела ; -Именује геометријске фигуре; -Сложе/разлаже фигуру која се састоји од познатих облика; -Разликује унутрашњост и спољашњост; -Разликује релације у, на ван; -Разликује праву,криву, изломљену,отворену и затворену линију; -Црта праву линију и дуж помоћу лењира;	– МАТ.ОО1. О.1.7. – МАТ.ОО1. О.2.2. – МАТ.ОО1. О.2.3. – МАТ.ОО1. О.3.2.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала; илустрација, шема, графикона. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду.; Обезбеђивање корелације са сродним предметима; Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења; Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације; Стваралачке игре с циљем одређивања положаја објеката према себи; Концима у боји, лењиром уочавати, а затим цртати линије и спајати тачке;	Формативно, свакодневно, оцењивање усмених одговора ученика Активност ученика на часу Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задаци Писане провере
	Линије				

	<i>Права, крива и изломљена линија.</i> <i>Затворена и отворена линија.</i> <i>Тачка и линија. Дуж.</i>	-Уочава тачку; -Спаја тачке правим и кривим линијама; -Групише предмете према њиховим заједничким својствима -Упореди предмете и бића по висини и дужини; -Упореди предмете и бића по ширини.		Цртање линија кредом по табли, бојицама по папиру, фломастером по фолији.	
БРОЈЕВИ <i>Бројање, писање и читање бројева.</i> <i>Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој.</i> <i>Упоредивање бројева.</i> <i>Редни бројеви.</i> <i>Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој.</i> <i>Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој.</i> <i>Својства сабирања.</i> <i>Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом.</i>	– Броји унапред и уназад и са прескоком; – Прочита, запише, упореди и сложи бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; – Користи редне бројеве; – Разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; – Користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; – Сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; – Сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; – Растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања;	– МАТ.ОО1. О.1.1. – МАТ.ОО1. О.1.2. – МАТ.ОО1. О.2.1. – МАТ.ОО1. О.3.1. – МАТ.ОО1.О.3.4. – МАТ.ОО1. С.1.1. – МАТ.ОО1. С.2.1. – МАТ.ОО1. С.3.1. – МАТ.ОО1. Н.1.1.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона; Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду; Обезбеђивање корелације са сродним предметима; Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења; Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Формативно, свакодневно, оцењивање усмених одговора ученика Активност ученика на часу Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задаци Писане провере	

<i>Динар, кованице и новчанице до 100 динара.</i>	– Реши текстуални задатак са једном операцијом; – Разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; – Уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;			
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ <i>Мерење дужине нестандартним јединицама мере.</i>	– Прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; – Измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере; – Преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.	– МАТ.ОО1.О.2.4. – МАТ.ОО1.О.3.3. – МАТ.ОО1. О.3.5.	У оквиру ове теме, кроз практичне активности треба упознати ученике са концептом мерења, без увођења стандардних јединица мере. Ученици треба да: измере задате дужине надовезивањем и пребројавањем јединичних мера, прикажу резултате мерења (табелом или дијаграмом) и упореде њихове дужине; Решавају се задаци пресликавања (померања) тачке или фигуре у квадратној мрежи. Оваквим задацима се повезују знања о облицима, дужима и мерењу. Задавати текстуалне, проблемске задатке, задатке са геометријским	Формативно, свакодневно, оцењивање усмених одговора ученика Активност ученика на часу Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задаци Писане провере

			приказом аритметичких задатака, текстуалне задаткеу којима су дати и подаци који нису битни за решавање задатка, логички задаци са одричним реченицама.	
Начин прилагођавања	На основу резултата иницијалног теста потребно је прилагодити захтеве могућностима ученика.			

4.4 СВЕТ ОКО НАС

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС			РАЗРЕД: ПРВИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења предмета свет око нас јесте да ученик упознаје себе, своје природно и друштвено окружење и развија способности за активан и одговоран живот у њему, као и вредности које су усмерене ка изградњи личног и националног идентитета и неговању интеркултуралности.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Ја и други -Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. -Права и обавезе чланова група. -Правила понашања појединаца и групе. -Празници: породични, школски. -Основна осећања (радост, страх, туга и бес). -Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом).	– идентификује групе људи којима припада (породица, вршњаци, одељење, разред, школска заједница) и своју улогу у њима; – поштује договорена правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; – чува своју, школску и имовину других; – препозна и исказе радост, тугу, страх и бес уважавајући себе и друге;	– ПД.ОО1.О.1.9. – ПД.ОО1.О.1.8. – ПД.ОО1.О.2.5. - ПД.ОО1.О.3.1. – ПД.ОО1.О.3.4. – ПД.ОО1.О.3.5. – ПД.ОО1.С.3.4. – ПД.ОО1.Н.2.4. - ПД.ОО1.Н.3.2.	У оквиру теме Ја и други налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као друштвено биће, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада (породица, школа, вршњаци). Када се говори о основним животним потребама, ту се првенствено мисли на физиолошке потребе	Праћење и вредновање се врши континуирано, уз уважавање интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Праћење се и вреднује оствареност прописаних исхода кроз усмено излагање ученика, систематски вођен дијалог од стране

-Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима.	– правовремено и примерено ситуацији исказе своје основне животне потребе за храном, водом, сном и одласком у тоалет; – опише породичне и школске празнике и своју улогу у њима; – уважи различитости својих вршњака и других људи; – сарађује са вршњацима у заједничким активностима; – препозна заставу Републике Србије и примерено се понаша приликом интонирања химне;		заједничке за све људе, као и на одређена правила понашања која омогућавају задовољавање тих потреба. Размишљање и дискусија не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, такође, представља једну од суштински важних васпитних компоненти предмета. Без обзира о којим друштвеним групама је реч, неопходно је, на адекватним и ученицима блиским примерима, указивати на дуализам права и обавеза ученика.	наставника, посматрање активности ученика на часу, његовог ангажовања, самоиницијативност, уложен труд и залагање, кроз ангажовање у изради домаћих задатака и путем писаних провера. Прати се и вреднује напредовање ученика у остваривању исхода које може бити самостално, уз мању помоћ или уз већу помоћ. Прати се и вреднује ангажовање ученика које може бити стално или повремено.
Здравље и безбедност -Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. -Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). -Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).	– опише својим речима пример неке опасне ситуације из непосредног окружења; – примени правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице; – прати инструкције одраслих у случају изложености дејству природних непогода: поплава, земљотрес, пожар; – бира поступке и активности који су у складу са очувањем људског здравља; – препозна позитивне и негативне примере штедње	– ПД.ОО1.О.1.10. – ПД.ОО1.О.1.11. – ПД.ОО1.О.3.2. – ПД.ОО1.С.3.2. – ПД.ОО1.Н.3.1.	Акценат је на развијању навика здравог живљења и оспособљавање ученика да препознају и адекватно реагују у потенцијално опасним ситуацијама по њихово здравље и живот. Посебну пажњу у овом сегменту потребно је обратити на безбедност ученика у саобраћају, првенствено на оспособљавање ученика за безбедно кретање од куће до школе.	Праћење и вредновање се врши континуирано, уз уважавање интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Прати се и вреднује оствареност прописаних исхода кроз усмено излагање ученика, систематски вођен дијалог од стране наставника, посматрање активности ученика на часу, његовог ангажовања, самоиницијативност, уложен труд и залагање, кроз ангажовање у изради домаћих задатака и путем писаних провера. Прати се и вреднује напредовање ученика у

	воде и одлагања отпада у непосредном окружењу; – штеди воду и одложи отпад на предвиђено место;			остваривању исхода које може бити самостално, уз мању помоћ или уз већу помоћ. Прати се и вреднује ангажовање ученика које може бити стално или повремено.
Кретање и оријентација у простору и времену -Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. -Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	– разликује и именује различите начине покретања и кретања тела на примерима из непосредног окружења; – одреди ко или шта покреће тело на једноставним примерима из окружења; – се оријентише у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; – одреди време својих активности помоћу временских одредница: пре, сада, после; јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра, дани у недељи; делови дана, обданица и ноћ; – представи догађај или личност из прошлости породице користећи једноставан историјски извор;	– ПД.ОО1.О.2.3. – ПД.ОО1.О.2.6. – ПД.ОО1.О.3.3. – ПД.ОО1.С.1.5. – ПД.ОО1.С.1.6. – ПД.ОО1.С.1.7. – ПД.ОО1.С.2.7. – ПД.ОО1.С.2.5. – ПД.ОО1.С.3.3. - ПД.ОО1.Н.1.2. - ПД.ОО1.Н.2.1. - ПД.ОО1.Н.2.2.	Кретање и сналажење у простору и времену у оквиру теме Оријентација у простору и времену од кључног су значаја у првом разреду. Опажање односа у простору и времену (са налажењем референтног ослонаца), овладање одговарајућим појмовима и њихова адекватна употреба у различитим активностима ван школе и у школи представљају основ учења и један од основних ослонаца сазнајном развоју ученика. Садржаје који се односе на кретање и сналажење у простору коришћењем просторних одредница (напред-назад, лево-десно, горе-доле) и карактеристичних објеката пожељно је практично истраживати, како у учioniци тако и ван ње. Сналажење у времену конципирано је тако да се полази од основних, временски ближих појмова (делови дана; сада, пре, после; прекјуче, јуче,	Праћење и вредновање се врши континуирано, уз уважавање интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Прати се и вреднује оствареност прописаних исхода кроз усмено излагање ученика, систематски вођен дијалог од стране наставника, посматрање активности ученика на часу, његовог ангажовања, самоиницијативност, уложен труд и залагање, кроз ангажовање у изради домаћих задатака и путем писаних провера. Прати се и вреднује напредовање ученика у остваривању исхода које може бити самостално, уз мању помоћ или уз већу помоћ. Прати се и вреднује ангажовање ученика које може бити стално или повремено.

			данас, сутра, прекосутра; дани у недељи) који су потребни ученику за планирање и реализовање свакодневних активности. Важно је код ученика оствестити цикличност у смењивању наведених временских одредница - смена: обданице и ноћи, делова дана и дана у седмици.	
Човек ради и ствара -Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). -Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).	– опише занимања и послове чланова породице и запослених у школи на основу посматрања и/или разговора са њима; – одреди од којих материјала су направљени предмети из окружења; – одреди и именује својства материјала посматрањем и опипавањем предмета;	- ПД.ОО1.О.1.7. – ПД.ОО1.О.2.7. – ПД.ОО1.О.2.2. – ПД.ОО1.О.2.4. – ПД.ОО1.С.1.4. – ПД.ОО1.С.2.4. - ПД.ОО1.С.3.1. – ПД.ОО1.Н.2.3. – ПД.ОО1.Н.3.3.	<i>Човек ради и ствара</i> је тема која о човеку говори из другог угла - као свесном бићу. Веза природа-материјал-производ показује целовитост природних и друштвених феномена. Исходи који се односе на <i>материјале</i> остварују се на исти начин као и исходи који се односе на живу и неживу природу. У првом разреду акценат је на препознавању, именовању, упоређивању материјала који се користе у свакодневном животу, и основних, непосредно чулно доступних својстава (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво-глатко). Ученике је неопходно доводити у везу са предметима направљеним од тих материјала, односно повезати својства која се изучавају са употребном вредношћу одређених предмета, као и пажљивом употребом и одлагањем употребљених производа и амбалаже	Праћење и вредновање се врши континуирано, уз уважавање интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Прати се и вреднује оствареност прописаних исхода кроз усмено излагање ученика, систематски вођен дијалог од стране наставника, посматрање активности ученика на часу, његовог ангажовања, самоиницијативност, уложен труд и залагање, кроз ангажовање у изради домаћих задатака и путем писаних провера. Прати се и вреднује напредовање ученика у остваривању исхода које може бити самостално, уз мању помоћ или уз већу помоћ. Прати се и вреднује ангажовање ученика које може бити стално или повремено.

			на одговарајућа места.	
Разноврсност природе -Сунчева светлост и топлота. -Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. -Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. -Облици појављивања воде у непосредном окружењу. -Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. -Изглед земљишта: равница, брдо, планина. -Изглед земљишта у непосредном окружењу. -Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; -Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. -Изглед и делови тела биљака. -Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. -Човеково тело - делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). -Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. -Одговоран однос човека према животној средини (шtedња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).	– уочава разноврсност биљака и животиња на примерима из непосредног окружења; – препозна и именује спољашње делове тела биљака; – разликује главу, труп и удове као делове тела животиња и човека; – објасни улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; – препозна значај сунчеве светлости и топлоте, земљишта, воде и ваздуха за жива бића на очигледним примерима; – препозна и именује елементе живе и неживе природе и разликује их од производа људског рада; – испитује својства воде, земљишта и ваздуха једноставним огледима на основу упутства; – препозна облике појављивања воде у непосредном окружењу: поток, река, бара, језеро, падавине; – препозна изглед терена у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;	- ПД.001.0.2.1. – ПД.001.0.1.1. – ПД.001.0.1.2. – ПД.001.0.1.3. – ПД.001.0.1.4. – ПД.001.0.1.5. – ПД.001.0.1.6. – ПД.001.С.1.1. – ПД.001.С.1.2. – ПД.001.С.1.3. – ПД.001.С.2.1. – ПД.001.С.2.2. – ПД.001.С.2.3. – ПД.001.С.2.6. – ПД.001.Н.1.3. – ПД.001.Н.1.4.	Област под називом <i>Разноврсност природе</i> односи се на елементе и узајамно дејство живе и неживе природе. Појмови који се односе на <i>живи свет</i> надограђују се постепено, од <i>препознавања и именовања</i> биљака и животиња које су карактеристичне за непосредно окружење ученика, преко <i>класификација</i> које су базиране на спољашњем изгледу, односно чулно доступним карактеристикама (делови тела у првом разреду), ка <i>апстрактнијим формама</i> у другом разреду (животни процеси заједнички за сва жива бића, функција делова биљака и животиња). Новина у програму је јасно увођење човека као дела живе природе, са посебним нагласком на чулима, односно њиховој улози у свакодневном животу и спознавању света који нас окружује. Слична логика може се препознати и код изучавања <i>неживе природе</i>, без обзира да ли се елементима неживе природе приступа из угла географије, физике, хемије, екологије и сл. Тако се елементи неживе природе у првом разреду спознају уочавањем њихових појавних	Праћење и вредновање се врши континуирано, уз уважавање интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Прати се и вреднује оствареност прописаних исхода кроз усмено излагање ученика, систематски вођен дијалог од стране наставника, посматрање активности ученика на часу, његовог ангажовања, самоиницијативност, уложен труд и залагање, кроз ангажовање у изради домаћих задатака и путем писаних провера. Прати се и вреднује напредовање ученика у остваривању исхода које може бити самостално, уз мању помоћ или уз већу помоћ. Прати се и вреднује ангажовање ученика које може бити стално или повремено.

	– својим понашањем доприноси заштити и очувању радног и природног окружења; – поставља питања о појавама из непосредног окружења.		облика у непосредном окружењу и основних (чулима доступних својстава), а затим се иде ка сложенијим и апстрактнијим својствима у старијим разредима. Картографско описмењавање ученика млађих разреда основне школе започиње још у првом разреду, посматрањем околине и именовањем и упоређивањем географских појмова, објеката и појава у непосредном окружењу (брдо, равница, река, језеро...), као и оспособљавањем за сналажење у непосредној околини помоћу карактеристичних објеката. Приликом изучавања природних феномена нужно је већ од првог разреда постепено уводити ученике у различите начине прикупљања података о окружењу, њихову анализу, сврставање у групе и категорије по различитим карактеристикама, вођење белешки и закључивање. Посматрање и учествовање у једноставним огледима представља истраживачке активности примерене ученицима првог разреда. Концепт <i>одрживог развоја</i> и активно учешће ученика у заштити животне средине заједнички су и за <i>Свет око нас</i> и за <i>Природу и друштво</i>.
--	---	--	---

4.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА		РАЗРЕД: ПРВИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Односи у видном пољу Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.	- одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; - црта на различитим подлогама и форматима папира; - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; - опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/ предмета и облицима из природе и окружења; - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања;	Наставник подстиче ученике на размишљање техником асоцијације; Посматрањем објеката у окружењу; Илустровање сликом из уџбеника и часописа; Кроз игру.	Праћење активности ученика од почетка до краја часа; Естетска анализа радова; Доношење прибора за рад; Однос према раду; Самосталност и креативност; Уложен труд.

Обликовање Материјали прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовањескулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање ра зноврсних материјала. Обликовањесртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, ши рока, уска, дугачка, кратка, непрекинута, непрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. Обликовањеслике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...). Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и учбеника, уметничка дела...	- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; - пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; - одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; - црта на различитим подлогама и форматима папира; - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; - доживљаје, утиске, сећања и опажања. - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања. - одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; - преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену.	Наставник објашњава технике у форми кратког упутства пре и у току рада; Ученици истражују могућности ликовних техника; Цртају комбинујући прибор; Обликују глину; Боје; Сликају.	Праћење активности ученика од почетка до краја часа; Естетска анализа радова; Доношење прибора за рад; Однос према раду; Самосталност и креативност; Уложен труд.
Ликовна култура и окружење	- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор;	Наставник упућује ученике да постепено уочавају везу уметности и уметника са	Праћење активности ученика од

Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. Уметничка знамјена и производи. Сликари – сликар, вајар – скулптура, фотограф – фотограф фија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	- пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/ предмета и облицима из природе и окружења; - одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; - изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; - преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад. - повеже одабрану установу културе са њеном наменом; - поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.	свакодневним животом; Уочавају предмете које користе или виђају у свакодневном окружењу, а чији изглед су осмислили уметници; Ученици пореде свој и утисак других; Образлажу својим речима оно што им се свиђа или не свиђа; Обилазак установа културе.	почетка до краја часа; Естетска анализа радова; Доношење прибора за рад; Однос према раду; Самосталност и креативност; Уложен труд; Уметнички квивз.
Споразумевање Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. Традиција. Празници и украшавање.	- да препозна, објасни и користи различите начине споразумевања; - да протумачи и разуме поруку илустрације; - да препозна стрип и усвоји елементарна знања технике стрипа; - да протумачи визуелну поруку на прави начин и да се служи различитим знаковима у споразумевању; - да препозна елементе народне ношње и поједине традиционалне обичаје; - да објасни шта значи појам споразумевање, као и да примени различите начине споразумевања	Разумевање визуелних информација (рекламе, илустрације у уџбенику и дечјим часописима); Уочавање различитих звукова, боја, мимике и гестова; Украшавање одабраног знака; Игра Ледене краљице.	Праћење активности ученика од почетка до краја часа; Естетска анализа радова; Доношење прибора за рад; Однос према раду; Самосталност и креативност; Уложен труд.

Невербалноизражавање.Пантомима, игре, перформанс			
--	--	--	--

4.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА			РАЗРЕД: ПРВИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Слушање музике Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...).	-Објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна -разликује одабране звукове и тонове, певање-свирање, хор, један певач-група	Активно слушање музике; Објашњавање, својим речима утисака о слушаном делу; Разликовање одабраних звукова и тонова.	Разговор; Посматрање; Музички квиз; Усмено испитивање.

Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок). Тишина и одсуство звука. Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечано сти, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).	певача;оркестар/један свирач-група певача,боју различитих певачких гласова инструменатаи музичке изражајне елементе; -препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу -повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације,врсте гласа и боју инструмената и нструмента са карактером дела; -поштује договорена правила понашања при слушању музике; -користи самостално или уз помоћ одраслих,доступне носиоце звука;		
Извођење музике Изговор бројалице у ритму уз покрет – плескање, пукетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономотопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зеле но, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начииа свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.	-изговара у ритму уз покрет бројалице -пева по слуху песме различитог садржаја и расположења -пева по слуху уз покрет народне песме,музичке игре -примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном читању и писању и свирању -свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме,једноставне аранжмане,свирачке деонице у музичким играма -повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама,ритам са графичким приказом -учествују у школским приредбама и манифестацијама	Лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике; Вежбе правилног држања тела, дисање и говорне артикулације; Говор у ритму, певање и свирање; Извођење бројалица уз покрет.	Певање по слуху; Свирање на дечјим инструментима; Музички квиз.

Свирање инструменталних аранжмана на дејим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма. Музички бонтон			
Музичко стваралаштво Израда дејим ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дејим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на дејим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.	-направи дејим ритмичке инструменте; -ствара звучне ефекте ,покрет уз музику,мању музичку целину помоћу различитих извора звука,ритмичку пратњу за бројалице,песме и музичке игре помоћу различитих извора звука,музичко питање и одговорна ритмичким ударалкама,једноставну мелодију на краћи задати текст -изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај	Импровизација игре/покрета на одређену музику; Израда дејим музичких инструмената; Музичка импровизација; Музичка питања и одговори.	Оцењивање ученичких радова; Посматрање; Разговор.

4.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТЕЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ			РАЗРЕД: ПРВИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Физичке способности Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације Ходање и трчање Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање са реквизитом, – ходање са променом, правца и смера. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја,	-Ученик уме да извод-и једноставне форме природних облика кретања (хода, трчи) -Ученик уме да примени једноставне вежбе обликовања -Ученик зна да изведе вежбе природних и изведених кретања -Одржава равнотежу у различитим кретањима -Разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело -Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу	Садржај ће се реализовати селективно и поступно кроз групни рад, индивидуални, рад у пару, кооперативно учење, вршњачко подучавање на часовима редовне наставе, али и кроз ваннаставне активности (излети, кросеви, шетње, настава у природи, такмичења, Дани спорта и сл.) подстичући разне активности ученика кроз следеће етапе: одређивање радних задатака, утврђивања стања, средстава, метода за остваривање радних задатака, праћење и вредновање резултата рада, а са циљем да се ови садржаји представе	прати и проверава напредовање ученика у физичком и здравственом васпитању помоћу тестова за мерење; снагу ногу; брзинску издржљивост; снагу читавог тела; манипулативну координацију;

– игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.		и усвоје као систем. Овим активностима јачаће се ученичке компетенције: вештина комуникације и сарадње, компет. за целоживотно учење, вештине за живот у демократском друштву, брига за здравље, иницијативност и предузетничка компетенција.	
Скакање и прескакање Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања	- Ученик уме да изводи једноставне форме природних облика кретања (скаче, прескаче) - Поштује мере безбедности током вежбања - Примењује правилну технику дисања приликом вежбања - Комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу		
Бацања и хватања Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ	- Поштује правила игре - Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање - Стекао је моторичке способности учења у облицима кретања, бацања и хватања у различитим условима извођења различитим условима извођења		
Пузања, вишења, упори и пењања	- Ученик уме да изводи једноставне форме природних облика кретања - Пењу се на различите начине и справе		

Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори	-Правилно изводи једноставне вежбе обликовања без реквизита и са њима -Пењу се у комбинацији са другим кретањима -Развио је и усавршио моторичке способности вишења и пењања -Савладао одскакање,наскакање и прескакање		
Вежбе на тлу Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.	Ради вежбе обликовања -Изводи свећу, колут напред и колут назад -Чучи, клечи и четвороножно се креће -Оспособљен је за самостално вежбање и примену у животу		
Вежбе равнотеже Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.	-Одржава равнотежу -Хода по линији напред са правилним постављеним стопалом -Одржава равнотежу у различитим кретањима -Хода по линији уназад са опруженом упорном ногом -Хода по широком делу шведске клупе напред- уназад -Ради комбиноване вежбе		
Вежбе са реквизитима	-Одговорно се односи према реквизитима у просторима за вежбање		

Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластисом	-Ради вежбе обликовања са палицом,обручем,вијачом и другим реквизитима -Прескаче кратке и дуге вијаче -Учествује у елементарним играма са коришћењем палица , вијача,обруча,коцки и чуњева		
Плес и ритмика Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору. Полигон Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби)	-Ритмички хода и трчи -Игра уз одређену музичку пратњу -Игра дечији и народни плес -Ритмички хода и трчи са променом ритма -Зна елементе народног кола -Користи полигон са основним задацима на тлу -Користи комбиновани полигон на тлу уз коришћење справа и реквизита -Користи комбиновани полигон са елементима пењања(на шведски сандук, рипстол,шведска клупа...		
Култура вежбања и играња Основни термини у вежбању. Вежбама безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер	-Поштује правила понашања на просторима за вежбање -Поштује мере безбедности током вежбања -Навија фер и бодри учеснике у игри -Прихвата сопствену победу и пораз -Уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања -Наводи делове свога тела и препознаје њихову улогу -Прихвата победу и пораз на социјално прихватљив начин без ругања и ниподаштавања противника		

	-Подстиче и друге ученике да приликом игре или такмичења поштује своју и противничку екипу		
Здравствено васпитање Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом Правила понашања за столом током обедовања (постављање стола, правилно држање тела и руку током обедовања, правилно жвакање, понашање – гурање, бацање хране итд.).	-Уочава разлике између здравог и болесног стања -Одржава личну хигијену -Наводи делове свога тела и препознаје њихову улогу -Примењује здравствено хигијенске мере пре, у току, и након вежбања -Схвата значај здраве и разноврсне исхране. -Правилно се понаша за столом		

4.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ДИГИТАЛНИ СВЕТ	РАЗРЕД: ПРВИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Дигитално друштво Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.	-Препознаје дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; -Користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); -Наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; - Упореди дигитални и папирни уџбеник; -Упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; -Упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих.	Наставник треба да креира образовну ситуацију у којој ученици могу да виде да су дигитални уређаји свуда око њих, и да нису то само десктоп и лаптоп рачунари и таблети, већ и телефон, клима уређај, фрижидер, веш – машина и једни именом их зовемо дигитални уређаји. Навести ученике да дају примере коришћења дигиталних уређаја из свакодневног живота. Наставник треба да спроведе обуку ученика за коришћење дигиталних уџбеника. Омогућити ученицима да, на часу, вајају у пластелину популарни лик из цртаћа. Наставник користи прилику да са ученицима разговара о комуникацији са дигиталним уређајима и без њих. Ако постоји могућност организовати одлазак у музеј. Пре одласка на наставу у природу, посебно је значајно да наставник употреби неку од постојећих веб – презентација (http://viminacium.org.rs/izlozbe/viminacium-virtual-tour/) и виртуелно упозна ученике са местима које ће посетити.	- Самопроцена: програм наставе и учења очекује да ученици објасне нпр. начин функционисања једноставних алгоритама (укључујући и оне који су сами креирали), тестирају их, а затим откривају и исправљају грешке у њима. неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; - Вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. - Отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретних концепата. Питања која почињу са
Безбедно коришћење дигиталних уређаја Дигитални уређај и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са	-Прави разлику између основних правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; -Препознаје неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја;	Указати на чињеницу да се број занимања у којима је дигитални уређај доминантно средство за рад непрестано увећава и да отуда потиче потреба да негујемо здраве навике када је употреба дигиталних уређаја у питању. Нагласити да проблеми који настају са видом и коштано –	

непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).	-Уме да доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; -Препознаје основне податке о личности; -Уме да препозна зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; -Препознаје особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим или злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. -Уочава везу неких од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; -Зна да доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; -Разуме и зна да објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; - Наводи основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите), разуме и зна да објасни зашто је важно примењивати их.	мишићним системом не настају од употребе технологије, већ од неправилног положаја тела, претежног седења, дужег гледања без промене фокуса. Заједно излистати неке од здравствених ризика. Правилно одлагање електронског отпада важно је за очување здраве животне средине. Указати на чињеницу да нису све особе које користе интернет добронамерне. Од изузетног значаја је да ученици схвате који подаци спадају у податке о личности, као и на које начине их људи најчешће чине доступним на интернету. Нагласити ученицима на који начин да се понашају и коме да се обрате за помоћ у случају непримереног садржаја или понашања појединаца на интернету.	„Зашто” или „Како” посебно су корисна: Зашто није добро да чашу са слатким пићем држиш поред дигиталног уређаја? Како ради твој алгоритам? Зашто је потребно да водиш рачуна о дужини времена које је потребно у раду са дигиталним уређајем? итд. - Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.
Алгоритамски начин размишљања Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема.	-Анализира једноставан познати поступак. -Препознаје симболе договореног тумачења.	Знања ученика и садржаје осталих обавезних предмета и изборних програма требало би искористити како би се пред њих поставио адекватан	

Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.	Предлаже кораке за спровођење једноставног познатог поступка. -Тумачи симболе познатог/ договореног значења и предлаже кораке за његово спровођење- Уочава и исправља грешке у алгоритму. -Тумачи понашање дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.	задатак – поступак који треба да анализирају и предложе кораке за његово спровођење (колут унапред, писање слова, низ сличица од којих треба саставити причу, низ сличица међу којима има сувишних...) Наставник треба да уведе термин алгоритам и да га ученицима протумачи као упутство за решавање неког проблема или извођење неког поступка. Наставник треба ученицима да обезбеди упутство које им омогућава да изврше потпуно непознати задатак. Наставник често треба да поставља ученике у ситуације да разматрају унапред креиране алгоритме за решавање одређених задатака, да у више наврата откривају грешке и исправљају их, све док не дођу не само до најбољег, већ и до најефикаснијег решења. Ако су ученицима на располагању рачунари, рад у програму на адреси https://scratch.mit.edu/projects/19685257/ може да допринесе досезању дефинисаних исхода.	
---	--	---	--

4.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

4.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	РАЗРЕД: ПРВИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Ја и други у одељењу Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају. Потребеиправа Разлике између жеља и основних животних потреба. Правадетета Кршењеизаштитаправа Препознавање кршења права детета. Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.	- Уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - Препозна код себе и других основна осећања; - Препознаје у чему је успешан у чему није - Наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - Понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - Тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; - Препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - Преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву;	Радионице; Симулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама;Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације;
Демократско друштво Одељење/група као заједница	- Сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; -Ученик изражава шта му се у школи свиђа ,а шта не - Договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; - Својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; - Препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; -Слободно учествује у размени са вршњацима и одраслима у школи , отворено изражава своје мишљење и потребе и активно слуша мишљење	Радионице; Симулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама;Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације;

Функционисање заједнице Одељење/група као заједница. Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.	других Разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; -Ученик уме да прикаже цртежом или вербално оно што га брине,плаши,чини тужним,бесним		
Процеси у савременом свету Комуникација Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме. Изношење мишљења. Уважавање саговорника. Сарадња Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима.	Комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; -Ученик зна да савлада непријатне емоције - Слободно износи мишљење, образлаже идеје и прихвата да други могу имати другачије мишљење;	Радионице; Симулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама;Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације;
Грађански активизам	Заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; -Зна да свако дете и сваки одрасли има право на задовољење људских потреба Учествује у изради плана једноставне акције; - Са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; Доприноси промоцији акције; -На једноставан начин вреднује изведену акцију	Радионице; Симулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама;Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације;

Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.			
---	--	--	--

4.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА		РАЗРЕД: ПРВИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

I – УВОД 1. Уводно упознавање са садржајем програма и планом рада.	- упознавање ученика и вероучитеља - упознавање ученика са садржајима предмета и начином рада - мотивисање ученика за похађање часова верске наставе	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ настојање да се учење и искуство Цркве и лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.	Праћење и вредновање усвојеног програмског садржаја верске наставе одвијаће се у следећим оквирима: - кроз разговоре на задату тему након представљања садржаја; -кроз игру; -кроз креативан рад. Нарочити акценат треба ставити на подстицање ученика да се оно што је тема, будући да се односи на садржај хришћанског живота, делатно и примени.
II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Ми и породица 3. Ми и школа 4. Заједница	Ученик ће моћи да: -препознаје значај верске наставе, - разуме смисао верске наставе и активно учествује одговарајући на постављена питања, -на основу разумевања смисла верске наставе, активно учествује самостално формулишући питања која продубљују постојећа сазнања.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (32-34 часова) • практична настава (2-4 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици или у школском дворишту на начин који је примерен теми која се обрађује, специфичним потребама ученика и потреби што сврсисходнијег прилагођавања садржаја способностима ученика за разумевање истог •Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању или организованим одласком у храм или манастир;	II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА 2. Ми и породица 3. Ми и школа 4. Заједница

		<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> ·Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика,	
III - ЗАЈЕДНИЦА ЛЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ 5. Даривање 6. Бог ствара из љубави 7. Оче наш	– разуме појам заједнице и њен значај за човека. Може да опише свој однос према породици, другарима... Разуме да је и Црква заједница, –разуме да је човек биће заједнице и да не можемо једни без других. Разуме значај Цркве као заједнице у коју ступамо крштењем, –разуме да је и Бог Биће заједнице и да човек може да заједничари са Богом.		
IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Бог долази у овај свет 9. Божић у мом дому 10. Свети Сава	<u>Ученик ће моћи да:</u> - разуме да је Бог Творац природе и човека и да се Бог, човек и природа налазе у заједници за коју је потребна љубав као и да је молитва разговор са Богом, –разуме да су послушност и даривање изрази љубави и да је за заједницу са Богом потребна слобода, - добро разуме појмове Љубав и Слобода и на основу тога разуме своје место и свој допринос у заједницама којима припада. Разуме значај нашег учешћа у црквеној заједници.	упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. ·Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. ·Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава	

V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ 11. Бог ствара свет 12. Свет је наш дом 13. Где је љубав ту је Бог 14. Литургија 15. Пост – стаза љубави VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ 16. Христова љубав према човеку и свету. 17. Васкрсење Христово VII – НАША БРИГА О СВЕТУ 18. Човек – домаћин у свету 19. Радост служења	Ученик ће моћи да: -разуме у основи појам Цркве: Црква је заједница Бога и човека у коју су сви позвани, - Разуме да је крштење – ново рођење, тј. приступница Цркви, разуме да је Литургија централни догађај Цркве, -разуме да у Цркви ништа није статично, већ се човек и природа непрестано налазе у заједници са Богом. Разуме важност слободе и љубави за однос према Богу. Ученик ће моћи да: разуме да је Љубав друго име Христово и да смо ми иконе Божије, значи: треба да се угледамо на Христа. -разуме смисао празника Васкрсења Христовог; разуме да Васкрсење даје смисао Рођењу Христовом. Препознаје Васкрсење као кључни догађај за наше спасење; питањима и откривањима повезује Васкрсење Христово са нашим животом. Ученик ће моћи да: - разуме да је Бог, стварајући свет, посебно место оставио за човека.; разуме да је Човек домаћин света; -Разуме да је човек и свештеник целе природе; човек је чува и пази у љубави; -разуме да је љубав према природи у ствари љубав и благодарење за све што нам је Бог дао. Када смо благодарни, онда и узвраћамо дар, опет кроз љубав.	·Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ·У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ·Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. ученика путем анкетних евалуационих листића; ·провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	
--	--	---	--

20. Љубав према људима и природи је љубав према Богу			
21. Христос је узор свима			

4.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

4.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА

Назив ваннаставне активности: ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА			РАЗРЕД: ПРВИ
Циљ: Циљ учења слободних активности ликовно-креативне радионице за први разред је да се ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
I ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ Простор : отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао; значај чувања споменика или значајних објеката у окружењу; значај уређења простора у коме се борави. Уметничка занимања: сликар- слика, вајар-скулптура, фотограф- фотографија. Установе културе : музеј, галерија, позориште, библиотека... II ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	Ученик ће бити у стању: -да својим речима опише визуелне карактеристике простора -да пореди своје утиске других о изгледу објеката -примењује правила понашања у посети музеју, галерији, позоришту -различитим ликовним техникама приказује различита занимања -препознаје различите уметничке продукте: слика, скулптура, фотографија -повезује одабрану установу културе са њеном наменом.	У оквиру програма Ликовно-креативне радионице за први разред основног образовања на основу једноставних захтева у различитим ликовним техникама реализоваће се се планирани садржаји у школи и њеном окружењу. У сарадњи са Културним центром Рибница ученици ће бити укључени у радионице	Праћење активности ученика од почетка до краја часа; Естетска анализа радова; Доношење прибора за рад; Однос према раду; Самосталност и креативност; Уложен труд.

Природни облици и облици које је створио човек, правилни и неправилни, једнобојни и безбојни облици, текстура; Положај облика у простору и равни; Кретање; Светлост и сенка. III ОБЛИКОВАЊЕ Материјали и прибор; Обликовање скулптуре; Обликовање цртежа; Обликовање слике; Преобликовање. IV СПОРАЗУМЕВАЊЕ Читање визуелних информација: илустрација, стрип, анимирани филм; Знак: графички, лепо писање, украсна слова; Традиција. празници и украшавање.	-различитим техникама приказује односе у видном пољу; -одређује самостално и у сарадњи са другима положај облика у простору и равни; -различитим ликовним техникама приказује објекте; -приказује објекте у покрету, кретање бића и машина -приказује светлу и тамну површину облика и сенку. -различитим материјалима приказује доживљај стварности и осећања; -техником вајања приказује облике и објекте из непосредног окружења; -различитим врстама линија ствара мотиве на цртежу; -комбинованим техникама и рециклажним отпадом формира нове скулптуре и изражава доживљај из маште; -преобликује самостално или у сарадњи са другима употребне предмете мењајући им намену. -различитим техникама креира илустрације на задати текст; -изражава своје замисли, идеје и приче у облику стрипа; -црта јунаке анимираних филмова; -украшава различитим техникама предмете и облике у вези одређених празника.	поводом разних празника и манифестација. Ученици ће посећивати изложбе уметника Краљева и околине, а својим радовима учествоваће у групној изложби ученика школе „Вук Караџић”. На овај начин примениће правила понашања у културним установама и имаће прилику да размене искуства са другима и примене стечена знања и умења из наставе ликовне културе.	
--	---	---	--

4.10.2 НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА		РАЗРЕД: ПРВИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА:Упознавање себе, неговање обичаја и традиције свога народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ПРИЧЕ ИЗ ПРОШЛОСТИ	Ученик ће бити у стању да: - зна да препозна причу,бајку,песме и к ратке легенде из прошлости, - разликује загонетке,пословице,брзалице, питалице,успаванке - зна које породичне празнике прославља његова/њена породица, као и да постоје људи који славе другачије празник	Различити начини учења и представљања резултата рада (одељењски пано,тематски плакат, стрип, породични албум, асоцијације, укрштенице, мапе ума, есеји, цртежи, играње улога,квизови,решавање задатака по нивоима сложености, ленте времена, табела,израда хербаријума,концентричних кругова, апликација,програмираних и полупрограмираних материјала, квизова, електронских и других извора сазнања), усвајање знања кроз Power point презентације,к оришћење различитих извора сазнања, чување народне традиције (активан приступ који је усмерен на практичну реализацију очувања и неговања обичаја,ручних радова ,народне ношње,празника и веровања у народу,радова у пољу на некадашњи начин,дечјих игара из прошлости,н ачин дочекивања госта,неговање усмене традиције и бакине приче,наравно песме и игре из давних времена са бројним активностима и пројектима у учионици и у непосредном окружењу), формирање етно-секције за одређене празнике,прављење пригодних предмета ,формирање етно кутка,и звођење часова у природи и (биљни свет,радови у њиви и пољу) амбијентално учење и повезивање стечених знања и искуства ученика, о рганизовање екскурзија и посета етно	Посматрање, описивање , практични радови, сакупљање, играње, а мбијентално учење, вођење белешки, тестирање, ученички радови и продукти ученичких активности, разговори са ученицима, задовољство ученика на часу, истраживачки рад

		селима, кућама и музејима , међупредметно повезивање истих садржаја кроз истраживачке задатке и интерактивне методе и технике учења, адионичарски рад - индивидуализовани рад , подршка стваралаштву и развоју личности ученика .	
РАДОВИ И ПРАЗНИЦИ	- зна и препознаје радове на њиви и у пољу , - зна и разуме јесењу бербу плодова, - зна и разуме јесењу сетву, - зна које породичне празнике прославља његова/њена породица, као и да постоје људи који славе другачије празник,		
КРСНЕ СЛАВЕ И ЗИМСКИ ПРАЗНИЦИ	- зна обичајно –обредне радње везане за сезонске послове,,као и обичаје и обреде везане за основне и опште празнике(славски колач,гостопримство,Бадње вече,положајник,светосавске приредбе,народне дечје игре и песме ,фарбање ускршњих јаја,ђурђевдански венчићи.... ..)		
ПРОЛЕЋНО БИЉЕ	- зна и разуме пролећне радове на селу, - зна пролећне празнике(Васкрс,Биљански петак,Ђурђе вдан.. - зна обичаје везане за Ивањдан и Петровдан , - зна и разуме значај жетве, - -идентификује биљке из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака на основу спољашњег изгледа;		

РУЧНИ РАДОВИ И ОДЕЋА У ПРОШЛОСТИ	- посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала, - зна значај природних материјала у изради одеће, - разуме значај и вредност ручних радова, - зна како изгледа народна ношња ,као и њен значај, - зна пословице о раду.		
---	---	--	--

4.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Назив ваннаставне активности: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ		РАЗРЕД: ПРВИ	
Циљ: Кроз обраду еколошких тема ученици стичу и проширују основна знања о екологији и еколошком раду и примена еколошких знања. Кроз план еколошких тема ученици развијају свест о поштовању природе, очувању њених ресурса и стичу вештине за побољшање квалитета живота очувањем постојећих ресурса, развијање еколошке културе деце (еколошки прихватљивог-пожељног понашања); Развој дечијег искуства и оспособљавање ученика да се изражавају користећи различите технике и материјале,примењујући правила и знања везана за еколошку свест.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Животна средина Наш еко кутак Моја околина Где ко живи Везе у природи Зеџ брзић Природе појаве и промене Пратимо како се природа мења Правимо кућице и хранилисте за птице Шта ко воли да једе Прича о врапцу	Ученик ће бити у стању да: -препозна изворе загађивања и уочи последице; -да се лично ангажује у заштити и очувању животне средине; -да на основу стечених знања изабере квалитетне и здраве стилове живота;	Наведени садржаји програма поред основног теоријског приступа поседују и активан приступ који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката.Овако конципиран програм даје велике могућности наставницима и ученицима да га на креативан начин реализују сходно условима,могућностима и времену. Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовање и креативност ученика у покушају да	Посматрање, описивање , практични радови, сакупљање, играње, амбијентално учење, вођење белешки, тестирање, ученички радови и продукти ученичких активности, разговори са ученицима, задовољство ученика на часу, истраживачки рад

Храна за биљке Ланац исхране Ужина за птице Загађење животне средине Вода Ваздух Пушење је штетно Земљиште Бум трас Оркестар зрнце Рециклажа-израда новогодишњих украса и честитки Заштита животне средине Упознај своје мале суседе Еколошке поруке- Чувамо природу Угрожене животиње Пано поводом Дана вода Чувари топлоте ЕКО ДАН у оквиру Дечије недеље Обележавање светског Дана животиња Шта се налази у канти за отпатке Трошење природног блага Светски Дан здравља Здраво да си! Дан заштите животне средине Велика размена Заједничко дрво Сунцобран Башта у тањиру Дана планете Земље	-препознаје облик појављивања воде у непосредном окружењу; -препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу; -штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; -се понаша тако да не угрожава виљке и животиње у непосредном окружењу; -испољи одговоран однос према домаћим животињама, кућним љубимцима и угроженим животињским и биљним врстама; -учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене.	самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину. Чланови секције раде на уређењу школе и школског дворишта, упознавању и заштити угрожених биљних и животињских врста, обележавању значајних еко-датума Ученици учествују на разноврсним акцијама са циљем очувања животне средине. Часови се реализују у школи и природном окружењу.	
---	--	--	--

4.11 ДОПУНСКА НАСТАВА

4.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
---------------------	--------	--------	---------------------

СРПСКИ ЈЕЗИК	ПРВИ	- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писања ћириличног текста; - разуме оно што прочита; - активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; - обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - гласно чита, правилно и са разумевањем; - пронађе информације експлицитно изнете у тексту.	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују / текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање / глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, љ; џ, њ; њ, љ).
---------------------	-------------	--	---

		- Активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; - препозна песму, причу и драмски текст; - одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;	КЊИЖЕВНОСТ (поезија, проза, текст, лик) Књижевни појмови: песма; прича; догађај; место и време збивања; књижевни лик – изглед, основне особине и поступци; драмски текст за децу; шаљива песма; басна; загонетка ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија Проза Драмски текстови Популарни и информативни текстови Домаћа лектира
		- Разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово;	ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија (глас, слово, реченице по значењу, употреба великог слова, тачка, упитник, узвичник) Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.

	- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; -напамет говори краће књижевне текстове; -учествује у сценском извођењу текста; - пажљиво и културно слуша саговорнике; - примењује основна правописна правила; -пише читко и уредно; -писмено одговара на постављена питања; -спаја неколико реченица у краћу целину; -пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; гласночита, правилно и саразумевањем; -тихо чита (у себи) саразумевањем прочитаног;	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (говорење, слушање, писање, читање) - усмено и писмено изражавање - основни облици усменог и писменог изражавања - препричавање - причање о догађајима и доживљајима - описивање предмета усмена и писмена вежбања
Начин прилагођавања:	У складу са утврђеним потребама извршити индивидуализацију наставе и обезбедити додатну образовну подршку: - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. распоред седења, избор градива и прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...); - коришћење вршњачке подршке и помоћи у остваривању прилагођених исхода и развијању компетенција; - размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у школи Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а и плана индивидуализације. Ученици којима је потребна додатна подршка учествују у заједничким активностима којима се подстиче њихов напредак и интеракција са другим ученицима.	
Праћење и вредновање:	Праћење и вредновање, постигнућа и напредовања ученика вршиће се континуирано на часовима допунске наставе, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Праћење и вредновање вршиће се усмено, писмено и кроз практичне задатке. Оцењивање се врши описно. Часови допунске наставе треба да делује подстицајно на ученика, користећи интересантне начине рада, и диференциране задатке. Усмене провере – ученик решава задатке пред таблом- самостално или уз помоћ наставника, писмене провере петностоминутне вежбе путем наставних листића.	

4.11.2 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
МАТЕМАТИКА	ПРВИ	Одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; Упореди предмете и бића по величини; Уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; Именује геометријска тела и фигуре; Групише предмете и бића према њиховим заједничким својствима; Сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика; Разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; Црта праву линију и дуж помоћу лењира; Преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу датог упутства	ГЕОМЕТРИЈА - просторне релације - величина предмета и бића - геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао - права, крива и изломљена линија - затворена и отворена линија - тачка и линија - дуж
		Броји унапред и уназад и са прескоком; Прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; Користи редне бројеве; Разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и	БРОЈЕВИ - бројање, писање и читање бројева - приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој - упоређивање бројева

	следбеника; Користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; Сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; Сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; Раставља број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака у циљу лакшег рачунања; Реша текстуални задатак са једном операцијом; Разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; Уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; Прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле.	- редни бројеви - сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој - сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза и приказивање на бројевној правој -разликовање новчаних апоена до 100 динара
	Измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере;	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ -мерење дужине нестандартним јединица мере
Начин прилагођавања:	У складу са утврђеним потребама извршити индивидуализацију наставе и обезбедити додатну образовну подршку: - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (распоред седења, избор градива и прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...); - коришћење вршњачке подршке и помоћи у остваривању прилагођених исхода и развијању компетенција; - размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у школи Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а и плана индивидуализације. Ученици којима је потребна додатна подршка учествују у заједничким активностима којима се подстиче њихов напредак као и интеракција са другим ученицима.	
Праћење и вредновање:	Праћење и вредновање, постигнућа и напредовања ученика вршиће се континуирано на часовима допунске наставе, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Праћење и вредновање вршиће се усмено, писмено и кроз практичне задатке. Оцењивање се врши описно.	

	Часови допунске наставе треба да делују подстицајно на ученика, користећи интересантне начине рада, и диференциране задатке. Усмене провере: ученик решава задатке пред таблом- самостално или уз помоћ наставника, писмене провере, петностоминутне вежбе, путем наставних листића.
--	---

5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

5.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Српски језик			РАЗРЕД: ДРУГИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности .				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
К Њ И Ж Е В Н О С Т Школска лектира Поезија 1. Шалјива народна песма: Мишја моба/Да вам певам што истина није;	● разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; ● одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту;	– СРП.ОО1.С.1.1. – СРП.ОО1.С.1.2. – СРП.ОО1.С.1.3. – СРП.ОО1.С.1.4. – СРП.ОО1.С.1.5.	Развијање љубави према читању, градити осећај за лепо и вредо, васпитавати укус, неговати читање, стварамо основ за даља учења. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу, гради се	Иницијална процена способности Свакодневно праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог вођен између ученика и наставника, као и између ученика и ученика.

2. Народна песма: Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу 3. Јован Јовановић Змај:Хвала, Пролећница 4. Војислав Илић: Први снег 5. Бранко Ћопић:Огласи “Шумских новина”(одломци), 6. Болесник на три спрата 7. Душан Радовић: Лепо је све што је мало, Мама 8. Драган Лукић:Школа, Равнотежа 9. Мирослав Антић:Тајна 10. Душко Трифуновић:Два јарца 11. Григор Витез: Дохвати ми, тата, мјесец 12. Александар Сергејевич Пушкин: Бајка о рибару и рибици;	● одреди редослед догађаја у тексту; ● уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; ● разликује стих и строфу; ● уочи стихове који се римују; ● објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; ● чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; ● наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота	– СРП.ОО1.С.1.6. – СРП.ОО1.С.1.7. – СРП.ОО1.С.1.8. – СРП.ОО1.С.1.9. – СРП.ОО1.С.2.1. – СРП.ОО1.С.2.5. – СРП.ОО1.С.2.7. – СРП.ОО1.С.2.8. – СРП.ОО1.С.2.11. – СРП.ОО1.С.3.1. – СРП.ОО1.С.3.4. – СРП.ОО1.С.3.5. – СРП.ОО1.С.3.6. – СРП.ОО1.С.3.7. – СРП.ОО1.Н.1.2. – СРП.ОО1.Н.1.3. – СРП.ОО1.Н.1.4. – СРП.ОО1.Н.2.3. – СРП.ОО1.Н.3.1.	критичко мишљење, емпатија, јача се национални и културни идентитет ученика, упознавање своје књижевности и културе, као и културе других народа.Учитељ има могућност избора појединих дела при чему постиже креативност у достизању исхода. Програмом се подстиче упознавање ученика са значајним личностима српке културе. При тумачењу текстова ученик треба да уочи тему, главне догађаје, просторне и временске односе, поуке, главне и споредне ликове, њихове позитивне и негативне особине и поступке, разликовати појмове добра и зла. Усвајање основних књижевних појмова: поезија, проза, драмски текст, рима, стих, строфа, лирска песма, шаљива песма, успаванка, басна, загонетка, тумачење пословица, поређења. Развијање књижевних појмова не подразумева учење дефиниција, већ именовање и описно образлагање појма. Ученици током обраде књижевних текстова развијају прва литерарно-	Петоминутне / петнаестоминутне провере на крају часа одрађене путем усмених одговора или кратких писмених одговора. Целочасовна провера знања путем контролне вежбе. Праћење ученика при решавању задатака по нивоима знања.
Проза 1. Народна прича: Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом 2. Народна прича: Седам прUTOва 3. Народна басна: Бик и зец, Коњ и магаре 4. Доситеј Обрадовић: Пас и његова сенка/ Коњ и магаре 5. Десанка Максимовић:Бајка о лабуду 6. Гроздана Олујић: Шаренорепа 7. Градимир Стојковић: Деда Милоје 8. Мирјана Стефановић:Златне рибице не праве штету 9. Ђани Родари:Кад дедица не зна да прича приче				

10. Су ЈУ Ђин: Свитац тражи пријатеља 11. Феликс Салтен: Бамби			естетска искуства и формирају своје ставове о делу. Прликом учења драмских текстова ученици усвајају правила понашања у позоришту, мотивишу се за читав низ стваралачких активности везаних за драмска дела. Поједина дела могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевности и филма, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост.	
ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ 1. Александар Поповић: Два писма 2. Ана Миловановић: Слатка математика 3. Гвидо Тартаља: Оцене 4. Тоде Николетић: Шума живот значи Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе, знаменитан завичајна личност и др. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. ИЗБОР ИЗ КРАТКИХ НАРОДНИХ УМОТВОРИНА 2. ХАНС КРИСТИЈАН АНДЕРСЕН- БАЈКЕ 3. ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ- БАЈКЕ				

4. ЉУБИВОЈЕ РШУМОВИЋ-ПЕСМЕ 5. ДРАГОМИР ЂОРЂЕВИЋ-ПЕСМЕ 6. ИБОР ИЗ КРАТКИХ ПРИЧА ЗА ДЕЦУ				
ЈЕЗИК 1. Гласи и слог; 2. Врсте речи (именице: властите и заједничке; род и број именица; глаголи: глаголска времена и глаголски облици; описни придеви; основни и редни бројеви). Реченице: обавештајне, упитне, узвичне, заповедне, потврдне и одричне. 3. Велико слово; писање назива држава, градова и села и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речце ЛИ и НЕ уз глаголе. 4. Интерпункција: тачка, две тачке и запета у набрајању, писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница	• разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; • разликује врсте речи у типичним случајевима; • одређује основне граматичке категорије именица и глагола; • разликује реченице по облику и значењу; • поштује и примењује основна правописна правила;	– СРП.ОО1.О.1.8. – СРП.ОО1.С.1.11. – СРП.ОО1.С.1.12. – СРП.ОО1.О.2.8. – СРП.ОО1.С.2.11. – СРП.ОО1.С.3.11. – СРП.ОО1.Н.1.6. – СРП.ОО1.Н.2.6. – СРП.ОО1.Н.3.6.	Грамматика Усвајање нових садржаја о именицама, придевима, бројевима и глаголима. Обновљају се и проширују садржаји о реченицама према значењу и облику. Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима (у основном облику), а затим увежбавати и у оквиру реченице. Корелација са наставом књижевности - примена Читанке за граматичку анализу. Текст се може прилагодити тако да примери буду типични. Правопис Понављање и вежбање већ наученог уз усвајање нових садржаја. Обратити пажњу на корелацију са наставом природе и друштва - писање вишечланих географских назива и математике - писање јединица мере само латиничним писмом.	Иницијална процена способности за правилно писање и примену стечених знања из правописа и граматике. Свакодневно праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог између ученика и учитеља, као и између ученика. Праћење реализације домаћих задатака. Праћење ученика при решавању задатака по нивоима знања. Праћење ученика приликом рада у групи. Учитель континуирано и на примерен начин указиваће ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Повратна информација биће увремењена, дата током или непосредно након обављања неке

				активности, односиће се на његов рад, а не на његову личност и биће позитивно интонирана, односно прво ће садржати оне елементе који су за похвалу, а тек потом оне које би ученик требало да развија и унапређује.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА 1. Друго писмо. штампана и писана слова латинице 2. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План препричавања кратких текстова састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. 3. 3. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског текста	●користи различите облике усменог и писменог изражавања препричавање, причање, описивање; ●правилно састави дужу и потпуну реченицу испоји више реченица у краћу целину; ●учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; ●разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); ●изражајно чита ћирилички текст ●изражајно рецитије песму; ●изводи драмске текстове; ●износи своје мишљење о тексту; ●влада основном техником читања и писања латиничког текста;	– СРП.ОО1.О.1.1. – СРП.ОО1.О.1.2. – СРП.ОО1.О.1.4. – СРП.ОО1.О.2.1. – СРП.ОО1.О.2.2. – СРП.ОО1.О.2.3. – СРП.ОО1.О.2.4. – СРП.ОО1.О.3.1. – СРП.ОО1.О.3.2. – СРП.ОО1.О.3.3. – СРП.ОО1.О.3.8. – СРП.ОО1.С.1.3. – СРП.ОО1.С.1.4. – СРП.ОО1.С.2.3. – СРП.ОО1.С.2.4. – СРП.ОО1.С.2.13. – СРП.ОО1.С.3.3. – СРП.ОО1.С.3.10. – СРП.ОО1.С.3.11.	Оспособити ученике да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање. Препричавање- у другом разреду, настава језичке културе усложњава и повећава захтеве на плану овог облика усменог и писменог изражавања ученика. Потребно је подстицати ученике да уоче шта је битно, а шта може остати непоменуто када препричавају. Вредновати препричавање, указати ученицима на мање или више успеле сегменте овог облика изражавања. Причање- причање догађаја и доживљаја, причање на основу маште, на задату	Иницијална процена способности за правилно писање и примену стечених знања из језичке културе. Свакодневно праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог између ученика и учитеља, као и између ученика. Праћење реализације домаћих задатака. Праћење ученика при решавању задатака по нивоима знања. Праћење ученика приликом рада у групи. Учитељ континуирано и на примерен начин указиваће ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.

	● пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту(линеарном и нелинеарном)	– СРП.ОО1.С.3.13. – СРП.ОО1.Н.1.1. – СРП.ОО1.Н.2.1. – СРП.ОО1.Н.2.5. – СРП.ОО1.Н.3.1. – СРП.ОО1.Н.3.5.	тему, на основу слике или низа слика. Описивање- оспособљавати ученике да пажљиво посматрају, уочавају, откривају, запажају, упоређују, па тек онда дату предметност мисаоно заокружити и језички уобличити. Усмерити пажњу ученика на она места у овој врсти текста која обилују описним елементима (опис природе, годишњих доба, предмета, биљака, животиња, књижевних ликова . . .), јер су то и најбољи обрасци за спонтано усвајање техника описивања као трајне вештине. Језичка култура се негује кроз игровне активности, разговорне игре, ситуационе игре, стварне ситуације, ребуси, загонетке, питалице, разбрајалице, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упуту на њихову сврсисходнију	Повратна информација биће увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности, односиће се на његов рад, а не на његову личност и биће позитивно интонирана, односно прво ће садржати оне елементе који су за похвалу, а тек потом оне које би ученик требало да развија и унапређује.
--	---	---	---	--

			употребу.Њиховом употребом се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз, повећава се фонд речи у речнику. Смисао за прецизно изражавање и разумевање значења речи и израза развија се описом бића, предмета и вежбе допуњавања реченица. Учење другог писма Латиница се планира за друго полугодиште. Посебну пажњу посветити техници читања и писања слова č i ć, dž i đ, nj i lj. Код учења писаних слова латинице обратити пажњу на правилно графичко увезивање слова у речима. Писање се може увежбати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу низа слика, диктате, самостално писање реченица и краћих текстова.	
--	--	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
КЊИЖЕВНОСТ	-Препознаје делове песме: строфа и стих,уз помоћ; -Повезује догађаје у причи уз помоћ; -Препознаје главне и споредне ликове; наводи ликове у причи; примећујући основне особине ликова уз помоћ; -Уз помоћ разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; - Углавном научи песму и уз помоћ је рецитије; - Уз помоћ и подстицај може да изведе једноставну улогу у драмском тексту; -Уз помоћ може да издвоји очигледну и јасну поуку басне; уме да препозна пословицу.	- Препознаје делове песме: строфа и стих, уз помоћ, препознаје песничке слике уз подстицај; - Препознаје догађаје у причи и повезује их уз подстицај; - Разврстава ликове на главне и споредне и препознаје основне особине ликова уз подстицај; -Разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; -Рецитије песму уз мањи подстицај; -Уз мањи подстицај може да изведе једноставнију улогу у драмском тексту; -Уз подстицај издваја очигледну и јасну поуку басне; може да препозна пословицу.	- Разликује делове песме: строфа и стих , - Изражава доживљај песме те издваја песничке слике; -Уочава временску повезаност догађаја у причи и наводи правилан редослед радње; -Изваја главне и споредне ликове; објашњава основне особине; - Уме да опише главне карактеристике књижевне врсте; -Изражајно рецитије песму; - Самостално изводи улоге у драмском тексту; -Самостално издваја поуку у басни, уме да објасни неке пословице.	- Самостално разликује делове песме; - Изражава доживљај песме и песничке слике уз давање примера; - Објашњава узрочно-последичну временску повезаност догађаја у причи и износи правилан редослед радње; - Разликује главне и споредне ликове иупоређује их; објашњава особине ликова и наводи примере; -Самостално описује главне карактеристике књижевне врсте дајући примере; - Самостално и изражајно рецитије доноси доживљај песме слушаоцу; - Самостално и изражајно изводи улоге у драмском тексту; - Самостално издваја поуке у басни, самостално објашња пословице.
ЈЕЗИК	- Препознаје именице и глаголе помоћ; - Уз помоћ разликује реченице по облику и значењу; -Уз помоћпрепознаје и разликује глас и слово; -Раставља речи на крају реда користећицртицу уз помоћ; -Углавном правилно изговара речцу ли, грешу у записивању упитних реченица;	- Препознаје једноставне примере именица и глагола у говорној и писаној комуникацији; -Разликује реченице по облику и значењу у једноставним примерима; - Разликује глас и слово; -Раставља речи на крају реда користећи цртицу, често грешу;	- Препознаје и разликује именицу и глагол као врсту речи међу другим речима у говорној и писаној комуникацији уз подстицај; -Разликује реченице по облику и значењу и даје једноставне примере; - Разликује глас, слово , самогласнике и сугласнике - понекад грешу;	- Разликује именицу и глагол као врсту речи међу другим речима у говорној и писаној комуникацији; -Разликује реченице по облику и значењу и даје сопствене примере; -Разликује глас, слово, самогласнике и сугласнике; -Примењује правило растављања речи на крају реда користећи цртицу даје примере;

	- Углавном правилно изговара речцу не , греши у записивању; -- Примењује претходнонаучена правописна правила уз помоћ; - Пише вишечлана географска имена, често греши; -Препознаје велико почетно слово у називима улица, тргова и градова, пише само уз помоћ. - Изговара и пише гласове <i>ч, ђ, ђ, ђу</i> речима уз веће грешке.	-- Правилно изговара речцу ли, понекад греши у записивању упитних реченица; -Углавном правилно изговара речцу не, понекад греши у записивању; -- Примењује претходнонаучена правописна правила узмању помоћ; - Пише вишечлана географска имена уз више грешака; -Препознаје велико почетно слово у називима улица, тргова и градова, пише уз више грешака; - Изговара и пише гласове <i>ч, ђ, ђ, ђу</i> речима уз грешке.	- Раставља речи на крају реда користећи цртицу уз понеку грешку; -Правилно изговара и записује речцу ли у упитним реченицама; -Правилно изговара и записује речцу не у одричнимреченицама; -Разуме и примењује претходна знања и вештине; - Пише вишечлана географскаимена узмање грешака; -Примењује научена правописна правила о писању имена, назива градова, села, улица и тргова уз мање грешке; - Изговара и пише гласове <i>ч, ђ, ђ, ђу</i> речима уз понекугрешку.	- Правилно изговара и самостално записује речцу ли и даје примере; -Правилно изговара и записује речцу не у одричнимреченицама и примењује научено у сопственим примерима; -Самостално повезује и примењује претходна знања; -Примењује научено о писању вишечланих географских имена; -Разуме и примењује научена правописна правила о писању имена, назива градова, села, улица и тргова; -Примењује научено о писању гласова <i>ч, ђ, ђ</i> и <i>ц</i> у речима и реченицама.
--	---	--	--	---

5.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК			РАЗРЕД: ДРУГИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе енглеског језика у другом разреду је оспособљавање ученике да на енглеском језику комуницирају у усменом облику, на основном нивоу, о темама из њиховог непосредног окружења, као и подстицање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика и олакшавање разумевања других и различитих култура и традиција. Стимулише критичко и креативно мишљење, радозналост и истраживачки дух и омогућава одговарајући социјални и интелектуални развој ученика.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋ А	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
We`re back (Поздрављање, представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима; описивање предмета; разумевање и давање једноставних упутстава и налога)	СПК 1 - ученик користи основни вокабулар и једноставне граматичке структуре у усменој комуникацији; - ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења; - ученик описује предмете једноставним језичким средствима. СПК 2 - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - ученик разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих;	ОСНОВ НИ НИВО CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2.	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављање контакта при сусрету и усмено изражавање прикладних поздрава приликом растанка. Језички садржаји Hi! Hello. Good Morning /afternoon/ evening /night.	- Праћење напретка сваког ученика од стране наставника врши се на сваком часу, усменим путем, кроз дијалог наставник- ученик, ученик- ученик. - Наставник процењује ниво знања ученика и даје оцене у виду коментара/ описне оцене о томе које је исходе ученик остварио и у којој мери, као и давање предлога за побољшање и даљи рад (формативно

	- ученик примењује основне стратегије комуникације у кратким дијалозима. - СПК 3 - ученик поздравља и отпоздравља; - ученик представља себе и друге; - ученик поставља и одговара на једноставна питања; - ученик даје кратка и једноставна упутства; - ученик исказе и прихвати захвалност; - ученик разуме позив и реагује на њега.	CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O. 3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. СРЕДЊИ НИВО CJ1.OO.C.2. 1.	How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/ weekend! Thanks, same to you! (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости. Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Језички садржаји My name's Maria /I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... Личне заменице у функцији субјекта – I, you ...	оцењивање), и сумативно – давањем бројчаних оцена 1-5. Знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности (детаљније у табели Критеријуми оцењивања); - Наставник посматра и вреднује да ли ученик разуме (вежбе слушања), да ли прати инструкције за рад и адекватно реагује: да ли самостално решава задатке у радној свесци (слушај, повежи, заокружи, одреди, пронађи); да ли је у стању да према упутствима наставника или са аудио-записа повеже појмове, дода делове слике, допуни информације, селекује тачне и нетачне исказе, утврди хронологију и слично (тестови слушања, сликовни
--	--	--	---	---

		CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15.	Присвојни придеви – my, your... Показне заменице – this, that Глагол to be – the Present Simple Tense (Интер)културни садржаји: Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја. Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава (комуникација у учионици – упутства и налози	диктати – слушај, обој, повежи, заокружи, означи,..); - Начини праћења и провере комуникативних вештина и знања и разумевања говора су: -драмске активности (игра улога, мини скечеви, луткарске мини представе, импровизација), симулације у паровима и групама; - игровне активности (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођењенове језичке грађе, пантомима, потпуни физички одговор), -мануелне активности (сечење, лепљење, бојење, прављење и сл.); - Наставник посматра да ли је ученик заинтересован за рад, да ли се труди, да ли активно учествује у
--	--	--	--	---

		НАПРЕДНИ НИВО CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Језички садржаји Let's start/begin. Are you ready? Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/ goodbye to your friend. Open/Close your books/ notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in/over /here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/chant/sing/do/number/ find	раду, да ли му је потребно додатно време за израду задатка и сходно томе реагује; - Наставник похваљује сваки уложени труд и напор, прихвата идеје и сугестије ученика (кад год је то могуће), подстиче и похваљује креативност ученика; - На крају сваке теме ученици врше самоевалуацију подстицање свести ученика о сопственом напредовању.
--	--	--	--	---

			/match/draw/paint/repeat ... Cut out/stick/point to... Colour the door yellow. I understand /I don't understand. I'm finished. Императив Присвојни придеви – my, your... (Интер)културни садржаји: Поштовање основних норми учтивости; дечје песме одговарајућег садржаја. Слушање краћих једноставних описа предмета у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких описа предмета;	
--	--	--	--	--

			тражење и давање информација у вези са описом предмета. Језички садржаји What's this/that? It's a/an... Is it a/an...? It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. What colour is it? It's grey. The crayon is grey. Глагол to be за давање описа (Интер)културни садржаји: Дечје песме и приче одговарајућег садржаја.	
Party time Честитање; изражавање количина; описивање предмета; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; празници земаља енглеског говорног подручја (Halloween).	СПК 1 - ученик користи основни вокабулар који се односи на рођендане, играчке, боје и бројеве; - ученик препознаје и именује предмете из непосредног окружења; - ученик описује предмете користећи једноставна језичка средства;	Основни ниво CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5. Напредни ниво CJ1.OO.H.2.1.	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога; - драмске активности и игра улога; - активности бројања и именовања предмета; - рад у пару и групи; - TPR активности; - песме, рецитације и игре;	- континуирано праћење активности ученика; - формативно и сумативно оцењивање; - усмено испитивање; - посматрање разумевања и реаговања на инструкције; - слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови;

	- ученик разуме и користи бројеве и једноставне изразе за количину. СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме кратка и једноставна упутства и налоге; - ученик разуме једноставне описе предмета; - ученик разуме једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; - ученик разуме позив на заједничку активност и реагује на њега. СПК 3 - ученик упућује једноставне честитке; - ученик искаже и прихвати захвалност и извињење; - ученик поставља и одговара на питања о количини; - ученик упућује позив на заједничку активност; - ученик прихвата или	CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- израда рођенданских честитки; - употреба флеш картица, постера и аудио материјала. Језички садржаји: Happy birthday! Here's a present for you! Thank you! What are these? They're lollipops. What colour are they? How many balls? 15 balls. Let's play! Come to my birthday party! Cool! Great! Sorry, I can't. Показне заменице this/these, that/those; правилна множина именица; основни бројеви до 20; питања са How many; императив. (Интер)културни садржаји: Прослава рођендана; Halloween; правила учтивог прихватања и одбијања позива; дечје песме и игре енглеског говорног подручја.	- драмске и игровне активности; - праћење рада у пару и групи; - вредновање учешћа и ангажовања ученика; - самоевалуација ученика на крају теме.
--	--	--	--	---

	одбија позив користећи једноставне изразе.			
Home and family (Представљање других; тражење и давање основних информација личне природе; изражавање припадања; исказивање положаја у простору)	СПК 1 - ученик препознаје и именује појмове који се односе на тему дом и породица; - ученик представља друге; - ученик разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; - ученик препознаје и именује чланове породице и кућне љубимце; - ученик препознаје и користи основне речи за положај у простору. СПК 2 - ученик поставља и одговара на једноставна питања личне природе; - ученик изражава припадање и поседовање; - ученик користи једноставне исказе о породици и кућним љубимцима; - ученик разуме и користи основне предлоге и	Основни ниво CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5. Напредни ниво CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- слушање и понављање кратких дијалога и текстова; - игра улога и драмске активности; - TPR активности; - рад у пару и групи; - флеш картице, слике и постери; - кратки дијалози о породици и дому; - описивање слика и ситуација; - мануелне и игровне активности (цртање породице, прављење мини пројеката). Језички садржаји: Who's this/that? It's my father. Is this your family? I've got a dog. Have you got a pet? Where's my dad? He's in the garage. Where's your dog? It's in the garden. Личне заменице (I, you), присвојни придеви (my, your), показне заменице	- континуирано праћење активности ученика; - формативно и сумативно оцењивање; - усмено испитивање; - слушни задаци и сликовни диктати; - радни листови; - посматрање разумевања и реаговања; - праћење рада у пару и групи; - драмске и игровне активности; - вредновање ангажовања; - самоевалуација ученика на крају теме.

	прилоге за место (in, on, under, here, there); - ученик разуме кратке исказе о положају у простору. СПК 3 - ученик самостално учествује у краткој комуникацији о породици, дому и кућним љубимцима; - ученик описује породицу и простор користећи више једноставних реченица; - ученик користи конструкцију have got у усменом излагању; - ученик уочава и описује сличности и разлике у породичним односима и култури становања у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја.		(this, that), глагол to be, конструкција have got, предлози за место (in, on, under), прилози (here, there), питања са Where. (Интер)културни садржаји: породица, пријатељи, кућни љубимци, култура становања (село/град), основне сличности и разлике у представљању породице у различитим културама.	
Christmas and New Year (Честитање празника)	СПК 1 - ученик препознаје и именује појмове који се односе на тему (Christmas tree, Father Christmas, card...); - ученик препознаје и користи основне честитке	Основни ниво CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.5. Средњи ниво CJ1.OO.C.3.1.	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога; - игра улога (честитање празника); - певање песама везаних за празнике;	- усмена провера знања; - посматрање рада ученика у групи и пару; - праћење активности и ангажовања; - формативно оцењивање;

	(Merry Christmas, Happy New Year); - ученик разуме једноставне устаљене изразе у вези са празницима. СПК 2 - ученик разуме једноставно исказане честитке и реагује на њих; - ученик разуме и користи кратке пригодне изразе у комуникацији; - ученик учествује у једноставним дијалозима везаним за празнике. СПК 3 - ученик упућује Божићну и новогодишњу честитку; - ученик искаже захвалност на честитку (Thanks, same to you!); - ученик на матерњем језику објашњава сличности и разлике у прослави Божића у Великој Британији и у нашој земљи.	CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.5. Напредни ниво CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- израда честитки и новогодишњих украса; - рад у пару и групи; - употреба флеш картица, слика и аудио материјала; - кратке комуникативне ситуације (честитање). Језички садржаји: Merry Christmas! Happy New Year! Thanks, same to you! Christmas tree, Father Christmas, card. (Интер)културни садржаји: Божић и Нова година; начини прославе у Великој Британији и у нашој земљи; дечје песме и празничне игре.	- вредновање креативних радова (честитке, украси); - провера изговора и усвојености лексике; - праћење реаговања на инструкције; - самоевалуација ученика на крају теме.
Friends (описивање бића, предмета и места; поседовање/непоседо	СПК 1 - ученик препознаје и именује појмове из тематског оквира (играчке,	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1, CJ1.OO.O.3.1, CJ1.OO.O.3.2,	- слушање и понављање описа бића, предмета и места;	- континуирано формативно праћење усмене комуникације;

вање; количине; делови тела, играчке, кућни љубимци)	кућни љубимци, делови тела); ученик разуме основни вокабулар за опис бића, предмета и количина; ученик препознаје једноставне описе и структуре have got и to be у контексту. СПК 2 – ученик разуме једноставне описе бића, предмета и места; ученик разуме исказе о поседовању/непоседовању и реагује на њих; ученик разуме и прати исказе о количини и бројевима до 20; ученик разуме кратка питања (Have you got...?, How many...?) и одговара на њих. СПК 3 – ученик описује бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; ученик поставља и одговара на питања о поседовању и количини; ученик користи have got, to be и основне бројеве у краткој комуникацији; ученик	CJ1.OO.O.3.5, Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1, CJ1.OO.C.3.1, CJ1.OO.C.3.2, CJ1.OO.C.3.5, Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1, CJ1.OO.H.3.1, CJ1.OO.H.3.2, CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- рад у пару и групи (дијалози о поседовању и количини); - TPR активности (показивање делова тела, предмета); - описивање слика и флеш картица; - игре меморије и погађања; - драмске активности и кратке импровизације; - мануелне активности (цртање, бојење, повезивање); - употреба аудио материјала, песама и рецитација. Језички садржаји: She's got... / He has got... / I've got... / Have you got...? / Has it got...? / How many...? / It is / They are / There is/are Граматика: have got, to be, правилна и неправилна множина, бројеви до 20, питања са How many, основни придеви за опис.	- усмено испитивање у пару/групи; - слушни задаци (повежи, заокружи, одговори); - сликовни диктати; - радни листови; - посматрање учешћа у дијалозима и играма улога; - вредновање ангажовања и сарадње; - самоевалуација ученика на крају теме.
---	--	---	--	---

	учествује у кратким дијалозима о теми.		(Интер)културни садржаји: однос према кућним љубимцима; породични односи; дечје песме и приче у Енглеској и код нас.	
Animals (опис животиња; способности; молбе; захвалност; извињење; дивље животиње)	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне дивље животиње; ученик препознаје кључни вокабулар за опис животиња (делови тела, боје, величине); ученик разуме једноставне исказе о способностима (can/can't). СПК 2 – ученик разуме кратке описе животиња и реагује на њих; ученик разуме исказе о способностима и одговара на питања (Can you...?); ученик разуме једноставне молбе, захвалност и извињење у комуникацији. СПК 3 – ученик описује животиње једноставним језичким средствима; ученик поставља и	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1, CJ1.OO.O.3.1, CJ1.OO.O.3.2, CJ1.OO.O.3.5, Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1, CJ1.OO.C.3.1, CJ1.OO.C.3.2, CJ1.OO.C.3.5, Напредни ниво: CJ1.OO.N.2.1, CJ1.OO.N.3.1, CJ1.OO.N.3.2, CJ1.OO.N.3.5, CJ1.OO.N.3.12, CJ1.OO.N.3.13, CJ1.OO.N.3.14.	- слушање и понављање описа животиња; - TPR активности (имитација животиња и радњи); - рад у пару (питања и одговори о способностима); - игре погађања животиња; - коришћење флеш картица и слика; - драмске активности и мини дијалози; - мануелне активности (цртање, бојење животиња); - песме и рецитације о животињама. Језички садржаји: It can... / It can't... / Can you...? Yes, I can / No, I can't / May I...? / Please / Thank you / Sorry	- континуирано формативно праћење усмене комуникације; - усмено испитивање кроз дијалог; - слушни задаци (повежи, заокружи, одговори); - сликовни диктати; - радни листови; - праћење активности у играма улога и групном раду; - процена ангажовања и сарадње; - самоевалуација ученика на крају теме.

	одговара на питања о способностима; ученик изражава молбу, захвалност и извињење у краткој комуникацији; ученик користи can/can't у исказивању способности.		Граматика: модални глагол can/can't, основни придеви за опис, једноставна множина именица. (Интер)културни садржаји: животиње и природа; кућни љубимци; правила учтивости комуникације у енглеском језику.	
My town (опис места; јавни простор; дани у недељи; време и временске прилике; јавни објекти)	СПК 1 – ученик препознаје и именује места из непосредног окружења (парк, продавница, школа...); ученик разуме основни вокабулар за опис места и временске прилике; ученик препознаје дани у недељи. СПК 2 – ученик разуме једноставне описе места и реагује на њих; ученик разуме исказе о данима у недељи и времену; ученик разуме једноставне информације о јавном простору и правилима понашања; ученик разуме	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1, CJ1.OO.O.3.1, CJ1.OO.O.3.2, CJ1.OO.O.3.5, Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1, CJ1.OO.C.3.1, CJ1.OO.C.3.2, CJ1.OO.C.3.5, Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1, CJ1.OO.H.3.1, CJ1.OO.H.3.2, CJ1.OO.H.3.5, CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	- слушање и понављање описи места и времена; - рад у пару (дијалози о граду и данима у недељи); - TPR активности (показивање објеката у граду); - игре препознавања места и објеката; - описивање слика града; - употреба флеш картица и постера; - драмске активности и симулације ситуација у граду; - песме о данима у недељи и времену.	- континуирано формативно праћење усмене комуникације; - усмено испитивање кроз дијалог; - слушни задаци (повежи, означи, заокружи); - радни листови и сликовни диктати; - праћење учешћа у играма улога и симулацијама; - вредновање активности у пару и групи; - посматрање ангажовања и сарадње; - самоевалуација ученика на крају теме.

	питања типа What day is it? и одговара на њих. СПК 3 – ученик описује места користећи једноставна језичка средства (There is/are...); ученик поставља и одговара на питања о времену и данима; ученик учествује у краткој комуникацији о граду, времену и активностима; ученик користи основне структуре за опис простора и времена.	CJ1.OO.H.3.14.	Језички садржаји: There is/are... / What day is it today? / It's Monday... / It's cold and rainy... / in, on, under / to be – Present Simple Граматика: there is/are, глагол to be, питања са What, дани у недељи, основни описни придеви. (Интер)културни садржаји: јавни простор у граду; понашање у јавним местима; децје песме и приче о граду и свакодневици.	
Easter (Васкрс) (честитање празника; препознавање и именовање појмова везаних за Васкрс; упоређивање начина прославе у Великој Британији и Србији)	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне појмове везане за Васкрс (egg, bunny, basket...); разуме једноставне изразе за честитање празника. СПК 2 – ученик разуме кратке честитке и реагује на њих; препознаје основне културолошке елементе прославе Васкрса у енглеском говорном	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1; CJ1.OO.O.3.1; CJ1.OO.O.3.2; CJ1.OO.O.3.12; CJ1.OO.O.3.13. Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1; CJ1.OO.C.3.1; CJ1.OO.C.3.2; Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1; CJ1.OO.H.3.1; CJ1.OO.H.3.2.	- слушање и понављање честитки и кратких дијалога - TPR активности и игра улога - израда васкршњих честитки и украса - групни и парни рад - песме и рецитације тематски везане за празник - употреба флеш картица и слика	- формативно праћење активности ученика - усмена провера кроз дијалог и игру улога - праћење учешћа у групним активностима - вредновање креативних радова (честитке, украси) - посматрање изговора и комуникације - самоевалуација ученика на крају теме - описно и бројчано оцењивање (1–5)

	подручју; разуме једноставне исказе у вези са празником. СПК 3 – ученик упућује једноставну честитку; учествује у краткој комуникацији везаној за празник; уочава и на матерњем језику објашњава сличности и разлике у прослави Васкрса.	CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- културолошко поређење празника (ВБ / Србија) - мануелне и креативне активности	
Food (Храна) (изражавање допадања и недопадања; исказивање потреба, осета и осећања; здрава и нездрава храна; култура исхране)	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне појмове везане за храну (meat, cheese, rice, tomato...); разуме и користи једноставне изразе допадања и недопадања (I like / I don't like); препознаје основне осете и потребе (hungry, thirsty). СПК 2 – ученик разуме једноставне исказе о храни, допадању/недопадању и реагује на њих; разуме питања о храни (Do you like...?); разуме основне	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1; CJ1.OO.O.3.1; CJ1.OO.O.3.2; CJ1.OO.O.3.5; Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1; CJ1.OO.C.3.1; CJ1.OO.C.3.2; CJ1.OO.C.3.5; Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1; CJ1.OO.H.3.1; CJ1.OO.H.3.2; CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14.	- слушање и понављање лексике (food vocabulary) - TPR активности и игре - дијалози: I like / I don't like... - рад у пару (питање– одговор о храни) - класификација здрава / нездрава храна - песме и рецитације о храни - употреба флеш картица и слика - симулације у ресторанима / продавници - мануелне активности (цртање менија, хране).	- формативно праћење на часу - усмено испитивање кроз дијалог - слушни задаци и реаговање на инструкције - радни листови - праћење активности у пару и групи - игровне и драмске активности - самоевалуација ученика - сумативно оцењивање (1–5)

	разлике између здраве и нездраве хране; разуме једноставне исказе о потребама и осећањима. СПК 3 – ученик изражава допадање/недопадање; поставља и одговара на једноставна питања о храни; изражава основне потребе и осећања; учествује у краткој комуникацији о исхрани и културолошким навикама у исхрани.			
Clothes (Одећа) (описивање бића и предмета; описивање начина одевања; изражавање тренутних радњи; исказивање времена и временских прилика)	СПК 1 – ученик препознаје и именује основне појмове везане за одећу (T-shirt, dress, hat, shorts...); разуме једноставне описе начина одевања; препознаје основне изразе за временске прилике (hot, cold, sunny, rainy). СПК 2 – ученик разуме кратке описе одеће и реагује на њих; разуме исказе који се односе на тренутне радње (He is wearing...); разуме једноставне описе	Основни ниво: CJ1.OO.O.2.1; CJ1.OO.O.3.1; CJ1.OO.O.3.2; CJ1.OO.O.3.5; Средњи ниво: CJ1.OO.C.2.1; CJ1.OO.C.3.1; CJ1.OO.C.3.2; CJ1.OO.C.3.5; Напредни ниво: CJ1.OO.H.2.1; CJ1.OO.H.3.1; CJ1.OO.H.3.2; CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13.	- слушање и понављање лексике (clothes vocabulary) - TPR активности (обуци/покажи одећу) - описивање одеће на сликама - рад у пару (What are you wearing?) - игре облачења (dressing up activities) - песме и рецитације о одећи и времену - употреба флеш картица и постера	- формативно праћење на часу - усмено испитивање кроз дијалог - слушни задаци и реаговање на инструкције - радни листови и сликовни диктати - праћење активности у пару и групи - игровне и драмске активности - самоевалуација ученика - сумативно оцењивање (1–5)

	временских прилика; прати и разуме једноставне дијалоге о одећи. СПК 3 – ученик описује одећу и начин одевања користећи једноставна језичка средства; користи структуре to be и have got у опису; учествује у краткој комуникацији о времену и одећи; поставља и одговара на једноставна питања.	CJ1.OO.H.3.14.	- симулације ситуација (облачење за временске услове) - мануелне активности (цртање и бојење одеће)	
--	---	----------------	--	--

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

WE'RE BACK	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: препознаје и уз помоћ наставника именује поједине предмете везане за школу -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који се односе на показне заменице this / that препознаје и уз помоћ наставника именује поједине предмете у учионици -разговорно изговара гласове,а уз помоћ наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију. - препознаје бројеве од 1 до 10 и уз помоћ наставника броји -уз помоћ наставника препознаје и именује боје	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника именује предмете везане за школу користећи једноставнија језичка средства уз помоћ наставника именује предмете у учионици користећи једноставна језичка средства разуме и уз краће паузе/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на показне заменице What's this? / What's that? -разговорно изговара гласове,акцентује речи,поштује ритам и интонацију -уз мању помоћ наставника препознаје и именује бројеве од 1 до 10 -уз мању помоћ наставника одговара на питања везана за боје What colour is it? – It's blue.	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - уз мању помоћ наставника именује предмете везане за школу користећи једноставнија језичка средства -именује предмете у учионици користећи једноставнија језичка средства -самостално, уз краће паузе формулише изразе који се односе на показне заменице What's this? / What's that? -самостално препознаје и именује бројеве од 1 до 10 -самостално одговара на питања везана за боје What's colour is it? – It's blue -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује предмете везане за школу користећи једноставнија језичка средства -самостално именује предмете у учионици точно и са лакоћом формулише изразе који се односе на показне заменице What's this? / What's that? точно и са лакоћом препознаје и именује бројеве од 1 до 10 -точно и са лакоћом одговара на питања везана за боје What colour is it? – It's blue. -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
------------	---	---	---	--

	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
PARTY TIME	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за школу, боје и бројеве -уз помоћ наставника препознаје и именује речи везане за прославе и уз помоћ наставника пева песмицу -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе, питања који се односе на конструкцију	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за школу, боје и бројеве -уз мању помоћ наставника именује речи везане за прославе и пева песмицу - разуме и уз помоћ наставника, уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -именује предмете везане за школу, боје и бројеве -самостално именује речи везане за прославе и пева песмицу -самостално, уз краће паузе формулише изразе који се односе на конструкцију How many (dolls)? (Two) (dolls). -именује предмете	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује предмете везане за школу, боје и бројеве -точно и са лакоћом именује речи везане за прославе и пева песмицу - самостално формулише изразе који се односе на конструкцију How many (dolls)? (Two) (dolls). -самостално, у више везаних исказа, именује

	How many (dolls)? (Two) (dolls). -уз помоћ наставника препознаје и именује поједине боје и речи и изразе везане за рођендан -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који се односе на употребу глагола to be Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't -уз помоћ наставника препознаје и именује боју и број предмета -разговорно изговара гласове, а уз помоћ наставника акцентује речи, поштујући ритам и интонацију.	конструкцију How many (dolls)? (Two) (dolls). - уз мању помоћ наставника именује предмете користећи боје и речи и изразе везане за рођендан - уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе формулише једноставније изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол to be Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't - уз помоћ наставника одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета	користећи боје и речи и изразе везане за рођендан -уз мању помоћ наставника и краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол to be Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't -самостално, уз краће паузе одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према радњу и постављеним задацима	предмете користећи боје и речи и изразе везане за рођендан - течно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол to be Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't -самостално, са лакоћом одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

HOME AND FAMILY	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује чланове породице -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе, питања који се односе на предлоге за место Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe. - уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за намештај -разговорно изговара гласове,а уз помоћ наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију.	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз мању помоћ наставника именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима Who's that? – It's my sister. - разуме и уз помоћ наставника, уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe. -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима Where are the (dolls)? – They're on the (TV).	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима Who's that? – It's my sister. - уз мању помоћ наставника и краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe. - уз мању помоћ наставника именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима Where are the (dolls)? – They're on the (TV). -активно учествује у настави,мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима Who's that? – It's my sister. - самостално формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe. -точно и са лакоћом именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима Where are the (dolls)? – They're on the (TV). -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
FRIENDS	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве:	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве:	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве:
--	---	--	--	--

	-уз помоћ наставника препознаје бројеве од 11 до 20 -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који се односе на припадање и поседовање I have got ten (toys). -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за кућне љубимце -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за делове лица -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за новогодишње празнике и уз помоћ наставника пева песмицу -разговорно изговара гласове, а уз помоћ наставника акцентује речи, поштујући ритам и интонацију.	-уз мању помоћ наставника препознаје и именује бројеве од 11 до 20 - разуме и уз краће паузе/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност I have got ten (toys). -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за кућне љубимце Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't. -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим He/She has got (fair hair). -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за делове лица и одговара на питања у вези са њима He/She has got (a small nose).	-самостално препознаје и именује бројеве од 11 до 20 -у неколико везаних исказа уз краће паузе и уз мању помоћ наставника саопштава информације о себи и другима које се односе на поседовање и припадност I have got ten (toys). -именује речи и изразе везане за кућне љубимце Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't. -именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим He/She has got (fair hair). --уз мању помоћ наставника именује речи и изразе везане за делове лица и одговара на питања у вези са њима He/She has got (a small nose). -самостално именује	-точно и са лакоћом препознаје и именује бројеве од 11 до 20 - у неколико везаних исказа саопштава информације о себи и другима које се односе на поседовање и припадност I have got ten (toys). -точно и са лакоћом именује речи и изразе везане за кућне љубимце Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't. -самостално именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим He/She has got (fair hair). -точно и са лакоћом именује делове лица и одговара на питања у вези са њима He/She has got (a small nose). -самостално, са лакоћом именује речи и изразе везане за новогодишње празнике и пева песмицу -активно учествује у настави, мотивисан
--	--	---	---	--

			речи и изразе везане за новогодишње празнике и пева песмицу	
--	--	--	---	--

		-уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за новогодишње пратнике и пева песмицу	-активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
ANIMALS	ДОВОЉАН (2) Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује дивље животиње -уз помоћ наставника разуме и формулише једноставне изразе који се односе на способности људи и животиња, глагол can Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't. -разговорно изговара гласове,а уз помоћ наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију.	ДОБАР (3) Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз мању помоћ наставника именује дивље животиње -уз помоћ наставника препознаје и именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys). -уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на способности људи и животиња, глагол can Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.	ВРЛО ДОБАР (4) Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује дивље животиње -самостално препознаје и именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys). - уз мању помоћ, уз краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на способности људи и животиња, глагол can Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.	ОДЛИЧАН (5) Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује дивље животиње -точно и са лакоћом именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys). - точно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на способности људи и животиња, глагол can Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.

			-активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	-активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
MY TOWN	ДОВОЉАН (2) Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - уз помоћ наставника препознаје и именује појединачне појмове који означавају места у граду -уз помоћ наставника разуме и формулише једноставне изразе који се односе на конструкцију there is/there are There is a (park). There are (two cinemas) in my town. -разговорно изговара гласове,а уз помоћ	ДОБАР (3) Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: препознаје и уз помоћ наставника именује појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима Is there (a zoo) in your town? – Yes./No. разуме и уз краће паузе/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на конструкцију there is/there are There is a (park).	ВРЛО ДОБАР (4) Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује и појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима Is there (a zoo) in your town? – Yes./No. - уз мању помоћ / краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију there is/there are There is a (park). There are (two cinemas) in my town.	ОДЛИЧАН (5) Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима Is there (a zoo) in your town? – Yes./No. - течно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију there is/there are There is a (park). There are (two cinemas) in my town.

	наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију.	There are (two cinemas) in my town.	-активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	-активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
MY FAVOURITE FOOD	ДОВОЉАН (2) Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за храну -уз помоћ наставника разуме једноставне језичке конструкције у којима се описују интересовања, допадање/недопадање like/don't like I like (sandwiches). I don't like (chips). I want (fruit). -уз помоћ наставника уочава сличности и	ДОБАР (3) Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: препознаје и уз помоћ наставника именује и појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима уз помоћ наставника разуме једноставне језичке конструкције у којима се описују интересовања, допадање/недопадање like/don't like I like (sandwiches). I don't like (chips). I want (fruit). -уочава и уз мању помоћ наставника	ВРЛО ДОБАР (4) Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима -уз краће паузе и мању помоћ наставника изражава своја и туђа интересовања, допадање/недопадање једноставним језичким средствима и размењује информације које се односе на дату тему like/don't like I like (sandwiches). I don't like (chips).	ОДЛИЧАН (5) Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно, и са лакоћом именује појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима -самостално изражава своја и туђа интересовања, допадање/недопадање једноставним језичким средствима like/don't like I like (sandwiches). I don't like (chips). I want (fruit). -са лакоћом уочава и самостално изражава

	разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас. -разговорно изговара гласове,а уз помоћ наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију.	изражава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас	I want (fruit). - уочава и изражава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
CLOTHES	ДОВОЉАН (2) Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за одећу -уз помоћ наставника разуме и формулише једноставне изразе који се односе на конструкцију He's / She's wearing (jeans)	ДОБАР (3) Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: препознаје и уз помоћ наставника именује и појмове који означавају одећу уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на конструкцију He's / She's wearing (jeans) и	ВРЛО ДОБАР (4) Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује и појмове који означавају одећу - уз мању помоћ наставника, уз краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију He's / She's wearing (jeans) и	ОДЛИЧАН (5) Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно, са лакоћом именује појмове који означавају одећу -самостално формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију He's / She's wearing и одговара на питања у вези са њима

	-уз помоћ наставника уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -разговорно изговара гласове,а уз помоћ наставника акцентује речи,поштујући ритам и интонацију	одговара на питања у вези са њима Is he/she wearing (glasses)? Yes, he/she is. No, he/she isn't. -уочава и уз помоћ наставника изражава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас	одговара на питања у вези са њима Is he/she wearing (glasses)? Yes, he/she is. No, he/she isn't. - уз мању помоћ наставника уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима	Is he/she wearing (glasses)? Yes, he/she is. No, he/she isn't. -самостално уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
--	---	---	---	---

5.3 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Математика			РАЗРЕД: ДРУГИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
БРОЈЕВИ	Ученик ће бити у стању да:	МАТ.001.О.1.1.	Већина исхода теме Бројеви се остварује спирално (у сваком разреду се градиво из ове	Саставни део процеса развоја

Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C. Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. Разломци облика $\frac{1}{n}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.	- одреди десетице најближе датом броју; усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; одреди делове (облика $\frac{1}{n}$) дате величине; изрази одређену суму новца преко различитих апоена; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; - прикаже мањи број података у таблици и стубичастим	MAT.OO1.O.1.2. MAT.OO1.O.1.3. MAT.OO1.O.1.5. MAT.OO1.O.2.1. MAT.OO1.O.2.6. MAT.OO1.O.2.7. MAT.OO1.O.2.8. MAT.OO1.O.3.1. MAT.OO1.O.3.5. MAT.OO1.C.1.1. MAT.OO1.C.1.3. MAT.OO1.C.2.1. MAT.OO1.C.2.2. MAT.OO1.C.2.3. MAT.OO1.C.2.9. MAT.OO1.C.3.1. MAT.OO1.C.3.6. MAT.OO1.N.1.1. MAT.OO1.N.2.1.	области надовезује и проширује), исходи који се остваре у оквиру једног блока бројева, касније се проширују на остале блокове бројева. Развој појма броја и бројевног низа наставак је сазнања о бројевима, стеченог у првом разреду. Сабирање и одузимање до 100 обухвата све облике усменог поступка сабирања и одузимања. Потребно је темељно обнављање таблица сабирања и одузимања до 20, јер су оне основ за даље упознавање ових операција у блоку бројева до 100. Правила замене места сабирака и здруживања сабирака обнављају се кроз очигледне примере и описују реторички, без формулског записа. За илустрацију правила користе се манипулативна средства као и визуелни прикази. Ученике кроз примере наводити на логичко разумевање и функционалну примену замене места сабирака и здруживања сабирака. Овде пре свега треба водити рачуна о мисаоном процесу ученика који је у директној вези са оним што ученик записује приликом решавања проблема. Ученици ће кроз примере увидети сврсисходност замене места сабирака, као и њихово здруживање, а не постојање ових својстава ради њих самих. При обради поступка сабирања и одузимања у блоку бројева до 100, поред већ упознатог, упознају се случајеви са преласком десетице ($25 + 7$, $25 + 37$, $45 - 8$, $45 - 38$). С обзиром да се поступци сабирања и одузимања заснивају на већ познатим поступцима, ученици могу бити охрабрени да сами откривају поступке рачунања уз употребу упознатих правила замене места сабирака и здруживања сабирака. Потребно је одвојити довољно времена за активности рачунања без коришћења папира и оловке, уз подстицање разговора о различитим поступцима које су ученици применили.	математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену
--	---	---	---	---

	дијаграмом; уочи правило и одреди следећи члан започетог низа.	-	Омогућити ученицима слободу избора поступка рачунања. Писмени поступак рачунања није предвиђен у другом разреду. Аритметичка операција множења упознаје се као поновљено сабирање(сабирање једнаких сабирака). Скуповно, производ је број елемената уније дисјунктних једнакобројних скупова. Посматрају се разни примери који представљају мултипликативну схему тј. описују ситуације (речима, скуповима, визуелно м х н дијаграмима). По аналогiji, аритметичка операција дељења формира се кроз посматрање разбијања (растављања) скупова са коначним бројем елемената на дисјунктне једнакобројне подскупове (у случајевима када је то могуће). До таблице дељења се долази на основу везе множења и дељења. Нпр. $7 \cdot 3 = 21$ па је $21 : 3 = 7$. Након формирања таблице дељења, формира се процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују. Појам дељивости броја, утврђује се који бројеви су дељиви датим бројем, односно који број је садржалац датих бројева. Нпр. број 12 је дељив бројевима 1, 2, 3, 4, 6 и 12, односно број 12 је садржалац бројева 1, 2, 3, 4, 6 и 12. Један од важних циљева је памћење таблице множења и дељења до 100, због тога треба предвидети довољно времена и различитих активности за увежбавање и стицање сигурности рачунања. Непотпуном индукцијом кроз примере и анализом сликовних представа долази се до правила замене места чинилаца, здруживања чинилаца, множења и дељења збира и разлике бројем као и множења бројевима 1 и 0, дељења нуле и дељења са 1, без симболичког записа правила. На основу наведених правила прелази се на случајеве	напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују.
--	--	---	--	---

			вантабличног множења (односно дељења) једноцифреним бројем. У другом разреду се ради искључиво усмени поступак рачунања. Разматрају се случајеви једначина - математичких реченица исказаних помоћу бројева, знака аритметичке операције и релације једнакости у којима је један од елемената непознат број представљен словом. На основу веза сабирања и одузимања, множења и дељења, као и добро савладаних таблица сабирања, одузимања, множења и дељења, ученици одређују непознати сабирак, умањилац, умањеник, чинилац, дељеник и делилац (нпр. $7 = x + 5$, $12 : x = 4$). Користе се примери једначина које се решавају и проверавају искључиво директном применом таблица множења и дељења. Ученицима треба указати на значај провере тачности резултата и навикавати их да самостално врше проверу решења, али треба водити рачуна да пречеста употреба провере резултата доводи до аутоматизованог преписивања добијених бројева, чиме се губи смисао самог поступка. Решавање једначина помаже у утврђивању веза аритметичких операција и уочавања могућности да се различите проблемске ситуације могу представити истом математичком реченицом, што представља развој концепта математичког моделовања. Задаци са теразијама треба да буду присутни и у другом разреду, у циљу разумевања концепта решавања једначина. Изграђивање појма разломка започиње повезивањем са искуством везаним за реалистичне ситуације деобе целине (јединице) на једнаке делове, почевши од половине, а надовезује се визуелним приказима фигура подељених на подударне делове. Разломци се визуелизују на различите начине и записују симболички. На почетку је корисна	
--	--	--	--	--

			манипулација очигледним средствима, нпр. прављење модела разломка пресаивањем папира. Половина датог броја јесте број чија удвостручена вредност даје дати број. Половина, трећина, четвртина... десетина, односно n-ти део броја, где је $0 < n \leq 10$, одређује се на основу табличних случајева дељења (нпр. једна трећина броја 18 је 6 јер је $18 : 3 = 6$). У оквиру ове теме, ученици упознају и други начин записа бројева, односно записивање бројева римским цифрама (I, V, X, L, C) и принцип читања и писања бројева помоћу њих. Решавање проблема са штапићима и сабирање бројева записаних помоћу I, V, X доприноси бољем разумевању овог бројевног система. Показати ученицима на интернету програме који конвертују римске цифре у арапске и обрнуто. Такође је корисно и приказати краћи анимиран филм о историји бројева. Решавање проблемских задатака датих у текстуалној форми веома је важан сегмент наставе, јер омогућава повезивање и примену математичких знања у реалистичним ситуацијама. Моделовање проблема у математички запис омогућава ученицима да немеханички приступају задацима и шире и примењују математичка знања. Наставник треба да подржи ученике у различитим приступима и начинима решавања задатака. Потребно је дати ученицима довољно времена за решавање оваквих задатака. Корисно је тражити да се, где је прикладно, подаци дати у задатку или добијени у процесу решавања, прикажу у табели или стубичастим дијаграмом. Задаци са новцем нису издвојени у посебну тему, већ их треба обрађивати у оквиру ове теме. Идеја пресликавања се развија прављењем табела зависности. Нпр. приказивањем како се у зависности од промене	
--	--	--	--	--

			вредности променљиве x, мења вредност израза $x + 2$. Комбинаторни задаци, задаци одређивања следећег члана низа или уочавање правила у делимично попуњеној табели и попуњавање остатка табеле посебно су подстицајни за развој математичко логичког мишљења. Нпр. одреди правило за формирање низа задатог почетним члановима или попуњавање започете табеле и обрнуто, на основу датог упутства одреди чланове низа или попуни табелу. Важно је размотрити различита решења, уколико их има. При решавању задатака пажњу усмерити на анализу услова задатака и састављање плана његовог решења: операције које треба обавити, бројеви над којима се обављају операције и редослед којим се извршавају те операције. Ученицима треба показати најрационалнији начин решавања задатка, али не треба инсистирати на таквом решавању задатака. Коришћење дијаграма, схема и других средстава приказивања може помоћи при решавању проблемских задатака. Ученици се подстичу да правилно користе математички језик и употребљавају термине: десетица, јединица, сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац. Развој писане комуникације подстиче се увежбавањем писања поступка рачунања, представљања информација и описа поступка решавања задатка. Математички диктат, на пример, користан је за увежбавање коришћења одговарајуће терминологије. Усмена комуникација, посебно подстицање ученика да образложе поступак и решење проблема, помажу ученицима да развију способност математичке комуникације.	
ГЕОМЕТРИЈА	Ученик ће бити у стању да:	MAT.OO1.O.1.7.	На почетку ове теме обновити градиво првог разреда које је повезано са овом темом: тачка,	Саставни део процеса развоја

Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).	- разликује дуж, полуправу и праву; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре; - допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;	MAT.OO1.O.1.8. MAT.OO1.O.2.3. MAT.OO1.O.2.6. MAT.OO1.C.1.7. MAT.OO1.C.1.9. MAT.OO1.C.2.8. MAT.OO1.C.2.9. MAT.OO1.C.3.6. MAT.OO1.C.3.7. MAT.OO1.N.2.4.	права, крива и изломљена линија, дуж, отворена и затворена линија. У другом разреду наставља се развој просторног сазнања. Права се уводи као права линија која нема ни почетак ни крај, а полуправа као део праве који је ограничен са једне стране. За означавање тачака, правих, полуправих и дужи користити правилну математичку нотацију (А, п, Ап и АБ). Разликују се отворене и затворене изломљене линије и уводи појам дужине изломљене линије (графички и рачунски) и њено обележавање. Упознаје се појам обима геометријске фигуре прво визуелно, као дужина линије добијене графичким надовезивањем дужи чије су дужине једнаке дужини страница посматране фигуре, а затим рачунски, без употребе формула. Мерењем дужине добијене дужи ученици треба да се увере да је дужина добијене дужи једнака збиру дужина које су добили сабирањем дужина појединачних дужи. На овај начин одређивати и обим троугла, квадрата и правоугаоника, а одговарајуће формуле су предвиђене за следећи разред. Цртају се правоугаоник и квадрат пратећи линије квадратне мреже односно спајањем тачака на тачкастој мрежи. Цртање ових фигура на квадратној и тачкастој мрежи помоћу лењира је добра вежба за развој fine моторике и развијање прецизности и уредности код ученика. Осим тога, корисни су и задаци у којима дати правоугаоник, квадрат или троугао треба померити у квадратној мрежи за задати број страница квадратића нагоре, надолу, надесно или налево, како би се овај део градива повезао са градивом претходног разреда. На опажајном нивоу наставља се развијање појма фигуре симетричне у односу на дату линију на	математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и проценивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже на да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а
---	--	--	---	--

			квадратној мрежи. Активностима препознавања симетричних фигура или доцртавања започетог цртежа, показује се разумевање идеје „пресликавања у огледалу”; тј. симетричности. Уводи се идеја подударности фигура на интуитивном нивоу манипулацијом и разматрањем да ли би се две посматране дводимензионе фигуре могле довести до преклапања.	важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују.
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	Ученик ће бити у стању да: - изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - чита и запише време са часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама.	MAT.OO1.O.2.4. MAT.OO1.O.2.6. MAT.OO1.O.3.4. MAT.OO1.O.3.5. MAT.OO1.C.2.1. MAT.OO1.C.2.8. MAT.OO1.C.2.9. MAT.OO1.C.3.2. MAT.OO1.C.3.4. MAT.OO1.C.3.6.	У оквиру области мерења уводе се стандардне мерне јединице за дужину метар, дециметар и центиметар (м, дм, цм), на супрот стандардним јединицама мере којесу ученици упознали у првом разреду. Стандардне јединице мере треба користити у практичним активностима које обухватају цртање дужи задате дужине, мерење и процењивање дужине објеката и растојања у непосредној околини. Решавањем задатка израчунавања дужине развијају се способности изражавања дужине у различитим мерним јединицама као и претња рања већих мерних јединица у мање и обрнуто. При рачунању треба водити рачуна о правилном математичком запису. Исто тако, неопходно је и да ученици вежбају да процењују дужине/растојања, провере тачност процене мерењем, а потом и анализирају значајност направљене грешке. Овде треба ученике упознати са тим да се процењивање често користи у свакодневним ситуацијама. У оквиру мерења времена уводе се мерне јединице за време (дан, месец, година, час, минут). У једноставним свакодневним ситуацијама користе се јединице за мерење времена, чита и записује време са часовника. Ученицима задавати задатке у којима треба да допуне реченице одговарајућим јединицама за време,	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и

			као и једноставније проблемске задатке са рачунањем времена (без претварања јединица мере), укључујући и задатке „планирања времена“. Информације се у задацима дају на различите начине: текстуално, графички или табеларно. Математичке садржаје треба повезивати са садржајима и активностима других предмета (нпр. Бројевну полуправу са време нском лентом или мерење времена са оријентацијом у времену из Света око нас). Одређени број часова на крају школске години треба одвојити за систематизацију и повезивање градива. На овим часовима треба задавати текстуалне, проблемске задатке, задатке са геометријским приказом аритметичких задатака, текстуалне задатке у којима су дати и подаци који нису битни за решавање задатка, логички задаци са одричним реченицама. Циљ оваквих часова је да се утврди и повеже градиво, да се код ученика развија способност решавања проблема.	дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже на да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују.
--	--	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
We're back	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - разуме и уз помоћ наставника користи формалне и неформалне поздраве Hello, Hi, Goodbye; Good morning/afternoon/evening/night, и поштује устаљена правила учтивости; -разуме и уз веће грешке формулише једноставне исказе	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - разуме и уз мању помоћ наставника користи формалне и неформалне поздраве Hello, Hi, Goodbye; Good morning/afternoon/evening/night, и поштује устаљена правила учтивости; -разуме и уз подршку формулише једноставне исказе	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - разуме и самостално користи формалне и неформалне поздраве Hello, Hi, Goodbye; Good morning/afternoon/evening/night, и поштује устаљена правила учтивости; -разуме и уз мање застоје/ грешке у изговору формулише једноставне исказе који се односе на	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -Самостално успоставља контакте при сусрету и усмено изражава прикладне поздраве приликом растанка, поштујући устаљена правила учтивости: Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you

	који се односе на представљање I'm Ivan, What's your name? и личне информације (How are you? I'm fine, thank you. -уз помоћ наставника делимично разуме једноставне изразе који се односе на показне заменице <i>this / that</i> - препознаје и уз мању помоћ наставника именује бројеве до 10; -разликује и уз веће грешке именује школски прибор -разуме и уз подршку прати инструкције за рад на часу Sit down!Close your book!listen!... - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	који се односе на представљање I'm Ivan, What's your name? и давање личних информација (How are you? I'm fine, thank you. And you?). - разуме и уз помоћ наставника формулише питање које се односи на близину и даљину: What's this/ that? и самостално даје кратак одговор - (bag). - препознаје и правилно именује бројеве до 10; - разликује и уз мању мање грешке именује школски прибор -разуме питање и делимично формулише одговор који се односи на изражавање множине (What are these?) (They're) apples! -разуме и прати инструкције за рад на часу Sit down!Close your book!listen!... -разликује личне заменице I/you/he/she -делимично разуме одслушани текст/дијалог - разуме и уз дуже паузе/ грешке/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на показне заменице <i>What's this? / What's that?</i> -уз мању помоћ наставника одговара на питања везана за боје <i>What colour is it? – It's blue.</i> -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	представљање I'm Ivan, What's your name? и давање личних информација (How are you? I'm fine, thank you. And you? What's your phone number? It's...). - разуме и самостално формулише питање које се односи на близину и даљину: What's this/ that? и даје тачан одговор - It's a (bag). - препознаје и самостално именује бројеве до 10; -разликује и правилно именује школски прибор, и углавном тачно уме да га опише (боја, величина, облик) -разуме и углавном тачно формулише питање и одговор који се односи на изражавање множине What are these? They're apples! -разуме и самостално прати инструкције за рад на часу Sit down!Close your book!listen!... -разликује и користи личне заменице I/you/he/she/it/we/they -разуме одслушани текст/дијалог и даје тачне одговоре на питања у вези текста/ дијалога -готово редовно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	(later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you! -Разуме кратке и једноставне текстове у којима се неко представља; води дијалог у коме самостално представља себе и друге особе:My name's Maria /I'm Maria. What's your name? What's your phone number? It's... -Препознаваје најосновније сличности и разлике у начину упознавања, представљања и размене основних личних података у нашој земљи и земљама енглеског говорног подручја. - разуме и самостално формулише питање које се односи на близину и даљину: What's this/ that? и даје тачан одговор - It's a (bag). -разуме и самостално формулише питање и одговор који се односи на изражавање множине What are these? They're apples! -разликује и правилно користи личне заменице I/you/he/she/it/we/they -разуме одслушани текст/дијалог и у стању је да га самостално репродукује -Разуме и самостално исказује краће једноставне описе предмета у којима се појављују информације о спољном изгледу: The crayon is grey. It's not a pen, it's a pencil. It's not short, it's long. -разуме, адекватно реагује и самостално даје поједине инструкције : Sit down!Close your book!listen! Listen
--	---	---	--	--

				to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Open/Close your books/notebooks. Open the window, please. Come in/here/ Give me your book, please. I'm finished. - активан је на часовима, слободно и течно се изражава, сарађује са другима, знатижељан је.
Party time	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за школу, боје и бројеве -уз помоћ наставника препознаје и именује речи везане за прославе и уз помоћ наставника пева песмицу -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе, питања који се односе на конструкцију <i>How many (dolls)? (Two) (dolls)</i>. -уз помоћ наставника препознаје и именује поједине боје и речи и изразе везане за рођендан -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који се односе на употребу глагола <i>to be</i> <i>Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't</i> -уз помоћ наставника препознаје и именује боју и број предмета - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за школу, боје и бројеве -уз мању помоћ наставника именује речи везане за прославе и пева песмицу - разуме и уз помоћ наставника, уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на конструкцију <i>How many (dolls)? (Two) (dolls)</i>. - уз мању помоћ наставника именује предмете користећи боје и речи и изразе везане за рођендан - уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе формулише једноставније изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол <i>to be</i> <i>Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't</i> - уз помоћ наставника одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета.	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -именује предмете везане за школу, боје и бројеве -самостално именује речи везане за прославе и пева песмицу -самостално, уз краће паузе формулише изразе који се односе на конструкцију <i>How many (dolls)? (Two) (dolls)</i>. -именује предмете користећи боје и речи и изразе везане за рођендан -уз мању помоћ наставника и краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол <i>to be</i> <i>Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't</i> -самостално, уз краће паузе одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета -готово редовно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно и са лакоћом именује предмете везане за школу, боје и бројеве -течно и са лакоћом именује речи везане за прославе и пева песмицу - самостално формулише изразе који се односе на конструкцију <i>How many (dolls)? (Two) (dolls)</i>. -самостално, у више везаних исказа, именује предмете користећи боје и речи и изразе везане за рођендан - течно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на глагол <i>to be</i> <i>Are they lollipops? Yes, there are. No, they aren't</i> -самостално, са лакоћом одговара на питања у вези са бојом и бројем предмета -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.

		-повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.		
Home and family	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује чланове породице -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе, питања који се односе на предлоге за место <i>Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe.</i> - уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за намештај - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз мању помоћ наставника именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима <i>Who's that? – It's my sister.</i> - разуме и уз помоћ наставника, уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место <i>Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe.</i> -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима <i>Where are the (dolls)? – They're on the (TV).</i> -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима <i>Who's that? – It's my sister.</i> - уз мању помоћ наставника и краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место <i>Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe.</i> - уз мању помоћ наставника именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима <i>Where are the (dolls)? – They're on the (TV).</i> -готово редовно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно и са лакоћом именује особе, чланове породице и одговара на питања у вези са њима <i>Who's that? – It's my sister.</i> - самостално формулише једноставније изразе који се односе на предлоге за место <i>Where's the (puzzle)? – It's in / on / under the wardrobe.</i> -течно и са лакоћом именује речи и изразе везане за намештај и одговара на питања у вези са њима <i>Where are the (dolls)? – They're on the (TV).</i> -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
Friends	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје бројеве од 11 до 20 -уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који се односе на припадање и поседовање <i>I have got ten (toys).</i> -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за кућне љубимце	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз мању помоћ наставника препознаје и именује бројеве од 11 до 20 - разуме и уз краће паузе/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност <i>I have got ten (toys).</i>	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално препознаје и именује бројеве од 11 до 20 -у неколико везаних исказа уз краће паузе и уз мању помоћ наставника саопштава информације о себи и другима које се односе на поседовање и припадност <i>I have got ten (toys).</i>	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно и са лакоћом препознаје и именује бројеве од 11 до 20 - у неколико везаних исказа саопштава информације о себи и другима које се односе на поседовање и припадност <i>I have got ten (toys).</i> -течно и са лакоћом именује речи и изразе везане за кућне љубимце

	-уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за делове лица -уз помоћ наставника препознаје и именује речи и изразе везане за новогодишње празнике и уз помоћ наставника пева песмицу - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	-уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за кућне љубимце <i>Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't.</i> -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим <i>He/She has got a (fair hair).</i> -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за делове лица и одговара на питања у вези са њима <i>He/She has got (a small nose).</i> -уз помоћ наставника именује речи и изразе везане за новогодишње пратнике и пева песмицу -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	-именује речи и изразе везане за кућне љубимце <i>Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't.</i> -именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим <i>He/She has got a (fair hair).</i> --уз мању помоћ наставника именује речи и изразе везане за делове лица и одговара на питања у вези са њима <i>He/She has got (a small nose).</i> -самостално именује речи и изразе везане за новогодишње празнике и пева песмицу -готово редовно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	<i>Have you got a (cat)? – Yes, I have. / No, I haven't.</i> -самостално именује речи и изразе везане за физички изглед и одговара на питања у вези са тим <i>He/She has got a (fair hair).</i> -точно и са лакоћом именује делове лица и одговара на питања у вези са њима <i>He/She has got (a small nose).</i> -самостално, са лакоћом именује речи и изразе везане за новогодишње празнике и пева песмицу -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
Animals	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и именује дивље животиње -уз помоћ наставника разуме и формулише једноставне изразе који се односе на способности људи и животиња, глагол <i>can</i> <i>Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.</i> - уз помоћ наставника разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз мању помоћ наставника именује дивље животиње -уз помоћ наставника препознаје и именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња <i>How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys).</i> -уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе формулише једноставније изразе који се односе на способности људи и животиња, глагол <i>can</i>	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује дивље животиње -самостално препознаје и именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња <i>How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys).</i> - уз мању помоћ, уз краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на способности људи и животиња, глагол <i>can</i> <i>Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.</i>	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује дивље животиње -точно и са лакоћом именује појмове који означавају физичке карактеристике људи и животиња <i>How many (monkeys) can you see? I can see (three monkeys).</i> - точно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на способности људи и животиња, глагол <i>can</i> <i>Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.</i>

	решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	<i>Can you (swim)? – Yes, I can./No, I can't.</i> - делимично разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - у стању је да уз помоћ наставника упути кратке и једноставне молбе (<i>Can/ May I drink water, please?..</i>); - искаже и прихвати захвалност на једноставан начин -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	- разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - у стању је да уз мање грешке и паузе у говору упути кратке и једноставне молбе (<i>Can/ May I drink water, please?..</i>); - у стању је да уз мању помоћ наставника искаже и прихвати захвалност на једноставан начин -готово редовно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	- у потпуности разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - правилно и самостално упућује кратке и једноставне молбе (<i>Can/ May I drink water, please?..</i>); - течно и са лакоћом исказује и прихвата захвалност на једноставан начин -активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
My town	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - уз помоћ наставника препознаје и именује појединачне појмове који означавају места у граду -уз помоћ наставника разуме и формулише једноставне изразе који се односе на конструкцију <i>there is/there are</i> <i>There is a (park).</i> <i>There are (two cinemas) in my town.</i> - понови једноставне исказе који се односе на хронолошко време-дани у недељи; - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и уз помоћ наставника именује појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима <i>Is there (a zoo) in your town? – Yes./No.</i> - разуме и уз краће паузе/ помоћ наставника формулише једноставније изразе који се односе на конструкцију <i>there is/there are</i> <i>There is a (park).</i> <i>There are (two cinemas) in my town.</i> - делимично разуме једноставне исказе који се односе на хронолошко време-дани у недељи.	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује и појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима <i>Is there (a zoo) in your town? – Yes./No.</i> - уз мању помоћ / краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију <i>there is/there are</i> <i>There is a (park).</i> <i>There are (two cinemas) in my town.</i> - делимично разуме једноставне исказе који се односе на хронолошко време-дани у недељи. - уз мање грешке у говору, краће паузе, мању помоћ наставника именује дане у недељи.	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно и са лакоћом именује појмове који означавају места у граду и одговара на питања у вези са њима <i>Is there (a zoo) in your town? – Yes./No.</i> - течно и са лакоћом формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију <i>there is/there are</i> <i>There is a (park).</i> <i>There are (two cinemas) in my town.</i> - у потпуности разуме једноставне исказе који се односе на хронолошко време-дани у недељи. - правилно и самостално именује дане у недељи. -константно активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима

		- уз грешке у говору, дуже паузе, помоћ наставника именује дане у недељи. -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	-готово редовно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
My favourite Food	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз већу помоћ наставника препознаје и именује поједине речи и изразе везане за храну -уз помоћ наставника делимично разуме једноставне језичке конструкције у којима се описују интересовања, допадање/недопадање <i>like/don't like</i> <i>I like (sandwiches).</i> <i>I don't like (chips).</i> <i>I want (fruit).</i> -уз помоћ наставника уочава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас. - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и уз грешке у говору именује и појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима - делимично разуме једноставне језичке конструкције у којима се описују интересовања, допадање/недопадање <i>like/don't like</i> <i>I like (sandwiches).</i> <i>I don't like (chips).</i> <i>I want (fruit).</i> -уочава и уз мању помоћ наставника изражава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима -уз краће паузе и мању помоћ наставника изражава своја и туђа интересовања, допадање/недопадање једноставним језичким средствима и размењује информације које се односе на дату тему <i>like/don't like</i> <i>I like (sandwiches).</i> <i>I don't like (chips).</i> <i>I want (fruit).</i> - уочава и изражава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас. -готово редовно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно и са лакоћом именује појмове који означавају храну и одговара на питања у вези са њима -самостално изражава своја и туђа интересовања, допадање/недопадање једноставним језичким средствима у више везаних исказа <i>like/don't like</i> <i>I like (sandwiches).</i> <i>I don't like (chips).</i> <i>I want (fruit).</i> -са лакоћом уочава и самостално изражава сличности и разлике у начину исхране међу вршњацима у другим земљама и код нас -константно активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
Clothes	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -уз помоћ наставника препознаје и делимично, уз веће грешке у	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и уз помоћ наставника именује и појмове који означавају одећу	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално именује и појмове који означавају одећу	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -течно, са лакоћом именује појмове који означавају одећу

	говору, именује речи и изразе везане за одећу -уз помоћ наставника делимично разуме једноставне изразе који се односе на конструкцију <i>He's / She's wearing (jeans)</i> -уз помоћ наставника уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас - ретко кад учествује у раду на часу и постављене задатке решава са тешкоћом и уз већу помоћ наставника.	- уз помоћ наставника разуме и уз краће паузе/ грешке у говору, формулише једноставније изразе који се односе на конструкцију <i>He's / She's wearing (jeans)</i> и одговара на питања у вези са њима <i>Is he/she wearing (glasses)?</i> <i>Yes, he/she is.</i> <i>No, he/she isn't.</i> -уочава и уз помоћ наставника изражава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -повремено учествује у раду на часу и постављене задатке решава уз помоћ наставника.	- уз мању помоћ наставника, уз краће паузе формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију <i>He's / She's wearing (jeans)</i> и одговара на питања у вези са њима <i>Is he/she wearing (glasses)?</i> <i>Yes, he/she is.</i> <i>No, he/she isn't.</i> - уз мању помоћ наставника уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -готово редовно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има углавном одговоран однос према раду и постављеним задацима.	-самостално формулише изразе, поставља и одговара на питања која се односе на конструкцију <i>He's / She's wearing</i> и одговара на питања у вези са њима <i>Is he/she wearing (glasses)?</i> <i>Yes, he/she is.</i> <i>No, he/she isn't.</i> -самостално уочава сличности и разлике у начину одевања, традиционалне одеће међу вршњацима у другим земљама и код нас -константно активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима.
--	--	---	---	--

5.4 СВЕТ ОКО НАС

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:СВЕТ ОКО НАС			РАЗРЕД:ДРУГИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Други и ја -Групе људи: родбина, (ван)школска заједница,	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ПД.001.О.1.9.	У оквиру теме Други и ја налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе,

становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља. Култура живљења Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroka, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење	- идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; - се понаша тако да уважава различитости других људи; - прихвати последице када прекрши правила понашања групе; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живот - препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; - одреди тип насеља на основу његових карактеристика; - повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; - одржава личну хигијену - руку, зуба и чулних органа;	ПД.ОО1.С.3.4. ПД.ОО1.О.3.4. ПД.ОО1.О.2.7. ПД.ОО1.О.3.5 ПД.ОО1.Н.3.3. ПД.ОО1.О.1.8. ПД.ОО1.О.1.10 ПД.ОО1.О.1.11.	ученика као друштвено биће, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада. У односу на први разред, када су у фокусу били права и обавезе у оквиру породице, школе и вршњачких група, сада су то: родбина, (ван)школске заједнице, односно права и обавезе становника насеља. Појам (ван)школске заједнице односи се, како на припадност, улоге и односе унутар школе, тако и на припадност, улоге и односе ученика у различитим групама у које се ученик укључује у складу са својим интересовањима и склоностима - спортски тимови, позоришне и фолклорне групе, групе за учење страних језика, математички клубови и сл. Наставак изучавања животних потреба наставља се у правцу разликовања потреба и жеља ученика, на ученицима блиским примерима (нпр. да ли су нове патике заиста потребне или су само последица жеље ученика за новим и актуелним моделом). Кроз разматрање таквих примера ученицима се приближава концепт рационалне и штедљиве потрошње, што је повезано и са исходом који се односи на подстицање ученика на дуготрајнију употребу предмета кроз проналажење нове намене за већ коришћене предмете. И даље је	в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе. а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
--	--	---	---	---

улице и пута без пешачког прелаза. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору. Човек ствара Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу.	- примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; - безбедно поступа пре и током временских непогода; - истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; - пронађе нову намену коришћеним предметима;	ПД.ОО1.О.2.4 ПД.ОО1.С.1.4	потребно подстицати размишљање и дискусију не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, што представља једну од суштински важних васпитних компоненти, не само овог предмета, већ и свих осталих.И у овом разреду налазе се исходи и садржаји који се односе на здравље и безбедност. И даље је акценат на развијању навика здравог живљења (хигијена тела, разноврсна и редовна исхрана, боравак у природи и физичка активност), али и на оспособљавању ученика да препознају и адекватно реагују у потенцијално опасним ситуацијама по њихово здравље и живот. Посебну пажњу у овом сегменту потребно је обратити на оспособљавање ученика за безбедно учешће у саобраћају (кретање пешака кроз насеље и правила понашања у превозним средствима) и адекватно понашање током временских непогода. Захваљујући концепцији развоја садржаја по спирално-узлазном моделу, наставља се изучавање човека као друштвеног бића које ради и ствара, бира и користи различите материјале због њихових својства која су важна приликом израде различитих предмета. У том смислу, пожељно је бавити се анализом ученицима	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе
--	--	---	--	--

Кретање и оријентација у простору и времену -Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела,		блиских предмета и тумачењем разлога због којих су направљени од одређеног/одређених материјала, као и разматрањем других могућих материјала од којих може да буде направљен одређени предмет, а да његова сврха остане иста. Осим базичних својстава материјала која су уведена у првом разреду, у другом разреду уводи се испитивање еластичности као сложенијег својства неких материјала. Садржаји о материјалима су такви да омогућавају висок ниво активности ученика - коришћење различитих чула, непосредно (механичко) деловање на материјале, бележење уоченог, извођење огледа, описивање, итд. Кретање и сналажење у простору и времену је тема од великог значаја и у другом разреду. Ученици већ имају развијена искуства везана за ову тему, а задатак наставника је да та несистематизована, искуствена знања буду структурисана и освешћена и да омогуће ученику безбедно кретање и сналажење у непосредном окружењу. Приликом истраживања кретања као физичког феномена (облици кретања, утицај облика тела на кретање...) пожељно је да се кретање тела по равној подлози изучава кроз практичне	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање.
--	--	---	--

подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.	- наводи примере различитих облика кретања у окружењу; - одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; - измери растојање које тело пређе током свог кретања; - пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; - именује занимања људи у свом насељу са околином; - одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; - забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена; - разликује облике рељефа у свом насељу и околини;	ПД.ОО1.О.1.6 ПД.ОО1.С.1.5. ПД.ОО1.О.3.3.	активности (огледе или експерименте). Утицај облика тела и подлоге по којој се тело креће разматра се кроз удаљеност коју тела прелазе у различитим ситуацијама, при чему је пожељно укључити не само процену растојања, већ и њено прецизно мерење уз коришћење мерних јединица за дужину које се уводе у математици у другом разреду. Ученике 2. разреда је потребно оспособљавати да ове и друге практичне активности реализују пратећи упутства (наставника или уджбеника), бележећи уочено и да, на крају, уз мању или већу помоћ наставника формулишу једноставне закључке. С обзиром на просторни оквир садржаја у другом разреду, истражују се карактеристике насеља у којем ученик живи са становишта базичне типологије насеља (село/град), односно уочавања карактеристика које одређено насеље сврставају у сеоско или градско (укључујући и занимања људи у њима). Посебан значај има оспособљавање ученика за сналажење у насељу помоћу адресе, кућног броја и карактеристичних објеката, што је пожељно реализовати кроз практичне активности, како у учioniци тако и ван ње. Наставља се и припрема за картографско описмењавање ученика млађих	- Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
---	--	---	---	---

	- разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини;		разреда основне школе увођењем појмова рељеф и облици рељефа кроз посматрање насеља и околине и упоређивањем географских објеката и појава у окружењу (узвишења, удубљења и равнице, површинске воде). Сналажење у времену конципирано је тако да се надовезује на основне појмове усвојене у првом разреду (делови дана; сада, пре, после; прекјуче, јуче, данас, сутра, прекосутра; дани у недељи), који се сада проширују временским одредницама: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Овакав редослед увођења временских одредница представља пример поштовања дидактичког правила од познатог ка непознатом и од ближег ка даљем. Нове временске јединице уводе се тако да се мањом (већ познатом) мерном јединицом објашњава већа (нова) мерна јединица. Један од кључних задатака учитеља у овом сегменту је да оспособи ученике да правилно користе средства за мерење времена: часовник, календар и ленту времена. Лента времена представља средство за разумевање хронологије догађаја и уводи се кроз приказивање различитих временских периода из личног живота ученика (редослед дневних или недељних активности, кључни догађаји из живота ученика - са	
--	--	--	--	--

Разноврсност природе		колико година је научио/ла да вози бицикл, пошао/ла у први разред, научио/ла да плива и сл.). И даље је важно указивати на цикличност временских одредница и појава у природи (дан, седмица, година, годишња доба). Касније ће се појам цикличности јављати и у другим појавама (животни циклус живих бића, ланац исхране, кружење воде у природи итд.), што је у складу са основним принципима и законима природних наука. Област под називом Разноврсност природе односи се на узајамно дејство живе и неживе природе. Појмови који се односе на живи свет надограђују се на први разред кроз уочавање и апстраховање заједничких карактеристика живих бића и повезивање делова тела живих бића са њиховим улогама. Нове класификације биљака и животиња односе се на делове тела биљака (стабло и лист), начин исхране животиња (што представља припрему за увођење ланца исхране у трећем разреду) и начин живота животиња (домаће/дивље). Однос човека и живог света разматра се из различитих углова - значаја које биљке и животиње имају за опстанак и лакши живот људи, уз препознавање и практиковање понашања које не угрожава биљке	
------------------------------------	--	---	--

Релјеф и облици релјефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Релјеф у насељу и околини. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедна производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште - неопходни	- идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; - повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; - разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; - разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране;	ПД.ОО1.О.1.1. ПД.ОО1.О.1.5. ПД.ОО1.С.3.2. ПД.ОО1.О.1.2. ПД.ОО1.О.1.3. ПД.ОО1.Н.1.1.	и животиње у окружењу. У складу са интересовањима ученика, могу се детаљније истражити улоге неких делова тела човека, тако да се ученици не оптерећују фактографским знањем, него сагледавањем улоге тих делова тела у свакодневним активностима, нези и бризи о њима. Другу димензију односа у природи представља повезаност живих бића са елементима неживе природе као основним условима за живот. Концепт одрживог развоја и активно учешће ученика у заштити животне средине заједнички су и за Свет око нас и за Природу и друштво. У разреду акценат треба да буде на подстицању ученика да у свакодневним активностима (у школи и ван ње) примењују неке од основних принципа рационалне потрошње - рационално троше производе, односно материјале које користе у свакодневном животу; ако су у прилици, разврставају отпад на предвиђена места; брину се о биљкама и животињама. Допринос развоју овог концепта представља и раније објашњена разлика између потреба и жеља. Пуно разумевање концепта одрживог развоја могуће је тек на каснијем узрасту ученика, али је потребно да се континуирано развија, и то не само на нивоу знања, већ првенствено на нивоу усвојених вредности, ставова и	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
--	--	---	---	--

услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.	- наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; - штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; - разврста отпад на предвиђена места; - негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; - препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; - повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи упутства; - повеже резултате рада са уложеним трудом.	ПД.ОО1.С.2.5	навика. На тај начин се интегришу вредности и утиче на развој ставова важних за опстанак и будућност.	
--	---	--------------	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ДРУГИ И ЈА	- Препознаје пристојно понашање у школи и ван ње, али га се не придржава. - Препознаје мирно решавање сукоба уз помоћ. - Препознаје важност међусобног помагања и уважавања.	-Примењује пристојно понашање у школи и ван ње уз честа одступања. - Примењује мирно решавање сукоба уз подстицај. - Примењује међусобно помагање и уважавање уз подстицај. - Именује права и дужности уз подстицај.	-Примењује пристојно понашање у школи и ван ње уз мања одступања. - Примењује мирно решавање сукоба уз мања одступања.	-Примењује пристојно понашање у школи и ван ње. - Предлаже начине мирног решавања сукоба. - Примењује и предлаже међусобно помагање, уважава друге.

	- Препознаје права и именује дужности уз помоћ. -Препознаје грб,заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; - разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота.	- Именује химну, грб и заставу Републике Србије и примерено се понаша према симболима.	- Примењује међусобно помагање и уважавање уз мања одступања. - Објашњава права и дужности.	- Објашњава права и дужности, даје примере. -Повезује личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља.
КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	-Препознаје појам насеља уз помоћ; - Разликује село од града уз помоћ; -Препознаје значајне грађевине у близини школе уз помоћ; - Препознаје права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада уз помоћ; -Разликује врсте саобраћаја уз помоћ; - Препознаје правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином уз помоћ; - Именује занимања људи у свом насељу са околином уз помоћ; - Разликује облике рељефа у свом насељу и околини уз помоћ; - Разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини уз помоћ.	- Препознаје појам насеља уз подстицај; - Разликује село од града уз подстицај; -Препознаје значајне грађевине у близини школе уз подстицај; - Препознаје права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада уз подстицај; -Разликује врсте саобраћаја уз подстицај; - Препознаје правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином уз подстицај; - Именује занимања људи у свом насељу са околином уз подстицај; - Разликује облике рељефа у свом насељу и околини уз подстицај; - Разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини уз подстицај.	- Зна појам насеља; - Разликује село од града; -Препознаје значајне грађевине у близини школе; - Препознаје права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада уз мања одступања; -Разликује врсте саобраћаја; - Препознаје правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; - Именује занимања људи у свом насељу са околином; - Разликује облике рељефа у свом насељу и околини; - Разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини.	-Користи појам насеља у свакодневном животу; -Наводи и описује значајне грађевине у близини школе; - Објашњава права и обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада и даје примере из свакодневног живота; -Разликује врсте саобраћаја; - Примењује правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; - Наводи примере из окружења и описује занимања људи у свом насељу са околином; - Именује облике рељефа у свом насељу и околини; - Именује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини

КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ	- Уме да одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће, уз помоћ; - Наводи примере различитих облика кретања у окружењу уз помоћ; - Мери растојање које тело пређе током свог кретања уз помоћ; - Препознаје јединице за мерење времена; - Именује месеце у години уз помоћ; - Одређује број дана у месецу помоћу календара, чита календар и пише датум уз помоћ, - Гледа у сат уз помоћ.	- Уме да одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће уз подстицај; - Наводи примере различитих облика кретања у окружењу уз подстицај; - Мери растојање које тело пређе током свог кретања уз подстицај; - Препознаје јединице за мерење времена; - Именује месеце у години уз подстицај; - Одређује број дана у месецу помоћу календара, чита календар и пише датум уз подстицај, - Гледа у сат уз подстицај.	- Уме да одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће уз мања одступања; - Наводи примере различитих облика кретања у окружењу уз мања одступања; - Мери растојање које тело пређе током свог кретања уз мања одступања; - Препознаје јединице за мерење времена - Именује месеце у години; - Одређује број дана у месецу помоћу календара, чита календар и пише датум; - Гледа у сат.	- Примењује, наводи примере и објашњава кретање тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће. - Самостално изводи једноставне огледе пратећи упутства; - Примењује оријентацију у времену.
РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	- Идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења уз помоћ; - Разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране уз помоћ; - Разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла уз помоћ.	- Идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења уз подстицај; - Разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране уз подстицај; - Разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла уз подстицај; - Препозна примере повезаности живих бића са условима живота уз подстицај.	- Идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења уз мања одступања; - Разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране уз мања одступања; - Разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла уз мања одступања; - Препозна примере повезаности живих бића са условима живота уз мања одступања; - Повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/ улогама уз мања одступања.	- Идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; - Разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; - Разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; - Препозна примере повезаности живих бића са условима живота; - Повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/ улогама; - Изведе једноставне огледе пратећи упутства; - Наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека;

				- Повеже промене у природи и активности људи са годишњим добрима;
ЧОВЕК СТВАРА	-Препознаје различите врсте материјала уз помоћ; - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета уз помоћ; -препознаје природне и вештачке материјале уз помоћ; - разврстава отпад на предвиђена места уз помоћ.	-Препознаје различите врсте материјала уз подстицај; - одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета уз подстицај; -разликује природне и вештачке материјале уз подстицај; - разврстава отпад на предвиђена места уз подстицај.	- Зна различите врсте материјала уз мања одступања; -зна да одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета уз мања одступања; -разликује природне и вештачке материјале уз мања одступања; - самостално разврстава отпад на предвиђена места ; -истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала.	-Примењује стечена знања о различитим врстама материјала у свакодневном животу; -самостално одабира материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; -примењује знања о природним и вештачким материјалима; -истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; - штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; -проналази нову намену коришћеним предметима; - самостално разврстава отпад на предвиђена места ; -изводи једноставне огледе пратећи упутства;

5.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА			РАЗРЕД: ДРУГИ
Циљ учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ОБЛИЦИ Облици (светлост као услов за	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Облици се истражују посматрањем предмета из свих углова и/или са свих страна.. Ученици треба да уоче како	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину

опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу). Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...). Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).	- користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; - изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; - користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад;	је уметник дошао до идеје, где је пронашао подстицај за стварање... Ове активности подстичу ученике да размишљају о облицима, да пажљивије посматрају и да самостално проналазе мотивацију за ликовни рад. Симетрија се учи искуствено. Ученици могу да савијају једноставне оригами фигуре. Почине се од најједноставнијих: вртешка, писмо, обележивач страница... Важно је да вежбају прецизно савијање папира на пола (по дужини, ширини и дијагонали). Треба да испробају колико пута могу да пресавију папир различитих димензија. Додатни захтеви који могу да се поставе (уколико наставник процени да су реално изводљиви у конкретном одељењу) је истовремено цртање левом и десном руком или сликање одраза предела у води (као припрема, јер ће у старијим разредима учити о асиметричној равнотежи). Супротности Парови очигледних визуелних супротности уче се искуствено. Уочавање, поређење и приказивање супротности су активности везане за принцип компоновања, контраст, који ће се учити у старијим разредима. У другом разреду се не нуди стручни термин. Облик и целина Принцип компоновања, доминанта, учи се опажањем истакнутог дела (бића, предмета, боје, линије...) неке целине, без дефиниције и усвајања стручног термина. У ликовним задацима ученици спајају различите материјале и предмете комбинованим поступцима који укључују и	ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
--	---	--	--

		везивање чвора и/или машине. Могу да уче како да пакују поклоне, како да ушију дугме, спајају суве границе концем у скулптуру коју ће касније осликати темперама... Невербално изражавање се реализује на интегрисаним часовима или у корелацији са часовима Физичког и здравственог васпитања (драматизација вежбања). Ове активности су важне за целокупни развој, за укључивање интровертних ученика, као припрема за сценски наступ и за касније презентовање радова и пројеката. Тумачење слике учи се постепено. Користе се стрип и анимирани филм за одређивање редоследа радње, главних јунака, особина и изгледа јунака... Уводи се и разговор о теми, односно (једноставном) садржају ликовног дела, при чему наставник не нуди тумачења, већ дозвољава да ученици слободно исказују мишљење. Ученици треба да обраћају више пажње на знаке у окружењу, почев од важних саобраћајних знакова за пешаке, до ознака на зградама поште, ресторана, апотеке... Могу да добију основне информације о томе како се знаци смишљају и ко их смишља. Слика и реч Предлог је везан за значај учтивости и добронамерне комуникације. Ученици треба да повезују речи и реченице које изговарају и одговарајућу мимику и гест. Такође,	
--	--	---	--

		треба да усклађују текст и слику. На крају полугодишта могу да дизајнирају честитке. Додатни захтеви су, као и у првом разреду, украшавање слова (иницијала), које ће нацртати или насликати и на мањем и на већем формату папира. У овој целини су груписани предлози који се односе на индивидуално изражавање и истраживање изражајних могућности материјала и техника. Боја Ученици још увек уче о боји истраживањем, наставник не нуди дефиниције и објашњења шта су основне боје и како да направе изведене боје. Уколико то већ знају, наставник може да тражи да експериментом провере да ли мешањем различитих боја могу да добију основне боје. У току године се планира више задатака везаних за изражавање утиска или расположења светлим или тамним бојама, односно за повезивање светлих и тамних боја са неким појмом (радост, одмор, туга, смиреност, брзина, бука, детињство...). Боја се повезује и са звуком. Наставник бира композиције без текста и тражи од ученика да насликају светлим или тамним бојама свој доживљај музичког дела. На исти начин могу светлим или тамним бојама да изразе доживљај књижевног, ликовног или филмског дела. Било би добро да се ликовни задаци не реализују само	
--	--	---	--

		сликањем, већ и отискивањем (импровизованим печатима, згужваном кесом, дном пластичне флаше...). Замишљања Сврха задатака који се раде на основу разноврсних и непотпуних информација (фотографија, део текста, музичка вињета...), а које ученици треба да допуне и изразе у ликовном раду је развој маште. Од другог разреда и надаље ученици смишљају називе својих радова, јер се и на тај начин развија креативност.	
СПОРАЗУМЕВАЊЕ Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).	– тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли. – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете	О амбијенту се учи тако што се ученицима постављају питања: какав утисак неки простор оставља на њих, како се осећају у том простору, шта им привлачи пажњу, а шта им смета, шта би променили и сл. Не нуде се дефиниције и не наводе елементи који чине амбијент. О амбијенту (утиску о простору) разговара се у свакој прилици која се укаже. Ученике би требало упознати са једним одређеним музејом, не само са изгледом зграде и локацијом, већ са ентеријером и врстом експоната, са сврхом чувања експоната, са активностима, односно шта могу да очекују у музеју (тематске изложбе, едукативни програм...), на шта је потребно обратити пажњу... Пројекти везани за обликовање простора могу да буду обликовање макета и обликовање дела простора у школи. Најједноставније макете обликују се техником клуаж.	а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
ЛИКОВНЕ ИГРЕ			а) процене остварених постигнућа,

Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта). ПРОСТОР Простор (обликовање простора - школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити).	икретања; – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин. -упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете икретања; – повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; – пружи основне информације о одабраном музеју; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.	Ученици обликују куће, зграде и друге делове насеља од разноврсне амбалаже (кутијице од лекова, кутије од кекса...), појединачне елементе лепе на картонску подлогу и премазују белом бојом (еколошка боја за зидове). Касније могу фломастерима да доцртају детаље (прозоре, врата...), али је важно да композиција не буде шарена. Осим насеља које им је познато, могу да обликују и насеља из прошлости, насеља других култура или насеље из маште. Основна сврха овог пројекта је организација композиције у простору и сарадња. Кретање Ученици треба да опажају кретање бића и машина. . Затим, које материјале може да покрене струјање ваздуха у затвореном простору (лишће, папир, картон, камен, пластика...). Обликовање дела простора у школи може да буде израда мобилне скулптуре (и да се веже за кретање услед струјања ваздуха) Сцена Обликовање елемената сцене, маски и костима за школску представу реализује се у пројектној настави (није нужно да представа буде реализована, важно је припремање). Ученици обликују маске, костиме и реквизите према садржају одабраног текста (бајке, песме, драмског текста...).	б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе. а) процене остварених постигнућа, б) запажања о начину ангажовања ученика у току наставе, в) препоруке за даље напредовање. - Критеријуми за оцењивање: редовност у похађању наставе, заинтересованост, постигнуће, активно укључивање у процес наставе.
---	---	--	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
Облици	-Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	-Ученик уз подстицај уочава и представља облике у простору.	- Самостално уочава и представља облике у простору; -спретно повезује облике у простору.	-Самостално уочава и представља облике у простору. -Креативно и јединствено ликовно повезује облике у простору.
Простор	-Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	-Ученик уз подстицај уређује простор у коме живи,уочава и представља простор, облике и дешавања у њему.	-Самостално уређује простор у коме живи и води рачуна о њему; -Повезује уметничко занимање сценографа, костимографа и одговарајуће продукте; -спретно приказује свој доживљај простора.	-Самостално уређује простор у коме живи и води рачуна о њему; Повезује уметничко занимање сценографа, костимографа, и одговарајуће продукте. - Креативно и јединствено приказује свој доживљај простора.
Споразумевање	-Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	-Тумачи уз подстицај једноставне визуелне информације.	-Самостално користи једноставне визуелне информације као подстицај за стваралачки рад.	-Самостално користи једноставне визуелне информације као подстицај за стваралачки рад, приказујући свој доживљај креативно и јединствено.
Ликовне игре	-Редовно доноси прибор и заинтересован је за рад.	-Ученик уз подстицај изражава своје емоције и замисли користећи информације и различите материјале и технике.	-Самостално и спретно изражава своје емоције машту, осећања и замисли користећи различите	-Самостално, креативно и јединствено изражава своје емоције, машту, осећања и замисли користећи различите

			материјале и технике примењујући стечено знање.	материјале и технике примењујући стечено знање.
--	--	--	---	---

5.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Музичка култура			РАЗРЕД: други
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: : Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва , као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ -Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. - Композиције које илуструју различита осећања. -Звук и тон (извори) - звуци из природе и окружења. -Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак- дуг), јачина (гласан- тих), висина (висок- дубок). -Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. -Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити	Ученик ће бити у стању да: -објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, -доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; -разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; -издвоји основне музичке изражајне елементе; -препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; -повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима.	Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Композиције које се слушају својим трајањем и садржајем треба да одговарају опажајним могућностима ученика. Композиција се први пут увек слуша у целини (демо- нстративно слушање), са унапред постављеним задатком за слушање музике - уочавање извођачког медија: инстру- ментално или вокално (соло, групно) или оркестарско музицирање. Свако следеће слушање (три до четири пута) је фрагментарно у оквиру кога се издвајају упечатљиве целине и анализирају носећи елементи музичког дела - у случају литерарног садржаја (текстуална анализа), понављања, мелодија, темпо, ритам (аналитичко слушање). Повезујући постепено елементе музичког дела са кара- ктером самог дела, ученик се развија у смеру активног слушања музике, а квалитетном комуникацијом између на- ставника и ученика долази до постепеног утицаја на развој естетске осетљивости, музичког укуса и интересовања и припремају се	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код

жанрови ве- зани за ситуације значајне у животу ученика. -Музичка прича. -Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ -Изговор бројалице у ритму уз покрет. -Звучне ономотопеје и илустрације. -Правилан начин певања -држање тела и дисање. -Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. -Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. -Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. -Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (а 1 бела, ха 1 љубичаста боја). -Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. -Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. -Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима -песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. -Свирање инструмента- лних аранжмана на дечјим ритмичким	Ученик ће бити у стању да: - изговара бројалице у ритму уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; - повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - повезује ритам са графичким приказом; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; - учествује у школским приредбама и манифестацијама;	услови за развијање естетског проценивања. Сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика. Извођењем музике активира се велики број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење и fine моторичке радње. Посебну пажњу треба усмерити на спонтане покрете као одговор на музички доживљај. Бројалице Бројалице су драгоцен музички садржај у настави музичке културе за развијање ритмичких способности ученика. Слогови бројалице изговарају се у ритму, прецизно и увек праћени одговарајућим покретом. Покрет који прати броја- лицу представља извођење пулса, ритма или груписање удара. Учењем и извођењем бројалица, развијају се ритмичке способности и припрема свирање на дечјим инструментима, због чега је извођење бројалице добра уводна активност пре учења песме или свирања на дечјим ритмичким инструментима. Певање бројалице подразумевају мелодију малог обима од неколико тонова, па су погодне за почетак наставе и као уводна активност пре певања песама, уколико садржај бројалице корелира са садржајем текста нове песме. Правилан исход учења бројалице видљив је добијањем ритмички уједначеног покрета целе групе. Певање Избор песме треба да буде примерен узрасту ученика и њиховим интересовањима (тематика, ритмичка конструкција, форма, артикулација мелодијских скокова, садржај, мелодија и ритам). Вежбе правилног држања тела, дисања и говорне артикулације треба да претходе обнављању познатих песама, које су опет садржајно и/или музички сличне оној коју ће учити. Рад на песми почиње обрадом литерарног текста (мотивациони разговор), а након тога следи звучна демонстрација. Песма се учи по деловима, а затим	ученика потенцирати осећање сигурности и подршке. На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и израђивање вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке. На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких
--	---	---	--

инструментима и на алтернативним изво- рима звука. Музички бонтон. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО - Израда дечјих ритми- чких инструмената од различитих материјала. - Креирање сопствених покрета уз музику. - -Стварање једноставне ритмичке пратње кори- шћењем различитих извора звука. -Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. -Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.	Ученик ће бити у стању да: - направи дечје ритмичке инструменте; - осмисли покрете уз музику; - осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - осмисли одговор на музичко питање; -осмисли једноставну мело- дију на краћи задати текст; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одгова- рајући музички садржај; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.	спаја у целину. Важно је увек обратити пажњу на правилну дикцију и инсистирати на изражајном извођењу песме. Једноставни модели и наменске песме чији се почеци везују за боје служе за стварање звучног фонда и представа. На овом нивоу модели се уче по слуху. Музичке игре У настави музичке културе пожељно је што чешће повези- вати покрет и певање извођењем различитих врста музи- чких игара. Поред музичких игара са певањем, музичких игара са певањем уз инструменталну пратњу, инструме- нталних музичких игара, традиционалних музичких игара са певањем и без певања (само уз инструменталну пра- тњу), дидактичких музичких игара, музичку игру може да представља и било која песма чији литерарни садржај може да буде исказан покретом. Дечје музичко стваралаштво подстиче музичку машту, утиче на развој стваралачког мишљења, продубљује интересовања и тако доприноси квалитетнијем оства- ривању позитивних исхода наставе.Стваралаштво може бити заступљено кроз: - импровизацију игре/покрета на одређену музику; -израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала; -музичке импровизације -музичка питања и одговоре; -компоновање мелодије на задати текст; -илустрацију доживљаја музике; -одабир познатог музичког садржаја у односу на литерарни. Сви видови музичког стваралаштва реализују се искљу- чиво по слуху, без записивања мелодија.	способности и изграђивање вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.
---	---	--	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
Слушање музике	Препознаје различите тонске боје, гласове и инструменте у одређеним композицијама. Препознаје различита темпа (брзо, споро) и динамичке разлике.	Препознаје различита темпа и динамику.	Разликује тонске боје (гласове и инструменте). Препознаје слушане композиције.	Самостално изражава свој доживљај музике коју изводи или слуша. Препознаје слушане композиције на основу одломака.
Извођење музике	Пева песме по слуху, по сопственом избору и изводи бројалице.	Пева једноставне песме у складу са текстом.	Пева дечије, уметничке и народне песме различитог садржаја и расположења у складу са текстом. Изводи различите покрете на песме које пева и музику коју слуша. Свира пратњу за бројалице и песме на дечијим ритмичким инструментима.	Самостално пева дечије, уметничке и народне песме различитог садржаја и расположења у складу са текстом. Креира различите покрете на песме које пева и музику коју слуша. Свира и креира пратњу за бројалице и песме на дечијим ритмичким инструментима.
Музичко стваралаштво	Опонаша звукове из непосредне околине спонтаном или договореном импровизацијом.	Изводи једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука, глас, тело. Понавља већ осмишљен покрет	Изводи ритмичке пратње користећи ритмичке инструменте Самостално креира покрет.	Користи различите изворе звука за креирање једноставних ритмичких и звучних ефеката као пратња за бројалице, песме. Самостално креира кореографију.

5.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	РАЗРЕД: ДРУГИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.	Ученик ће бити у стању да: -примени једноставне, вежбе обликовања; – правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет;	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и повећања радне ефикасности на часу у циљу достизања постављених исхода. У настави треба да преовладавају игре и садржаји који захтевају прецизност извођења. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби. Наставник прати рад ученика, указује и исправља грешке. На свим часовима као и у другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на: -развијање физичких способности које се континуирано реализује у припремном делу часа. Део главне фазе користи се за развој основних физичких способности (снаге, покретљивости, издржљивости, координације, брзине),узимајући у обзир утицај који	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и

		наставна тема има на њихов развој. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад; -подстицање ученика на самостално вежбање; -правилно држања тела.	спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Спортска гимнастика Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Основе тимских, спортских и елементарних игара	– користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени правила игре; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; -правилно изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дејчи и народни плес;	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби. Учење моторичких вештина остварује се кроз различите активности применом основних дидактичко-методичких приципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода. Моторичке вештине треба да омогуће ученицима сналажење у свакодневним и специфичним ситуацијама у којима се очекује њихова примена. Ученицима који имају потешкоће са одређеним моторичким вештинама задају се вежбања слична, али лакша од предвиђених или предвежбе.	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом

Између четири ватре Плес и ритмика Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Ја посејах лубенице“. Дечји плес „Ми смо деца весела“. Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	– навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; -вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању;	Ученицима који имају потешкоће да достигну предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду. У раду са напреднијим ученицима могу се користити додатни садржаји у складу са његовим способностима. Кроз процес остваривања програма неопходно је пратити способности ученика за различите физичке активности. Усавршавање моторичких вештина је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд). Полигони се примењују након неколико обрађених тематских целина (наставних тема или области) и састављају се од усвојених вежби у складу са са условима за извођење наставе.	вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Култура вежбања и играња Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и	-прати промене у тежини и висини код себе и других; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и повећања радне ефикасности на часу. Ова наставна област реализује се кроз све	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених

сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности. Здравствено васпитање Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.	утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама;	организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад. Достицањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту и здрављу. Основне информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу. Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних – неприхватљивих облика понашања у игри и др. Поред наведеног у овој области потребно је радити и на: неговању патриотских вредности (народне традиције и интеркултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених вредности итд.	општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка
--	--	---	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ ИСХОДИ	-Уз помоћ наставника - Примени једноставне, вежбе обликовања; – правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет;	-Уз мањи подстицај наставника примени једноставне, вежбе обликовања; -Уз наставникову помоћ правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; -Уз помоћ наставника комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - Уз помоћ наставника одржава равнотежу у различитим кретањима; –Уз помоћ наставника коригује сопствено држања тела на основу савета; – Уз помоћ наставника правилно држи тело; –Уз помоћ правилно подиже, носи и спушта терет;	-У великој мери примењује примени једноставне, вежбе обликовања; - Уз мањи подстицај правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; –уз мањи подстицај наставника комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; –Уз мањи подстицај одржава равнотежу у различитим кретањима; –Уз мању помоћ коригује сопствено држања тела на основу савета наставника – Уз мању помоћ и савет правилно држи тело; – Уз мању помоћ правилно подиже, носи и спушта терет;	-Самостално примени једноставне, вежбе обликовања; -Самостално правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – Самостално комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; -Самостално одржава равнотежу у различитим кретањима; -Самостално коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; -Самостално правилно држи тело; – Самостално правилно подиже, носи и спушта терет;
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ ИСХОДИ -изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила	-Уз помоћ изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – Уз помоћ изведе дечји и народни плес; –Уз помоћ користи терминологију вежбања;	-Уз мањи подстицај изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –Уз мањи подстицај изведе дечји и народни плес; – Уз мањи подстицај користи терминологију вежбања;	-У великој мери изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –У великој мери изведе дечји и народни плес; –У великој мери користи терминологију вежбања;	-Самостално изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –Самостално изведе дечји и народни плес; –Самостално користи терминологију вежбања;

понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	–Уз помоћ поштује правила понашања на вежбалиштима; –Уз помоћ поштује мере безбедности током вежбања; –Уз помоћ одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима – Уз помоћ примени правила игре; -Уз савет и помоћ навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; -Уз савет и објашњење наставника прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –Уз помоћ уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –Уз помоћ правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	–Уз мањи подстицај поштује правила понашања на вежбалиштима; –Уз мањи подстицај поштује мере безбедности током вежбања; –Уз мањи подстицај одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима –Уз мањи подстицај примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – Уз мањи подстицај прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –Уз мањи подстицај уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –Уз мањи подстицај правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	–У великој мери поштује правила понашања на вежбалиштима; –У великој мери поштује мере безбедности током вежбања; –У великој мери одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – У великој мери примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; –У великој мери прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –У великој мери уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –У великој мери правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	–Самостално поштује правила понашања на вежбалиштима; – Самостално поштује мере безбедности током вежбања; – Самостално одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – Самостално примени правила игре; навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА ИСХОДИ -прати промене у тежини и висини код себе и других; – препозна здравствено	-Уз помоћ прати промене у тежини и висини код себе и других; –Уз помоћ препозна	-Уз мањи подстицај прати промене у тежини и висини код себе и других; –Уз мањи подстицај препозна	-У великој мери прати промене у тежини и висини код себе и других; –У великој мери препозна	-Самостално прати промене у тежини и висини код себе и других; –Самостално препозна

стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	здравствено стање када не треба да вежба; – Уз помоћ примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – Уз помоћ уредно одржава простор у коме живи и борави; – Уз помоћ користи здраве намирнице у исхрани; – Уз помоћ повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – Уз помоћ препозна лепоту покрета у вежбању; – Уз помоћ се придржава правила вежбања; – Уз помоћ вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	здравствено стање када не треба да вежба; – Уз мањи подстицај примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – Уз мањи подстицај уредно одржава простор у коме живи и борави; – Уз мањи подстицај користи здраве намирнице у исхрани; – Уз мањи подстицај повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – Уз мањи подстицај препозна лепоту покрета у вежбању; – Уз мањи подстицај се придржава правила вежбања; – Уз мањи подстицај вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	здравствено стање када не треба да вежба; – У великој мери примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – У великој мери уредно одржава простор у коме живи и борави; – У великој мери користи здраве намирнице у исхрани; – У великој мери повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – У великој мери препозна лепоту покрета у вежбању; – У великој мери се придржава правила вежбања; – У великој мери вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	здравствено стање када не треба да вежба; – Самостално примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – Самостално уредно одржава простор у коме живи и борави; – Самостално користи здраве намирнице у исхрани; – Самостално повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – Самостално препозна лепоту покрета у вежбању; – Самостално се придржава правила вежбања; – Самостално вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.
--	---	--	---	---

5.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ДИГИТАЛНИ СВЕТ	РАЗРЕД: ДРУГИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Дигитално друштво Учење путем школске платформе за онлајн учење. Учење уз помоћ диги- талних уџбеника. Креативно графичко изражавање коришће- њем дигиталног уре- ђаја. Умрежавање дигита- лних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заје- днички рад који из умрежавања произи- лазе. Безбедно коришћење дигиталних уређаја Добици и ризици који произилазе из комуни- кације путем дигита- лних уређаја. Понашање на инте- рнету - интернет бонтон. Остављањ е личних података при кори- шћењу дигиталних уређаја. Примерена реакција у случају контакта са непримереним диги- талним садржајем, непознатим,	Ученик ће бити у стању да: – самостално упоређује начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ на- ставника и/или родитеља/зако- нског заступника); – својим речима објасни појам покретне слике; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – самостално користи дигита- лне уџбенике за учење; -креира, чува и поново уре- ђује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – креира елементе покретне слике; - једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици;	Наставник иницира разговор са ученицима на тему онлајн учења: какав је то вид учења, по чему се разликује, а по чему је сличан учењу у школи, које су предности, а које слабе стране једног и другог облика учења. Ученицима демонстрирати основне могућности школске платформе за онлајн учење. Упутити ученике да, код својих кућа, заједно са родитељима приступе школској платформи за учење и проуче материјал. Наставник подстиче ученике да, за дубље разумевање неког наставног садржаја користе дигитални уџбеник. Наставник бира одговарајућу једноставну апликацију за цртање и упознаје ученике са радним окружењем. Наставник унапред припрема датотеке у којима ће ученици радити. Упућује их како да их отворе, ураде задатак и сачувају свој рад. Ученике треба упутити у начин израде анимиране слике бирајући тему из градива (смена годишњих доба, правила за безбедно понашање у саобраћају и сл.), а затим им задати да осмисле слике које ће чинити анимацију и које ће они нацртати на папиру или помоћу дигиталног уређаја. Одабир једне од тема и креирање графичког дигита- лног материјала (статичне или покретне слике) намењеног млађим другарима. Наставник организује „гостовање” код првака и представљање креираних материјала. Предочити ученицима да је рачунарска мрежа, као и интернет, сачињена од дигиталних уређаја који су међусобно повезани. Показати видео запис	- самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретнoг концепта. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.

злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине. Алгоритамски начин размишљања Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику. Уочавање и исправљање грешака у програму.	– објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; Ученик ће бити у стању да: – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја;	који то илуструје. Подстицати ученике да објасне шта је све могуће размењивати у оквиру школске платформе (текстове, слике, поруке итд.). Постављати питања која воде ученике ка спознаји да је онлајн учење могуће зато што су рачунари које користе настаник и они повезани на интернет, чиме је омогућена размена материјала, комуникација, сараднички рад... Подстицати ученике да опишу послове својих родитеља – колико њих користи дигитални уређај на послу, да ли је тај уређај повезан на интернет, зашто је потребно да буде повезан на интернет, да ли су и како радили од куће и сл. Разговарати са ученицима о видовима дигиталне комуникације и, ослањајући се на искуство и запажања ученика, објаснити карактеристике сваког од поменутих видова (друштвене мреже, Вајбер групе, имејл, видео-састанци и сл). Упознати ученике са правилима писане онлајн комуникације и интернет бонтоном. Објаснити улогу емотикона у писаној комуникацији. Разговарати са ученицима о непримереној комуникацији (говор мржње, вређање, омаловажавање), као и о ризичној комуникацији (контакт са непознатим особама). Оснажити ученике да реагују на адекватан начин уколико дођу у додир са непримереним садржајима или су сведоци насиља (не упуштати се у расправе, већ се одмах обратити одраслој особи за помоћ). Упознати ученике са чињеницом да коришћењем дигиталних уређаја остављамо личне податке на интернету. Обновити знање о неопходности софтверске заштите	- самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа. - самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу
--	---	---	---

		дигиталног уређаја јаком лозинком. Ученици треба да креирају пример дневног плана рада, а наставник треба да их саветује како да одреде приоритете, како да потраже помоћ у случају да не разумеју садржаје које изучавају и тиме доприноси изградњи саморегулације у њиховом учењу. Ученици треба да креирају статичке или покретне слике које подижу свест о опасностима неодговорног одлагања електронског отпада и промовишу одговорно понашање према планети. Ученике треба ставити пред проблеме које треба да декомпонују и њихово решење прикажу у форми низа корака. Ученицима дати задатке да креирају једноста-вне линијске или програме који садрже једноставна понављања. Ученици креирају програме које, уз помоћ наставника, читавају у физички дигитални уређај. Након анализе понашања физичког дигиталног уре-ђаја, по потреби, коригују програм све док не постигну жељени резултат.	и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.
--	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5

Дигитално друштво	– уз помоћ упоређује начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – уз помоћ користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – уз помоћ уме својим речима да објасни појам покретне слике; – уз помоћ уме својим речима да објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет;	– зна да упоређи начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – зна да користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – зна својим речима да објасни појам покретне слике; – зна својим речима да објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет;	– уме самостално да користи дигиталне уџбенике за учење; – уме да креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – уме да креира елементе покретне слике;	– самостално веома успешно креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – самостално и веома успешно уме да објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; - ИЗБ– веома успешно и самостално уме да наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	– уз помоћ разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – уз помоћ реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;	– зна да разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – зна да реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;	– уме да наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – уме да предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;	– самостално и веома успешно организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја;
Алгоритамски начин размишљања	– уз помоћ својим речима уме да објасни појам алгоритам; – уз помоћ уме да креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;	– зна својим речима објасни појам алгоритам; – зна да креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;	– уме да анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски; – уме да анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;	– веома успешно уме да уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички); – самостално и веома успешно креира програм у визуелном

				програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.
--	--	--	--	--

5.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМ

5.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ			РАЗРЕД: ДРУГИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама Групи идентитет Ко смо ми - сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...) Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи. Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима. Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима. Права детета Конвенција о дечјим правима.	-разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; -успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; -искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; -препозна и уважи осећања и потребе других; -наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима;	Радионице; Стимулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама; Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације

Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког. Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ. Демократско друштво Школа као заједница Школа као заједница Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција. Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице. Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба. Процеси у савременом свету Школа као безбедно место Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе - на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих -	-прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; -наводи примере међусобне повезаности права и одговорности;	Радионице; Стимулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама; Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације
---	--	---	---

запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона. Грађански активизам Школа као безбедно место за све Како учинити школу безбедним местом за све - планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео- снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.	разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; -саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; -даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; -препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; -сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; -износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; -учествује у изради плана једноставне акције; -са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -доприноси промоцији акције; -на једноставан начин вреднује изведену акцију.	Радионице; Стимулације; Дискусије; Играње улога. Радионице; Стимулације; Дискусије; Играње улога.	Учешће у радионицама; Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације Учешће у радионицама; Постери; Аудио-визуелни записи; Презентације
--	---	---	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	ЗАДОВОЉАВА	ДОБАР	ИСТИЧЕ СЕ
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи	- У довољној мери наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дејчјим правима	- У великој мери наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дејчјим правима;	- У потпуности наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дејчјим правима;
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција	-У довољној мери образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -у препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;	-У великој мери образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;	-У потпуности и врло активно образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња	- У довољној мери наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и	- У великој мери наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи;	- У потпуности наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; - ради самостално, без помоћи наставника и уз висок степен активности и ангажованости.

	ученика за безбедност у школи;		
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција	- У довољној мери износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једноставан начин вреднује изведену акцију. - делимичан степен активности и ангажовања у	- У великој мери износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једноставан начин вреднује изведену акцију. - ради уз минималну помоћ наставника	- У потпуности износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једноставан начин вреднује изведену акцију.- ради самостално, без помоћи наставника и уз висок степен активности и ангажовања

5.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА		РАЗРЕД: ДРУГИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
I – УВОД 1. Уводно упознавање са садржајем програма и планом рада.	Ученик ће бити у стању да: разуме значај верске наставе и влада основним појмовима;	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.	Праћење и вредновање усвојеног програмског садржаја верске наставе одвијаће се у следећим оквирима: - кроз разговоре на задату тему након представљања садржаја; -кроз игру;

	добро влада појмовима: Бог, Црква; буде спреман да на креативан начин и кроз дефинисање питања открива везу међу кључним појмовима.	Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науку да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ настојање да се учење и искуство Цркве и лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.	-кроз креативан рад. Нарочити акценат треба ставити на подстицање ученика да се оно што је тема, будући да се односи на садржај хришћанског живота, делатно и примени.
II МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ Крштење Црква Литургија	Ученик ће моћи да: -разуме појмове: крштење, Црква, Литургија; разуме да је крштење – ново рођење. Разликује појмове Црква и Храм. Разуме наше учешће у Литургији; постављањем питања и самосталним истраживањем открива везе међу кључним појмовима; у потпуности разуме да су сви призвани да чине Цркву.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: · теоријска настава (32-34 часова) · практична настава (2-4 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици или у школском дворишту на начин који је примерен теми која се обрађује, специфичним потребама ученика и потреби што сврсисходнијег прилагођавања садржаја способностима ученика за разумевање истог · Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању или организованим одласком у храм или манастир; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u>	

		·Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика,	
III ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО Службе у Цркви Црква Лаици Монаси Епископ	Ученик ће моћи да: -препознаје и именује службе у Цркви; разуме да смо сви призвани у Цркву, схвата везу међу службама у Цркви; разуме у потпуности призивање сваког човека и света: да буду Црква; разуме везу између свештеничке службе и "свештеног позива" у који смо сви призвани.	Службе у Цркви Црква Лаици Монаси Епископ	Ученик ће моћи да: -препознаје и именује службе у Цркви; разуме да смо сви призвани у Цркву, схвата везу међу службама у Цркви; разуме у потпуности призивање сваког човека и света: да буду Црква; разуме везу између свештеничке службе и "свештеног позива" у који смо сви призвани.
IV ЖИВОТ У ЦРКВИ - ЛЕПОТА ПРАЗНИКА Празници Пресвета Богородица Господ Исус Христос	<u>Ученик ће моћи да:</u> -разуме смисао празновања у Цркви; разуме зашто на посебан начин празнујемо догађаје из живота Пресвете Богородице; разуме зашто је Пресвета Богородица узор за све нас; разуме да црквено празновање даје смисао и празновањима унутар породице.	упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. ·Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. ·Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава	IV ЖИВОТ У ЦРКВИ - ЛЕПОТА ПРАЗНИКА Празници Пресвета Богородица Господ Исус Христос

		·Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ·У остваривању савремене наставе наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ·Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. ученика путем анкетних евалуационих листића; ·провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	
V ТРЕПЕЗА ГОСПОДЊА Литургија Причешће Слава	Ученик ће моћи да: -разуме у основи појам Цркве: Црква је заједница Бога и човека у коју су сви позвани, - Разуме да је крштење – ново рођење, тј. приступница Цркви, разуме да је Литургија централни догађај Цркве, -разуме да у Цркви ништа није статично, већ се човек и природа непрестано налазе у заједници са Богом. Разуме	Литургија Причешће Слава Васкрсење Христово	Ученик ће моћи да: -разуме у основи појам Цркве: Црква је заједница Бога и човека у коју су сви позвани, - Разуме да је крштење – ново рођење, тј. приступница Цркви, разуме да је Литургија централни догађај Цркве, -разуме да у Цркви ништа није статично, већ се човек и природа непрестано налазе у заједници са Богом. Разуме важност слободе и љубави за однос према Богу.

VI СВЕТА ЛИТУРГИЈА - ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА Васкрсење Христово	важност слободе и љубави за однос према Богу. Ученик ће моћи да: -разуме смисао Литургије: да је то сусрет Бога и човека и да у Причешћу примамо самог Бога; разуме како и на који начин учествујемо у Литургији; разуме речи: принос, даривање, трпеза, Тело и Крв Христова.	Икона и иконопис	Ученик ће моћи да: -разуме смисао Литургије: да је то сусрет Бога и човека и да у Причешћу примамо самог Бога; разуме како и на који начин учествујемо у Литургији; разуме речи: принос, даривање, трпеза, Тело и Крв Христова.
VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ Икона и иконопис	Ученик ће моћи да: -разуме појам "икона"; препознаје иконе светитеља и иконе Господњих и Богородичиних празника; разуме зашто је икона "прозор у вечност": она представља оно што је кључно за наше спасење.		Ученик ће моћи да: -разуме појам "икона"; препознаје иконе светитеља и иконе Господњих и Богородичиних празника; разуме зашто је икона "прозор у вечност": она представља оно што је кључно за наше спасење.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	ДОБАР	ЗАДОВОЉАВА	ИСТИЧЕ СЕ
I – УВОД	разуме значај верске наставе и влада основним појмовима,	добро влада појмовима: Бог, Црква	на основу разумевања смисла верске наставе, активно учествује самостално формулишући питања која продубљују постојећа сазнања

II МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ	разуме појмове: крштење, Црква, Литургија; разуме да је крштење – ново рођење	Разликује појмове Црква и Храм. Разуме наше учешће у Литургији.	постављањем питања и самосталним истраживањем открива везе међу кључним појмовима; у потпуности разуме да су сви призвани да чине Цркву
III ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО	препознаје и именује службе у Цркви; разуме да смо сви призвани у Цркву, схвата везу међу службама у Цркви	разуме у потпуности призивање сваког човека и света: да буду Црква.	разуме везу између свештеничке службе и "свештеног позива" у који смо сви призвани
IV ЖИВОТ У ЦРКВИ - ЛЕПОТА ПРАЗНИКА	разуме смисао празновања у Цркви; разуме зашто на посебан начин празнујемо догађаје из живота Пресвете Богородице	разуме зашто је Пресвета Богородица узор за све нас	разуме да црквено празновање даје смисао и празновањима унутар породице
V ТРПЕЗА ГОСПОДЊА	разуме смисао Литургије: да је то сусрет Бога и човека и да у Причешћу примамо самог Бога	разуме како и на који начин учествујемо у Литургији	разуме речи: принос, даривање, трпеза, Тело и Крв Христова
VI СВЕТА ЛИТУРГИЈА - ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА	разуме смисао празника Васкрсења Христовог	разуме да Васкрсење даје смисао Рођењу Христовом; препознаје Васкрсење као кључни догађај за наше спасење	питањима и откривањима повезује Васкрсење Христово са нашим животом
VII ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ	разуме појам "икона";	препознаје иконе светитеља и иконе Господњих и Богородичиних празника	разуме зашто је икона "прозор у вечност": она представља оно што је кључно за наше спасење.

5.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

5.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЛИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
-користи материјале и прибор на одређен начин -изрази одреженим материјалима и техникама емоције, машту,сећања и замисли; - користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; - изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; - идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; - тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; - изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања;	ОБЛИЦИ	Светлост као услов опажања облика. визуелне карактеристике природних и вештачких облика;дидзајн предмета за свакодневну употребу. Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...). Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).	Облици Облици се истражују посматрањем предмета из свих углова и/или са свих страна. Наставник пита ученике по чему препознају облик, на пример, флаше. Затим, тражи да поставе флашу у одговарајући положај тако да се види само дно. Ученици разговарају о томе да ли би препознали предмет да су видели само дно. Истраживање се током године наставља тако што ученици окрећу предмете за свакодневну употребу или облике из природе све док не пронађу положај када предмет/облик више не може да се препозна. Исто може да се ради са текстуром. Када се увелича фотографија текстуре, да ли се препознаје облик? На пример, када се посматрају увеличане шаре на крилима лептира или годови на пању? Наставник може да организује игру трагања за познатим облицима. Ученици посматрају мрље на поду, шаре на тлу, испупчења и удубљења на зидовима... и у њима траже познате облике. Ако у најближем окружењу има облутака, могу да цртају и сликају на њима лица или шаре... Могу да истражују облик и боју бачене сенке. Наставник може да покаже ученицима фотографије неколико дизајнираних предмета исте намене. На пример, торбе уметника Теда Нотена (Тед Нотен), Мери Френсис (Мару Францес) или Катлин Дастин (Катхлеен Дустин). Ученици треба да уоче како је уметник дошао до такве идеје, где је пронашао подстицај за стварање... Ове активности подстичу ученике да размишљају о облицима, да пажљивије посматрају и да самостално проналазе мотивацију за ликовни рад. Симетрија се учи искуствено. Ученици могу да савијају једноставне оригами фигуре. Почиње се од најједноставнијих: вртешка, писмо, обележивач страница... Важно је да вежбају прецизно савијање папира на
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ		
	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).	
	ПРОСТОР	Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). Замишљања (стварност и машта).	

- упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; - повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; - пружи основне информације о одабраном музеју; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.		Простор (обликовање простора - школа, учионица, соба; музеј). Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору). Сцена (маске, костими, реквизити).	пола (по дужини, ширини и дијагонали). Треба да испробају колико пута могу да пресавију папир различитих димензија. Додатни захтеви који могу да се поставе (уколико наставник процени да су реално изводљиви у конкретном одељењу) је истовремено цртање левом и десном руком или сликање одраза предела у води (као припрема, јер ће у старијим разредима учити о асиметричној равнотежи). Предлог тема за разговор: По чему препознајемо неки облик? У ком положају облик изгледа чудно? Како нам изгледају предмети када их осветљавамо из различитих углова? Да ли можемо да препознамо облик на основу његове сенке? Да ли постоје линије у облицима? Да ли облици могу да буду досадни и занимљиви? Да ли су лева и десна страна нашег лица исте? Како можемо да користимо облике из природе? Да ли неки предмети личе на жива бића?... Супротности Парови очигледних визуелних супротности уче се искуствено. Уочавање, поређење и приказивање супротности су активности везане за принцип компоновања, контраст, који ће се учити у старијим разредима. У другом разреду се не нуди стручни термин. Један од задатака може да буде заједнички цртеж на натрон-папиру постављеном на зид или цртање на школској табли. Ученици се деле у две групе. Један ученик из прве групе црта неки познати облик. Друга група се договара шта би била очигледна супротност том облику, а затим један ученик из друге групе црта договорени облик поред првог. Игра се наставља све док има места на папиру/табли. Рад се бележи фотографијом. Основна сврха ове игре је самостална изградња мреже појмова путем асоцијација и сарадња. Међутим, ако је ученицима игра занимљива и желе да је понове, наставник треба да повећа захтеве (квалитет линије и цртежа, организација композиције, повезивање мотива у причу и сл.). Предлог тема за разговор: О чему мислимо када кажемо: супротно? Шта значи: различито, а шта супротно? Да ли је бела овца супротност црној овци? Да ли бели предмет поцрни када искључимо светло? Да ли прво примећујемо црну фигуру или белу позадину?... Облик и целина Принцип компоновања, доминанта, учи се опажањем истакнутог дела (бића, предмета, боје, линије...) неке
--	--	---	--

			целине, без дефиниције и усвајања стручног термина. Наставник може да покаже ученицима неки непознати садржај (рекламну фотографију, фреску, илустрацију, кадар стрипа...) на кратко, да уклони садржај и провери шта су ученици упамтили, шта су прво видели. Наставник поново приказује садржај, тражи од ученика да уоче шта све нису одмах запазили, пита их шта мисле да је најважније на слици... У ликовним задацима ученици спајају различите материјале и предмете комбинованим поступцима који укључују и везивање чвора и/или машинне. Могу да уче како да пакују поклоне, како да ушију дугме, спајају суве гранчице концем у скулптуру коју ће касније осликати темперама... Предлог тема за разговор: Шта смо данас прво угледали када смо изашли из куће? Шта прво видимо када посматрамо нечије лице? Шта прво видимо када посматрамо уметничко дело? Шта значе речи везивање и повезивање? Да ли смо везани за место у коме живимо? Да ли се уметници везују за своја дела? Како можемо да повежемо предмете у нову целину?... СПОРАЗУМЕВАЊЕ Тумачење Невербално изражавање се реализује на интегрисаним часовима или у корелацији са часовима Физичког и здравственог васпитања (драматизација вежбања). Наставник прича причу коју ученик прати одговарајућим покретима, мимиком и кретањем. На пример, опонаша кретање животиња (зеца, змије, кокошке...); радње (махање, руковање, дириговање, чишћење...); кретање услед струјања ваздуха (њихање крошње...) и слично. Ове активности су важне за целокупни развој, за укључивање интровертних ученика, као припрема за сценски наступ и за касније презентовање радова и пројеката. Тумачење слике учи се постепено. Користе се стрип и анимирани филм за одређивање редоследа радње, главних јунака, особина и изгледа јунака... Уводи се и разговор о теми, односно (једноставном) садржају ликовног дела, при чему наставник не нуди тумачења, већ дозвољава да ученици слободно исказују мишљење. Ученици треба да обраћају више пажње на знаке у окружењу, почев од важних саобраћајних знакова за
--	--	--	--

			пешаке, до ознака на зградама поште, ресторана, апотеке... Могу да добију основне информације о томе како се знаци смишљају и ко их смишља. Предлог тема за разговор: Зашто је важно да се разумемо? Како саопштавамо оно што нам је важно? Да ли можемо да причамо без речи? Шта нам слике говоре? Да ли сваки знак нешто значи? Да ли свако може да разуме знак? Зашто људи праве печате и грбове?... Слика и реч Предлог је везан за значај учтиве и добронамерне комуникације. Ученици треба да повезују речи и реченице које изговарају и одговарајућу мимику и гест. Такође, треба да усклађују текст и слику. На крају полугодишта могу да дизајнирају честитке. Додатни захтеви су, као и у првом разреду, украшавање слова (иницијала), које ће нацртати или насликати и на мањем и на већем формату папира. Предлог тема за разговор: Шта је учтива комуникација и зашто је важна? Шта је најлепше што смо икада чули? Шта је најлепше што смо данас неком рекли? Како можемо да нацртамо лепу реч? Ко смишља изглед украсних слова? Како да смислимо позитивне поруке за честитке?... ЛИКОВНЕ ИГРЕ У овој целини су груписани предлози који се односе на индивидуално изражавање и истраживање изражајних могућности материјала и техника. Боја Ученици још увек уче о боји истраживањем, наставник не нуди дефиниције и објашњења шта су основне боје и како да направе изведене боје. Уколико то већ знају, наставник може да тражи да експериментом провере да ли мешањем различитих боја могу да добију основне боје. Тонове које добију треба да нанесу на папир, једне до других (папир касније могу да употребе за колаж). У току године се планира више задатака везаних за изражавање утиска или расположења светлим или тамним бојама, односно за повезивање светлих и тамних боја са неким појмом (радост, одмор, туга, смиреност, брзина, бука, детињство...). Боја се повезује и са
--	--	--	--

			звук. Наставник бира композиције без текста и тражи од ученика да насликају светлим или тамним бојама свој доживљај музичког дела. На исти начин могу светлим или тамним бојама да изразе доживљај књижевног, ликовног или филмског дела. Било би добро да се ликовни задаци не реализују само сликањем, већ и отискивањем (импровизованим печатима, згужваном кесом, дном пластичне флаше...). Предлог тема за разговор: Које боје називамо светлим, а које тамним бојама? Када користимо светле, а када тамне боје? Да ли се неке боје лепо слажу? Зашто нам се нека боја више свиђа од других? Да ли постоје боје за дечаке и боје за девојчице? Да ли постоје боје за децу и боје за одрасле? Да ли постоје јестиве боје? Како природа мења боју? Која бића мењају боју? Која је разлика између бојења и сликања? Чиме можемо да бојимо, а не можемо да сликамо? Ако насликамо љубичасту банану, да ли смо погрешили? Шта све можемо да отискујемо?..... Замишљања Сврха задатака који се раде на основу разноврсних и непотпуних информација (фотографија, део текста, музичка вињета...), а које ученици треба да допуне и изразе у ликовном раду је развој маште. Од другог разреда и надаље ученици смишљају називе својих радова, јер се и на тај начин развија креативност. Предлог тема за разговор: Шта је стварност, а шта машта? Када јесте, а када није пожељно да измишљамо? Како себе замишљамо у будућности? О чему размишљамо када посматрамо непознату фотографију? Шта замишљамо када слушамо музичко дело?... ПРОСТОР У овој целини су предложени пројекти везани за обликовање простора, који могу да се реализују било када у току године. Простор О амбијенту се учи тако што се ученицима постављају питања: какав утисак неки простор оставља на њих, како се осећају у том простору, шта им привлачи пажњу, а шта им смета, шта би променили и сл. Не нуде се дефиниције и
--	--	--	--

			не наводе елементи који чине амбијент. О амбијенту (утиску о простору) разговара се у свакој прилици која се укаже. Ученике би требало упознати са једним одређеним музејом, не само са изгледом зграде и локацијом, већ са ентеријером и врстом експоната, са сврхом чувања експоната, са активностима, односно шта могу да очекују у музеју (тематске изложбе, едукативни програм...), на шта је потребно обратити пажњу... Пројекти везани за обликовање простора могу да буду обликовање макета и обликовање дела простора у школи. Најједноставније макете обликују се техником клуаж. Ученици обликују куће, зграде и друге делове насеља од разноврсне амбалаже (кутијице од лекова, кутије од кекса...), појединачне елементе лепе на картонску подлогу и премазују белом бојом (еколошка боја за зидове). Касније могу фломастерима да доцртају детаље (прозоре, врата...), али је важно да композиција не буде шарена. Осим насеља које им је познато, могу да обликују и насеља из прошлости, насеља других култура или насеље из маште. Основна сврха овог пројекта је организација композиције у простору и сарадња. Предлог тема за разговор: Шта нам се највише свиђа у нашој околини? Како се живело некад, а како сад? Како изгледају насеља у неким културама? Шта можемо да научимо у музеју? Како можемо сами да украсимо своју собу?... Кретање Ученици треба да опажају кретање бића и машина. На пример, како лети једна птица, а како јато птица; како се креће један пешак, а како група пешака... Затим, које материјале може да покрене струјање ваздуха у затвореном простору (лишће, папир, картон, камен, пластика...). Обликовање дела простора у школи може да буде израда мобилне скулптуре (и да се веже за кретање услед струјања ваздуха). Идеје за планирање пројекта могу се пронаћи на интернету ако се у претраживач унесе: „мобиле арт лессон планс“ или „хангинг арт“
--	--	--	---

		ин сцхоол". Предлог тема за разговор: Шта се све креће у природи? Шта могу да покрену вода и ваздух? Шта се све само креће?... Сцена Обликовање елемената сцене, маски и костима за школску представу реализује се у пројектној настави (није нужно да представа буде реализована, важно је припремање). Ученици обликују маске, костиме и реквизите према садржају одабраног текста (бајке, песме, драмског текста...). Предлог тема за разговор: Шта је сцена? Од чега све можемо да направимо маске? Како од старе одеће можемо да направимо костим за представу? Ко и како шминка глумце? Како можемо да уредимо сцену у школи?... Настава ваннаставне активности креативно-ликовне радионице обухвата сарадњу са Културним центром Риница. У простору ове установе реализују се креативне радионице различитих садржаја у складу са садржајима предвиђеним овим програмом, као и групне изложбе радова ученика школе „Вук Караџић”. Посете изложбама различитих аутора из земље и иностранства даје међународну ноту ове сарадње. Ученици се придржавају правила понашања на својој и другим изложбама и негују правилан однос према традицији свога и других народа.
--	--	---

5.10.2 НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА			РАЗРЕД:ДРУГИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења предмета <i>народна традиција</i> је упознавање ученика са типовима кућа и окућница, као сврха и употреба лековитог биља.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
КУЋА (Где ко станује)	Прави разлику између старог и новог. Служи се прибором за	Различити начини учења и представљања резултата рада (одељењски	Посматрање, описивање,

Где ко живи:где човек живи,моје пребивалиште некад и сад,типови насеља Историјска предања Празници и веровања везана за празнике	сечење картона и папира и уз помоћ прави макету куће. Разликује неке типове кућа, наброја неке делове грађевина. Разликује типове кућа и именује их. Разликује градске и сеоске типове кућа као и начин живота у њима.	пано,тематски плакат, стрип, породични албум, асоцијације, укрштенице, мапе ума, есеји, цртежи, играње улога,квизови,решавање задатака по нивоима сложености, ленте времена,табеле, израда хербаријума концентричних кругова, апликација,програмираних и полупрограмираних материјала, квизова, електронских и других извора сазнања), усвајање знања кроз Power point презентације,к оришћење различитих извора сазнања, чување народне традиције (активан приступ који је усмерен на практичну реализацију очувања и неговања обичаја,ручних радова.	практични радов и, сакупљање, играње, амбијента лно учење, вођење белешки, тестирање, ученички радови и продукти ученичких активности, разговори са ученицима, задовољство ученика на часу, истраживачки рад
БИЉКЕ (лековито биље Говори песме и причео биљкама и наводи лековита својства биљака. Наводи обредне радње везане за сакупљање биљака, казује песме, приче у којима се говори о магичном биљу.	Улога човека у оувању природе- брига о биљкама - идентификује биљке из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; -учава разноврсност биљака на основу спољашњег изгледа.		

5.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

ВАННАСТАВНА АКТИВНОСТ:ЧУВАРИ ПРИРОДЕ		РАЗРЕД:ДРУГИ
Циљ наставе и учења Чувара природе је да ученик унапређује знања из области животне средина, природне појаве и промене у животној средини, загађење, заштита животне средине и заштита здравља.		
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- Учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника - износи своје мишљење о - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи упутства;	ЖИВОТНА СРЕДИНА	Твоја околина; Шта све чини природу Шта је направио човек
- Учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника - износи своје мишљење о - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; - изведе једноставне огледе пратећи упутства;	ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ И ПРОМЕНЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ	Живи свет Живи свет-прављење водене лупе Шта ко једе? Биљна апотека Пратим како се природа мења

• негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; • препозна примере повезаности живих бића са условима за живот;		Активност: Посматрам дрво у својој околини Зашто је вода важна
• наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; • наброји начине загађења животне средине • негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; • препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; • повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; • изведе једноставне огледе пратећи упутства;	ЗАГАЂЕЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Ко загађује ваздух? Дувански дим је опасан; Забрањено пушење Земљиште Бука
• наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; • негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; • препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; • повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; • изведе једноставне огледе пратећи упутства; • повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; • одржава личну хигијену	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА	Бринем о животињама из своје околине Угрожене животиње Како чувати природу Еко акција Благо које нестаје Од старих- нове ствари Упутство за прављење папира Здрав живот Здраво се хранимо Знаци који упозоравају на опасност Еко-игрица

5.11 ДОПУНСКА НАСТАВА

5.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
------------------	--------	--------	---------------------

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК	2.	Чита, разуме прочитано, уочава ликове, места и времена дешавања, уочава теме, мотив, поступке, поуке, богати речник, препричава, проширује	Књижевност Књижевни појмови:-стих, строфа, рима; -народна ; -басна; -бајка; -тема, место, време збивања, редослед догађаја; -главни ,споредни лик (изглед, основне особине поступци); -лица у драмском тексту за децу. Поезија,Проза,Драмски текстови,Популарни информативни текстови,Домаћа лектира
		Уочава, препознаје, именује, разликује, употребљава, раставља, усваја, пише, чита зна реченице по значењу, облику -пише правилно велико слово, употребљава знаке интерпункције, скраћенице . . .	Језик Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце ли и речце не уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице ОШ, бр., итд., стр. и
		Препричава, прича, описује, правилно изговара, увежбава, рецитије, критички процењује, проширује, учи да се служи Речником -Пише штампаним и писаним словима латинице	Језичка култура Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста Латиница- штампана и писана слова

5.11.2 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
Допунска настава математика Циљеви и задаци: Помоћ ученицима који нису били успешни на редовној настави или су изостајали због болести или неког другог разлога; Уз помоћ наставника треба да стекну минимум основних знања из садржаја који предвиђа програм математике.	2.	- одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; - одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;	Бројеви Сабирање и одузимање са преласком Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање) Римске цифре I, V, X, L, C Множење и дељење (таблично) Редослед рачунских операција Једначине са једном операцијом (множење или дељење) Бројевни изрази
		- разликује дуж, полуправу и праву; - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре;	Геометрија Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Обим геометријских фигура без употребе формула. Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи Симетричне фигуре Подударност фигура (интуитивно)
		- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама;	Мерење и мере Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm) Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)

6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

6.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Српски језик			РАЗРЕД:ТРЕЋИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА <u>Лирска поезија</u> 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток/ Десанка Максимовић: Вожња 3. Душан Васиљев: Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана/ Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече/Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8. Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом 9. Химна Светоме Сави	Ученик ће бити у стању да: - чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - изнесе своје мишљење о тексту; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;	Основни ниво СРП.001.О.1.5. СРП.001.О.1.6 СРП.001.О.1.7 СРП.001.О.2.5 СРП.001.О.2.6. СРП.001.О.2.7. СРП.001.О.3.5. СРП.001.О.3.6. СРП.001.О.3.7. Средњи ниво СРП.001.С.1.1. СРП.001.С.1.5. СРП.001.С.1.6.	У настави књижевности најважније је код ученика развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус и неговати истрајност у читању и доживљавању књижевног дела. Ученике треба навикавати да опишу доживљај прочитаних књижевних дела и изнесу мишљење о њима. Читање захтева време, истрајност и посвећеност, а неговање ових карактеристика представља основ за сва даља учења. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код ученика интензивно развија емпатију,	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Оцењивање би требало да буде усмерено на добијање информација о обрасцима мишљења и условима под којим ученик може да примени знање стечено током наставе језичке културе у свакодневной формалној и неформалној комуникацији. Процес праћења и вредновања једног ученика

10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића <u>Епска поезија</u> 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића <u>Проза</u> 1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи 4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити 5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични цин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру (одломак) 10. Јохана Шпири: Хајди (одломак) 11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у	- уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела; - уочи основне одлике народне бајке; - разликује народну од ауторске бајке; - представи главне особине јунака; - уочи основне одлике народне епске песме; - уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; - разликује опис од приповедања у књижевном делу; - покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; - уочи хумор у књижевном делу;	СРП.001.С.1.7. СРП.001.С.1.8. СРП.001.С.1.9. СРП.001.С.2.1. СРП.001.С.2.5. СРП.001.С.2.6. СРП.001.С.2.7. СРП.001.С.2.8. СРП.001.С.2.9. СРП.001.С.3.1. СРП.001.С.3.5. СРП.001.С.3.6. СРП.001.С.3.7. СРП.001.С.3.8. СРП.001.С.3.9. Напредни ниво СРП.001.Н.1.2. СРП.001.Н.1.3. СРП.001.Н.1.4. СРП.001.Н.2.2. СРП.001.Н.2.3. СРП.001.Н.2.4. СРП.001.Н.3.2. СРП.001.Н.3.3. СРП.001.Н.3.4.	тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа. Школска лектира је разврстана по књижевним родовима - лирска и епска поезија, проза, драмски текстови за децу и обогаћена избором научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део школске лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али и репрезентативна дела за децу из светске књижевности (Оскар Вајлд: Себични цин, Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру, Јохана Шпири: Хајди (одломак). Домаћа лектира обухвата значајна поетска и прозна дела деце књижевности (Браћа Грим: Бајке (три бајке по избору), Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше, избор из поезије Душана Радовића. Избор дела школске и домаће лектире примерен је узрасту ученика. Поједина дела из обавезног корпуса су изборна. Учитељу се пружа могућност да изабере да ли ће на часовима обрађивати: – Ла Фонтенову басну Цврчак и мрав или Езопову басну Корњача и зец;	треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акценат би требало да буде на учениковим способностима, на ономе што ученик може или покушава да учини. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Учитель континуирано и на примерен начин указиваће ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Повратна информација биће увременејена, дата током или непосредно након
--	--	---	--	--

наставцима) <u>Драмски текстови</u> 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, њиховности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше 2. Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме) 3. Браћа Грим: Бајке (по избору) Књижевни појмови: - лирска песма, - химна, - епска песма, - народна бајка,			– Шта је највеће, Мирослава Антића или Луцкасту песму Ф. Г. Лорке; – Свакога дана или Шта је отац Драгана Лукића; – Какве је боје поток, Григора Витеза или Вожња, Десанке Максимовић; – Љутило мече, Бранислава Црнчевића или Аждаја своме чеду тепа, Љубивоја Ршумовића. Изборност допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Програмом се подстиче упознавање ученика са значајним личностима српског језика, књижевности, науке и културе (Свети Сава, Милева Ајнштајн, Михајло Пупин). Током обраде књижевних текстова ученици развијају прва литерарно-естетска искуства и формирају своје ставове о делу које слушају или читају. Учитељ подстиче ученике да износе своје ставове и аргументују их примерима из текста. Поређење као стилску фигуру ученик овог узраста треба првенствено да уочи, а потом и да разуме његову улогу у тексту. Ученици усвајају основне облике казивања (форме приповедања) тумачећи текстове из школске и домаће лектире. Ученик треба да разликује опис од приповедања у књижевном делу и уочи дијалог у песми, причи и драмском тексту.	обављања неке активности, односиће се на његов рад, а не на његову личност и биће позитивно интонирана, односно прво ће садржати оне елементе који су за похвалу, а тек онда оне који би ученик требао да развија и унапређује. Редовно праћење напредовања и постигнућа ученика се врши различитим начинима: Свакодневно праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог између ученика и учитеља, као и између ученика. Праћење реализације домаћих задатака. Праћење ученика при решавању задатака по нивоима знања. Праћење ученика приликом рада у групи. Усмени одговори ученика, активност ученика на часу, писменим проверама.
--	--	--	--	---

- роман, - поређење, - персонификација (на нивоу препознавања), - опис, - дијалог, - приповедање, - епски јунак, - драмска радња			Приликом обраде лирских, епских и драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (изражајно рецитовање лирске песме, читање прозног текста интерпретативно, сценски наступ - извођење драмског текста, драмска игра, драмски дијалози, гледање децје позоришне представе, снимање и коментарисање драматизованих одломака). Развијање књижевних појмова код ученика не подразумева учење дефиниција, већ именовање и описно образлагање појма; уочавање улоге одређеног појма укњижевноуметничком тексту. Важно је нагласити да ученици треба да читају оригиналне текстове аутора, а не оне који су из разних разлога и на различите начине прекрајани и мењани претходних деценија, као што је то био случај са бајком „Себични џин” Оскара Вајлда. Ова бајка завршава се смрћу џина у дубокој старости, уз хришћанске мотиве који су битни за разумевање и самог краја и дела у целини. Књижевна дела која су доживела екранизацију (Хајди, Баш-Челик и друге народне и ауторске бајке) могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевности и филма, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Часови књижевности могу се употпунити коришћењем дигиталних садржаја.	Праћењем напредовања ученика се прати и вреднује ефикасност наставног процеса, изабраних метода, да ли су остварени циљеви и исходи, да ли је довољно планираних часова у оквиру неке области...
---	--	--	---	---

			Наставницима и ученицима могу бити од велике помоћи аудио записи, на којима се чује како глумци изражајно и интерпретативно казују изабране текстове. Такође, у наставу треба увести разноврсне стваралачке активности којима се врши систематизација обрађених садржаја (игре асоцијација, креативне слагалице, интерактивни задаци и квизови).	
ЈЕЗИК - граматика, правопис и ортоепија Врсте речи: Именице (градивне, збирне);	– разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; – одреди основне граматичке	Основни ниво СРП.001.О.1.2. СРП.001.О.1.8.	<i>Грамматика</i> Обнављају се и проширују садржаји о именицама, придевима и глаголима обрађени у првом и другом разреду. Уводи се: нова врста речи заменице (само личне); две нове именичке подврсте, градивне и	

Придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин, -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).	категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила;	СРП.001.О.2.2. СРП.001.О.2.8. СРП.001.О.3.2. СРП.001.О.3.8. Средњи ниво СРП.001.С.1.10. СРП.001.С.1.11. СРП.001.С.1.12. СРП.001.С.1.13. СРП.001.С.3.10. СРП.001.С.3.11. СРП.001.С.3.12. СРП.001.С.3.13. Напредни ниво СРП.001.Н.1.6. СРП.001.Н.2.6. СРП.001.Н.3.6.	збирне именице; две нове подврсте придева – градивни и присвојни; Важно је да ученици повежу градивне именице као основу за извођење градивних придева. Кад су у питању присвојни придеви повезивати са правописом писање присвојних придева изведених од властитих имена. Род и број придева обређује се уз понављање, рода и броја именица уз коју придев стоји. Уводе се основни облици личних заменица и повезују са глаголским лицем, односно бројем. Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима (у основном облику), а затим увежбавати и у оквиру реченице. Корелација са наставом књижевности - примена књижевних текстова из Читанке за граматичку анализу. Текст се може прилагодити тако да примери буду типични. <i>Правопис</i> Понављање и вежбање већ наученог уз усвајање нових садржаја. Обратити пажњу на корелацију са наставом природе и друштва - писање вишечланих географских назива и математике - писање јединица мере само латиничним писмом.	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Краћи и дужи текстови - књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и	- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитије песму и чита прозни текст; - изводи драмске текстове;	Основни ниво СРП.001.О.1.1. СРП.001.О.1.3.	Област <i>Језичка култура</i> обухвата усмено и писмено изражавање. Усмено изражавање ученика треба развијати у разговору у којем их учитељ усмерава да јасно, прецизно и	

измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) - усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих	- јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; - споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; - извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; - варира језички израз; - попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; - разликује формални од неформалног говора (комуникације); - учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.	СРП.001.О.1.4. СРП.001.О.2.1. СРП.001.О.2.3. СРП.001.О.2.4. СРП.001.О.3.1. СРП.001.О.3. Средњи ниво СРП.001.С.1.2. СРП.001.С.1.4. СРП.001.С.1.10. СРП.001.С.2.2. СРП.001.С.2.4. СРП.001.С.2.10. СРП.001.С.3.2. СРП.001.С.3.4. СРП.001.С.3.10. Напредни ниво СРП.001.Н.1.1. СРП.001.Н.1.4. СРП.001.Н.1.5. СРП.001.Н.2.1. СРП.001.Н.2.4. СРП.001.Н.2.5.	разговетно изговарају реченице, поштујући интонацију и правилно акцентовање у реченицама. У вођеном разговору о књижевном или неуметничком тексту или о одређеној теми, ученици одговарају на питања, постављају питања, износе своја мишљења и ставове. Ученици се охрабрују да обликују усмену поруку у којој ће изнети информације на примерима из свакодневног живота. Учитељ треба да ствара прилике и подстиче ученике да говоре, износе информације, своја мишљења, осећања итд. У трећем разреду требало би подстицати ученике да препричавају, причају и описују и на сажет и на опширан начин како усмено, тако и писмено. Препричавање мора да има свој циљ и да буде плански и усмерено. Потребно је усмераваати ученике како да одаберу чињенице, како да одвоје главно од споредног и мање битног и како да следе хронолошки ток садржаја. Требало би водити рачуна о томе да се препричавају само они садржаји који испуњавају програмске захтеве и који су ученицима претходно протумачени/анализирани, предочени, објашњени. Причање представља стваралачко изражавање без обзира на то да ли је у питању стварност или фантазија, тј. да ли је реч о репродуковању неког доживљаја, догађаја и замишљеног садржаја (из света дечије маште). Најчешће се почиње са причањем доживљаја, па потом догађаја. Потребно је указати ученицима да	
---	--	--	--	--

речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.		СРП.001.Н.3.1. СРП.001.Н.3.4. СРП.001.Н.3.5.	занимљиво причање треба да буде динамично, као и да могу слободније да износе личне доживљаје, ставове, да буду маштовити и оригинални, да се емоционално и сликовито изражавају. Описивање - треба оспособљавати ученике да пажљиво посматрају, уочавају, откривају, запажају, упоређују, па тек онда дату предметност да мисаоно заокруже и језички уобличе. Ученици би требало да локализују оно што описују (временски, просторно, узрочно), да одаберу битна својства (однос спољашњег и условно унутрашњег) и да изнесу лични став/однос према датој појавности. Будући да се описивање често доводи у блиску везу са читањем и тумачењем текста (посебно књижевноуметничког), потребно је стално усмеравати пажњу ученика на она места у овој врсти текстова која обилују описним елементима (опис предмета, ентеријера, биљака и животиња, књижевних ликова, пејзажа и сл.), јер су то и најбољи обрасци за спонтано усвајање описивања као трајне вештине у језичком испољавању. Циљеве и задатке ове врсте вежбања требало би постепено усложњавати - од једнолинијске дескрипције видљивог до промишљеног, аналитичког изражавања доживљаја стварности у којој ће бити истакнута самосталност и индивидуалност ученика. Извештавањем се на јасан, објективан и сажет начин говори о неком догађају. На овом узрасту је потребно само указати ученицима на основне одлике овог облика изражавања: на тачност преношења података, на	
---	--	---	--	--

			аутентично презентовање чињеница, на једноставност, на одсуство личног коментара, субјективног доживљаја и имагинарног. Није потребно задати ученицима да напишу извештај, већ би их требало подстицати да сажето усмено извести о себи (нпр. о обављеном задатку код куће) у виду одговора на питања која ће учитељ поставити. На овај начин ће ученици вежбати да буду економични и прецизни приликом изражавања. Варирање језичког израза односи се на специфичан одабир и комбинацију језичких средстава. Помоћу књижевних и некњижевних текстова ученицима би требало указати на различите могућности употребе речи, синтагми и реченицау формалним/неформалним језичким ситуацијама, као и на промену њиховог значења у зависности од контекста. Током практичне наставе језичке културе ученицима би требало указати да је неопходно говорити онако како то захтева комуникативна ситуација и са њом ускладити језичке механизме. Током наставе језичке културе требало би оспособити ученике да правилно попуне различите једноставне обрасце; на пример, образац за учлањивање у библиотеку или у спортски клуб, писање позивнице за рођендан и слично. На овом узрасту реализују се различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке и говорне вежбе). Правописне вежбе представљају најбољи начин да се правописна правила науче, провере, као и да се уочени недостаци	
--	--	--	---	--

			отклоне. У овом узрасту требало би примењивати просте правописне вежбе које су погодне за савлађивање само једног правописног правила из једне правописне области. Приликом савлађивања правописних начела погодне могу бити следеће правописне вежбе: диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и избора правилног облика речи. Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе, на пример, разговор са књижевним ликом, затим ситуационе игре, односно стварне ситуације, на пример, разговор у продавници, разговор код лекара и слично. Могу се одабрати и проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице и слично. Применом лексичко-семантичких вежби код ученика се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз за оно што желе да искажу (у зависности од комуникативне ситуације) и повећава се фонд таквих израза у њиховом речнику. Развијању смисла за прецизно изражавање и разумевање значења речи и израза доприносе различите вежбе, на пример: навести речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значења, али исте врсте и истог рода и броја; промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Говорне вежбе код ученика подстичу машту и креативност због чега би их требало чешће примењивати у настави	
--	--	--	---	--

			језичке културе. Говорне вежбе су у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању. На овом узрасту најпогодније могу бити следеће говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и слично. Ниједан школски писмени задатак се не израђује у трећем разреду	
--	--	--	--	--

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
ЈЕЗИК	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	-Ученик уз помоћ препознаје основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе; -Уз помоћ разликује управни од неуправног говора, дели речи на крају реда, пише велико слово, речцу НЕ, наводнике, сугласник Ј, скраћенице за мерне јединице	- Ученик препознаје- граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. - Уз мањи подстицај уме да подели речи на крају реда, правилно да напише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу НЕ, наводнике, сугласник Ј, скраћенице за мерне јединице. Углавном уме да одреди управни и неуправни говор.	Ученик уз мању помоћ одређује основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. -Одређује управни и неуправни говор и даје једноставне примере. - Даје једноставне примере и правилно пише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу НЕ, наводнике, сугласник Ј, скраћенице за мерне јединице.	-Ученик одређује и даје сопствене примере за основне граматичке категорије: именице, придеве и глаголе. - Разликује врсте и подврсте речи у типичним случајевима. - Самостално дели речи на крају реда, одређује управни и неуправни говор. - Правилно пише велико слово, присвојне придеве изведене од властитих именица, речцу НЕ, наводнике, сугласник аааааааааааааааааај, скраћенице за мерне јединице.

КЊИЖЕВНО СТ	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	- -Препознаје делове песме: строфа и стих уз помоћ; - Повезује догађаје у причи уз помоћ; - Препознаје главне и споредне ликове; наводи ликове у причи, примећујући основне особине ликова уз помоћ; - Уз помоћ разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; -Углавном научи песму и уз помоћ је рецитије; Уз помоћ и подстицај може да изведе једноставну улогу у драмском тексту; -Уз помоћ може да издвоји очигледну и јасну поуку басне; уме да препозна пословицу.	- - Препознаје делове песме: строфа и стих, уз помоћ; препознаје песничке слике уз подстицај; - Препознаједогађаје у причи и повезује их уз подстицај; - Разврстава ликове на главне и споредне и препознаје основне особине ликова уз подстицај; - Разликује бајку, драмски текст, басну, причу и роман; - Рецитије песму уз мањи подстицај; - Уз мањи подстицај може да изведе једноставнију улогу у драмском тексту; - Уз подстицај издваја очигледну и јасну поуку басне; може дапрепозна пословицу.	-Разликује делове песме: строфа и стих; - Изражава доживљај песме те издваја песничке слике; - Уочава временску повезаност догађаја у причи и наводи правилан редослед радње; - Издваја главне и споредне ликове; објашњава основне особине; -Уме да опише главне карактеристике књижевне врсте; - Изражајно рецитије песму; - Самостално изводи улоге у драмском тексту; - Самостално издваја поуку у басни, уме да објасни неке пословице.	-Самостално разликује делове песме; - Изражава доживљај песме и песничке слике уз давање примера; - Објашњава узрочно-последичну временску повезаност догађаја у причи и износи правилан редослед радње; - Разликује главне и споредне ликове и упоређује их; објашњава особине ликова и наводи примере; - Самостално и изражајно рецитије доносећи доживљај песме слушаоцу; - Самостално и изражајно изводи улоге у драмском тексту; - Самостално издваја поуке у басни, самостално објашњава пословице.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

	-Уз помоћ саставља и изговара једноставну обавештајну, упитну и заповедну реченицу; спаја више реченица у кратку целину; -Уз помоћ препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима; - Делимично одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног или увећаног значења; -Ретко саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу; - Уз помоћ, правилно пише по диктату.	-Уз мању помоћ саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину; -Уз мању помоћ препричава, Прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима; -Углавном самостално одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења; - Углавном саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу; - Пише диктат и аутодиктат уз мању помоћ.	Самостално саставља и изговара обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у кратку целину; -Препричава, прича и описује на сажет начин и извештава о догађајима; - Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења; - Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу; - Пише диктат и аутодиктат уз мање грешке.	-Самостално саставља и изговара сложену обавештајну, упитну и заповедну реченицу, спаја више реченица у дужу целину; -Самостално препричава, прича и описује на опширан начин и извештава о догађајима; -Одређује речи истог, сличног, супротног, умањеног и увећаног значења; -Самостално саставља приче на основу задатог почетка, мења крај приче, наставља причу; -Правилно пише диктат и аутодиктат.
--	---	---	--	---

6.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Енглески језик			РАЗРЕД: трећи	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

1. Hello (поздрављање, представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; изражавање броја и количине)	Поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; Представи себе и другог; Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.14.	-listening comprehension (слушање са разумевањем говора наставника или аудио записа) -реаговање на упутства и налоге наставника или са аудио записа (слушај, повежи, одреди, пронађи, али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори / затвори свеску, итд.)	-Иницијална процена претходних постигнућа ученика која су значајна за наставни предмет, а која ће послужити за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика -Праћење активности, залагања и резултата рада, формативна и сумативна евалуација, кратке провере знања, индивидуални ученички радови, домаћи задаци, ученички речник, пројекти, самоевалуација <i>Елементи за праћење и вредновање:</i> - разумевање говора; - разумевање краћег писаног текста; - усмено изражавање; - писмено изражавање; - усвојеност лексичких садржаја; - усвојеност граматичких структура; - правопис; - медијација;
2. At school (разумевање и давање једноставних упутстава и налога, описивање бића, предмета, места и појава)	Поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; Представи себе и другог; Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.13.	-препознавање и именовање појмова са слика / картица -активности усмене репродукције и контролисане продукције -вежбе говорне продукције са малим варијацијама модела у којима се мењају и комбинују лексички и граматички садржаји уз постепено усложњавање -правилан изговор гласова, речи, израза и реченица уз поштовање интонације -хорско понављање	<i>Елементи за праћење и вредновање:</i> - разумевање говора; - разумевање краћег писаног текста; - усмено изражавање; - писмено изражавање; - усвојеност лексичких садржаја; - усвојеност граматичких структура; - правопис; - медијација;

			-комуникација у вези са познатим темама и / или темама блиским и интересантним ученицима -вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селекувати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију,...) -приче у сликама -TPR (Total physical response - потпуни физички одговор: физички одговор на вербална упутства нпр.песмица „Head, shoulders, knees and toes“)	- залагање на часу; - самосталност и одговорност у раду; - израда школских и домаћих задатака; - израда ученичког речника; - израда пројеката (појединачних, у пару и групи). -Евалуација васпитно-образовног процеса; евалуација рада наставника – самовредновање, интерна, екстерна; евалуација ученичких постигнућа
3. Animals (разумевање и давање једноставних упутстава и налога, описивање бића, предмета, места и појава)	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Саопшти једноставна упутства и налоге; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.13.	-певање песмица -класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим / не волим, компарације...) -фонетско – ортографске вежбе -ортографске вежбе (нпр.spelling)	
4. People	Представи себе и другог;	CJ1.OO.O.3.12.	-вежбе за развој писања	

(представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима; разумевање и давање једноставних упутстава и налога)	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства	CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16.	-reading comprehension (разумевање писаног текста) -читање и писање краћих текстова -увођење основних граматичких елемената индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере	
5. That's me (разумевање и давање једноставних упутстава и налога, описивање бића, предмета, места и појава, исказивање потреба, осета и осећања)	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења, Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; Разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; Изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13.	-усвајање и примена основних граматичких правила у одговарајућем комуникативном контексту -усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење једноставних језичких средстава -интерактивно усмено и писано изражавање	
6. I can play tennis (описивање догађаја и способности у садашњости, разумевање и давање једноставних упутстава и налога)	Разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; Размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; Опише радње и способности користећи једноставна језичка средства;	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14.	-игровне активности примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање)	

	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих		-пројектне активности везане за градиво / на теме које су блиске и интересантне ученицима -драмске активности (role play, мини скечеви, луткарске мини представе, импровизације, приче из стварног живота)	
7. Face and body (разумевање и давање једноставних упутстава и налога, изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања, описивање бића, предмета, места и појава)	Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; Разуме једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; Тражи даје једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.13.	-активно посматрање, слушање и учешће у активностима на часу -активно учешће у раду у паровима, малим и великим групама -активно учешће у игровним активностима -невербална комуникација – мимика, пантомима -употреба мултимедијалног материјала као средства учења језика -ИКТ у настави -повезивање претходно стеченог знања са новим	
8. At home (исказивање положаја у простору, разумевање и	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.13.	-корелација са другим наставним предметима	

давање једноставних упутстава и налога, изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања)	Тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору; Разуме једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; Тражи даје једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање		-социокултурни садржаји (упознавање ученика са културом народа чији језик уче, свест о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова одн.говорних заједница, развијање толеранције и позитивног става) -развијање критичког мишљења -подстицање развоја когнитивних способности ученика -развијање општих и међупредметних компетенција	
9. Food (изражавање допадања / недопадања, исказивање молбе, захвалности и извињења, разумевање и давање једноставних упутстава и налога, исказивање времена)	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; Упути кратке и једноставне молбе; Разуме и саопшти једноставне исказе које се односе на хронолошко и метеоролошко време; Разуме једноставне исказе за изражавање допадања / недопадања и реагује на њих; Тражи мишљење и изражава допадање / недопадање једноставним језичким средствима	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.15.		
10. My town (исказивање положаја у простору, изражавање броја и количине, разумевање и давање једноставних упутстава и налога,	Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места;	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14.		

описивање бића, предмета, места и појава)	Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; Разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; Тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору; Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине			
11. Clothes (описивање бића, предмета, места и појава, описивање догађаја и способности у садашњости, разумевање и давање једноставних упутстава и налога)	Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; Разуме једноставне описе бића, предмета и места; Опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; Размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; Опише радње и способности користећи једноставна језичка средства	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14.		
12. My days (исказивање времена, описивање догађаја и способности у садашњости,	Разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; Размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14.		

разумевање и давање једноставних упутстава и налога)	Опише радње и способности користећи једноставна језичка средства; Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време			
13. Holidays (позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности, честитање празника, рођендана и других значајних догађаја, разумевање и давање једноставних упутстава и налога, исказивање молбе, захвалности и извињења)	Разуме позив на заједничку активност и на прикладан начин реагује на њега; Упути позив на заједничку активност; Искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; Разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; Упути једноставне честитке; Разуме и, примењујући, једноставна језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника	CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.15. CJ1 .OO.O.3.17.		

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
NEW FRIENDS	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и усмено користи неформалне поздраве (Hello/Hi/Goodbye) -уме да се представи(I am..) -препознаје основне боје и бројеве до 10	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и усмено користи неформалне поздраве (Hello/Hi/Goodbye) -уме да се представи и уз помоћ наставника да постави	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и у усменој и писаној форми користи неформалне поздраве (Hello/Hi/Goodbye)	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -правилно и самостално у усменој и писаној форми користи неформалне поздраве (Hello/Hi/Goodbye) -уме да се представи и да постави питање(What's your name?-I am..)

	-у усменој форми именује већину боја и уз евентуалну мању помоћ броји до 10 -препознаје речи везане за школски прибор -повезује реч са сликом -уз подршку наставника прати текстове/дијалоге и инструкције за рад - прави разлику између српског и енглеског писма - уз помоћ преписује речи и допуњава реченице по датом моделу -труди се и напредује у складу са својим могућностима	питање(What's your name?-I am..) -препознаје боје и бројеве до 10 -у усменој форми именује већину боја и самостално броји до 10 -препознаје речи везане за школски прибор и уме да именује већину тих речи(teacher,friend,bag,children,book,pencil,rubber,pen,board,desk,ruler,computer,chair,classroom) -прави разлику између показних заменица this/that -препознаје лична питања и даје кратке одговоре(How are you?/Fine,thank you. How old are you?/ Nine. Where are you from?/ Serbia. -повезује реч са сликом -уз подршку наставника прати текстове/дијалоге и инструкције за рад -препознаје написане речи и уз подршку наставника чита - прави разлику између српског и енглеског писма, зна енглески алфавет - уз мању помоћ преписује речи и допуњава реченице -труди се и константно напредује у складу са својим могућностима	-уме да се представи и да постави питање(What's your name?-I am..) -препознаје боје(yellow,orange,red,blue,green,brown,black,white) и бројеве до 10 -у усменој форми именује боје и самостално броји до 10 -препознаје речи везане за школски прибор и уме да их именује(teacher,friend,bag,children,book,pencil,rubber,pen,board,desk,ruler,computer,chair,classroom) -прави разлику између показних заменица this/that и употребљава их у кратким реченицама -препознаје лична питања и даје кратке одговоре(How are you?/I am fine,thank you. How old are you?/I am nine. Where are you from?/I am from Serbia. -повезује реч са сликом - прати текстове/дијалоге и инструкције за рад -препознаје написане речи и уз мању подршку наставника чита - прави разлику између српског и енглеског писма, зна енглески алфавет,спелује речи уз прављење мањих грешака - уз мању помоћ преписује речи и допуњава реченице, даје одговоре на постављена лична питања -труди се и константно напредује	-у усменој форми именује боје (yellow,orange,red,blue,green,brown,black,white) и самостално броји до 10 - правилно и самостално именује речи везане за школски прибор (teacher,friend,bag,children,book,pencil,rubber,pen,board,desk,ruler,computer,chair,classroom) -прави разлику између показних заменица this/that и употребљава их у кратким реченицама у усменој и писаној форми -поставља лична питања и даје кратке одговоре(How are you?/I am fine,thank you. How old are you?/I am nine. Where are you from?/I am from Serbia. -повезује реч са сликом - прати текстове/дијалоге и инструкције за рад -препознаје написане речи, реченице, дијалоге, и правилно чита - прави разлику између српског и енглеског писма, зна енглески алфавет,спелује речи уз евентуалну мању помоћ - преписује речи и допуњава реченице, даје одговоре на постављена лична питања -труди се и константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке -активан је на часовима и има одговоран однос према раду
--	---	--	---	--

			-активан је на часовима и има одговоран однос према раду	
PEOPLE	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и реагује на дата упутства(Stand up!Sit down!Run!Stop!Climb!Open/Close your book!) -препознаје животиње (turtle,crab,seahorse,starfish,dolphin,snake,bird)и уме да повеже реч са сликом -препознаје личне заменице - препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио - преписује по датом моделу и допуњава реченице -Препознаје и именује поједина занимања људи (pilot,farmer,singer,actor,police officer,student,dancer,waiter,pirate, doctor) - уз подршку наставника прати текстове/дијалоге -труди се и напредује у складу са својим могућностима	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и реагује на дата упутства(Stand up!Sit down!Run!Stop!Climb!Open/Close your book!) -препознаје животиње и именује већину њих(turtle,crab,seahorse,starfish,dolphin,snake,bird)и уме да повеже реч са сликом и да да кратке одговоре на питања о њима - препознаје множину именица (наставак-S) - уз подршку наставника користи личне заменице - препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и уз помоћ наставника чита кратке текстове - преписује по датом моделу и допуњава реченице повезује реч са сликом и уз подршку пише речи и краће реченице -Препознаје и именује поједина занимања људи (pilot,farmer,singer,actor,police officer,student,dancer,waiter,pirate,doctor)	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје, реагује на дата упутства(Stand up!Sit down!Run!Stop!Climb!Open/Close your book!)и уз мању помоћ задаје дата упутства -препознаје и именује животиње у усменој и писаној форми(turtle,crab,seahorse,starfish,dolphin,snake,bird)и уме да повеже реч са сликом и да да кратке одговоре на питања о њима - препознаје и користи множину именица (наставак-S) - користи личне заменице - препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и -чита кратке текстове - преписује по датом моделу и допуњава реченице повезује реч са сликом и пише речи и краће реченице -Препознаје и именује занимања људи (pilot,farmer,singer,actor,police officer,student,dancer,waiter,pirate,doctor) -Користи глагол To Be -труди се и константно напредује -активан је на часовима и има одговоран однос према раду	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - правилно и самостално у усменој и писаној форми даје и следи упутства(Stand up!Sit down!Run!Stop!Climb!Open/Close your book!) - правилно и самостално именује животиње у усменој и писаној форми(turtle,crab,seahorse,starfish,dolphin,snake,bird)и уме да повеже реч са сликом и да да одговоре на питања о њима - препознаје и користи множину именица (наставак-S) -правилно користи личне заменице -препознаје написане речи, реченице, дијалоге,краће текстове и правилно чита - допуњава реченице, повезује реч са сликом и правилно и самостално пише речи и краће реченице -- правилно и самостално именује у усменој и писаној форми занимања људи (pilot,farmer,singer,actor,police officer,student,dancer,waiter,pirate,doctor) -правилно користи облике глагола To Be -труди се и константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке -активан је на часовима и има одговоран однос према раду

		-труди се и константно напредује у складу са својим могућностима		
HAPPY DAYS	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и уз помоћ наставника именује придеве којима се изражавају расположења(happy,sad,thirsty,hungry) - и уме да повеже реч са сликом -препознаје описне придеве(short,tall,thin,fat,big,small) и уз помоћ наставника их именује - зна значење модалног глагола can/ can't и користи га тако што допуњава реченице / табеле - препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио - преписује по датом моделу и допуњава реченице -Препознаје и именује већи број глагола (smell/write/touch/hear/read/draw/spell/see /count) - уз подршку наставника прати инструкције за рад - уз подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге -труди се и напредује у складу са својим могућностима	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - уз мању помоћ наставника именује и пише придеве којима се изражавају расположења(happy,sad,thirsty,hungry) - и уме да повеже реч са сликом и састави кратку реченицу (I am happy...) -препознаје описне придеве(short,tall,thin,fat,big,small) и уз помоћ наставника их именује и пише - уз подршку наставника описује себе и друге у писаној и у усменој форми (She is tall and thin...),даје одговоре на питања у вези физичког изгледа и поставља питања другима(short,tall,thin,fat,big,small,Is he thin? Yes,he is/No he isn't) - уз подршку наставника описује своје и способности других кроз употребу глагола can (I can hear/We can see/They can't touch/It can't smell/count/write/spell/read/draw...)	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - правилно користи придеве којима се изражавају расположења(happy,sad,thirsty,hungry) - описује себе и друге у писаној и у усменој форми (She is tall and thin...),даје одговоре на питања у вези физичког изгледа и поставља питања другима(short,tall,thin,fat,big,small,Is he thin? Yes,he is/No he isn't) уз мању подршку наставника - користи основне граматичке елементе (личне заменице, множина именица, глагол to be, глагол can) - препознаје слова, написане речи и реченице и поштује правописне знаке приликом читања, - поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице уз евентуалне мање грешке - описује своје и способности других кроз употребу глагола can (I can hear/We can see/They can't touch/It can't smell/count/write/spell/read/draw...)	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -самостално и правилно користи придеве којима се изражавају расположења(happy,sad,thirsty,hungry) - самостално и правилно описује себе и друге у писаној и у усменој форми (She is tall and thin...),даје одговоре на питања у вези физичког изгледа и поставља питања другима(short,tall,thin,fat,big,small,Is he thin? Yes,he is/No he isn't) - самостално и правилно користи основне граматичке елементе (личне заменице, множина именица, глагол to be, глагол can) - препознаје слова, написане речи и реченице и поштује правописне знаке приликом читања, - поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице -самостално и правилно описује своје и способности других кроз употребу глагола can (I can hear/We can see/They can't touch/It can't smell/count/write/spell/read/draw...) - самостално и правилно поставља питања у вези са способностима људи и животиња и даје одговоре на њих (Can you swim?/Yes I can/No I can't...) -труди се и константно напредује, богати речник, истражује и презентује (углавном на српском језику) неке

		-даје кратке одговоре користећи глагол can/ can't (Yes I can/No I can't...) - препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и уз краће или дуже паузе, уз помоћ наставника чита кратке текстове - преписује по датом моделу и допуњава реченице /табеле -Препознаје и именује поједина занимања људи (pilot, farmer, singer, actor, police officer, student, dancer, waiter, pirate, doctor) -труди се и константно напредује у складу са својим могућностима	- правилно поставља питања у вези са способностима људи и животиња и даје одговоре на њих (Can you swim?/Yes I can/No I can't...) -труди се и константно напредује -активан је на часовима и има одговоран однос према раду	занимљивости о животињама и њиховим способностима (на пример о слепим мишевима), користећи инернет/енциклопедије , доноси закључке -активан је на часовима и има одговоран однос према раду
AT HOME	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и именује поједине појмове који означавају делове тела (head, hair, eyes, ears, nose, mouth, body, arm, hand, finger, leg) и повезује реч са сликом - именује поједине појмове који означавају чланове породице (mother, father, sister, brother, me, grandmother, grandfather) и црта породично стабло - препознаје и именује поједине појмове који означавају просторије у кући/стану (house, flat, dining room, bedroom,	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и уз мању помоћ наставника именује појмове који означавају делове тела (head, hair, eyes, ears, nose, mouth, body, arm, hand, finger, leg) и повезује реч са сликом - препознаје и уз мању помоћ наставника именује појмове који означавају чланове породице (mother, father, sister, brother, me, grandmother, grandfather) и црта породично стабло	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - правилно именује појмове који означавају делове тела (head, hair, eyes, ears, nose, mouth, body, arm, hand, finger, leg) и изражава се у усменој и писаној форми, разуме и употребљава једноставне описе бића - у усменој и писаној форми користи појмове који означавају чланове породице (mother, father, sister, brother, me, grandmother, grandfather) и црта породично стабло	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - течно и са лакоћом именује појмове који означавају делове тела (head, hair, eyes, ears, nose, mouth, body, arm, hand, finger, leg) и изражава се у усменој и писаној форми, разуме и употребљава једноставне описе бића -самостално и правилно користи појмове који означавају чланове породице (mother, father, sister, brother, me, grandmother, grandfather) и црта породично стабло и представља чланове своје породице користећи кратке реченице (This is my mother Marija...)

	bathroom,living room, kitchen, garden) и повезује реч са сликом - препознаје и именује поједине појмове који означавају делове намештаја (table, lamp, sofa, bed, wardrobe) и повезује реч са сликом - препознаје и именује поједине појмове који означавају играчке (doll, plane, jigsaw puzzle, bike, computer game) и повезује реч са сликом - уз помоћ наставника користи предлоге in/on/under и глагол have got -поштујући правопис преписује,а уз већу помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио - уз подршку наставника прати инструкције за рад - уз подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге -труди се и напредује у складу са својим могућностима	- препознаје и уз мању помоћ наставника именује појмове који означавају просторије у кући/стану (house, flat, dining room, bedroom, bathroom,living room, kitchen, garden) и повезује реч са сликом - препознаје и уз мању помоћ наставника именује појмове који означавају делове намештаја (table, lamp, sofa, bed, wardrobe) и повезује реч са сликом - препознаје и уз мању помоћ наставника именује појмове који означавају играчке (doll, plane, jigsaw puzzle, bike, computer game) и повезује реч са сликом - уз мању подршку наставника прати инструкције за рад -разуме и уз дуже паузе изражава припадност једноставним језичким средствима (I have got a doll...) -разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и уз помоћ наставника одговара на њих(prepositions of place in, on, under) - разуме краће текстове уз помоћ наставника о важнијим знаменитостима градова у Енглеској (Бакингемска палата у Лондону)	- у усменој и писаној форми именује појмове који означавају просторије у кући/стану (house, flat, dining room, bedroom, bathroom,living room, kitchen, garden) - у усменој и писаној форми именује појмове који означавају делове намештаја (table, lamp, sofa, bed, wardrobe) - у усменој и писаној форми именује појмове који означавају играчке (doll, plane, jigsaw puzzle, bike, computer game) - самостално прати инструкције за рад - размењује информације које се односе на поседовање/непоседовање користећи једноставна језичка средства-глагол have got (I have got a doll/ ...) -разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и одговара на њих(prepositions of place in, on, under), тражи и пружа кратка једноставна обавештења о положају у простору (Where's the pencil? – It's on the sofa..) - разуме краће текстове уз помоћ наставника о важнијим знаменитостима градова у Енглеској (Бакингемска палата у Лондону) - правилно чита краће текстове,дијалоге,уз правилно интонирање реченица	-самостално и правилно именује појмове који означавају просторије у кући/стану (house, flat, dining room, bedroom, bathroom,living room, kitchen, garden) -самостално и правилно у усменој и писаној форми именује појмове који означавају делове намештаја (table, lamp, sofa, bed, wardrobe) -самостално и правилно у усменој и писаној форми именује појмове који означавају играчке (doll, plane, jigsaw puzzle, bike, computer game) - самостално прати инструкције за рад - течно и са лакоћом размењује информације које се односе на поседовање/непоседовање користећи једноставна језичка средства-глагол have got (I have got a doll/ ...) - течно и са лакоћом поставља једноставна питања која се односе на положај предмета и одговара на њих(prepositions of place in, on, under), тражи и пружа кратка једноставна обавештења о положају у простору (Where's the pencil? – It's on the sofa..) - разуме краће текстове о важнијим знаменитостима градова у Енглеској (Бакингемска палата у Лондону) --труди се и константно напредује, богати речник, истражује користећи интернет знаменитости Лондона , доноси закључке -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
--	---	--	--	---

		-поштујући правопис преписује,а уз мању помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио -труди се и константно напредује у складу са својим могућностима	-поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи ,а уз мању помоћ наставника и краће реченице које је усмено усвојио -труди се и константно напредује, богати речник -активан је на часовима и има одговоран однос према раду	
AROUND TOWN	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и именује поједине појмове који означавају храну(apple, orange, banana,carrot,onion,tomato/tomatoes,hot dog, pizza, chocolate,ice cream, orange juice, water,cereal, pasta, fish, chips, salad, sandwich/sandwiches) -разуме питања која се односе на допадање/недопадање хране и даје кратке одговоре и повезује реч са сликом -именује поједине појмове који означавају места у граду (supermarket, shop, museum, cinema, park, school, zoo) - препознаје и именује поједине појмове који означавају превозна средства (bus, helicopter, boat,taxi, car, lorry/lorries) и повезује реч са сликом - препознаје и именује поједине појмове који означавају музичке инструменте(trumpet, violin, drums, piano,guitar,flute) и повезује реч са сликом	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - препознаје и именује поједине појмове који означавају храну(apple, orange, banana,carrot,onion,tomato/tomatoes,hot dog, pizza, chocolate,ice cream, orange juice, water,cereal, pasta, fish, chips, salad, sandwich/sandwiches) -разуме питања која се односе на допадање/недопадање хране и даје кратке одговоре, у стању је да се у усменој и писаној форми изрази у вези хране коју воли/не воли (I (don`t) like, Do you like...?) - именује поједине појмове који означавају места у граду (supermarket, shop, museum, cinema, park, school, zoo) - препознаје и именује поједине појмове који означавају превозна средства	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -правилно именује појмове који означавају храну(apple, orange, banana,carrot,onion,tomato/tomatoes,hot dog, pizza, chocolate,ice cream, orange juice, water,cereal, pasta, fish, chips, salad, sandwich/sandwiches) - правилно користи члан A/AN - размењује информације које се односе на изражавање допадања и недопадања хране(I (don`t) like, Do you like...?) користећи притом реченице у Simple Present-у,говори о себи и другима -разуме и правилно и самостално саопштава једноставне исказе који се односе на хронолошко време (време на сату-пун сат)( What`s the time? It`s (seven) o`clock) - уочава сличности и разлике у распореду obroka омиљеним	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом именује појмове који означавају храну(apple, orange, banana,carrot,onion,tomato/tomatoes,hot dog, pizza, chocolate,ice cream, orange juice, water,cereal, pasta, fish, chips, salad, sandwich/sandwiches) - самостално и правилно користи члан A/AN, и самостално приликом обраде овог члана на основу датих примера доноси закључак када се користи A, а када AN - течно и са лакоћом размењује информације које се односе на изражавање допадања и недопадања хране(I (don`t) like, Do you like...?) користећи притом реченице у Simple Present-у,говори о себи и другима -разуме и правилно и самостално саопштава једноставне исказе који се односе на хронолошко време (време на сату-пун сат)( What`s the time? It`s (seven) o`clock) - уочава сличности и разлике у распореду obroka омиљеним врстама јела код нас и у Енглеској. - самостално прати инструкције за рад

	- уз помоћ наставника користи изразе There is/There are - уз помоћ наставника користи члан A/AN -поштујући правопис преписује,а уз већу помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио - уз подршку наставника прати инструкције за рад - уз подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге -труди се и напредује у складу са својим могућностима	(bus, helicopter, boat,taxi, car, lorry/lorries) - и повезује реч са сликом - препознаје и именује поједине појмове који означавају музичке инструменте(trumpet, violin, drums, piano,guitar,flute) - и повезује реч са сликом - уз помоћ наставника користи изразе There is/There are и саставља краће реченице - уз мању помоћ наставника користи члан A/AN -поштујући правопис преписује,а уз мању помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио - уз мању подршку наставника прати инструкције за рад - уз мању подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге - уз подршку наставника изражава време на сату (It's (seven) o'clock) -труди се и константно напредује у складу са својим могућностима	врстама јела код нас и у Енглеској. - самостално прати инструкције за рад - Препознаје гласове, слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и поштује правописне знаке приликом читања,правилно интонира реченице - поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и реченице, пише по диктату уз евентуалне мање грешке - правилно именује места у граду (supermarket, shop, museum, cinema, park, school, zoo) - правилно користи језичку структуру за набрајање (There is/There are...Is/Are there..?) -самостално изговара и уз евентуалне мање грешке пише реченице и краће текстове у којима набраја места у граду (There are two cinemas in my town...) - правилно именује превозна средства (bus, helicopter, boat,taxi, car, lorry/lorries) - правилно именује вокабулар везан за музичке инструменте(trumpet, violin, drums, piano,guitar,flute) -труди се и константно напредује	- Препознаје гласове, слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и поштује правописне знаке приликом читања,правилно интонира реченице - поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и реченице,правилно пише по диктату - правилно и самостално именује места у граду (supermarket, shop, museum, cinema, park, school, zoo) - правилно и самостално користи језичку структуру за набрајање (There is/There are...Is/Are there..?) -самостално изговара и пише реченице и краће текстове у којима набраја места у граду (There are two cinemas in my town...) - правилно и самостално именује превозна средства (bus, helicopter, boat,taxi, car, lorry/lorries) - правилно и самостално именује вокабулар везан за музичке инструменте(trumpet, violin, drums, piano,guitar,flute) -препознаје различите врсте музике (rock, classical) --труди се и константно напредује, богати речник, истражује користећи интернет, доноси закључке -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
--	--	--	--	--

			-активан је на часовима и има одговоран однос према раду	
GOOD TIMES	Оцену довољан 2 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и именује поједине појмове који означавају делове гардеробе(hat, T-shirt, shoes, trousers, skirt, socks,shorts, shirt, dress,jumper, glasses, jeans),уз помоћ наставника разуме питања и даје кратке одговоре (Is he wearing jeans?) (Yes, he is/No, he isn't) -препознаје и уз помоћ наставника именује дане у недељи - препознаје и именује поједине појмове који означавају временске прилике (hot, cloudy, rainy, windy, snowy, cold) -поштујући правопис преписује,а уз већу помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио - уз подршку наставника прати инструкције за рад - уз подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге -труди се и напредује у складу са својим могућностима	Оцену добар 3 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -препознаје и именује поједине појмове који означавају делове гардеробе(hat, T-shirt, shoes, trousers, skirt, socks,shorts, shirt, dress,jumper, glasses, jeans), разуме питања и даје кратке одговоре (Is he wearing jeans?) (Yes, he is/No, he isn't) -препознаје и уз мању помоћ наставника именује дане у недељи - препознаје и уз мању помоћ именује поједине појмове који означавају временске прилике (hot, cloudy, rainy, windy, snowy, cold) -поштујући правопис преписује,а уз мању помоћ наставника допуњава и пише речи и краће реченице које је усмено усвојио - уз мању подршку наставника прати инструкције за рад - уз мању подршку наставника прати и чита текстове/дијалоге	Оцену врло добар 4 добија ученик који испуњава следеће захтеве: - у усменој и писаној форми правилно користи појмове који означавају делове гардеробе(hat, T-shirt, shoes, trousers, skirt, socks,shorts, shirt, dress,jumper, glasses, jeans) - правилно описује користећи реченице у Present Continuous-у (He is wearing a jumper and trousers.), правилно поставља питања везана за гардеробу и даје кратке одговоре (Is he wearing jeans?) (Yes, he is/No, he isn't) - уз мању помоћ описује поједине радње користећи реченице у Present Continuous-у (She is eating/drinking/talking/driving a car/buying/playing/having fun...) - самостално и правилно именује дане у недељи, уз мању помоћ у усменој и писаној форми поставља питања и даје одговоре (What day is it today? – It's Monday...) - самостално и правилно именује временске прилике (hot, cloudy, rainy, windy, snowy, cold),и уз евентуалну мању помоћ поставља питања (What's	Оцену одличан 5 добија ученик који испуњава следеће захтеве: -точно и са лакоћом у усменој и писаној форми користи појмове који означавају делове гардеробе(hat, T-shirt, shoes, trousers, skirt, socks,shorts, shirt, dress,jumper, glasses, jeans) - самостално и правилно описује користећи реченице у Present Continuous-у (He is wearing a jumper and trousers.), правилно поставља питања везана за гардеробу и даје кратке одговоре (Is he wearing jeans?) (Yes, he is/No, he isn't) - самостално и правилно описује поједине радње користећи реченице у Present Continuous-у (She is eating/drinking/talking/driving a car/buying/playing/having fun...) - самостално и правилно именује дане у недељи, у усменој и писаној форми поставља питања и даје одговоре (What day is it today? – It's Monday...) - самостално и правилно именује временске прилике (hot, cloudy, rainy, windy, snowy, cold), поставља питања (What's the weather like?)и даје одговоре (It's windy) - Препознаје гласове, слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и поштује правописне знаке приликом читања,правилно интонира реченице

		-труди се и константно напредује у складу са својим могућностима	the weather like?)и даје одговоре (It's windy) - Препознаје гласове, слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и поштује правописне знаке приликом читања,правилно интонира реченице - поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и реченице,уз мање грешке пише по диктату -труди се и константно напредује -активан је на часовима и има одговоран однос према раду	- поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и реченице,правилно пише по диктату --труди се и константно напредује, богати речник, истражује користећи интернет, доноси закључке -активно учествује у настави,мотивисан је,заинтересован,сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима
--	--	--	--	--

6.3 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА			РАЗРЕД: ТРЕЋИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основне апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
БРОЈЕВИ Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и	- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000);	Основни ниво: – МАТ.ОО1.О.1.1. – МАТ.ОО1.О.1.2. – МАТ.ОО1.О.1.3. – МАТ.ОО1.О.1.4. – МАТ.ОО1.О.1.5. – МАТ.ОО1.О.1.6.	Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива + број часова за	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање

дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \oplus x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре D, M. $\frac{m}{n}$ Разломци облика n $(m \leq n \leq 10)$ $(m \leq n \leq 10)$. Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	- изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - подели број бројем прве десетице, са и безостатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза санајвише три рачунске операције; - одреди десетице и стотине најближе датомброју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - одреди и запише скуп решења неједначине сасабирањем и одузимањем; - реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; - упореди разломке облика са једнаким имениоцима; - резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; - уочи и речима опише правило за настајањебројевног низа; - чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	- MAT.OO1.O.2.1. - MAT.OO1.O.2.6. - MAT.OO1.O.2.7. - MAT.OO1.O.2.8. - MAT.OO1.O.3.1. - MAT.OO1.O.3.4. - MAT.OO1.O.3.5. Средњи ниво: - MAT.OO1.C.1.1. - MAT.OO1.C.1.2. - MAT.OO1.C.1.3. - MAT.OO1.C.1.4. - MAT.OO1.C.2.1. - MAT.OO1.C.2.2. - MAT.OO1.C.2.3. - MAT.OO1.C.2.4. - MAT.OO1.C.2.9. - MAT.OO1.C.3.1. - MAT.OO1.C.3.2. - MAT.OO1.C.3.4. - MAT.OO1.C.3.5. - MAT.OO1.C.3.6. Напредни ниво: - MAT.OO1.H.1.1. - MAT.OO1.H.1.2. - MAT.OO1.H.1.3. - MAT.OO1.H.1.10. - MAT.OO1.H.2.1. - MAT.OO1.H.2.2. - MAT.OO1.H.2.3. - MAT.OO1.H.2.5. - MAT.OO1.H.3.1. - MAT.OO1.H.3.2. - MAT.OO1.H.3.5.	утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима. Бројеви (136; 53 + 83) Геометрија (32; 12 + 20) Мерење и мере (12; 5 + 7) Предложени редослед реализације тема: 1. Бројеви - први део (бројеви до 1.000, усмени поступци рачунања и римске цифре); 2. Геометрија - први део (праве и углови); 3. Бројеви - други део (писмени поступци рачунања, једначине и неједначине); 4. Геометрија - други део (геометријске фигуре); 5. Мерење и мере; 6. Бројеви - трећи део (разломци). Предложена подела тема и редослед реализације нису обавезни за наставнике, већ само представљају један од могућих модела. Овакав предлог је дат због тога што је пожељно комбиновати алгебарске и геометријске	развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.
ГЕОМЕТРИЈА	- црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;	Основни ниво: - MAT.OO1.O.1.7. - MAT.OO1.O.1.8.		

Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.	- конструише троугао и круг; - именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; - разликује врсте углова и троуглова; - одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - опише особине правоугаоника и квадрата; - преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	- MAT.OO1.O.1.9. - MAT.OO1.O.2.2. - MAT.OO1.O.2.3. - MAT.OO1.O.2.5. Средњи ниво: - MAT.OO1.C.1.7. - MAT.OO1.C.1.9. - MAT.OO1.C.2.5. - MAT.OO1.C.2.6. - MAT.OO1.C.2.8. - MAT.OO1.C.3.7. Напредни ниво: - MAT.OO1.H.2.4. - MAT.OO1.H.2.5.	садржаје. Основа за писање исхода и избор садржаја је чињеница да се учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резонување и доношење закључака и одлука. Исходи представљају основ за избор наставних садржаја, доприносе и лакшем избору наставних стратегија, метода и поступака, чиме се олакшава дидактичко-методичко креирање процеса поучавања и учења. Достизањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. Кроз исходе се омогућава остваривање образовних стандарда и међупредметних компетенција као што су комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	- чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); - измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	Основни ниво: - MAT.OO1.O.1.10. - MAT.OO1.O.2.3. - MAT.OO1.O.2.4. - MAT.OO1.O.3.3. Средњи ниво: - MAT.OO1.C.1.5. - MAT.OO1.C.1.6. - MAT.OO1.C.2.4. - MAT.OO1.C.3.2. - MAT.OO1.C.3.3. Напредни ниво: - MAT.OO1.H.1.7. - MAT.OO1.H.2.3. - MAT.OO1.H.2.4. - MAT.OO1.H.3.3. - MAT.OO1.H.3.4.	

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА МАТЕМАТИКУ

НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
БРОЈЕВИ - прочита, запише и упоређује бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - одреди десетице и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском	- Делимично чита, записује и упоређује бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - Делимично чита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - Делимично врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - Делимично дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - Делимично процењује вредност израза са једном рачунском операцијом; - Делимично рачуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Делимично одређује десетице и стотине најближе датом броју; - Делимично решава једначину са једном рачунском	- У довољној мери чита, записује и упоређује бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - У довољној мери чита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - У довољној мери врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - У довољној мери дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - У довољној мери процењује вредност израза са једном рачунском операцијом; - У довољној мери рачуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - У довољној мери одређује десетице и стотине најближе датом броју; - У довољној мери решава једначину са једном рачунском операцијом; - У довољној мери одређује и записује скуп решења	- Самостално чита, записује и упоређује бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - Самостално чита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - Самостално врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - Самостално мери дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - Самостално процењује вредност израза са једном рачунском операцијом; - Самостално рачуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Самостално одређује десетице и стотине најближе датом броју; - Самостално решава једначину са једном рачунском операцијом; - Самостално одређује и записује скуп решења неједначине са	- Сасвим исправно чита, записује и упоређује бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - Самостално и тачно чита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - Сасвим тачно врши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - Потпуно тачно дели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - У потпуности процењује вредност израза са једном рачунском операцијом; - Потпуно тачно рачуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - Самостално и тачно одређује десетице и стотине најближе датом броју; - У потпуности тачно решава једначину са једном рачунском операцијом; - Самостално и тачно одређује и записује скуп решења

- одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - опише особине правоугаоника и квадрата; - пресликагеометријску фигуру у квадратнојили тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	- Делимично разликује врсте углова и троуглова; - Уз већу помоћ одређује обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - Делимично описује особине правоугаоника и квадрата; - Делимично пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатогупутства; - Делимично користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	- У довољној мери одређује обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - У довољној мери описује особине правоугаоника и квадрата; - У довољној мери пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатогупутства; - У довољној мери користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	- Самостално разликује врсте углова и троуглова; - Самостално одређује обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - Самостално описује особине правоугаоника и квадрата; - Самостално пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - Самостално користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	- Самостално и тачно одређује обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; - У потпуности описује особине правоугаоника и квадрата; - Самостално и прецизно пресликава геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатогупутства; - У потпуности самостално користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ - чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); - измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- Делимично чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - Делимично упоређује величине (дужина, маса, запреминатежности и време); - Делимично мери површину геометријске фигурезадатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом) - Делимично примењује концепт мерења у једноставнимреалним ситуацијама.	- У довољној мери чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - У довољној мери упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - У довољној мери мери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - У довољној мери примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- Самостално чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - Самостално упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време); - Самостално мери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - Самостално примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	- У потпуности исправно чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - Самостално и тачно мери, упоређује и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - Самостално и тачно мери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); - У потпуности примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

6.4 ПРИРОДА И ДРУШТВО

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ПРИРОДА И ДРУШТВО			РАЗРЕД: ТРЕЋИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему. Програм наставе и учења предмета Природа и друштво у трећем разреду основне школе чини тема Мој крај и пет предметних области: Природа, човек, друштво; Оријентација у простору и времену; Прошлост; Кретање; Материјали. Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ПРИРОДА, ЧОВЕК, ДРУШТВО Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом крају. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу	- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; - илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; - повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; - повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; - примени правила безбедног понашања у саобраћају; - разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу;	-ПД.ОО1.О.1.1. -ПД.ОО1.О.1.2. -ПД.ОО1.О.1.3. -ПД.ОО1.О.1.4. -ПД.ОО1.О.1.5. -ПД.ОО1.О.1.9. -ПД.ОО1.О.1.10. -ПД.ОО1.О.1.11. -ПД.ОО1.С.1.1. -ПД.ОО1.С.1.2. -ПД.ОО1.Н.1.1. -ПД.ОО1.Н.1.3. -ПД.ОО1.О.2.1. -ПД.ОО1.О.2.3. -ПД.ОО1.С.2.2. -ПД.ОО1.С.2.3. – ПД.ОО1.О.3.1.	Тема Природа, човек, друштво бави се узајамним дејством природних и друштвених фактора у окружењу. У том смислу креће се од облика рељефа и површинских вода у крају. Ови појмови су познати ученицима из претходних разреда, али се сада изучавају у ширем простору, уз додавање нових сегмената који се односе на елементе узвишења (подножје, стране, обронци, врх) и одређивање десне и леве обале текућих вода у циљу оријентације у простору. Кроз исходе учења и препоручене садржаје јасно је видљива потреба разматрања утицаја географских фактора на начин живота људи (људи су се насељавали тамо где су имали повољне географске услове, плодно земљиште и воду, правили су утврђења на узвишењима и сл.). Специфичност краја чине и групе људи који у њему живе (становници и народи краја). У том смислу наставља се разматрање дуализма права и обавеза, али сада становника краја, уз упознавање обичаја других народа у крају, а све у циљу хармоничног суживота.	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, раду групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и

ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: - Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; - Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).	- повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; - илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; - примени поступке (мере) заштите од заразних болести;	– ПД.ОО1.О.3.2. – ПД.ОО1.О.3.4. – ПД.ОО1.О.3.5. – ПД.ОО1.С.3.4. – ПД.ОО1.Н.3.1. – ПД.ОО1.Н.3.2.	Разматрања започета у другом разреду кроз типологију насеља (село, град), сада се настављају разматрањем повезаности села и града, њихове зависности и међуусловљености кроз различите послове којима се бавестановници у насељима краја. Ово представља и основу за прво груписање сличних послова (којима се задовољавају животне потребе људи у крају) у делатности (пољопривреда, образовање, здравство и сл.). У контексту поменутих делатности уводи се и појам саобраћаја и његове улоге у превозу путника и терета, односно преносу информација. И даље се ради на оспособљавање ученика за безбедно учешће у саобраћају (на саобраћајницама у крају). Садржаји о својствима воде проширују се на различита агрегатна стања ове течности, као и на упознавање ученика са процесом који обједињује сва три стања воде - кружењем воде у природи. Разматрају се и промене које настају при загревању и хлађењу још једног елемента неживе природе - ваздуха. У том смислу, путем једноставних практичних активности ученици уочавају да се ваздух на топлоти шири, а на хладноћи сабија (промена запремине), што у природи доводи до кретања ваздуха, односно ветра. Услови за живот (сунце, вода, ваздух и земљиште) сада се уводе у новом контексту, као специфични услови за живот у животним заједницама (копненим и воденим). Уводи се појам ланац исхране као основни однос међу живим бићима у животним заједницама, ослањајући се на сазнања из другог разреда о подели животиња према начину исхране. Посебну пажњу треба дати животним	напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.
--	--	--	---	--

			заједницама специфичним за крај у коме ученици живе, као и њиховој заштити. Садржаји о човеку, односно о људском телу сада се односе на уобичајене заразне болести деце (грип, заразнажутица, варицеле) које се лако шире у колективу, као и болести које преносе животиње (крпељи, вашке). Акценат јена упознавању ученика са основним мерама заштите против ових болести и одговорном односу према сопственом здрављу и здрављу људи из окружења (на пример, не треба долазити у школу уколико смо болесни ради сопственог здравља и очувања здравља осталих ученика и запослених у школи).	
ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије“ перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).	- оријентише се у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; - идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; - користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;	– ПД.ОО1.О.2.5. – ПД.ОО1.О.2.7. – ПД.ОО1.С.2.6. – ПД.ОО1.Н.2.4. – ПД.ОО1.О.3.3. – ПД.ОО1.С.3.3. – ПД.ОО1.Н.3.3	Тема Оријентација у простору и времену односи се на оспособљавање ученика за оријентацију у простору инадовезује са на начине оријентисања из прва два разреда (оријентација у насељу помоћу карактеристичних објеката и адресе). Уводи се оријентација помоћу главних страна света. Акценат је на оспособљавању ученика да одреде стране света помоћу компаса, Сунца и оријентира из природе/окружења (маховине, годови на пању, цркве и сл.) у складу са оним што је доступно у окружењу у коме ученик живи. Препоручљиво је да ученици спознају простор непосредним посматрањем, шетњом по насељу и околини или кретањем превозним средствима, односно да се ови исходи учења и настави садржаји реализују у ванучионичком окружењу. Започиње процес картографског описмењавања. Оспособљавање ученика да разумеју информације приказане на географској карти засновано је на три изазова које је потребно превазићи:	

			- однос величине простора на карти у односу на величину реалног простора - на географској карти приказ реалног простора је вишеструко умањен; - перспектива из које су приказани објекти на географској карти (“птичија перспектива”); овладавање новим “језиком” кроз разумевање значења боја и симбола помоћу којих су приказани реалнигеографски објекти на карти. Да би лакше разумели како се објекти приказују на карти, препоручљиво је помоћу једноставних активностипоказати шта је умањено приказивање објеката и приказивање из “птичије” перспективе. Потреба за умањењемповршина које се преносе на папир је блиска ученицима, јер на цртежима на којима приказују, на пример, природуу јесен умањују природне величине (бића, предмете...) до величине формата папира. У том смислу, а у складу и са оним што се ради на Математици, учитељ може планирати умањено приказивање предмета правилних облика из непосредног окружења ученика у размери 1:10 (на пример, школска клупа је димензија 120 x 60 cm, када је умањимо 10 пута, ученици у свескама цртају правоугаоник димензија 12 x 6 cm). На сличан начин, али напапиру већег формата може се представити план учионице. Препоручљиво је за ове активности изабрати такве предмете које ученици могу посматрати “одозго” како би стекли увид, на пример, зашто школска клупа на умањеном приказу учионице има изглед правоугаоника, резач у облику ваљка има изглед круга и сл. На сличан начин може се израдити макета насеља а затим је ученици могу посматрати (и фотографисати) из “птичије перспективе” како би уочили како из ваздуха	
--	--	--	--	--

			изгледа то насеље, а затим се та фотографија може лако “превести” у скицу плана тог насеља. Уколико постоје техничке могућности, за приказивање познатог окружења изразличитих перспектива (реални, фотографски приказ, картографски приказ) може послужити апликација Гоогле Мапс. Прва карта са којом се ученици сусрећу је план насеља у коме они живе. Креће се од оспособљавања ученика да пронађу улицу или објекат на плану насеља, опишу пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља, што ће у будућности довести до крајњег циља - оријентисања помоћу плана насеља тако да седи од једне до друге локације у насељу. Након плана насеља, ученици су спремни да разумеју апстрактнији приказ (често потпуно непознатог) простора, односно општегеографску карту. Креће се од посматрања краја у коме ученик живи на географској карти Србије. Дакле, полазиште је простор који је ученицима познат, па они могу да успоставе везу између опаженог окружења и његовог графичког приказа на географској карти. Оспособљавање ученика да разумеју географску карту подразумева сусрет ученика са трећим изазовом - значењем картографских боја (облици рељефа и површинске воде) и картографских знакова. Није потребно оптерећивати ученике учењем напамет изгледа и значења картографских знакова, већ је препоручљиво користити легенду у функцији трагања за њиховим значењем. Методички приступ географској карти треба да се креће у правцу третирања карте као извора информација, а не да карта буде место на коме ученици само показују задате географске појмове. У том смислу се ученику може задати,	
--	--	--	--	--

			на пример, да помоћу географске карте одреди положај свога краја у Србији у односу на главни град Републике Србије. Када ученик наводи шта све може да сазна о одређеном простору посматрајући географску карту тог простора и легенду која се на њој налази, треба га подстицати да у том приказу користе и знања о странама света. Увођење временских одредница надовезује се на оне које су већ уведене у прва два разреда и проширује сеновим одредницама - деценија и век. Као и у претходним разредима, нове временске јединице уводе се тако да се мањом (већ познатом) мерном јединицом објашњава већа (нова) мерна јединица. Ученике треба стављати у ситуацију да користе наведене временске одреднице (посебно годину, деценију и век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.	
ПРОШЛОСТ Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људикраја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.	- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом;	– ПД.ОО1.С.1.7. – ПД.ОО1.Н.1.2. – ПД.ОО1.О.2.2. – ПД.ОО1.О.2.6. – ПД.ОО1.С.2.4. – ПД.ОО1.С.2.7. – ПД.ОО1.Н.2.1. – ПД.ОО1.Н.2.2.	Тема Прошлост започиње увођењем историјских извора као основних извора сазнања о прошлости. У том смислу, увођење поделе историјских извора (материјални, писани и усмени) није само себи циљ, већ указује на различите изворе информација о прошлим временима. Ученици упознају историјске изворе и истражују теме из породичне и прошлости краја за које су заинтересовани. Када је реч о породичној прошлости, продукт истраживања може да буде приказ породичног стабла, уз увођење значења појмова преци и потомци. У том смислу, ученик користећи породично стабло описује ближе чланове породице из “угла” предака и потомака (Мој деда је предак мог тате. Тата је дедина потомак. Ја сам татин, мамин, бабин, дедина потомак). Прошлост краја се истражује у односу на специфичности краја у коме ученици живе, на	

			значајне догађаје за становнике тог краја(о којима често сведоче и споменици), и знамените људе који су рођени или живели у том крају. Истражују се ученицима блиске и релевантне теме из свакодневног живота (на пример, занимања људи у крају, одевање, исхрана, дечије игре) уз стално поређење начина живота у прошлости и садашњости (као ученицима блиске и познате). Није потребно да се истраже сви наведени аспекти свакодневног живота него они за које су ученици највише заинтересовани и за које постоје доступни историјски извори примерени ученицима овог узраста. Податке прикупљене малим историјским истраживањима ученик може да представи на неки од начина које одабере (усмено, помоћу ленте времена, породичног стабла, презентације, постера...).	
КРЕТАЊЕ Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка - облик и величина сенке. -Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.	- повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; - доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; -разликује природне и вештачке изворе светлости; - повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;	– ПД.ОО1.О.1.6. – ПД.ОО1.С.1.5. – ПД.ОО1.С.2.1. – ПД.ОО1.С.2.5. – ПД.ОО1.С.3.1.	Тема Кретање представља сегмент о коме ученици имају богато искуство, а задатак наставника је да танесистематизована, искуствена знања буду структурисана и освешћена и да омогуће ученику боље спознавање света који их окружује. Ученици препознају и наводе примере за различите облике кретања тела према њиховој путањи - праволинијско и криволинијско. Истраживање утицаја јачине деловања на пређено растојање тела природно се реализује кроз практичну активност (експеримент). Утицај јачине деловања разматра се кроз удаљеност коју тела прелазе (као и у другом разреду), при чему је пожељно укључити не само процену растојања, већ и њено прецизно мерење уз коришћење мерних јединица за дужину које су уведене у математици у другом разреду. Уводи се и падање као специфичан начин кретања тела условљен дејством Земљине теже, чему се	

			приступа феноменолошки, без улажења у детаљнија објашњења. Посебну пажњу потребно је обратити на испитивање утицаја облика тела на брзину падања практичним проверавањем брзине падања два тела који имају све исте карактеристике (материјал, маса), осим облика (на пример, згужван и исправљен папир). Још један аспект кретања представљају садржаји о светлости и звуку. Светлост се изучава из два аспекта: извори светлости (природни и вештачки) и сенка (облик и величина сенке). Ученици треба да разликују природне и вештачке изворе светлости, као и да путем практичне активности уоче повезаност промене величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости (природног или вештачког). Такође, ученици се упознају са различитим изворима чијим покретањем (треперењем) настаје звук - треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи (звук инсеката, фијукање ветра и сл.). Звукови се истражују из два аспекта -информативног (на основу звука знамо од кога/чега потиче и оријентишемо се на основу те информације) и безбедносног (звуци који упозоравају, заштита од буке). Пожељно је организовати практичне активности (огледе) којима се доказује да се јачина звука мења са променом удаљености од извора звука, што је посебно важно из безбедносних разлога.	
МАТЕРИЈАЛИ Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и	-разликује повратне и неповратне промене материјала; - уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина;	– ПД.ОО1.О.1.7. – ПД.ОО1.С.1.4. –ПД.ОО1.О.2.4. – ПД.ОО1.Н.2.3	Исходи учења и садржаји који се односе на промене материјала фокусирани су на уочавање повратних (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/ очвршћавање) и неповратних (сагоревање,рђање) промена материјала. Наведене промене не треба учити напамет већ	

неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детергент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	- одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању природе; - изведе једноставне огледе / експерименте и повеже резултат са објашњењем / закључком; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом;		подстаћи ученике да их уоче у свакодневном животу и/или помоћу огледа. Разликовање неповратних од повратних промена материјала своди се на настајање или ненастајање материјала који имају другачија својства након механичког или топлотног деловања. У прва два разреда једина течност која је изучавана била је вода. Сада се уводи први општији појам - течност. Приликом практичног истраживања користе се течности које су безбедне за ученика и лако доступне (вода, уље, детергент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). У овом смислу, у фокусу је уочавање сличности и разлика између воде и других течности (тече, променљивост облика; провидност, боја, густина). Посебно се истражује својство течности као растварача. Путем експеримента испитује се зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Ову активност најлакше је урадити на примеру воде. Топлотна проводљивост материјала представља нови аспект изучавања материјала. На примеру свакодневних активности и претходних искустава, ученици класификују и бирају материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају одређеној употреби (металне шерпе за кување, дрвене клупе за седење у парку и сл.). У овом смислу, разматра се и ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје животиња; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Исходи учења и садржаји о материјалима завршавају се упознавањем ученика са значајем рециклаже, као и потребом разврставања отпада од пластике, стакла, папира и метала. У складу са	
---	--	--	--	--

			овим, повезана је и проблематика рационалне потрошње материјала и предмета која подразумева подстицање ученика да дају предност употреби: производа који се вишеструко користе у односу на производе за једнократну употребу, као и рециклираних и производа који могу да се рециклирају. Проблематика одрживог развоја приметна је и кроз указивање на међусобне утицаје човека и окружења кад год је то могуће и актуелно у конкретним условима у којима се реализује настава. Приликом изучавања природних и друштвених феномена нужно је и даље примењивати истраживачки приступ и оспособљавати ученике за различите начине прикупљања података о окружењу, њихову анализу, сврставање у групе и категорије по различитим карактеристикама, вођење белешки и закључивање. Учествовање у једноставним огледима/експериментима који се реализују на основу упутства - индивидуално, у пару или групи, усложњава се кроз повезивање резултата огледа/експеримента са објашњењем или закључком. Значајно јерадити на оспособљавању ученика да јасно презентује резултате својих истраживања на начин који је примерен проблему који се истражује и интересовању ученика (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др.).	
--	--	--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
ПРИРОДА, ЧОВЕК, ДРУШТВО Исходи:	Ученик уз помоћ препознаје облике	Ученик у довољној мери идентификује облике рељефа и	Ученик у великој мери идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају.	Ученик у потпуности, самостално идентификује облике

- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; - одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; - илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; - повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; - повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; - примени правила безбедног понашања у саобраћају; - разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; - очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; - прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; - илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; - примени поступке (мере) заштите од заразних болести;	рељефа и површинских вода у свом крају. Одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинских вода у свом крају уз помоћ наставника. Ученик уз помоћ наставника илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају. У мањој мери примењује правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима. Повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи уз помоћ наставника. Ученик уз помоћ наставника повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи. Уз помоћ примењује правила безбедног понашања у саобраћају.	површинских вода у свом крају. Уз мањи подстицај одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинских вода у свом крају. Ученик уз мању помоћ илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају. У знатној мери примењује правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима. Ученик уз мању помоћ повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи. Ученик уз мању помоћ повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи. У довољној мери примењује правила	Одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинских вода у свом крају. Илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају. Примењује правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима. Самостално повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи. Самостално повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи. Углавном примењује правила безбедног понашања у саобраћају. Разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу. Самостално повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха. Самостално очитава вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра. У већини примера приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране. Самостално илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини. Углавном примењује поступке (мере) заштите од заразних болести.	рељефа и површинских вода у свом крају. Самостално и тачно одређује положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинских вода у свом крају. Самостално и тачно илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају. У потпуности примењује правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима. Самостално и тачно повезује различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи. Самостално и тачно повезује врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи. У потпуности примењује правила безбедног понашања у саобраћају. У потпуности, самостално разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у
---	---	---	---	--

	У појединим примерима разликује чврсто, течност и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу . Повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха уз помоћ наставника. Ученик уз помоћ наставника чита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра. У појединим примерима приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране. Уз помоћ наставника илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини. У мањој мери примењује поступке (мере) заштите од заразних болести;	безбедног понашања у саобраћају. У довољној мери разликује чврсто, течност и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу. Повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха уз мању подстицај. Ученик уз мању помоћ чита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра. У довољној мери приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране. Ученик уз мању помоћ илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини. У довољној мери примењује поступке		природи и свакодневном животу. У потпуности, самостално повезује температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха. Самостално и тачно чита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра. У свим примерима, самостално приказује везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланца исхране. Самостално и тачно илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини. У потпуности примењује поступке (мере) заштите од заразних болести.
--	--	--	--	---

		(мере) заштите од заразних болести.		
ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ - се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе / окружења; - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; - идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; - користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;	Оријентише се у простору помоћу компаса и оријентира из природе / окружења уз помоћ наставника. Описује пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља уз помоћ наставника. Уз већу помоћ наставника идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије. Уз помоћ наставника користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.	Оријентише се у простору помоћу компаса и оријентира из природе / окружења уз подстицај. Ученик уз мању помоћ описује пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља. Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије уз подстицај. Користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости уз мању помоћ.	Оријентише се у простору помоћу компаса и оријентира из природе / окружења. Самостално описује пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља. Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије уз мања одступања. Самостално користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.	Самостално се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе / окружења. Самостално и тачно описује пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља. Идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије. Самостално и тачно користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.
ПРОШЛОСТ - користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - прикупи и представи податке о прошлости породице и краја сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	Уз помоћ наставника користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости.	Користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости уз мању помоћ.	Самостално користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости. Прикупља и представља податке о прошлости породице и краја. У великој мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима. Самостално представља резултате	Самостално и тачно користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости. Самостално

представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом;	Уз већу помоћ прикупља и представља податке о прошлости породице и краја. У мањој мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима.	Уз мању помоћ прикупља и представља податке о прошлости породице и краја. У довољној мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима.	истраживања (писано, усмено помоћу ленте времена). Самостално повезује резултате рада са уложеним трудом	прикупља и представља податке о прошлости породице и краја. У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима. Самостално представља резултате истраживања (писано, усмено помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом). Самостално и тачно повезује резултате рада са уложеним трудом.
КРЕТАЊЕ - повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; - доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - разликује природне и вештачке изворе светлости; - повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;	Ученик уз помоћ наставника повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем. Доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом уз помоћ наставника. Уз помоћ наставника разликује природне и вештачке изворе светлости. Повезује промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости уз помоћ наставника.	У довољној мери повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем. Делимично доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом. У довољној мери разликује природне и вештачке изворе светлости. Повезује промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости уз подстицај. Повезује промену јачине звука са	У знатној мери повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем. Доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом. Разликује природне и вештачке изворе светлости. Самостално повезује промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости. Самостално повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора.	У потпуности повезује јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем. Самостално доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом. Самостално и тачно наводи примере из окружења, природне и вештачке изворе светлости. Самостално и тачно повезује промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости. Самостално и тачно повезује промену јачине звука са променом

	Уз помоћ наставника повезује промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора.	променом удаљености од његовог извора уз подстицај.		удаљености од његовог извора.
МАТЕРИЈАЛИ -разликује повратне и неповратне промене материјала; - уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању природе; - изведе једноставне огледе / експерименте и повеже резултат са објашњењем / закључком; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом;	Ученик уз помоћ наставника разликује повратне и неповратне промене материјала. У појединим примерима уз помоћ уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина. Уз помоћ наставника одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу. У појединим примерима, уз помоћ објашњава како рециклажа помаже очувању природе. Уз помоћ наставника изводи једноставне огледе, без датог објашњења / закључка. У мањој мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима.	Разликује повратне и неповратне промене материјала уз подстицај. У довољној мери уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина. Одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу уз мању помоћ. Уз мању помоћ објашњава како рециклажа помаже очувању природе. Изводи једноставне огледе уз мању помоћ и повезује резултат са објашњењем / закључком уз подстицај. У довољној мери сарађује са другима у групи на	Разликује повратне и неповратне промене материјала уз мања одступања. У великој мери уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина. Одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу. У знатној мери објашњава како рециклажа помаже очувању природе. Самостално изводи огледе / експерименте и у великој мери повезује резултат са објашњењем / закључком. У великој мери сарађује са другима у групи на заједничким активностима. Самостално представља резултате истраживања (писано, усмено). Самостално повезује резултате рада са уложеним трудом.	Разликује повратне и неповратне промене материјала у потпуности, самостално. У потпуности уочава сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика, провидност, боја, густина. Самостално одабира материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу. У потпуности, самостално објашњава како рециклажа помаже очувању природе. Самостално изводи огледе / експерименте и повезује резултат са објашњењем / закључком. У потпуности сарађује са другима у групи на заједничким активностима. Самостално представља резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point

		заједничким активностима.		презентацијом и/или цртежом). Самостално и тачно повезује резултате рада са уложеним трудом.
--	--	---------------------------	--	--

6.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА		РАЗРЕД: ТРЕЋИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
МАТЕРИЈАЛИ Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне	Ученик ће бити у стању да: - поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; - повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; - изрази своје доживљаје, емоције, имажинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;	Материјали, прибор, технике и савремена технологија су средства која се користе у процесу визуелног описмењавања. Наставник кратко објашњава и показује како се припремају, користе, чисте, одлажу или преносе и пружа друге неопходне информације. Одабрани садржаји ове целине интегришу се са садржајима других целина. Својства материјала Ученици треба да добију само кључне информације о својствима материјала које користе. Ако користе употребљену амбалажу, материјале или објекте које су пронашли у природи потребно је да их, уз помоћ укућана, припреме пре доношења на час (прање, термичка обрада, дезинфиковање асепсолом, алкохолом... у зависности од материјала). У току године самостално припремају лепак или масу за обликовање од материјала који се користе у домаћинству (кукурузно брашно, кукурузни штирак, сода бикарбона, сирће, млеко, со, шећер...). Водене боје могу да направе од истрошених фломастера.	На почетку сваког задатка/ активности наставник кратко информисе ученике шта ће учити и зашто то уче. То је нарочито важно зато што се учење одвија кроз игролике, забавне задатке и активности, па се може десити да ученици не обрате пажњу на процес учења и стварања. По завршетку рада излажу се сви радови како би ученици могли да пореде решења и уче једни од других. Самопроцена радова је вербална или писана. Наставник тражи од ученика да усмено опишу свој рад или да напишу нешто о свом раду. Уколико наставник процени да су ученици спремни, може да користи прилагођену методу 3, 2, 1. У интегрисаној настави ученици на листићу пишу: 3 ствари које сам научио/научила часу, 2 примера која илуструју то што сам научио/научила

светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.		Рецепти се могу пронаћи на интернету, наставник бира оне који одговарају узрасту ученика. Важно је и да сви ученици до краја првог циклуса развију навику да заједно распремају и чисте простор по завршетку рада. Имајући у виду да се технологија материјала развија великом брзином, наставник може да информише ученике о неким иновативним материјалима које користе дизајнери одеће, амбалаже, намештаја... На пример, материјал који се прави од папира и пластике (Partic), материјал који се прави од рециклиране одеће (варијанта материјала Karta-Pack)... Подела боја на основне (примарне) и изведене (секундарне) односи се на пигментне боје за сликање. Ученици треба да знају да мешањем две основне боје у односу 1:1 неће увек добити тон који су очекивали, јер се материјал различитих произвођача разликује. Било би добро да истражују мешање боја тако што ће размењивати прибор/материјал. Није потребно да меморишу називе боја, јер школске боје или немају називе или се називи разликују од једног до другог произвођача. Међутим, када почну да користе белу боју наставник треба да их мотивише да експериментишу. Примарне и секундарне боје се повезују са природним и вештачким облицима, емоцијама, утисцима, простором... Наставник објашњава текстуру на најједноставнији начин (изглед површине материјала), иако објашњење неће бити потпуно. Важније је да се ученици не збуне и да искуствено истражују текстуру. Истражује се стварна (физичка) текстура материјала, која има изражене тактилне квалитете, а наставник планира више разноврсних задатака. На пример, ученици могу да компонују лепећи на картон лишће, комадиће чипке, текстил, канап, рафију..., да обложе рад алуминијумском фолијом за домаћинство, пажљиво трљајући тупим врхом оловке или прстима. Уколико немају фолију, могу да премажу рад белом бојом како би се фокусирали само на текстуру. Када вајају	и ствар која ми није јасна или питање које бих поставио/поставила. Када се ученици ликовно изражавају, могу да напишу: 3 ствари о којима сам размишљао/размишљала током рада; 2 ствари које ми се свиђају на мом раду и 1 ствар коју бих променио/променила или бих урадио/урадила другачије. На листићу се уписује име, презиме и назив рада (може и датум), а листић се лепи на полеђину рада или се чува у блоку. Ученици не треба да наводе више од једне нејасноће или грешке, ни у случају када им ништа није јасно или сматрају да је рад упропашћен. Издвајање само једне нејасноће или грешке постепено оспособљава ученике да идентификују најважнији пропуст и да се фокусирају на његово уклањање. Листићи за самопроцену дају наставнику потпунију слику о напредовању ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су: – однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор)... - однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); - однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); - разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације... - повезивање (повезује и
--	--	---	---

		у меком материјалу треба да креирају текстуре плански (глачањем, урезивањем, утискивањем...). Наставник указује на то да понекад физичка текстура највише утиче на утисак о делу, нарочито када је реч о скулптури и дизајну ентеријера (показати примере). Визуелна текстура се још увек не објашњава, али се истражује искуствено – ученици могу да цртају текстуре разноврсним линијама, да осликају папир (разливањем боје, прскањем, дувањем кроз сламчицу...), да користе технике колаж, фротаж, гратаж, суминагаши или ебру. Технике На основу сопствене процене наставник објашњава да су акварел боја и папир материјали за ликовно обликовање, а акварел техника начин на који се тај материјал обликује. Ученици могу да испробају сликање акварел бојом на сувом папиру и сликање на влажном папиру. Уобичајено уче гваш технике (влажни нанос, полусуви нанос, испирање, гребање...) пре него што почну да користе темпере, али то није правило. У штампање графика се уводе прављењем импровизованих матрица. Најједноставнија се припрема на употребљеној стиропор (полистирен) тацни за паковање хране. На полеђини тацне цртеж се лако урезује фломастерима, а боја се наноси широком четком или комадићем чврстог картона. Осим оловкама и четкицама било би добро да цртају и импровизованим прибором (згужваним папиром/кесом/фолијом, гранчицама, боровим иглицама...), јер то помаже да „ослободе руку” и да боље организују композицију. Скулптуре могу да обликују од папира, картона, лако савитљиве жице, тканине, комбиновањем разноврсних материјала... Затим, од меких материјала: глинамола, школске глине, полимерне глине која се не пече („FIMO AIR”), „магичне глине” (пенаста глина са гранулама стиропора, кинетичка глина, „Mad Matt”...) или масе коју су сами направили. Треба имати у виду следеће. Скулптуре се обликују белом масом или масом у боји	пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); - оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); - вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); - употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју). Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.
--	--	--	---

		природних материјала, а која може и да се „патинира” бојом. Наставник може да покаже и корисне технике које нису кључне за достизање исхода. На пример, може да демонстрира како се од мараме или комада платна обликује торба/ завежљај савијањем и везивањем („фурошики” техника), како се од омота за бомбоне обликују торбе, футроле..., како се плете прстима, како се обликују корпе од папира, како се савијају оригами фигуре, како се пакују поклони, како се савијају украсне машини, како се праве лампиони, како се праве/декоришу сенила... Ученици могу да вежбају те технике и код куће, али је важно да на часу осмисле или договоре намену тих радова (украс за собу, украс за учионицу/ школу, лични предмет, поклон за некога, радови за школски продајни сајам...). Ученици упознају неколико уметничких заната које наставник бира у складу са темама и задацима које је планирао, локалном традицијом или интересовањима ученика. Одабрани садржаји се интегришу са одговарајућим садржајима овог и других програма. Учење може да се реализује у одабраном етнографском музеју. Уколико наставник планира радионицу или пројекат који укључује прављење уметничких рукотворина у школи препорука је да се користи материјал за рециклажу. Уметничка рециклажа је важна тема. Наставник може да покаже примере уметничких пројеката у нашој земљи, као што су: „Убаци лименку доврши скулптуру”, скулптура „Ђубровиште са Великог ратног острва” (Београд), „Еко-мрав” (Суботица), „Птица робот” (Бор, Београд)... и примере уметничких дела направљених од предмета за рециклажу (на пример, унети у претраживач називе уметничких група: „FigJamStudio”, „Skeleton Sea” или „Guerra de la Paz” и имена уметника: Aurora Robson, Subodh Gupta, Moaffak Makhoul или Sean E. Avery). Школе које имају средстава и планирају набавку дигиталне технологије треба да имају у виду и ону која одговара	
--	--	---	--

		настави Ликовне културе. На пример, мултимедијална лабораторија „i-Theatre” произвођача „Edutech” погодна је за интегрисану наставу Српског језика и Ликовне културе у првом циклусу. Дигиталне табле за цртање произвођача „Wacom”, као и ајпед таблети (iPadPro) подржавају стваралачки рад. Интерактивна школска табла „SMART Board” са пројектором (на пример, серија 7000) има вишеструку намену (проучавање ликовног језика, компоновање, лоцирање уметничких дела...). У школама које имају савремену опрему и средства, ученици треба да уче о заштити здравља и правилној употреби уређаја, као и о значају сарадње са школама које немају такве услове. У школама које не могу да набаве одговарајућу опрему и средства, ученици могу да користе помагала која се једноставно праве. На пример, када се настава одржава у учионицама опште намене које немају одговарајуће столове ученици могу да направе од картона стони „штафелај” (унети у претраживач: „DIY cardboard easel”). „Светлосне столове” као што је, на пример, APH Light Box наставници могу да направе у сарадњи са родитељима (унети у претраживач: „DIY lighttabletutorials”). Све одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје, односно шта све може подстаћи (мотивисати) визуелне уметнике (и ученике) да стварају. Како би се освестио процес развијања идеја, наставник може да зада ученицима једноставну вежбу – да три пута преобликују исти троугао тако да креирају три различита сложена облика из маште. Вежба може да се понови са другим обликом, мрљом или шаром. Ученици треба да знају и то да савремена технологија утиче на начин изражавања визуелних уметника. Наставник може да покаже један очигледан пример (унети у претраживач име графичког дизајнера: Canion Shijirbat или Шижирбат – финал).	
--	--	---	--

СПОРАЗУМЕВАЊЕ Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...	- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; - укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; - изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	Циљ учења предложених садржаја је оспособљавање ученика за правилну, учтиву, добронамерну, ефектну и ефикасну комуникацију. Говор тела Предложене вежбе су фокусиране на невербално изражавање мимиком и телом. Наставник објашњава да се и без говора, лицем и телом, може пренети порука, испричати прича или насликати слика. Као пример може да послужи инсерт наступа мађарске трупе „Attraction” (унети у претраживач: Attraction Shadow Theatre Group). Уколико ученици до трећег разреда нису вежбали пантомиму треба да почну од читања израза лица и изражавања емоција. Затим, да тумаче и изражавају поруке које шаљемо неким општепознатим (у нашој култури) гестом или држањем тела (стани, крени, приђи, слажем се, нећу, извини и сл.) и неке једноставне радње (чисти метлом, свира...). Ученици који су то већ радили вежбају невербално исказивање неке ситуације (на пример, сусрет два пријатеља, пробирљиви купац и сл.). Важно је да сви ученици буду укључени да би се ослободили треме и несметано развијали креативност, заједништво и међусобно уважавање. Ако је потребно, ученици могу да погледају и неки смешан снимак (на пример, унети у претраживач: Mr. Bean's Holiday Dance Scene). Наставник повезује одабране вежбе са одговарајућим садржајима овог и других програма (имајући у виду да се програмски циљеви и методика разликују). На пример, може да формира тимове и подели задужења – док неки чланови тима глуме или рецитију, други их прате покретима, мимиком или „специјалним ефектима” (осветљавају глумце, померају делове сценографије, формирају облик рукама или телима, производе звучне ефекте...). Тумачење визуелних информација Тумачење визуелних информација је континуирана активност која се не планира као посебан час, већ као део задатака. Предложени садржаји се односе на тумачење слика независно од додатних информација	
---	---	---	--

		као што су звук, текст и др. Наставник прво указује на то да неки облици, боје, шаре и текстура у природи саопштавају неку поруку (показати примере). На пример, тамно сиви облаци најављују кишу, тамнија и храпавија кора дрвета указује на север, рогови јелена супарнику указују на његову снагу, када се осећа угрожено једна врста гусенице (<i>Emeroplanes triptolemus</i>) заузима положај у коме личи на отровну змију. Нека бића комуницирају само визуелно. На пример, карипска гребенска лигња (<i>Sepioteuthis sepioidea</i>) „разговара” тако што мења боје и шаре. Визуелни знаци у природи омогућавају живим бићима да преживе. Визуелни језик који користе људи је најсложенији – слике користимо и да бисмо нешто продали, забавили друге, изазвали одређене емоције, помогли угроженима, навели друге да размишљају о важним темама... Наставник показује познате знаке које ученици виђају у окружењу, а затим и оне који се често виђају на амбалажама и производима и разговара са ученицима о томе зашто је важно да разумеју те слике. Затим се разговора о сложенијим знацима и симболима (заставе, грбови, амблеми). Садржаји из хералдике се усклађују са узрастом ученика. На пример, наставник може да покаже заставе из целог света и да тражи од ученика да процене (без пребројавања) која боја се највише користи на заставама, затим, која комбинација боја се најчешће користи, које заставе су сличне, које заставе су сличне нашој, које заставе се битно разликују од осталих... Потребно је да размишљају и о томе како се споразумевамо одећом. Ко и зашто носи униформу, ко дизајнира униформе? Затим, шта је народна ношња, у којим приликама се некада носила, да ли се још увек носи и када, како изгледају ношње њиховог краја... Наставник одређује количину информација о ношњама у зависности од броја етничких група у општини (део може да се планира за следећи разред). Уметничка дела се и даље користе као мотивација за стваралачки рад, али	
--	--	--	--

		су појачани захтеви који се односе на доживљај и тумачење садржаја. На пример, наставник може да покаже репродукцију слике „Шетња. Дама са сунцобраном” Клода Монеа, да пита ученике шта је приказано, шта мисле да се дешавало пре тренутка који је приказан, а шта после, ученици могу да напишу или да насликају причу према овом делу (или неком другом). Наставник показује неколико значајних дела српске уметности, бирајући она чији садржај је усклађен са сазнајним способностима и предзнањима ученика. Листа музеја се може наћи на адреси: http://muzejirade.com. Слика, текст, звук Предложени садржаји омогућавају медијско описмењавање. Препорука је да се почне од мултимедијалних садржаја, који су сложенији, али су ближи искуству ученика. Наставник може да укаже на то да рекламе на телевизији и на интернету, билборди, брендирана аутобуска стајалишта, кратки анимирани филмови... најчешће нису намењени деци или нису увек добронамерни. Међутим, превише разговора о негативним странама савремене медијске културе може бити контрапродуктивно или без икаквог ефекта, па је боље да се фокус помери на позитивне аспекте. На пример, наставник може да прикаже снимак „Waka Waka”, флешмоб који се одржао у Холандији с циљем да се прикупи помоћ за Кенију. Затим, да тражи од ученика да се распитају коме је најпотребнија помоћ у њиховој општини, у каквој акцији би могли да учествују да би помогли... Већина квалитетних кратких анимираних филмова не одговара узрасту ученика, али поједини могу послужити као увод у васпитне теме (на пример, Пиксаров „For The Birds” или серија „Minuscule” или „Tuurngait”, дипломски рад студената из Арла). Када је реч о маркетингу, као пример могу да послуже рекламе „The Power Of Teamwork”, белгијске компаније „Линија” (De Lijn), билборд који рекламира млеко произвођача „Anando” (у Индији), а у нашој земљи билборд који рекламира Манчмелоу,	
--	--	--	--

		агенције „Ovation BBDO”. Савремени билборди и рекламни панони могу да буду и корисни свим грађанима. У нашој земљи је развијен систем паметних клупа и аутобуских стајалишта која се напајају соларном енергијом и имају више функција („PETROSOLAR”), а тим научника из Перуа развија билборде који пречишћавају ваздух у градовима. Ученици треба да разговарају о порукама, оригиналности и доживљају приказаних примера. Наставник указује на то да визуелни уметници креирају мултимедијалне садржаје тимски. Није предвиђено да ученици уче о фазама продукције у првом циклусу, важније је да развијају креативност тако што ће се трудити да дизајнирају карактере (осмисле изглед и особине јунака). Најлакше је да нацртају јунака у боји (јунак може да буде фантастично биће, човек, животиња, биљка, предмет...). Наставник може да помогне питањима: Како се зове? Како се креће? Шта је на твој јунаку посебно, по чему се истиче? Да ли је добар или лош? Шта воли да једе? (ученици записују најважније особине на маргини поред цртежа). Јунак се затим смешта у неку причу или рекламу. Плакат је мање сложена форма оглашавања и ученици могу да га раде више пута у току године, уколико постоји потреба. Основна карактеристика плаката је да садржи саопштење за јавност на већем формату папира, а школски плакати могу да садрже само интерна обавештења (на пример, обавештење о школској забави), образовне садржаје (на пример, азбуку/абecedу) или васпитне (на пример, правила понашања). Наставник и ученици се договарају шта ће саопштити, да ли ће плакат садржати само текст или текст и слику, да ли ће се реализовати као одељенски рад (један плакат) или рад више тимова (више плаката), која техника/технике ће се користити и на ком формату (уобичајени формат за школу је 100 x 70 cm, али то није правило). Ученицима не треба постављати превише захтева везаних за ликовно-	
--	--	--	--

		графичко обликовање плаката (захтеви ће се постепено повећавати у старијим разредима). Лепо писање се примењује на часу када се раде плакати, честитке, позивнице... Сви ученици могу да дизајнирају слова свог имена, било којом техником. Заинтересовани ученици могу да вежбају код куће калиграфско писање једног или неколико слова договореног словолика (фонта), на формату А4, А5 или А6, користећи фломастере широког равног врха.	
КОМПОЗИЦИЈА Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.	- распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;	У овој целини су груписани садржаји везани за организацију композиције. Композиција Ученици треба да знају да је ликовна композиција целина коју је створио уметник и да се делови композиције називају ликовни елементи (ученици су упознати са обликом, линијом, бојом и текстуром). Уколико сами затраже додатна објашњења, наставник пружа најједноставнија. На пример, текстура листа није ликовни елемент, јер лист није створио уметник, већ природа. Али, ако осушени лист залепимо на ликовни рад, његова текстура ће постати део композиције (ликовни елемент). Наставник не објашњава врсте композиција и принципе компоновања, али разговара са ученицима о уметничким делима и ученичким радовима (који елементи су слични, а који потпуно различити, шта се највише истиче, шта се понавља...). Током године прати како ученик напредује, да ли увек распоређује елементе на исти начин, да ли црта мање фигуре и оставља превише празног простора на папиру, да ли су фигуре у предњем и задњем плану истих димензија... Наставник не исправља ученике и не објашњава однос простора и композиције, перспективу, скраћења, димензије и планове, већ прилагођава задатке и активности како би подстакao напредовање свих ученика. На пример, може да зада ученицима да заједно или у тимовима цртају на већем формату папира или кредама у боји у школском дворишту. Сликање аутопортрета, градског и сеоског пејзажа, цртање четком и бојом	

		(без употребе оловке) на различитим форматима папира, компоновање само бојом, распоређивање разноврсних облика колаж техником... помаже да ученици боље организују елементе. Равнотежа се објашњава као баланс, на примерима из свакодневног живота (клацкалица, стајање на једној нози...), а ученици проналазе тежиште тела искуствено, док обликују или конструишу тродимензионалне радове. Организација композиције се примењује у свим задацима и повезује се са осталим садржајима овог програма. Орнамент У току године наставник планира најмање два задатка. Један задатак је везан за наслеђе – ученици на мањем формату папира прецизно цртају орнамент за вез, чипку, филигран, ћилим, чарапе, прекривач... Могу да користе милиметарски папир или папир на квадратиће, лењир, шестар, паус папир, јер треба да воде рачуна о томе да шара буде симетрична. Пре него што осмисле орнамент, потребно је да одреде за који предмет/објекат је намењен. Орнаменте могу да раде и када обликују празничне украсе. Овај задатак/задаци се интегришу са садржајима других програма. Други задатак је дизајн орнамента за било који предмет који користе (патике, мајица, обележивач за књиге, шнала за косу, шоља...), а на који могу да пренесу нацрт одговарајућим перманентним маркерима (уз помоћ старијих). Или, могу да дизајнирају предмет/објекат који је украшен орнаментом (орман, столица, камион, воз, капут, торба, саксија...) било којом техником коју сами одаберу. Као подстицај наставник може да покаже фотографије, на пример, аутомобила украшених орнаментима (унети у претраживач: „voshol”). Други задатак се везује за развијање креативних идеја.	
ПРОСТОР Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном	- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и	Предложени садржаји су везани за истраживање и обликовање простора. Облици у простору	

простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	ученичких радова, уважавајући различитости; - учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;	Ученици треба да разговарају о отвореном и затвореном простору у којем су изложена уметничка дела, колико је значајно да прилаз уметничком делу буде уређен, да дело буде осветљено на одговарајући начин, да буде постављено на одговарајуће место, да буде заштићено ако је потребно... Било би добро да наставник припреми фотографије различитих простора (плажа, њива, воћњак, шума, депонија, градски трг, улица, парк, пијаца, учioniца...) и слику познатог споменика (изрезану по контурној линији), да тражи од ученика да „поставе” споменик у сваки од тих простора и процене како се мења утисак о споменику у зависности од окружења. Исто може да се уради са уметничким сликама и музејским експонатима. Наставник подстиче ученике да на креативан и ефектан начин изложе своје радове. Може да покаже један пример (качење штипалкама или излагање на спојеним картонским кутијама у виду „тотема” или формирање „фриза”...), ученици се надовезују предлозима. Наставник бира примере, задатке и активности везане за оптичке илузије (планирајући део и за следећи разред). На пример, добри примери симетрије су Ешерови радови (унети у претраживач: www.mcescher.com/gallery/symmetry/), за вежбе опажања добри примери су (одабрани) радови Олега Шупљака (Oleg Shuplyak), за илузије на фасадама зграда и у ентеријеру очигледан пример су радови Леандра Ерлиха (Leandro Erlich), а већи избор се може наћи на интернету (унети у претраживач: „optical illusions”). Оп-арт на равној подлози ствара илузије кретања и илузије испупчених и удубљених објеката. Наставник указује и на то да у свету, а и у нашој земљи постоје музеји илузија. Ученици могу да раде једноставне оптичке илузије (на пример, оп-арт вртешке) или да раде сложени школски пројекат: да обликују сценски простор користећи ЛЕД траке, фолије, огледала, декор изрезан од лепенке... Идеје за сценски дизајн се могу пронаћи на интернету (на	
---	---	---	--

		пример, унети у претраживач: Alice in Wonderland scenic design). Кретање Приказивање покрета и кретања је садржај који се реализује током целе године у оквиру различитих задатака и активности. Аналитичко посматрање покрета и кретања се у најмањој мери вежба на примерима уметничких дела и то само на очигледним и једноставним. На пример, наставник може да покаже неколико пејзажа Саве Шумановића, а да ученици уоче да ли неке од приказаних облика покреће ветар, затим, дело „Под јабуком” (Гружанка са дететом), Ђорђа Крстића, на којој треба да уоче и протумаче покрете мајке и детета... Вежбе опажања су делотворније када ученици свесно обраћају пажњу на покрете и начин кретања у простору у коме се налазе. Наставник их упућује да и ван наставе посматрају кретање (како се њишу гране, како ветар покреће суво лишће на тлу, како пада киша...). У првом циклусу ученици углавном компоњују на основу памћења покрета и кретања, али напредни ученици могу да раде и по природи (моделу). Ученици могу да креирају кинетичке скулптуре (уколико то нису радили у претходном разреду). Када раде перформанс, могу да користе провидну фолију или старе чаршаве и ЛЕД батеријске лампе (одабрати најнижу цену) стварајући композиције светла и сенке (наставник снима перформанс).	
--	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
МАТЕРИЈАЛИ Исходи: - поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;	Ученик у мањој мери поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора. Уз помоћ наставника повезује уметничко занимање и	Ученик у довољној мери поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора.	Ученик у великој мери поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора.	Ученик у потпуности поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора.

- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; - изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;	уметнички занат са одговарајућим продуктом. Ученик уз помоћ наставника/мањи степен ангажовања преобликује амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију. Уз већи подстицај изражава своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама.	Повезује уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом уз подстицај. Преобликује, уз делимични степен ангажовања у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију. Ученик у довољној мери изражава своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама.	Повезује уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом. Самостално/ или у сарадњи са другима, преобликује амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију. Ученик у великој мери изражава своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама.	Лако логички повезује уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом. Самостално, уз висок степен ангажовања и сарадњи са другима преобликује амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију. Ученик у потпуности изражава своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама.
СПОРАЗУМЕВАЊЕ - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; - укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; - изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	Уз помоћ наставника користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. Искључиво уз подршку наставника тумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота. Уз помоћ наставника указује на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа.	У довољној мери користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. Ученик уз мању помоћ изражава одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем. Уз мањи подстицај указује на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа.	У великој мери користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. Изражава одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем. У знатној мери указује на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа.	Самостално, у потпуности користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. У потпуности примењује знања о споразумевању у новим ситуацијама. Самостано, у потпуности указује на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа.
КОМПОЗИЦИЈА - распореди облике, боје, линије и/или текстуре	Ученик уз помоћ наставника распоређује облике, боје, линије и/или текстуре.	Ученик уз подстицај распоређује облике, боје, линије и/или текстуре.	Самостално распоређује облике,	Самостално распоређује облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције. Самостално,

креирајући оригиналне композиције; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;	Користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад уз помоћ наставника. Уз помоћ наставника разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	У довољној мери користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. У довољној мери разматра, у групи, шта и како је учио / ла и где та знања може применити.	боје, линије и/или текстуре. У великој мери користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. У знатној мери разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	у потпуности користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад. У потпуности разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.
ПРОСТОР - разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; - учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;	Учествује у разговору са вршњацима, уз помоћ наставника примењујући основне елементе ликовног језика о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости. У мањој мери учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу. Уз помоћ наставника разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	Учествује у разговору са вршњацима, у мањој мери примењујући основне елементе ликовног језика о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости. У довољној мери учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу. У довољној мери разматра, у групи, шта и како је учио / ла и где та знања може применити.	Ученик се изражава ликовним језиком, активно учествује у разговору са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, у потпуности уважавајући различитости. У знатној мери учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу. У знатној мери разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	Самостално се изражава ликовним језиком, активно учествује у разговору са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, у потпуности уважавајући различитости. У потпуности учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу У потпуности разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

6.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА	РАЗРЕД: ТРЕЋИ
-----------------------------------	---------------

ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација	Ученик ће бити у стању да: -описе своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;	Процес учења базира се на избору најупечатљивијих музичких примера (за слушање или извођење музике), који имају задатак да активирају свесну активност, фокусирају пажњу ученика, иницирају процес мишљења и креирају одговарајући емоционални доживљај. Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Композиције које се слушају својим трајањем и садржајем треба да одговарају опажајним могућностима ученика. Повезујући постепено елементе музичког дела са карактером самог дела, ученик се развија у смеру активног слушања музике, а квалитетном комуникацијом између наставника и ученика долази до постепеног утицаја на развој естетске осетљивости, музичког укуса и интересовања и припремају се услови за развијање естетског процењивања. Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела.	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурости и подршке.
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и	-изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;	Избор песме треба да буде примерен узрасту ученика и њиховим интересовањима (тематика, ритмичка конструкција, форма, артикулација мелодијских скокова, садржај, мелодија и ритам). Песме модели уче се и певају по	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и

наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>². Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту	– наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује почетне тонове песама модела и једноставних наменских песама са тонском вишином; – комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу;	слуху. Тонска висина се пева, записује и свира. Пожељно је свирање песама модела. Учитељ обрађује песме по слуху у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>². Приликом обраде песме из нотног текста обрађују се песме у тонском опсегу од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹. Извођењем музике активира се велики број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење и fine моторичке радње. Посебну пажњу треба усмерити на спонтане покрете као одговор на музички доживљај. Учењем и извођењем бројалица развијају се ритмичке способности и припрема свирање на дечјим инструментима, због чега је извођење бројалице добра уводна активност пре учења песме или свирања на дечјим инструментима. У настави музичке културе пожељно је што чешће повезивати покрет и певање извођењем различитих врста музичких игара. Поред музичких игара са певањем, музичких игара са певањем уз инструменталну пратњу, инструменталних музичких игара, традиционалних музичких игара са певањем и без певања (само уз инструменталну пратњу), дидактичких музичких игара, музичку игру може да представља и било која песма чији литерарни садржај може да буде исказан покретом. Музичка игра се обрађује као песма по слуху, након чега следи усвајање покрета.	идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих	-Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње.	Дечје музичко стваралаштво подстиче музичку машту, утиче на развој стваралачког мишљења, продубљује интересовања и тако доприноси	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама

музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).	-Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. -Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).	квалитетнијем остваривању позитивних исхода наставе. Стваралаштво може бити заступљено кроз: -импровизацију игре/покрета на одређену музику; -израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала; -стварање једноставне ритмичке и мелодијске пратње; -музичке импровизације; -музичка питања и одговоре; -музичка допуњалка; -компоновање мелодије на задати текст; -илустрацију доживљаја музике; -одабир познатог музичког садржаја у односу на литерарни. Сви видови музичког стваралаштва реализују се искључиво по слуху, без записивања.	већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.
--	--	---	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ ИСХОДИ -описе своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;	-Уз помоћ описе своја осећања у вези са слушањем музике; – Уз помоћ примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; –Уз помоћ изговара бројалице у ритму, уз покрет; –Уз помоћ наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;	-У довољној мери описе своја осећања у вези са слушањем музике; –У довољној мери примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; –У довољној мери изговара бројалице у ритму, уз покрет; –У довољној мери наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;	-У великој мери описе своја осећања у вези са слушањем музике; –У великој мери примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; –У великој мери изговара бројалице у ритму, уз покрет; –У великој мери наведе особине тона и основне	-Самостално описе своја осећања у вези са слушањем музике; –Самостално примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; –Самостално изговара бројалице у ритму, уз покрет; –Самостално наведе особине тона и основне

– комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО ИСХОДИ Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).	–Уз помоћ комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; –Уз помоћ свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; Уз помоћ ствара једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. –Уз помоћ поставља музичка питања и одговори и уз помоћ допуни музичку допуњалку. –Уз помоћ ствара звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илуструје на краћи литерарни текст (учење у контексту).	–У довољној мери комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; –У довољној мери свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; –Уз довољну меру наставникове помоћи ствара једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. --Уз довољну меру наставникове помоћи поставља музичка питања и одговори и допуни музичку допуњалку. --Уз довољну меру наставникове помоћи ствара звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илуструје на краћи литерарни текст (учење у контексту)	песама модела и једноставних наменских песама са тонском висином; –У великој мери комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; –У великој мери свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; –У великој мери ствара једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. --У великој мери поставља музичка питања и одговори и допуни музичку допуњалку. --У великој мери ствара звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустр на краћи литерарни текст (учење у контексту)	песама модела и једноставних наменских песама са тонском висином; –Самостално комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; –Самостално свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; –Самостално ствара једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. –Самостално поставља музичка питања и одговори и допуни музичку допуњалку. –Самостално ствара звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илуструје на краћи литерарни текст (учење у контексту).
---	---	---	--	---

6.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	РАЗРЕД: ТРЕЋИ
---	---------------

ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.	Ученик ће бити у стању да: -примени једноставне, вежбе обликовања; – правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет;	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Избор дидактичних облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и повећања радне ефикасности на часу у циљу достизања постављених исхода. У настави треба да преовладавају игре и садржаји који захтевају прецизност извођења. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби. Наставник прати рад ученика, указује и исправља грешке. На свим часовима као и у другим организационим облицима рада, посебан акценат се ставља на: -развијање физичких способности које се континуирано реализује у припремном делу часа. Део главне фазе користи се за развој основних физичких способности (снаге, покретљивости, издржљивости, координације, брзине), узимајући у обзир утицај који наставна тема има на њихов развој. Методе и облици рада бирају се у складу са потребама и могућностима ученика и материјално-техничким условима за рад; -подстицање ученика на самостално вежбање; -правилно држања тела.	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног

			ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Спортска гимнастика Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Основе тимских, спортских и елементарних игара Између четири ватре Мини-рукомет. Футсал – „мали фудбал“. Плес и ритмика Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	– користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени правила игре; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; –правилно изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – навија и бодри учеснике у игри на	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби. Учење моторичких вештина остварује се кроз различите активности применом основних дидактичко-методичких принципа и метода рада неопходних за достизање постављених исхода. Моторичке вештине треба да омогуће ученицима сналажење у свакодневним и специфичним животним ситуацијама у којима се очекује њихова примена. Ученицима који имају потешкоће са одређеним моторичким вештинама задају се вежбања слична, али лакша од предвиђених или предвежбе. Ученицима који имају потешкоће да достигну предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигну у наредном периоду. У раду са напреднијим ученицима могу се користити додатни садржаји у складу са његовим способностима. Кроз процес остваривања програма неопходно је пратити способности ученика за различите физичке активности. Усавршавање моторичких вештина је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд). Полигони се примењују након неколико обрађених тематских целина (наставних тема или области) и састављају се од	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка

	начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; -вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању;	усвојених вежби у складу са са условима за извођење наставе.	
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Култура вежбања и играња Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности. Здравствено васпитање Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.	-прати промене у тежини и висини код себе и других; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама;	При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и повећања радне ефикасности на часу. Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад. Достицањем исхода ове наставне области, ученици развијају знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту и здрављу. Основне информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу. Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних – неприхватљивих облика понашања у игри и др. Поред наведеног у овој области потребно је радити и на: неговању патриотских вредности (народне традиције и интеркултуралности); формирању правилног односа према различитостима,	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима.

		чувању личне и школске имовине, неговању друштвених вредности итд.	Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела nastave, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка
--	--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (3. разред)				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ ИСХОДИ -Примени једноставне, вежбе обликовања; – правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет;	-Уз помоћ наставника примени једноставне, вежбе обликовања; -Уз наставникову помоћ правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; -Уз помоћ наставника комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; -Уз помоћ наставника одржава равнотежу у различитим кретањима; – Уз помоћ наставника коригује сопствено држања тела на основу савета; – Уз помоћ наставника правилно држи тело; –Уз помоћ правилно подиже, носи и спушта терет;	-Уз мањи подстицај наставника примени једноставне, вежбе обликовања; - Уз мањи подстицај правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; –уз мањи подстицај наставника комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; –Уз мањи подстицај одржава равнотежу у различитим кретањима; –Уз мању помоћ коригује сопствено држања тела на основу савета наставника – Уз мању помоћ и савет правилно држи тело; – Уз мању помоћ правилно подиже, носи и спушта терет;	-У великој мери примењује једноставне, вежбе обликовања; -У великој мери правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – У великој мери комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; –У великој мери одржава равнотежу у различитим кретањима; – У великој мери коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; –У великој мери правилно држи тело; –У великој мери правилно подиже, носи и спушта терет;	-Самостално примени једноставне, вежбе обликовања; -Самостално правилно изводи разноврсна природна и изведена кретања; – Самостално комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; -Самостално одржава равнотежу у различитим кретањима; -Самостално коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - Самостално правилно држи тело; – Самостално правилно подиже, носи и спушта терет;

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ ИСХОДИ -изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	-Уз помоћ изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – Уз помоћ изведе дечји и народни плес; –Уз помоћ користи терминологију вежбања; –Уз помоћ поштује правила понашања на вежбалиштима; –Уз помоћ поштује мере безбедности током вежбања; –Уз помоћ одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима – Уз помоћ примени правила игре; -Уз савет и помоћ навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; -Уз савет и објашњење наставника прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –Уз помоћ уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –Уз помоћ правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	-Уз мањи подстицај изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –Уз мањи подстицај изведе дечји и народни плес; – Уз мањи подстицај користи терминологију вежбања; –Уз мањи подстицај поштује правила понашања на вежбалиштима; –Уз мањи подстицај поштује мере безбедности током вежбања; –Уз мањи подстицај одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима –Уз мањи подстицај примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – Уз мањи подстицај прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –Уз мањи подстицај уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –Уз мањи подстицај правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	-У великој мери изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –У великој мери изведе дечји народни плес; –У великој мери користи терминологију вежбања; –У великој мери поштује правила понашања на вежбалиштима; –У великој мери поштује мере безбедности током вежбања; –У великој мери одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – У великој мери примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; –У великој мери прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –У великој мери уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; –У великој мери правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;	-Самостално изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; –Самостално изведе дечји и народни плес; –Самостално користи терминологију вежбања; –Самостално поштује правила понашања на вежбалиштима; – Самостално поштује мере безбедности током вежбања; – Самостално одговорно се односи према објектима;, справама и реквизитима – Самостално примени правила игре; навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима;
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА				

ИСХОДИ -прати промене у тежини и висини код себе и других; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбањаи другим животним ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	-Уз помоћ прати промене у тежини и висини код себе и других; –Уз помоћ препозна здравствено стање када не треба да вежба; –Уз помоћ примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбањаи другим животним ситуацијама; –Уз помоћ уредно одржава простор у коме живи и борави; –Уз помоћ користи здраве намирнице у исхрани; –Уз помоћ повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; –Уз помоћ препозна лепоту покрета у вежбању; –Уз помоћ се придржава правила вежбања; – Уз помоћ вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	-Уз мањи подстицај прати промене у тежини и висини код себе и других; –Уз мањи подстицај препозна здравствено стање када не треба да вежба; –Уз мањи подстицај примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбањаи другим животним ситуацијама; –Уз мањи подстицај уредно одржава простор у коме живи и борави; –Уз мањи подстицај користи здраве намирнице у исхрани; –Уз мањи подстицај повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – Уз мањи подстицај препозна лепоту покрета у вежбању; –Уз мањи подстицај се придржава правила вежбања; –Уз мањи подстицај вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	-У великој мери прати промене у тежини и висини код себе и других; –У великој мери препозна здравствено стање када не треба да вежба; –У великој мери примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбањаи другим животним ситуацијама; –У великој мери уредно одржава простор у коме живи и борави; –У великој мери користи здраве намирнице у исхрани; –У великој мери повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – У великој мери препозна лепоту покрета у вежбању; –У великој мери се придржава правила вежбања; – У великој мери вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.	-Самостално прати промене у тежини и висини код себе и других; –Самостално препозна здравствено стање када не треба да вежба; –Самостално примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбањаи другим животним ситуацијама; –Самостално уредно одржава простор у коме живи и борави; –Самостално користи здраве намирнице у исхрани; –Самостално повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; –Самостално препозна лепоту покрета у вежбању; –Самостално се придржава правила вежбања; –Самостално вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.
---	--	---	---	---

6.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:Дигитални свет	РАЗРЕД: трећи
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА:Развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
1. Дигитално друштво Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључнe речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и ранжирани; критички	Ученик ће бити у стању да: – унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; – селекује и измени (обрише, дода) текст; – именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; -допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; – именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; – објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; – осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; – објасни својим речима на који начин се формирају	-показати ученицима простор (виртуелни лист папира) у оквиру којег ће се приказати слова и знакови откуцани помоћу физичке или виртуелне тастатуре; -указати на могућности измене теста, селектовање и његово брисање; -демонстрирати поступак именовања и чувања текстуалне датотеке; -показати унос текста на слику наглашавајући да се акције примењиване у програму за обраду текста на исти начин спроводе у програму за цртање; -демонстрирати поступак именовања и чувања графичке датотеке, поступак отварања претходно сачуване датотеке, у којој ће ученици дана наставити да уносе и едитују текст; -демонстрација начина приступа садржајима светске мреже; -указати на разлику између програма прегледача и програма претраживача, објаснити данам је прегледач потребан давидимосадржајесвете мреже, док нам претраживач обезбеђује дана интернету пронађемо оно што нам је потребно; -предочити да садржајима са интернета морамо да приђемо критички, тј. подразумевамо проба испитивање њиховатачности, порекла и сл. -осврнути се на етичко понашање када садржај светске мреже у питању, јер они имају своје власнике. У том смислу, није дозвољено присвајати их. - Уколико, користимо материјале пронађене на интернету, у обавези смо да наведемо одакле смо их преузели. Такође,	- самопроцена: неговање праксе исказивања рефлекси вних коментара током представљања оногоаштосуурадили приликајезаразвојсамоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властито постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у паре или у групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. (Ова метода широка је распрострањена у ИТ индустрији од стране професионалних програмера (програмирање у паре) и лако је превести у учионицу); – отворена питања: знање ученика о концептима којима се уобичајено програмирање увек била коучљиво. - Постављање отворених питања је једна од начина на којима наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продикуљивању њиховог разумевања конкретних концепата.

однос према резултатима претраге). Етичко коришћење туђих дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.	резултати претраге интернета; – објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; – објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; – наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно;	није дозвољено да остварује материјалну корист од туђих материјала преузетих са интернета осим уколико то није јасно назначено; - подстицати ученике да наведу примере када њихов уређај памти и препознаје радње које ученик понавља у одређеном временском периоду; - ученик треба упознати са примерима као што је дигитални маркетинг персонализован за корисника: на основу историје претраживања на интернету уређај препознај интересовања, старосну доб, политд. корисника и на основу тога приказује рекламни материјал	– Већ знам – Желим да научим – Научио/ласам: коришћење рубрике за идентификацију оногашто већ знају, шта је леданауче и, накнадно, оногашто су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самог сталног учења, а наставник за процену њихових постигнућа.
2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личних планова коришћења дигиталних уређаја.	Ученик ће бити у стању да: – објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; – одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; – препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; – направити лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника;	- Приликом обраде ове наставне теме, кренути од свакодневног, „извандиги-талног” искуства ученика. Објаснити шта је то углед и на основу чега се формира позитивна или негативна слика о некој особи. Кроз дискусију са ученицима, указати на чињеницу да сваки корисник интернета има свој дигитални углед који се гради на основу: садржаја наших порука и начина на који су написане, на основу фотографија и видео-записа које делимо, оногашто „лајкујемо”, видео-игрица које играмо, група у којој смо укључени, веб-сајтова које посећујемо итд. - Скренути пажњу ученика на ПЕГИ ознаку и њено значење (повлачи паралелу са узрастним ознакама којима се обележава телевизијски програм, које су вероватно ближе деци). Ова ознака нам говори које узрасту видео-игране мењена, односно указује на њен садржај. Заједно са ученицима потражити образовне видео-игре које су примерене њиховом узрасту. -	- самопроцена: неговање праксе исказивања рефлекси вних коментара током представљања оногашто су урадили прилика језаразвоја самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у паре или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. (Ова метода широко је распрострањена

	– означава начин комуникације у теминтернета којинајвише одговара контексту у комесе комуникација дешава;	О дигиталном насиљу уговоримо ка да не ко намерно шаљемо ружне, претеће и узнемирујуће поруке, објављујемо нетачне информације о другима, срамотимо друге у групи, исмева, „искључује” некога из групе и игнорише, „блокира”, негативно коментарише итд. Ученицима указати на неколико специфичности дигиталног насиља које произилазе из са самих карактеристика дигиталне технологије и заједно са њима продискутовати и размотрити начин реаговања у оваквим ситуацијама. - У оквиру теме Безбедно коришћење дигиталних уређаја потребно је посветити пажњу посветити времену током кога ученици користе дигиталне уређаје којима имају приступ. Како многа истраживања показују да деца овог узраста проводе превише времена на интернету и уз мобилне телефоне, уколико су им доступни, указати на значај креирања личног плана коришћења доступних дигиталних уређаја. У сврху остваривања исхода направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника. - Активности за достизање исхода означава начин комуникације у теминтернета којинајвише одговара контексту у комесе комуникација дешава усмерити на препознавање кључних разлика у онлајн комуникацији са наставником, родитељима и вршњацима. Комуникација са наставником је формална, поруке су јасно повезане са темом, реченице су јасне и потпуне, без емотикона и скраћеница.	у ИТ индустрији од стране професионалних програмера (програмирање у пару) и лако ју је превести у учионицу); – отворена питања: знање ученика о концептима које су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања је један је начин на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретних концепата. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ласам: коришћење рубрике за идентификацију оног што већ знају, шта је ледана уче и, накнадно, оног што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку само сталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.
3. Алгоритамски и начин размишљања Осмишљавање алгоритма са гранањем којим води	Ученик ће бити у стању да: – решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику који је решавање може да захтева понављање (програмски циклус);	- Појам гранања у програмима наставник треба да уведе кроз проблемски оријентисан приступ; - указати на програмске блокове који омогућавају гранање, као и на постојање дефинисаног <i>услова</i> на основу којег се гранање реализује; - У склопу одабраног језика за визуелно програмирање који је локализован на српски језик наставник треба да прикаже ученицима не	- самопроцена: негововање праксе исказивања рефлекси вних коментара током представљања оног што су урадили прилика је за развој само увида и саморегулације у учењу и основа за процену властито постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика

орешења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блока ваод којих јесачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.	– утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма којисадржи понављање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму којисадржи понављање; – решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику учитељ решавањем може да захтева гранање; – наведене кезде оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); – наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; – примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, којисадрже гранање; – објасни потребу употребе гран	колико примера програма којисадрже блокове којима могућавају гранање. - Наставници иницирају разговор са ученицима о основним аритметичким операцијама (сабирању, одузимању, множењу и дељењу) и облицима њиховог записа у математици. Затим представља блокове у визуелном програмском језику којипредстављају аритметичке операторе (+, -, * и /) и приказује како се помоћу њих граде аритметички изрази. Приказује ученицима блокове којисадрже аритметичке операторе и подстиче их да размисле и предвиде резултат њиховог извршавања. Подстиче ученике да примене блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику којисадрже гранање - Иницира тихеуристички разговор о питањима употребе гранања и понављања у програмима – шта се тиме постиже, како јина начин се програму напређује и сл. Подстичу ученике да ове концепте примене при програмирању физичких уређаја, у блоковском окружењу за програмирање локализованог српског језика, ћирилично писмо.	риодно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. (Ова метода широко је распрострањена у ИТ индустрији од стране професионалних програмера (програмирање у пару) и лако ју је превести у учионицу); – отворена питања: знање ученика о концептима којису обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања једна је од начина на којинаставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ласам: коришћење рубрика за идентификацију оногашто већ знају, шта је леданауче и, накнадно, оногашто су научили, корисна је техника којју ученици могу да користе за подршку само сталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа.
--	---	---	---

	ања и понављања у програмима својим речима.		
--	---	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
1. Дигитално друштво	-уз помоћ уноси текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; -уз помоћ дописује текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; - уз помоћ уочава разлику између претраживача и прегледача, бира кључне речи при претраживању ;	-уноси текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; -дописује текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; - уочава разлику између претраживача и прегледача, бира кључне речи при претраживању ;	-успешно уноси, селекује и мења текст помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; –успешно дописује текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; -успешно уочава разлику између претраживача и прегледача, бира кључне речи при претраживању и приступа им критички и етички их користи;	-самостално уноси, селекује и мења текст помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста ; – самостално именује, чува и поново отвара текстуалну датотеку; -самостално дописује текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слика, именује, чува и поново отвара графичку датотеку; -самостално и веома успешно уочава разлику између претраживача и прегледача, бира кључне речи при претраживању и приступа им критички и етички их користи;
2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја	– уз помоћ разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; –уз помоћ реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које	– зна да разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – зна да реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које	– уме да наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; - користи дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом;	–самостално и веома успешно организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; -самостално и веома успешно користи дигиталне садржаје на

	комуницирају на неприхватљив начин; -уз помоћ наставника бира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; -препознаје разлику у онлајн комуникацији са наставником,родитељима и вршњацима;	комуницирају на неприхватљив начин; - бира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; -зна разлику у онлајн комуникацији са наставником,родитељима и вршњацима;	- правилно користи формалну и неформалну комуникацију путем интернета са наставником,родитељима и вршњацима;	основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; - самостално веома успешно користи формалну и неформалну комуникацију путем интернета са наставником,родитељима и вршњацима;
3. Алгоритамски начин размишљања	– уз помоћ препознаје алгоритме који садрже понављање; – уз помоћ уме да креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;	– препознаје алгоритме који садрже понављање; – зна да креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;	-решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; — наводи аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања;	– веома успешно уме да уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички); – примењује блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање; – објашњава потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима;

6.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

6.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Грађанско васпитање	РАЗРЕД: трећи
---------------------------------------	---------------

ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.	Ученик ће бити у стању да: -својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; -се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;	Изборни програм Грађанско васпитање за трећи разред организован је, као и програми за претходна два разреда, по моделу спирале што значи да су садржаји дати у исте четири области (<i>Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам</i>, али се они проширују и продубљују, а исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, даље развијају. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише, јер између њих постоји природна веза. Наставник примењује различите интерактивне облика рада, бира и користи одговарајуће методе и технике. Наставник је у прилици да бира: - радионице, симулације, играње улога, - студије случаја, дискусије, - мини истраживања, једноставне акције, - као и да сам осмисли неке друге активности.	Оцењивање ученика у Грађанском васпитању се остварује у складу са Правилником о оцењивању у основној школи. Оно је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у остваривању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за Одговорно учешће у демократском друштву. Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања који су и ученицима познати. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту

		Добро је да постоји игровни контекст који помаже ученицима да се опусте и ослободе, да пробају различите видове изражавања и симболизације унутрашњих искустава, и да кроз игру истражују разноврсна, дивергентна решења за проблеме са којима се суочавају. Од ученика се очекује не само да упознају локалну заједницу, већ и да имају критички однос према њој, у смислу да промишљају шта све недостаје или није довољно развијено, како би она у што већој мери задовољавала потребе свих грађана који ту живе (више паркова, пешачких прелаза, биоскоп, базен, тржни центар, играоница...). У тим активностима ученике треба подстицати да мисле и о потребама других, а не само о сопственим, и да јачају свест и осетљивост за специфичне разлике међу људима у заједници по полу, узрасту, здравственом стању, образовању, националности, вери.	са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права.	-наведе неколико институција у свом окружењу које брину о	Програм предвиђа и проучавање појава из ширег окружења, односно локалне заједнице како се она назива у	Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне

којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.	– објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима	образовању, националности, вери.	у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или панона, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље	– тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава	Прича о удружењима грађана има за циљ подстицање осећаја припадности заједници и спремности за удруживање са другима како би боље функционисали и боље се осећали у својој заједници. Упознавање ученика са солидарношћу и волонтирањем треба да обезбеди јачање вредности заједништва, хуманости, личне одговорности и поштовања различитости у оквиру локалне заједнице којој природно припадамо.	Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања који су и ученицима познати. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу

	заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
--	--	--	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	ЗАДОВОЉАВА	ДОБАР	ИСТИЧЕ СЕ
Људска права – сви различити, а сви равноправни	- учествује у групном облику рада - укључује се у процес одлучивања од заједничког интереса	- овладава социјалним сазнањима о себи и другима	- активно учествује у групном облику рада - прилагођава своје мишљење групи ради изналажења заједничког решења
Демократско друштво - Ја и други у локалној заједници	- наводи поједина дечја права - познаје своја права	- познаје своја права и придржава их се и у решавању тешких ситуација	- самостално одабира вредности у оквирима дечјих и људских права међусобно их упоређује и придржава их се

Процеси у савременом свету -Снага узајамне помоћи	- познаје обележја тимског рада и његове предности	-уочава разлике у функционисању тима и групе -саосећа са другима и спремност на пружање помоћи онима који су у невољи	- негује сарадничке односе у оквиру тима -спремност на заступање и заштиту својих и туђих права -познаје основне поступке мирног решавања сукоба
Грађански активизам - Акција солидарности у локалној заједници	- уважава различитости поштујући демократичност заједничког решења проблема	- разуме друштвену одговорност себе као члана друштва	-ненасилно решава све проблеме -спремност на преузимање јавне решења одговорности за своје поступке

6.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА			РАЗРЕД: ТРЕЋИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЛИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
I – УВОД 1. Уводно упознавање са садржајем програма и планом рада.	Ученик ће бити у стању да: -стекне основна о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током трећег разреда, ученик ће бити мотивисан да активно учествује на часовима верске наставе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради	Праћење и вредновање усвојеног програмског садржаја верске наставе одвијаће се у следећим оквирима: - кроз разговоре на задату тему након представљања садржаја; - кроз игру; - кроз креативан рад.

		гомилања информација („знања о вери“), већ настојање да се учење и искуство Цркве и лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.	Нарочити акценат треба ставити на подстицање ученика да се оно што је тема , будући да се односи на садржај хришћанског живота, делатно и примени .
II БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА Свето Писмо и настанак света и човека Бог је љубав	Ученик ће моћи да: препознаје неке елементе библијске повести о стварању света, на основу библијске повести препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, ученик ће бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (32-34 часова) • практична настава (2-4 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици или у школском дворишту на начин који је примерен теми која се обрађује, специфичним потребама ученика и потреби што сврсисходнијег прилагођавања садржаја способностима ученика за разумевање истог	

		·Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању или организованим одласком у храм или манастир; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> ·Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика,	
III БОГ НАС ВОЛИ Бог ствара свет из љубави	Ученик ће моћи да: _увиди да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет, препозна да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету, увиди кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу увиди да Бог жели да свет постоји вечноученик ће бити подстакнут, да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи.	III БОГ НАС ВОЛИ Бог ствара свет из Љубави	Ученик ће моћи да: _увиди да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет, препозна да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету, увиди кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу увиди да Бог жели да свет постоји вечноученик ће бити подстакнут, да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи.
IV ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА Свети Сава	<u>Ученик ће моћи да:</u> уочи да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека, прошири своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу, уочи да нема љубави без	упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног	

Тајна вечера Радост служења	служења ближњима, да упозна библијску повест о Христовом служењу Апостолима	катихизиса, група располаже. ·Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. ·Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава ·Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ·У остваривању савремене наставе наставе наставник је	
---	--	---	--

		извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ·Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. ученика путем анкетних евалуационих листића; ·провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	
V ЛИТУРГИЈА -ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ Литургија Васкрсење Лазарево Васкрсење Христово VI ЧОВЕК И ПРИРОДА Стварање света у православној иконографији Човек и природа	Ученик ће моћи да: препозна да је Литургија захвалност Богу, уочи се захвалност Богу показује кроз наше дарове, уочи да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом , увиди везу Литургије и спасења човека и света, прошири своја знања о празнику Васкрсења, увиди шта за створену природу значи Христово Васкрсење, да усвоји текст и мелодију песме Људи ликујте, Ученик ће бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим, ученик ће бити подстакнут да у себи развија осећајзахвалности према Богу и својим ближњима. Ученик ће моћи да:		

	препозна личну одговорност за Творевину, увиди да се загађењем наше околине, загађује цео светувиди да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека, препозна представе које приказују догађаје везане за стварање света, уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе, ученик ће бити подстакнут на очување природе и своје животне средине, ученик ће бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину, ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света.		
--	---	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	ДОБАР	ЗАДОВОЉАВА	ИСТИЧЕ СЕ
I – УВОД	Разуме значај верске наставе.	Влада кључним појмовима: Бог, Црква, створени свет, Литургија.	Самостално открива узрочно последичне везе међу појмовима и заинтересован је за даље изучавање.
II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА	Разуме хришћанско учење да је Бог створио свет и човека.	Препознаје слике из описа стварања света и разуме важно место које је Бог доделио човеку.	Препознаје значај који библијска прича о стварању има за све нас.
III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ	Разуме да Бог ствара човека и свет из љубави и зато жели да они вечно постоје.	Разуме да то што Бог воли све се преноси и на нас: позвани смо да љубимо једни друге.	Разуме на које све начине Бог показује љубав према свету и како и на који начин ми можемо да покажемо љубав за ближње и свет.
IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС	Разуме да и свет преко човека има заједницу са Богом. Схвата основни смисао служења ближњем и Богу из примера светог Саве.	Разуме како се Бог, човек и природа сусрећу у Цркви, на Литургији. Схвата да је човек домаћин творевине. Види значај дела светог Саве.	Разуме важност примера светог Саве за све нас јер нам он даје пример живота који је потпуно устремљен ка заједници са Богом и који испуњава оно за шта смо назначени.
V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА	Препозна да је Литургија	Разуме да су хлеб и вино у Литургији "свет у малом" који је наш принос Богу.	Разуме да је свету потребан преображај и да се он догађа у Литургији. Схвата да се

	захвалност Богу и да се та захвалност показује кроз наше дарове Богу. Разуме смисао Васкрсења Христовог.	Препознаје значај Лазаревог Васкрсења пре Христовог страдања и Васкрсења.	Христово Васкрсење тиче сваког човека и жели да учествује у литургијском слављу.
VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ	Разуме да је Бог природу даровао човеку да је чува и брине о њој, а да човек често природу злоупотребљава.	У библијским приказима стварања света препознаје како је то Бог човеку одредио посебно место у творевини. Препознаје иконе стварања света.	На креативне начине изражава оно што је разумео о односу човека, природе и Бога. Разуме да човек и данас има велики значај за природу јер је му је дато да је приноси и везује за Бога

6.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

6.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА

Циљ: Циљ учења ликовно-кративне радионице је да се ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад оспособљава за комуникацију и изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
-поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором	МАТЕРИЈАЛИ	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...).	МАТЕРИЈАЛИ Материјали, прибор, технике и савремена технологија су средства која се користе у процесу визуелног описмењавања. Наставник кратко објашњава и показује како се припремају, користе, чисте, одлажу или преносе и пружа друге неопходне информације. Одабрани садржаји ове целине интегришу се са садржајима других целина.
Својства материјала. Својства материјала за ликовно	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне	Својства материјала Ученици треба да добију само кључне информације о својствима материјала које користе. Ако користе употребљену амбалажу, материјале или објекте које су пронашли у природи, потребно је да их, уз помоћ укућана, припреме пре доношења на час (прање, термичка обрада, дезинфиковање аспесолом, алкохолом... у зависности од материјала). У току године самостално припремају лепак или масу за обликовање од материјала који се користе у домаћинству (кукурузно брашно, кукурузни штирак, сода бикарбона, сирће, млеко, со, шећер...). Водене бојемогу да направе од истрошених фломастера. Рецепти се могу пронаћи на интернету, наставник бира оне који одговарају узрасту ученика. Важно је и да сви ученици до краја првог циклуса развију навику да заједно распремају и чисте простор по завршетку рада. Имајући у виду да се технологија материјала развија великом брзином, наставник може

обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа. и технике; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; – распореди облике, боје, линије и/или текстуре	КОМПОЗИЦИЈА	светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке... Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија. Облици у простору. Непокретни објекти у	да информисе ученике о неким иновативним материјалима које користе дизајнери одеће, амбалаже, намештаја... На пример, материјал који се прави од папира и пластике (Partic), материјал који се прави од рециклиране одеће (варијанта материјала Karta-Pack)... Тродимензионално (3D) штампање и паметни материјали могу да се помену у следећем разреду. Подела боја на основне (примарне) и изведене (секундарне) односи се на пигментне боје засликање. Ученици треба да знају да мешањем две основне боје у односу 1:1 неће увек добити тон који су очекивали, јер се материјал различитих произвођача разликује. Било би добро да истражују мешање боја тако што ће размењивати прибор/материјал. Није потребно да меморишу називе боја, јер школске боје или немају називе или се називи разликују од једног до другог произвођача. Међутим, када почну да користе белу боју наставник треба да их мотивише да експериментишу. На пример, може да пита: „Како бисте описали ове две боје?“, показујући црвену и кармин. Затим, да тражи да помешају обе боје са белом и упореде тонове које су добили. Даље ученици сами истражују. Боје трећег реда (терцијерне) се објашњавају у четвртој групи. Примарне и секундарне боје се повезују са природним и вештачким облицима, емоцијама, утисцима, простором... Наставник објашњава текстуру на најједноставнији начин (изглед површине материјала), иако објашњење неће бити потпуно. Важније је да се ученици не забуне и да искључиво истражују текстуру. Истражује се стварна (физичка) текстура материјала, која има изражене тактилне квалитете, а наставник планира више разноврсних задатака. На пример, ученици могу да компонују лепећи на картон лишће, комадиће чипке, текстил, канап, рафију..., да обложе рад алуминијумском фолијом за домаћинство, пажљиво трљајући тупим врхом оловке или прстима. Уколико немају фолију, могу да премажу рад белом бојом како би се фокусирали само на текстуру. Када вајају у меком материјалу треба да креирају текстуре плански (глачањем, урезивањем, утискивањем...). Наставник указује на то да понекад физичка текстура највише утиче на утисак о делу, нарочито када је реч о скулптури и дизајну ентеријера (показати примере). Визуелна текстура се још увек не објашњава, али се истражује искључиво – ученици могу да цртају текстуре разноврсним линијама, да осликају папир (разливањем боје,
---	---------------------------	--	---

креирајући оригиналне композиције; – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	ПРОСТОР	отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	прскањем, дувањем кроз сламчицу...), да користе технике колаж, фротаж, гратаж, суминагаши или ебру. Технике На основу сопствене процене наставник у трећем или четвртном разреду објашњава да су акварел боја и папир материјали за ликовно обликовање, а акварел техника начин на који се тај материјал обликује. Ученици могу да испробају сликање акварел бојом на сувом папиру и сликање на влажном папиру. Уобичајено уче гваш технике (влажни нанос, полусуви нанос, испирање, гребање...) пре него што почну да користе темпере, али то није правило. У штампање графика се уводе прављењем импровизованих матрица. Најједноставнија се припрема на употребљеној стиропор (полистирен) таци за паковање хране. На полеђини тачне цртеж се лако урезује фломастерима, а боја се наноси широком четком или комадићем чврстог картона. Осим оловкама и четкицама било би добро да цртају и импровизованим прибором (згузваним папиром/кесом/фолијом, гранчицама, боровим иглицама...), јер то помаже да „ослободе руку“ и да боље организују композицију. Скулптуре могу да обликују од папира, картона, лако савитљиве жице, тканине, комбиновањем разноврсних материјала... Затим, од меких материјала: глинамола, школске глине, полимерне глине која се не пече („FIMO AIR“), „магичне глине“ (пенаста глина са гранулама стиропора, кинетичка глина, „Mad Mattr“...) или масе коју су сами направили. Треба имати у виду следеће. Неке масе се споро суше, па је тешко пренети рад од школе до куће без оштећења. Боље је да не користе пластелин, јер има врста које се уопште не суше, као и миришљавих које садрже алергене. Неке масе не прљају руке и радну површину. Скулптуре се обликују белом масом или масом у боји природних материјала, а која може и да се „патинира“ бојом. Наставник може да покаже и корисне технике које нису кључне за достизање исхода. На пример, може да демонстрира како се од мараме или комада платна обликује торба/завезљај савијањем и везивањем („фурошки“ техника), како се од омота за бомбоне обликују торбе, футроле..., како се плете прстима, како се обликују корпе од папира, како се савијају оригами фигуре, како се пакују поклони, како се савијају украсне машине, како се праве лампиони, како се праве/декоришу сенила... Ученици могу да вежбају те технике и код куће, али је важно да на часу осмисле или договоре намену тих радова (украс за собу, украс за учioniцу/школу,
--	-----------------------	--	---

			лични предмет, поклон за некога, радови за школски продајни сајам...). Ученици упознају неколико уметничких заната које наставник бира у складу са темама и задацима које је планирао, локалном традицијом или интересовањима ученика. Одабрани садржаји се интегришу са одговарајућим садржајима овог и других програма. Учење може да се реализује у одабраном етнографском музеју. Уколико наставник планира радионицу или пројекат који укључује прављење уметничких рукотворина у школи препорука је да се користи материјал за рециклажу. Уметничка рециклажа је важна тема. Наставник може да покаже примере уметничких пројеката у нашој земљи, као што су: „Убади лименку доврши скулптуру“, скулптура „Ћубровиште са Великог ратног острва“ (Београд), „Еко-мрав“ (Суботица), „Птица робот“ (Бор, Београд)... и примере уметничких дела направљених од предмета за рециклажу (на пример, унети у претраживач називе уметничких група: „FigJamStudio“, „Skeleton Sea“ или „Guerra de la Paz“ и имена уметника: Aurora Robson, Subodh Gupta, Moaffak Makhoul или Sean E. Avery). Школе које имају средстава и планирају набавку дигиталне технологије треба да имају у виду и ону која одговара настави Ликовне културе. На пример, мултимедијална лабораторија „i-Theatre“ произвођача „Edutech“ погодна је за интегрисану наставу Српског језика и Ликовне културе у првом циклусу. Дигиталне табле за цртање произвођача „Wacom“, као и ајпед таблети (iPadPro) подржавају стваралачки рад. Интерактивна школска табла „SMART Board“ са пројектором (на пример, серија 7000) има вишеструку намену (проучавање ликовног језика, компоновање, лоцирање уметничких дела...). У школама које имају савремену опрему и средства, ученици треба да уче о заштити здравља и правилној употреби уређаја, као и о значају сарадње са школама које немају такве услове. У школама које не могу да набаве одговарајућу опрему и средства, ученици могу да користе помагала која се једноставно праве. На пример, када се настава одржава у учионицама опште намене које немају одговарајуће столове ученици могу да направе од картона стони „штафелај“ (унети у претраживач: „DIY cardboard easel“). „Светлосне столове“ као што је, на пример, APH Light Box наставници могу да направе у сарадњи са родитељима (унети у претраживач: „DIY lighttabletutorials“). Све одабране садржаје је потребно повезати са причом о томе како се развијају креативне идеје, односно шта све може подстаћи (мотивисати) визуелне
--	--	--	--

		уметнике (и ученике) да стварају. Како би се освестио процес развијања идеја, наставник може да зада ученицима једноставну вежбу – да три пута преобликују исти троугао тако да креирају три различита сложена облика из маште. Вежба може да се понови са другим обликом, мрљом или шаром. Ученици треба да знају и то да савремена технологија утиче на начин изражавања визуелних уметника. Наставник може да покаже један очигледан пример (унети у претраживач име графичког дизајнера: Canion Shijirbat или Шижирбат – финал). СПОРАЗУМЕВАЊЕ Циљ учења предложених садржаја је оспособљавање ученика за правилну, учтиву, добронамерну, ефектну и ефикасну комуникацију. Говор тела Предложене вежбе су фокусиране на невербално изражавање мимиком и телом. Наставник објашњава да се и без говора, лицем и телом, може пренети порука, испричати прича или насликати слика. Као пример може да послужи инсерт наступа мађарске трупе „Attraction“ (унети у претраживач: Attraction Shadow Theatre Group). Уколико ученици до трећег разреда нису вежбали пантомиму треба да почну од читања израза лица и изражавања емоција. Затим, да тумаче и изражавају поруке које шаљемо неким општепознатим (у нашој култури) жестом или држањем тела (стани, крени, приђи, слажем се, нећу, извини и сл.) и неке једноставне радње (чисти метлом, свира...). Ученици који су то већ радили вежбају невербално исказивање неке ситуације (на пример, сусрет два пријатеља, пробирљиви купац и сл.). Важно је да сви ученици буду укључени да би се ослободили треме и несметано развијали креативност, заједништво и међусобно уважавање. Ако је потребно, ученици могу да погледају и неки смешан снимак (на пример, унети у претраживач: Mr.Bean's Holiday Dance Scene). Наставник повезује одабране вежбе са одговарајућим садржајима овог и других програма (имајући у виду да се програмски циљеви и методика разликују). На пример, може да формира тимове и подели задужења – док неки чланови тима глуме или рецитију, други их прате покретима, мимиком или „специјалним ефектима“ (осветљавају глумце, померају делове сценографије, формирају облик рукама илителма, производе звучне ефекте...). Тумачење визуелних информација
--	--	--

			Тумачење визуелних информација је континуирана активност која се не планира као посебан час, већ као део задатака. Предложени садржаји се односе на тумачење слика независно од додатних информација као што су звук, текст и др. Сваки пут када ученицима покаже неку слику, наставник поставља питање: „Шта ово значи?“, како би се навикли да размишљају о садржају. Наставник прво указује на то да неки облици, боје, шаре и текстура у природи саопштавају неку поруку (показати примере). На пример, тамно сиви облаци најављују кишу, тамнија и храпавија кора дрвета указује на север, рогови јелена супарнику указују на његову снагу, када се осећа угрожено једна врста гусенице (<i>Emetoplaea triptolemus</i>) заузима положај у коме личи на отровну змију. Нека бића комуницирају само визуелно. На пример, карипска гребенска лигња (<i>Sepioteuthis sepioidea</i>) „разговара“ тако што мења боје и шаре. Визуелни знаци у природи омогућавају живим бићима да преживе. Визуелни језик који користе људи је најсложенији – слике користимо и да бисмо нешто продали, забавили друге, изазвали одређене емоције, помогли угроженима, навели друге да размишљају о важним темама... Наставник показује познате знаке које ученици виђају у окружењу, а затим и оне који се често виђају на амбалажама и производима и разговара са ученицима о томе зашто је важно да разумеју те слике. Затим се разговора о сложенијим знацима и симболима (заставе, грбови, амблеми). Садржаји из хералдике се усклађују са узрастом ученика. На пример, наставник може да покаже заставе из целог света и да тражи од ученика да процене (без пребројавања) која боја се највише користи на заставама, затим, која комбинација боја се најчешће користи, које заставе су сличне, које заставе су сличне нашој, које заставе се битно разликују од осталих... Потребно је да размишљају и о томе како се споразумевамо одећом. Ко и зашто носи униформу, ко дизајнира униформе? Затим, шта је народна ношња, у којим приликама се некада носила, да ли се још увек носи и када, како изгледају ношње њиховог краја... Наставник одређује количину информација о ношњама у зависности од броја етничких група у општини (део може да се планира за следећи разред). Уметничка дела се и даље користе као мотивација за стваралачки рад, али су појачани захтеви који се односе на доживљај и тумачење садржаја. На пример, наставник може да покаже репродукцију слике „Шетња. Дама са сунцобраном“ Клода Монеа, да пита ученике шта је приказано, шта
--	--	--	---

		мисле да се дешавало пре тренутка који је приказан, а шта после, ученици могу да напишу или да насликају причу према овом делу (или неком другом). Наставник показује неколико значајних дела српске уметности, бирајући она чији садржај је усклађен са сазнајним способностима и предзнањима ученика. Листа музеја се може наћи на адреси: http://muzejirade.com . Слика, текст, звук Предложени садржаји омогућавају медијско описмењавање. Препорука је да се почне од мултимедијалних садржаја, који су сложенији, али су ближи искуству ученика. Наставник може да укаже на то да рекламе на телевизији и на интернету, билборди, брендирана аутобуска стајалишта, кратки анимирани филмови... најчешће нису намењени деци или нису увек добронамерни. Међутим, превише разговора о негативним странама савремене медијске културе може бити контрапродуктивно или без икаквог ефекта, па је боље да се фокус помери на позитивне аспекте. На пример, наставник може да прикаже снимак „Waka Waka“, флешмоб који се одржао у Холандији с циљем да се прикупи помоћ за Кенију. Затим, да тражи од ученика да се распитају коме је најпотребнија помоћ у њиховој општини, у каквој акцији би могли да учествују да би помогли... Већина квалитетних кратких анимираних филмова не одговара узрасту ученика, али поједини могу послужити као увод у васпитне теме (на пример, Пиксаров „For The Birds“ или серија „Minuscule“ или „Tuurgait“, дипломски рад студената из Арла). Када је реч о маркетингу, као пример могу да послуже рекламе „The Power Of Teamwork“, белгијске компаније „Линија“ (De Lijn), билборд који рекламира млеко произвођача „Anando“ (у Индији), а у нашој земљи билборд који рекламира Манчмелоу, агенције „Ovation BBDO“. Савремени билборди и рекламни панои могу да буду и корисни свим грађанима. У нашој земљи је развијен систем паметних клупа и аутобуских стајалишта која се напајају соларном енергијом и имају више функција („PETROSOLAR“), а тим научника из Перуа развија билборде који пречишћавају ваздух у градовима. Ученици треба да разговарају о порукама, оригиналности и доживљају приказаних примера. Наставник указује на то да визуелни уметници креирају мултимедијалне садржаје тимски. Није предвиђено да ученици уче о фазама продукције у првом циклусу, важније је да развијају
--	--	--

		креативност тако што ће се трудити да дизајнирају карактере (осмисле изглед и особине јунака). Најлакше је да нацртају јунака у боји (јунак може да буде фантастично биће, човек, животиња, биљка, предмет...). Наставник може да помогне питањима: Како се зове? Како се креће? Шта је на твом јунаку посебно, по чему се истиче? Да ли је добар или лош? Шта воли да једе? (ученици записују најважније особине на маргини поред цртежа). Јунак се затим смешта у неку причу или рекламу. Плакат је мање сложена форма оглашавања и ученици могу да га раде више пута у току године, уколико постоји потреба. Основна карактеристика плаката је да садржи саопштење за јавност на већем формату папира, а школски плакати могу да садрже само интерна обавештења (на пример, обавештење о школској забави), образовне садржаје (на пример, азбуку/абecedу) или васпитне (на пример, правила понашања). Наставник и ученици се договарају шта ће саопштити, да ли ће плакат садржати само текст или текст и слику, да ли ће се реализовати као одељенски рад (један плакат) или рад више тимова (више плаката), која техника/технике ће се користити и на ком формату (уобичајени формат за школу је 100x70cm, али то није правило). Ученицима не треба постављати превише захтева везаних за ликовно-графичко обликовање плаката (захтеви ће се постепено повећавати у старијим разредима). Лепо писање се примењује на часу када се раде плакати, честитке, позивнице... Сви ученици могу да дизајнирају слова свог имена, било којом техником. Заинтересовани ученици могу да вежбају код куће калиграфско писање једног или неколико слова договореног словолика (фонта), на формату А4, А5 или А6, користећи фломастере широког равног врха. КОМПОЗИЦИЈА У овој целини су груписани садржаји везани за организацију композиције. Композиција Ученици треба да знају да је ликовна композиција целина коју је створио уметник и да се делови композиције називају ликовни елементи (ученици су упознати са обликом, линијом, бојом и текстуром). Уколико сами затраже додатна објашњења, наставник пружа најједноставнија. На пример, текстура листа није ликовни елемент, јер лист није створио уметник, већ природа. Али, ако осушени лист залепимо на ликовни рад, његова текстура ће постати део композиције (ликовни елемент). Наставник не објашњава врсте
--	--	---

		композиција и принципе компоновања, али разговара са ученицима о уметничким делима и ученичким радовима (који елементи су слични, а који потпуно различити, шта се највише истиче, шта се понавља...). Током године прати како ученик напредује, да ли увек распоређује елементе на исти начин, да ли црта мање фигуре и оставља превише празног простора на папиру, да ли су фигуре у предњем и задњем плану истих димензија... Наставник не исправља ученике и не објашњава однос простора и композиције, перспективу, скраћења, димензије и планове, већ прилагођава задатке и активности како би подстакао напредовање свих ученика. На пример, може да зада ученицима да заједно или у тимовима цртају на већем формату папира или кредама у боји у школском дворишту. Сликање аутопортрета, градског и сеоског пејзажа, цртање четком и бојом (без употребе оловке) на различитим форматима папира, компоновање само бојом, распоређивање разноврсних облика колаж техником... помаже да ученици боље организују елементе. Равнотежа се објашњава као баланс, на примерима из свакодневног живота (клацкалица, стајање на једној нози...), а ученици проналазе тежиште тела искуствено, док обликују или конструишу тродимензионалне радове. Организација композиције се примењује у свим задацима и повезује се са осталим садржајима овог програма. Орнамент У току године наставник планира најмање два задатка. Један задатак је везан за наслеђе – ученици на мањем формату папира прецизно цртају орнамент за вез, чипку, филигран, ћилим, чарапе, прекривач... Могу да користе милиметарски папир или папир на квадратиће, лењир, шестар, паус папир, јер треба да воде рачуна о томе да шара буде симетрична. Пре него што осмисле орнамент, потребно је да одреде за који предмет/објекат је намењен. Орнаменте могу да раде и када обликују празничне украсе. Овај задатак/задаци се интегришу са садржајима других програма. Други задатак је дизајн орнамента за било који предмет који користе (патике, мајица, обележивач за књиге, шнала за косу, шоља...), а на који могу да пренесу нацрт одговарајућим перманентним маркерима (уз помоћ старијих). Или, могу да дизајнирају предмет/објекат који је украшен орнаментом (орман, столица, камион, воз, капут, торба, саксија...) било којом техником коју сами одаберу. Као подстицај наставник може да покаже фотографије, на пример, аутомобила украшених
--	--	---

			орнаментима (унети у претраживач: „vochol“). Други задатак се везује за развијање креативних идеја. ПРОСТОР Предложени садржаји су везани за истраживање и обликовање простора. Облици у простору Ученици треба да разговарају о отвореном и затвореном простору у којем су изложена уметничка дела, колико је значајно да прилаз уметничком делу буде уређен, да дело буде осветљено на одговарајући начин, да буде постављено на одговарајуће место, да буде заштићено ако је потребно... Било би добро да наставник припреми фотографије различитих простора (плажа, њива, воћњак, шума, депонија, градски трг, улица, парк, пијаца, учioniца...) и слику познатог споменика (изрезану по контурној линији), да тражи од ученика да „поставе“ споменик у сваки од тих простора и процене како се мења утисак о споменику у зависности од окружења. Исто може да се уради са уметничким сликама и музејским експонатима. Наставник подстиче ученике да на креативан и ефектан начин изложе своје радове. Може да покаже један пример (качење штипаљкама или излагање на спојеним картонским кутијама у виду „тотема“ или формирање „фриза“...), ученици се надовезују предлозима. Наставник бира примере, задатке и активности везане за оптичке илузије (планирајући део и за следећи разред). На пример, добри примери симетрије су Ешерови радови (унети у претраживач: www.mcescher.com/gallery/symmetry/), за вежбе опажања добри примери су (одабрани) радови Олега Шупљака (Oleg Shuplyak), за илузије на фасадама зграда и у ентеријеру очигледан пример су радови Леандра Ерлиха (Leandro Erlich), а већи избор се може наћи на интернету (унети у претраживач: „optical illusions“). Оп-арт на равной подлози ствара илузије кретања и илузије испупчених и удубљених објеката. Наставник указује и на то да у свету, а и у нашој земљи постоје музеји илузија. Ученици могу да раде једноставне оптичке илузије (на пример, оп-арт вртешке) или да раде сложени школски пројекат: да обликују сценски простор користећи ЛЕД траке, фолије, огледала, декор изрезан од лепенке... Идеје за сценски дизајн се могу пронаћи на интернету (на пример, унети у претраживач: Alice in Wonderland scenic design). Кретање
--	--	--	---

			Приказивање покрета и кретања је садржај који се реализује током целе године у оквиру различитих задатака и активности. Аналитичко посматрање покрета и кретања се у најмањој мери вежба на примерима уметничких дела и то само на очигледним и једноставним. На пример, наставник може да покаже неколико пејзажа Саве Шумановића, а да ученици уоче да ли неке од приказаних облика покреће ветар, затим, дело „Под јабуком“ (Гружанка са дететом), Ђорђа Крстића, на којој треба да уоче и протумаче покрете мајке и детета... Вежбе опажања су делотворније када ученици свесно обраћају пажњу на покрете и начин кретања у простору у комесе налазе. Настава ће се одвијати у сарадњи са Културним центром Рибница у виду реализације ликовних радионица у галерији ове установе у вези са различитим празничним и културним датумима у току школске године, Ученици ће својим радовима узети учешће у групним изложбама ученика нижих разреда Основне школе „Вук Караџић”. У сарадњи са музејом у Краљеву ученици ће посетити сталну поставку прошлости Краљева, као и многе изложбе планиране за ову годину Програмом рада Народног музеја. На овај начин ученици ће научити правила понашања у културној установи, као и неговати позитиван однос према културном наслеђу свога краја, свог и других народа.
--	--	--	--

6.10.2 РУКА У ТЕСТУ

Циљ: развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање, радозналости и истраживачких способности и основних елемената логичког и критичког мишљења кроз изведене огледе.			
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			
-препознаје и описује најочљивије карактеристике ваздуха; -критички анализира кроз посматрање;	ВАЗДУХ	Испитајмо нека својства ваздуха, воде и смеша (раствора), или онога што удишемо, пијемо и једемо.	У оквиру предмета Рука у тесту - откривање света ученицима треба пружити прилику да: - промишљају и развијају интелектуалну активност и вештине у процесу упознавања и разумевања појава у природи;

- уочава узрочно-последичне везе појава и процеса у окружењу; -да уочи да снага ваздуха може да покрене одређене предмете, да можемо да осетимо и докажемо присуство ваздуха на раличите начине, кроз различите огледе; -препознаје и описује појаве настале огледом и упоређује их са појавама у природи; -препознаје и описује најуочљивије природне појаве, кретање ветра, појаву кише, мерење температуре ваздуха, коришћење аналогних или дигиталних термометара; -да уочи да лакша тела потону у води, да је густина течности битан фактор за тела и њихово пливање или потапање, да постоји разлика између густине течности, масе тела и њиховом међусобном односу; -уочи да постоји веза између воде и ваздуха, као и да промена температуре доводи до различитих облика воде; -зна да је вода добар растварач и уме да објасни зашто је вода различитог укуса, када у експериментима користи различите супстанце.	ЕЛЕКТРИЦИТЕТ МЕТЕОРОЛОШКА СТАНИЦА ПЛИВА, ТОНЕ ВОДА	Да ли је боца празна? Ветроказ. Како нам помаже Земљина тежа? Да ли ће заједно да падну на земљу (кликери различитих величина, једнаке коцке од дрвета, пластике и стиропора...)? Шта најбрже пада: лист, лоптица или авион – све од хартије? Направи магнет. Мерење времена. Пешчани сат Плива – тоне јаје. Потопи једрењак. Мали замрзивач. Како сачувати лед. Водена турбина. Да ли вода проводи електричну струју?	- задовоље своју радозналост на различите начине: посматрањем, истраживањем, кроз самосталну активност и добро осмишљен поступак, размишљањем, уношењем малих промена и проверавањем њихових ефеката. Овај приступ карактерише: - примена истраживачких метода у научном образовању; - партнерски однос наставник - ученик, који подразумева заједничко формулисање проблема и питања; - вођење акција од стране ученика и предвиђање њиховог исхода, тј. постављање хипотеза; - објашњавање и континуирано бележење својих запажања у експерименталну свеску. Описани приступ представља карактеристичне кораке научног метода а наставник води и усмерава ученике у раду. Он их охрабрује да постављају питања, истражују и дискутују. Циљеви и исходи овог предмета се постижу кроз непосредну истраживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршку наставника. Наставник води и усмерава ученике у свим етапама "истраживачког" рада: приликом постављања питања и хипотеза, предлагања огледа, њиховог извођења и представљања резултата рада. Припрема наставника за овакве часове обухвата разматрање важних питања о теми часа, избору садржаја, активности, амбијенту за реализацију, коришћењем различитих извора информација (учбеници, популарна и стручна литература, интернет...). Поред тога, на часове се могу позвати разни гости - стручњаци (наставници предмета природних наука, научници - истраживачи...) који могу пренети своја искуства деци и дати им упутства како да унапреде свој начин рада.
---	--	---	--

6.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Циљ: Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
-познаје елементе животне средине, њихов значај и повезивање; - уочава међусобну повезаност и условљеност елемената животне средине;	Животна средина	Елементи животне средине, њихов значај и повезивање; - утицај човека на животну средину.	Сврха изборног предмета Чувари природе је упознавање и разумевање појма животне средине, интердисциплинарног приступа у заштити са тежњом за њеним очувањем и унапређивањем за садашње и будуће генерације. Циљ и задаци овог предмета ослањају се и развијају, али и међусобно допуњавају са већ стеченим знањем из обавезног предмета Свет око нас. Кроз активности, ученици могу сами да трагају користећи популарне књиге, стручну литературу, интернет, запажање у окружењу, приче које су чули према сопственим интересовањима и могућностима. Активности су креативне, истраживачког типа и развијају радозналост са елементима критичког и логичког мишљења. Садржај програма није строго дефинисан, већ ученици сами трагају. Садржаје и активности овог предмета, наставник заједно са ученицима може да реализује и ван учионице у непосредној околини. Улога наставника је да уз примену различитих метода рада, подстиче и усмерава интересовање и креативност ученика у покушају да самостално објасне узрок и последице човековог дејства на природу.
-препознаје природне промене на биљкама и животињама; - препознаје промене настале деловањем човека на животну средину у најближој околини; - знати да су сва жива бића међусобно повезана;	Природне појаве и промене у животној средини	Природне промене у непосредној околини; -промене настале деловањем човека на животну средину; - ланци исхране.	
-зна изворе и последице загађења воде, ваздуха и земљишта; -препознаје могуће изворе загађења у непосредној околини; -препознаје неке од опасних материја у домаћинству;	Загађивачи животне средине	Извори загађења животне средине.	
- зна да су природна богатства ограничена и да се зато морају рационално користити и штедети; - упознаје предност здраве хране; - упознаје добробит бављења физичким активностима; - сазнаје могуће последице болести зависности; - брине о биљкама и животињама у окружењу, - брине о изгледу и уређењу учионице - зна да се већ употребљене сировине могу више пута користити – рециклирати.	Заштита животне средине и заштита здравља	Брига о биљкама и животињама у непосредној околини; -очување природних ресурса; -рециклажа; - заштита здравља.	

6.11 ДОПУНСКА НАСТАВА

6.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
СРПСКИ ЈЕЗИК	ТРЕЋИ	Ученик ће бити у стању да:	Књижевност

		- одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - разликује врсте речи (и подврсте) у типичним случајевима; - одређује основне граматичке категорије именица, придева и глагола; - примењује основна правписна правила; - чита са разумевањем различите текстове; - чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује на сажет и опширан начин;	Лирске и епске песме, приче, басне, бајке, роман и драмски текст; Књижевни појмови: лирска песма, епска песма, народна бајка, роман, опис, дијалог, приповедање; Граматика Врсте речи (именице, придеви, глаголи, заменице, бројеви): Управни говор (1. и 2. модел) и неуправни говор; Велико слово (вишечлани географски појмови, називи књига, листова, часописа...) Језичка култура Краћи и дужи текстови-причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писмено); Описивање људи, животиња и природе (плански приступ)- усмено и писмено; Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.
--	--	--	--

6.11.2 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
МАТЕМАТИКА	ТРЕЋИ	- прочита, запише и упореди бројеве првих хиљада и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - изврши четiri основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - подели број бројем прведесетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредности израз са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израз са највише три рачунске операције; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - упореди разломке облика са једнаким именицима; - уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;	БРОЈЕВИ - усмени поступци рачунања - римске цифре - писмени поступци рачунања - једначине и неједначине - разломци

		- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	
		- пресликава геометријске фигуре у квадратној или такастој мрежи на основу задатог путства; - црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; - користи софтверске алате за цртање; - препознаје јединице мерења дужине, масе, запремине течности и времена и претвара их у већу помоћ. - примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	ГЕОМЕТРИЈА - праве и углови - геометријске фигуре
		- резултат мерења дужине записује децималним бројем са једном децималом; - чита, упоређује и претвара јединице мерења дужине, масе, запремине течности и времена; - упоређује величине (дужина, маса, запремина течности и време);	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

6.11.3 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ (ОСНОВНИ НИВО)	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
Енглески језик	Трећи	- Поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; - Представи себе и другог; - Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине	1. Hello (Поздрављање, представљање себе и других; Давање основних информација о себи; Давање и тражење основних информација о другима; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Изражавање броја и количине)
		- Поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; - Представи себе и другог; - Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места	2. At school (Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Описивање бића, предмета, места и појава)

		- Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места	3. Animals (Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Описивање бића, предмета, места и појава)
		- Представи себе и другог; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места	4. People (Представљање себе и других; Давање основних информација о себи; Давање и тражење основних информација о другима; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога)
		- Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења, - Разуме једноставне описе бића, предмета и места; - Разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих	5. That's me (Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Описивање бића, предмета, места и појава, Исказивање потреба, осета и осећања)
		- Разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих	6. I can play tennis (Описивање догађаја и способности у садашњости; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога)
		- Разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места;	7. Face and body (Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања; Описивање бића, предмета, места и појава)

		- Разуме једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих	
		- Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; - Разуме једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих	8. At home (Исказивање положаја у простору; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања)
		- Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - Разуме и саопшти једноставне исказе које се односе на хронолошко и метеоролошко време; - Разуме једноставне исказе за изражавање допадања / недопадања и реагује на њих	9. Food (Изражавање допадања / недопадања; Исказивање молбе, захвалности и извињења; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Исказивање времена)
		- Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места; - Разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; - Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине	10. My town (Исказивање положаја у простору; Изражавање броја и количине; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Описивање бића, предмета, места и појава)

		- Препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - Разуме једноставне описе бића, предмета и места; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих	11. Clothes (Описивање бића, предмета, места и појава; Описивање догађаја и способности у садашњости; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога)
		- Разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - Разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; - Разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време	12. My days (Исказивање времена; Описивање догађаја и способности у садашњости; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога)

6.12 ДОДАТНА НАСТАВА

6.12.1 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
МАТЕМАТИКА	ТРЕЋИ	– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); – подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;	БРОЈЕВИ Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без изостатка (усмени и писмени поступак). Зависнос резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика

	– реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ ($m \leq n \leq 10$); – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	$\frac{m}{n}$ ($m \leq n \leq 10$) Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.
	– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	ГЕОМЕТРИЈА Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве којесе секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.
	– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); – примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.

7. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

7.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК			РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија 1. Шаљива народна песма <i>Женидба врапца Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен</i> / Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 6. Добрица Ерић: <i>Завичај / Отаџбина је наша очевина</i> / Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав</i> / <i>Најљубавнија</i>	• чита са разумевањем различите врсте текстова; • укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; • разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; • одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; • именује позитивне и негативне особине ликова; • уочи и издвоји основне елементе лирске песме	– СРП.ОО1.О.1.6. – СРП.ОО1.О.2.6. – СРП.ОО1.О.1.7. – СРП.ОО1.О.2.7 – СРП.ОО1.О.3.7. – СРП.ОО1.С.1.1 – СРП.ОО1.С.2.1 – СРП.ОО1.С.3.1 – СРП.ОО1.С.1.4. – СРП.ОО1.С.2.4. – СРП.ОО1.С.3.4. – СРП.ОО1.С.1.6. – СРП.ОО1.С.2.6. – СРП.ОО1.С.3.6. – СРП.ОО1.С.1.7.	У настави књижевности најважније је код ученика развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус и неговати истрајност у читању и доживљавању књижевног дела. Ученици треба да опишу доживљај прочитаних књижевних дела, изнесу мишљење о њима, да разумеју најразличитије особине и поступке ликова и донесу суд о њиховим поступцима и особинама, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код ученика развија емпатију, тиме што се ученици уживљавају у естетски свет дела и емотивно га проживљавају. Школска лектира је разврстана по књижевним родовима – поезија, проза, драмски текстови за децу и обогаћена избором научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део школске лектире састоји се, углавном, од	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са <i>Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању</i>. Оцењивање би требало да буде усмерено на добијање информација о обрасцима мишљења и условима под којим ученик може да примени знање стечено током наставе језичке културе у свакодневној формалној и неформалној комуникацији. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика.

песма / Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 8. Бранко Ћопић: <i>Месец и његова бака</i> / Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 11. Народна песма Милош у Латинима 12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i>	(стих, строфа, рима и ритам); • тумачи идеје књижевног дела; • препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; • уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; • разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; • преприча текст из различитих улога/перспектива; • уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); • уочи супротстављеност лица у драмском тексту; • чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; • изражајно рецитије песму и чита прозни текст; • изводи драмске текстове; • усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;	– СРП.ОО1.С.2.7. – СРП.ОО1.С.3.7. – СРП.ОО1.С.1.8. – СРП.ОО1.С.2.8. – СРП.ОО1.С.3.8. – СРП.ОО1.С.1.9. – СРП.ОО1.С.2.9. – СРП.ОО1.С.3.9. – СРП.ОО1.С.1.10. – СРП.ОО1.С.2.10. – СРП.ОО1.С.3.10. – СРП.ОО1.Н.1.2 – СРП.ОО1.Н.2.2 – СРП.ОО1.Н.3.2 – СРП.ОО1.Н.1.3. – СРП.ОО1.Н.2.3. – СРП.ОО1.Н.3.3. – СРП.ОО1.Н.1.4. – СРП.ОО1.Н.2.4. – СРП.ОО1.Н.3.4.	дела која припадају основном националном корпусу, али и репрезентативних дела за децу из светске књижевности. Домаћа лектира обухвата значајна поетска и прозна дела деце књижевности. Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова за домаћу лектуру (предлози за читање). Избор дела школске и домаће лектуре примерен је узрасту ученика. Поред дела из белетристике, програмом се подстиче и упознавање ученика са нашим знаменитим списатељицама, уметницама, научницама које су оставиле значајан траг у српској култури; са природним лепотама и културним знаменитостима Србије; са занимљивим пределима, народима, обичајима у свету, са правилима лепог понашања у породици и школи, кроз избор научно-популарних текстова из књига, енциклопедија и часописа. При тумачењу текстова из школске и домаће лектуре треба разликовати књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; одредити тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; именовати позитивне и негативне особине ликова; уочити битне појединости у описима бића и природе; уочити природу хумора у књижевном тексту и разумети идеје књижевног дела. Ученик треба да уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа, рима и ритам), запази персонификацију у књижевном делу и разуме њену улогу;	Акценат би требало да буде на учениковим способностима – на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
Проза 1. Народна прича о животињама: <i>Међед, свиња и лисица</i> 2. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 3. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 4. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 5. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 6. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 7. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i> 8. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 9. Лав Николајевич Толстој: <i>Врабац и ласте</i> / <i>Два мрза</i>				

10. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 11. Весна Алексић: <i>Детективско срце</i> 12. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> Драмски текстови 1. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> 2. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i> 3. Дејан Алексић: <i>Слава</i> Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу) - о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; - о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; - о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету - бонтон. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: <i>О дугмету и срећи</i> 4. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i>			разликује описивање, приповедање и дијалог у књижевном делу; прави разлику између приповедања у 1. и приповедања у 3. лицу у књижевном тексту; уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив) и уочи супротстављеност лица у драмском тексту. Књижевни појмови се најпре уочавају у одговарајућем тексту, а затим се тумачи њихова функција. Приликом обраде лирских, епских и драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (изражајно рецитовање лирске песме, читање прозног текста интерпретативно, сценски наступ – извођење драмског текста, драмска игра, драмски дијалози, гледање децје позоришне представе и филмова за децу, снимање и коментарисање драматизованих одломака). Часови књижевности могу се употпунити коришћењем дигиталних садржаја. Такође, у наставу треба увести разноврсне стваралачке активности којима се врши систематизација обрађених садржаја (игре асоцијација, креативне слагалице, интерактивни задаци и квизови). Књижевна дела која су доживела позоришно извођење или екранизацију могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевне и позоришне/филмске (адаптиране, измењене) фабуле и сценског израза (народна бајка <i>Пепељуга</i> и Поповићева драма <i>Пепељуга</i>, екранизација бајке <i>Ружно Паче</i>, романа <i>Леси се враћа кући</i>, <i>Аутобиографије</i>, <i>Пипи Дуга Чарана</i>), чиме
--	--	--	--

5. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i> 6. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка / Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича (одломак)</i> 8. Астрид Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i> 11. Гордана Тимотијевић: <i>Сличице / Владимир из чудне приче</i> 12. Угљеша Шајтинац: <i>Чарна и Несвет</i> 13. Момо Капор: <i>Сања</i> 14. Весна Алексић: <i>Брљиво срце</i>			ученици упознају природу различитих медија и развијају своју медијску писменост. Путем упоредне анализе филма и књижевног дела, ученици ће увидети да је филм независно уметничко остварење, као и да је књижевни текст инспиративан предложак за ново, оригинално уметничко дело. Корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела. Исти текст може се повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или основном тону, у склопу пројектне наставе, која се базира на исходима, а не на садржајима учења. Међупредметну повезаност учитељи успостављају, пре свега, са наставом природе и друштва, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања.	
--	--	--	---	--

Књижевни појмови: – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица.				
ЈЕЗИК Граматика и правопис Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. Појам предиката (глаголски предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру	- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; - одреди основне реченичне чланове; - разликује врсту речи од службе речи у реченици; - поштује и примени основна правописна правила; - правилно пише сва три модела управног говора;	– СРП.ОО1.О.1.8. – СРП.ОО1.О.2.8. – СРП.ОО1.О.3.8. – СРП.ОО1.С.1.11. – СРП.ОО1.С.2.11. – СРП.ОО1.С.3.11. – СРП.ОО1.С.1.12. – СРП.ОО1.С.2.12. – СРП.ОО1.С.3.12. – СРП.ОО1.Н.1.6. – СРП.ОО1.Н.2.6. – СРП.ОО1.Н.3.6.	Утврдити знања из морфологије: врсте речи и њихове граматичке категорије. У оквиру нових садржаја потребно је на примерима показати да неке речи мењају облик, а неке не (ту се пре свега подразумева промена именица, заменица и придева по падежима, и глагола по временима). Важно је да ученици уоче речи које не мењају свој облик. Обновити знања о реченици и разликовању различитих врста реченица по облику и значењу. У четвртном разреду уводи се појам реченичних чланова и појам службе (функције) речи у реченици. Служба субјекта усваја се на примерима именица и личних заменица. Треба јасно указати на разликовање врсте речи (именица, заменица) и службе (субјекат). Глагол као врста речи јавља се у служби предиката. Усвајање предиката треба започети са примерима глагола у презенту, а затим са примерима глагола у прошлом и будућем времену, уз указивање на разликовање простих облика у садашњем и сложених у прошлом и будућем времену. Посебно треба истаћи примере типа <i>Дечак је јуче</i>	

групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. Ружно Паче...); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца ли; скраћени упитни облик је ли (је л') према узрочном везнику јер. Предлог са уз заменице (нпр. са мнош, с њом и сл.). Писање вишечланих бројева.			<i>читао</i> (када помоћни глагол није уз нелични глаголски облик). Именице поред службе субјекта могу имати и службу објекта. На јасним и неспорним примерима објаснити појам објекта (нпр. Дечак чита <i>књигу</i>). Уз обраду објекта може се указати и на промену облика речи (<i>књига</i>: <i>књигу</i>). Атрибут треба објаснити преко примера када је придев уз именицу, у оквиру групе речи са службом субјекта или објекта (не у оквиру прилошких одредаба). Кроз примере треба показати да у служби субјекта, објекта и прилошких одредаба за место, време и начин могу бити речи и групе речи. Усвајање реченичних чланова треба да иде постепено од најједноставнијих примера ка сложенијим. Прво се дају примери са једном речи у служби субјекта/објекта, а затим групе речи у истој функцији. Уз усвајање нових садржаја потребно је стално указивати на разликовање врста речи и њихове службе (функције) у реченици. У претходним разредима обрађен је први и други модел управног говора тако да је неопходно направити систематизацију, а затим увести и трећи модел. Неопходно је моделе управног говора повезати са правописним правилима и употребом знакова навода и запете. Наставу граматике треба повезивати са наставом књижевности тако што књижевни текстови из програма могу послужити за граматичку анализу и послужити као пример употребе врста речи у реченици, службе речи у реченици	
--	--	--	--	--

			и различитих vrста реченица по облику и значењу. Правописна правила ученици треба да усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз усвајање нових садржаја, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице и краћих текстова. Писање имена становника држава и насеља, имена улица и тргова, назива институција, предузећа и установа, манифестација, као и писање устаљених имена историјских догађаја и историјских личности потребно је повезати са наставом предмета Природа и друштво. Писање имена из уметничких дела и писање имена животиња потребно је повезати са наставом књижевности и обрадити на основу примера из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче</i>, <i>Пипи Дуга Чарапа</i>, <i>Леси</i> и сл.). Писање речце <i>ли</i> обрађено је у другом разреду, а сада се уводе и мало сложенији примери. Због честе погрешне употребе пожељно је посебно указати на разликовање скраћеног упитног облика <i>је ли</i> (<i>је л'</i>) и узрочног везника <i>јер</i> (честе грешке: <i>Јер имаш оловку?</i> уместо <i>Је л' имаш оловку?</i> и сл.). Писање предлога <i>са</i> уз заменице обрадити само уз типичне примере <i>са мном</i>, <i>с њом</i>, <i>с тобом</i> и сл. Писање вишечланих бројева треба повезати са наставом математике. Систематизација знања из правописа најбоље се постиже вежбањем на тексту, исправљањем грешака у тексту, диктатима и сл.	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		– СРП.ОО1.О.1.1. – СРП.ОО1.О.2.1.	Основни облици усменог и писменог изражавања (препричавање,	

Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалошкој форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица Ви из поштовања; спојено и одвојено писање	• употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; • употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; • препозна значење речи и фразеологизма који се употребљавају у свакодневној комуникацији; • напише разгледницу, честитку, приватно писмо; • прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; • повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; • правилно структурира текст; • учествује у предлагању садржаја и начина рада.	– СРП.ОО1.О.3.1 – СРП.ОО1.О.1.2. – СРП.ОО1.О.2.2. – СРП.ОО1.О.3.2. – СРП.ОО1.О.1.3. – СРП.ОО1.О.2.3. – СРП.ОО1.О.3.3. – СРП.ОО1.О.1.4. – СРП.ОО1.О.2.4. – СРП.ОО1.О.3.4. – СРП.ОО1.О.1.5. – СРП.ОО1.О.2.5. – СРП.ОО1.О.3.5. – СРП.ОО1.О.3.6. – СРП.ОО1.С.1.2. – СРП.ОО1.С.2.2. – СРП.ОО1.С.3.2. – СРП.ОО1.С.1.3 – СРП.ОО1.С.2.3 – СРП.ОО1.С.3.3 – СРП.ОО1.С.1.5. – СРП.ОО1.С.2.5. – СРП.ОО1.С.3.5. – СРП.ОО1.С.1.13. – СРП.ОО1.С.2.13. – СРП.ОО1.С.3.13. – СРП.ОО1.Н.1.1. – СРП.ОО1.Н.2.1. – СРП.ОО1.Н.3.1. – СРП.ОО1.Н.1.5. – СРП.ОО1.Н.2.5. – СРП.ОО1.Н.3.5.	причање, описивање) представљају темељне програмске садржаје за усавршавање и неговање језичке културе ученика. У четвртом разреду требало би подстицати ученике да препричавају, причају и описују и на сажет и на опширан начин како усмено, тако и писмено. Препричавање је један од најпопуларнијих облика усменог и писменог изражавања где је потребно усмеравати ученике како да одаберу чињенице, како да одвоје главно од споредног и мање битног и како да следе хронолошки ток садржаја. Подстицати их да препричавају текстове/садржаје у целини и по деловима, али имајући у виду план препричавања. Потребно је и вредновати препричавање, тј. упутити ученике на мање или више успеле сегменте овог облика изражавања. Причање представља стваралачко изражавање без обзира на то да ли је у питању стварност или фантазија, тј. да ли је реч о репродуковању неког доживљаја, догађаја и замишљеног садржаја (из света дечије маште). Најчешће се почиње са причањем доживљаја, па потом догађаја. Потребно је указати ученицима да могу слободније да износе личне доживљаје, ставове, да буду маштовити и оригинални, да се емоционално и сликовито изражавају. Требало би водити рачуна о поштовању основних методичких начела која се односе на организацију овог вида језичког испољавања ученика: планирање, подстицање, усмеравање и вредновање. У четвртом разреду је посебно значајна корелација са садржајима из других двеју области (језика и књижевности), због чега
--	---	---	--

речи (речца ли, предлог са, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту			би предност требало дати причању у дијалогској форми, односно уношењу дијалога, управног говора у структуру казивања. Описивање јесте најсложенији облик језичког изражавања на овом узрасту. Оспособљавати ученике да пажљиво посматрају, уочавају, откривају, упоређују, па тек онда дату предметност да мисаоно заокруже и језички уобличе. Требало би стално усмеравати пажњу ученика на она места у текстовима која обилују описним елементима (опис односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл.), јер су то и најбољи обрасци за спонтано усвајање описивања као трајне вештине у језичком испољавању. Подстицати ученике да пишу о ономе што је њима блиско или што је на њих дубоко деловало. Понекада се описивање може комбиновати са методом разговора, графичким представљањем или са методом посматрања. Обрада наставних садржаја који се односи на <i>речи истог облика, а различитог значења и речи истог значења, а различитог облика, као и на устаљене језичке изразе</i> требало би да се заснива на бројним примерима који су ученицима познати, јер би им помогли да боље разумеју и да употребљавају дате лексеме у спонтаној комуникацији, што би допринело обогаћивању њихове језичке продукције и унапређивању њихове комуникативне компетенције. Изузетно је значајно да се ове лексеме и устаљени изрази не изучавају изоловано, изван контекста, већ је потребно указати	
--	--	--	--	--

			ученицима на њихову функцију у стварној језичкој употреби. Наставној јединици <i>Разгледница, честитка, писмо</i> требало би приступити функционално. Требало би подстицати ученике да сами напишу разгледницу, честитку или писмо, али би им требало, најпре, предочити одређена правила која се односе на ове облике писане комуникације. Пажњу би посебно требало усмерити на адресирање писма и разгледнице. Пожељно је повезати ово градиво са одговарајућим наставним јединицама из правописа. Изучавањем различитих врста текстова – линеарних и нелинеарних – кроз осмишљавање, организовање и реализовање бројних активности, код ученика би требало унапређивати читалачку компетенцију. Посебно би их требало усмеравати на то да промишљају о текстовима, да их анализирају, да језички исправно и јасно искажу своје мишљење о одређеном тексту, као и да повезујући информације изнете у тексту, изведу закључак. Оспособљавати ученике да правилно конципирају/структурирају текст/састав. На пример, требало би да састављају логички смислене текстове на основу задатих речи или да састављају текстове чија ће дужина бити ограничена. Такође, требало би их подстицати да осмисле више различитих почетака текста на исту задату тему или да осмисле више различитих завршетака наменски припремљеног и према захтеву прилагођеног недовршеног текста; да успостављају нарушен хронолошки или	
--	--	--	--	--

			смислени поредак у задатом тексту и слично. Говорне вежбе код ученика подстичу машту и креативност, али и дивергентно мишљење, због чега би их требало чешће примењивати у настави језичке културе. Потребно је да буду прецизно испланиране и детаљно организоване. Говорне вежбе су у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању. На овом узрасту адекватне могу бити следеће говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и слично. Правописне вежбе представљају најбољи начин да се правописна правила науче, провере, као и да се уочени недостаци отклоне. У овом узрасту требало би примењивати просте правописне вежбе које су погодне за савлађивање само једног правописног правила из једне правописне области. Приликом припреме правописних вежби требало би поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе. Како би се успешније савладала програмом предвиђена правописна начела, погодне могу бити следеће правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви). Врсте језичких вежби могу бити допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације и слично.	
--	--	--	--	--

			Развијању смисла за прецизно изражавање и разумевање значења речи и израза доприносе различите вежбе, на пример: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Писмени задаци представљају најсинтетичнији облик деловања у развијању језичке културе ученика и могу недвосмислено указати на ефекте наставе српског језика и књижевности у целини. У четвртог разреда ученици израђују два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту. Оба писмена задатка требало би писати ћириличким писмом. Пожељно је да исправак првог писменог задатка ученици пишу ћириличким, а другог латиничким писмом.	
--	--	--	---	--

7.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Енглески језик			РАЗРЕД: Четврти	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Hello (Поздрављање, Представљање себе и других, Давање основних информација о себи, Давање и тражење основних информација о другима)	- поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - именује бића, предмете и места из непосредног окружења	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.12.	- listening comprehension (слушање са разумевањем говора наставника или аудио записа) - реаговање на упутства и налоге наставника или са аудио записа - препознавање и именовање појмова са слика / картица - активности усмене репродукције и контролисане продукције - правилан изговор гласова, речи, израза и реченица уз поштовање интонације - вежбе слушања - вежбе за развој писања reading comprehension (разумевање писаног текста) - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење једноставних језичких средстава - активно посматрање, слушање и учешће у активностима на часу	- Иницијална процена претходних постигнућа ученика која су значајна за наставни предмет, а која ће послужити за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика - Праћење активности, залагања и резултата рада, формативна и сумативна евалуација, кратке провере знања, индивидуални ученички радови, домаћи задаци, ученички речник, пројекти, самоевалуација <i>Елементи за праћење и вредновање:</i> - разумевање говора; - разумевање краћег писаног текста; - усмено изражавање;
About me (Представљање себе и других, Давање основних информација о себи; Давање и тражење основних информација о другима)	- разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; - поставља једноставнија питања личне природе; - у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости	CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.		
People (Описивање бића, предмета, места и појава, Изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања)	- именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставније описе бића, предмета и места; - опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; - разуме једноставније исказе којима се изражава припадање/ неприпадање,	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.13.		

	поседовање/непоседовање и реагује на њих; - тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање			- писмено изражавање; - усвојеност лексичких садржаја; - усвојеност граматичких структура; - правопис; - медијација; - залагање на часу; - самосталност и одговорност у раду; - израда школских и домаћих задатака;
Actions (Описивање догађаја и способности у садашњости)	- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства	CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.13.		- израда ученичког речника; - израда пројеката (појединачних, у пару и групи).
Every day (Разумевање и исказивање једноставнијих упутстава, налога и упозорења, Описивање догађаја и способности у садашњости, Изражавање интересовања и допадања / недопадања)	- разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; - саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства - разуме једноставније исказе за изражавање интересовања,	CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.15.		- Евалуација васпитно-образовног процеса; евалуација рада наставника – самовредновање, интерна, екстерна; евалуација ученичких постигнућа

	допадања/недопадања и реагује на њих; - изражава допадање/недопадање уз најједноставније образложење; - тражи најједноставније образложење допадања/недопадања; - учествује у предлагању садржаја и начина рада			
Time (Исказивање времена, Описивање догађаја и способности у садашњости, Изражавање броја, количине и цена)	- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; - учествује у предлагању садржаја и начина рада	CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.18.		

My town (Описивање бића, предмета, места и појава, Исказивање положаја у простору)	- именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставније описе бића, предмета и места; - опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; - разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; - тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору	CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.19.		
Food (Исказивање потреба, осета и осећања, Изражавање интересовања и допадања / недопадања)	- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих; - изражава допадање/недопадање уз најједноставније образложење;	CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.19.		

	- размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију			
I can swim (Исказивање молбе, захвалности и извињења, Описивање догађаја и способности у садашњости)	- разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; - упуту кратке и једноставније молбе; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства - разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на права детета	CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.17.		
The world around us (Исказивање потреба, осета и осећања, Изражавање броја и количине, Описивање бића, предмета, места и појава, Исказивање времена, Позив и реаговање на позив за	- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;	CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.15.		

учешће у заједничкој активности, Исказивање молбе, захвалности и извињења)	- размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; - именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставније описе бића, предмета и места; - опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; - разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; - упути позив на заједничку активност; - разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; - упути кратке и једноставније молбе; - искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин	CJ1.OO.O.3.17.		
--	--	----------------	--	--

Holidays (Честитање празника и других значајних догађаја)	- разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; - упути једноставније честитке; - разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника	CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.3.17.		
---	---	--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
1. Hello 2. About me	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку - уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом - поздрави и отпоздрави - представи себе и другог	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом - правилно пише познату лексику предвиђену темом - тражи основне информације о другима - самостално усваја граматичка правила (глагол TO BE) и примењује она једноставнија	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила (глагол TO BE) - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим

	- уз помоћ наставника разуме једноставна питања личне природе - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом - уз помоћ наставника пружи основне информације о себи - уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила (глагол TO BE) - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- самостално чита једноставне реченице са разумевањем - усваја једноставна правописна правила - препозна и разумљиво изговара једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације - поштује правила учтиве комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
1. People	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку - уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом - уз помоћ наставника разуме једноставне описе бића и предмета - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом - правилно пише познату лексику предвиђену темом - самостално разуме једноставне описе бића и предмета - опише бића и предмете користећи једноставна језичка средства	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила (глагол HAVE GOT) - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом - препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим - константно напредује, богати речник, истражује, доноси

	- уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила (глагол HAVE GOT) - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- изражава се на тему припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања - самостално усваја граматичка правила (глагол HAVE GOT) и примењује она једноставнија - усваја једноставна правописна правила - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - препозна и разумљиво изговара једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- поштује правила учтиве комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
1. Actions 2. Every day 3. Time 9. I can swim	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку - разуме једноставну молбу, захвалност и извињење - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом - уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом - правилно пише познату лексику предвиђену темом - самостално усваја граматичка правила (The Present Simple Tense, глагол CAN) и примењује она једноставнија	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила (The Present Simple Tense, глагол CAN) - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом - препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим

	- уз помоћ наставника се изражава на тему интересовања и допадања / недопадања - уз помоћ наставника исказује време - уз помоћ наставника изражава број, количину и цену - уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила (The Present Simple Tense, глагол CAN) - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- самостално се изражава на тему интересовања и допадања / недопадања - самостално исказује време - самостално изражава број, количину и цену - самостално исказује молбу, захвалност и извињење - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - усваја једноставна правописна правила - препозна и разумљиво изговара једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- поштује правила учтивости комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
1. My town	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку - уз помоћ наставника разуме једноставне описе бића и предмета - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом - правилно пише познату лексику предвиђену темом - разуме једноставне описе бића и предмета	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила (THERE IS / THERE ARE) - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице

	- уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом - уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила (THERE IS / THERE ARE) - уз помоћ наставника разуме једноставне исказе којима се изражава положај предмета - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- опише бића и предмете користећи једноставна језичка средства - самостално разуме једноставне исказе којима се изражава положај предмета - опише положај предмета користећи једноставна језичка средства - самостално усваја граматичка правила (THERE IS / THERE ARE) и примењује она једноставнија - усваја једноставна правописна правила - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - препозна и разумљиво изговори једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације - поштује правила учтивости комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- повеже ново знање са постојећим - константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
1. Food	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом

	- уз помоћ наставника разуме једноставне изразе који исказују потребе, осете и осећања - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом - уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом - уз помоћ наставника се изражава на тему интересовања и допадања / недопадања - уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- правилно пише познату лексику предвиђену темом - самостално усваја граматичка правила и примењује она једноставнија - самостално се изражава на тему интересовања и допадања / недопадања - самостално исказује потребе, осете и осећања - усваја једноставна правописна правила - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - препозна и разумљиво изговара једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом - препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације - поштује правила учтивости комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим - константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
10. The world around us	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа - разуме причу уз пратећи аудио запис и визуелну подршку - разуме једноставне изразе који исказују потребе, осете и осећања	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставна питања предвиђена темом - самостално препозна и именује вокабулар предвиђен темом - самостално разуме једноставне описе бића и предмета	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - примењује граматичка правила - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама)

	- уз помоћ наставника разуме једноставну молбу, захвалност и извињење - разуме позив за учешће у заједничкој активности - уз помоћ наставника разуме једноставне описе бића и предмета - уз помоћ наставника разуме једноставна питања предвиђена темом - уз помоћ наставника препозна и именује вокабулар предвиђен темом - уз помоћ наставника исказује време - уз помоћ наставника изражава број, количину и цену - уз помоћ наставника усваја једноставна граматичка правила - уз помоћ наставника чита једноставне реченице са разумевањем - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- опише бића и предмете користећи једноставна језичка средства - самостално исказује потребе, осете и осећања - самостално исказује време - самостално изражава број, количину и цену - самостално исказује молбу, захвалност и извињење - реагује на позив за учешће у заједничкој активности - самостално усваја граматичка правила и примењује она једноставнија - усваја једноставна правописна правила - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - правилно пише познату лексику предвиђену темом - препозна и разумљиво изговара једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - улаже труд и ангажовање и редовно израђује домаће и школске задатке - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације - поштује правила учтивости комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - самостално, редовно и одговорно приступа изради школских и домаћих задатака, пројеката и ученичког речника - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим - константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
1. Holidays	Оцену довољан 2 добија ученик који је у стању да: - разуме и следи једноставна упутства наставника / са аудио записа	Оцену добар 3 добија ученик који је у стању да: - самостално разуме једноставно исказане честитке	Оцену врло добар 4 добија ученик који је у стању да: - остварује једноставну усмену и писмену комуникацију примењујући	Оцену одличан 5 добија ученик који је у стању да: - самостално и течно комуницира у усменом и писменом облику користећи

	- уз помоћ наставника разуме једноставно исказане честитке - уз помоћ наставника разуме најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника - учествује у игровним, мануелним и пројектним активностима - пева песмице хорски - уз помоћ наставника примени једноставне садржаје из наставне теме	- самостално разуме најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника - упуту једноставне честитке - правилно пише познату лексику предвиђену темом - самостално чита једноставне реченице са разумевањем - усваја једноставна правописна правила - препозна и разумљиво изговори једноставније гласове и гласовне групе и препозна одговарајућу интонацију - препозна основне елементе културе народа чији језик учи - самостално примени једноставне садржаје из наставне теме	- усвојене лексичке садржаје и граматичке структуре - постави питања предвиђена темом, одговори и комуницира у пару - правилно пише фреквентне и увежбане речи и изразе предвиђене темом - уме да наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника, примењујући једноставна језичка средства - препозна и разумљиво изговори већину гласова и гласовних група уз поштовање интонације - поштује правила учтивости комуникације - схвати корелацију између наставних предмета - активно учествује у настави, мотивисан је, заинтересован, сарађује са другима и има одговоран однос према раду и постављеним задацима - учествује у предлагању садржаја и начина рада - примени основне садржаје из наставне теме	- једноставна језичка средства у вези са темом - повеже неколико кратких исказа у кратак, везани текст у вези са темом - учествује у драмским активностима (игра по улогама) - самостално пева песмице - повеже ново знање са постојећим - константно напредује, богати речник, истражује, доноси закључке, исказује своје мишљење - примени већину садржаја из наставне теме
--	--	--	--	---

7.3 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Математика	РАЗРЕД: Четврти
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
БРОЈЕВИ Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу $\mathbb{N}_0$. $\frac{m}{n}$ Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$). Упоредивање разломака са једнаким бројоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.	Ученик је у стању да: • прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; • одреди месну вредност цифре; • изврши четири основне рачунске операције у скупу $\mathbb{N}_0$; • састави израз, израчуна вредност бројевног изрази и примени својства рачунских операција; • реши једначине и неједначине и провери тачност решења; • реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; • процени вредност изрази са једном рачунском операцијом; • одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; • прочита и запише разломке $\frac{m}{n}$ облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$); • упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким бројоцима или именицима;	- MAT.001.O.1.1. - MAT.001.O.1.2. - MAT.001.O.1.3. - MAT.001.O.1.4. - MAT.001.O.1.5. - MAT.001.O.1.6. - MAT.001.O.2.1. - MAT.001.O.2.6. - MAT.001.O.2.7. - MAT.001.O.2.8. - MAT.001.O.3.1. - MAT.001.O.3.4. - MAT.001.O.3.5. - MAT.001.C.1.1. - MAT.001.C.1.2. - MAT.001.C.1.3. - MAT.001.C.1.4. - MAT.001.C.1.4. - MAT.001.C.2.1. - MAT.001.C.2.2. - MAT.001.C.2.3. - MAT.001.C.2.4. - MAT.001.C.2.9. - MAT.001.C.3.1. - MAT.001.C.3.4. - MAT.001.C.3.5. - MAT.001.C.3.6. - MAT.001.H.1.1. - MAT.001.H.1.2. - MAT.001.H.1.3. - MAT.001.H.1.8. - MAT.001.H.1.9.	У четвртм разреду проширује се блок бројева на коме се ради, упознавањем природних бројева већих од 1.000 и формирањем појма скупа природних бројева $\mathbb{N}$ и скупа природних бројева са нулом $\mathbb{N}_0$. Упознају се својства скупа $\mathbb{N}_0$: уређеност, кардиналност, ограниченост са леве стране као и својства рачунских операција (замена места сабирака, здруживање сабирака, замена места чинилаца, 0 као сабирак, 1 као чинилац, множење збира и разлике бројем, сталност збира и разлике). Бројеви се представљају у декадном запису као збирови вишеструких декадних јединица ($4\,321 = 4\,000 + 300 + 20 + 1$) или збира производа једноцифрених бројева и декадних јединица ($4\,321 = 4 \cdot 1\,000 + 3 \cdot 100 + 2 \cdot 10 + 1 \cdot 1$). Одређује се месна вредност цифре у броју. Поступни развој појма броја подстиче се визуелним представљањем бројева на бројевној правој као и активностима одређивања најближе (вишеструке) декадне јединице. Знања о рачунским операцијама даље се проширују писменим поступцима сабирања и одузимања, множења и дељења у скупу природних бројева, упознавањем поступака прво уз помоћ таблица месних вредности, а затим скраћеним поступцима са потписивањем. При увежбавању техника рачунања са вишеструцим бројевима треба водити рачуна о сврсисходности захтева и могућностима примене знања у реалним	Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне

	• сабере и одузме разломке са једнаким именицима; • запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; • сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; • чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; • формира низ на основу упутства; • реши задатак применом различитих начина представљања проблема;	- MAT.001.H.1.10. - MAT.001.H.2.1. - MAT.001.H.2.2. - MAT.001.H.2.3. - MAT.001.H.2.4. - MAT.001.H.2.5. - MAT.001.H.3.1. - MAT.001.H.3.2. - MAT.001.H.3.4. - MAT.001.H.3.5.	ситуацијама. Препоручљиво је да се брзина и сигурност у израчунавању збира и разлике бројева увежбава на примерима у блоку бројева до 1 000 000, а производа и количника на примерима множења, односно дељења (са и без остатка) највише двоцифреним бројем. Негује се и развија навика процењивања вредности израза и провере тачности рачуна. Ученике треба упутити да проверу тачности могу радити и калкулатором као и да могу користити апликације да би увежбали технике рачунања. Утврђују се својства операција која се изражавају реторички и симболички (формулама). Кроз примере ученицима се указује на функционалну примену својстава операција при рачунању. Поред утврђивања способности израчунавања вредности простих и сложених бројевних израза, код ученика се развија способност састављања бројевних израза и израза са променљивом на основу инструкција или математичког моделовања проблемске ситуације. Подразумева се познавање математичких термина (сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, чинилац, дељеник, делилац, количник). Решавају се просте и сложене једначине $(a \times x \pm b = c, a - b \times x = c, x : a \pm b = c, a - x : b = c, a : x \pm b = c, a - b : x = c, a \times (x \pm b) = c, a \times (b - x) = c, (x \pm b) : a = c, (a - x) : b = c, a : (x \pm b) = c, a : (b - x) = c)$ и просте неједначине (у којима су релацијски знаци $<, >, \leq$ или $\geq$) са решењима из скупа $\mathbb{N}_0$. Решавање једначина заснива се на познавању рачунских операција и њихове међусобне повезаности. Ученици се упућују да утврде вредности које би могла имати непозната у неједначини и у том	информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.
--	--	---	--	---

			скуп утврђује се за које вредности непознате се добија тачна неједнакост. Решавање неједначина заснива се на таблицама или на решавању одговарајућих једначина и познавања функционалне зависности резултата рачунских операција од њених компонената. Решења се записују уз коришћење симбола $\hat{I}$, $\{$ и $\}$. Разматрају се случајеви код којих неједначина има једно решење, има више решења или нема решења. Подстиче се навика провере решења и анализа „логичности“ решења с обзиром на природу проблема. Решавање задатака у реалистичним и проблемским ситуацијама је контекст за утврђивање и проширивање знања о својствима рачунских операција и развој способности математичког моделовања. Проблеми се задају у текстуалној форми, сликом, табелом или графиком (стубичастим дијаграмом и сликовним дијаграмом у коме један симбол може представљати више од једног објекта). У овим примерима, од посебног значаја је селекција значајних информација за решавање проблема и уочавање односа између познатих и непознатих компоненти које се представљају помоћу математичког апарата, најчешће писањем одговарајућих израза, једначина или неједначина. Развија се способност и навика ученика да усмено и писмено образложе поступке решавања задатка уважавајући чињеницу да често постоји више начина да се дође до решења. Ученици се подстичу да користе различите методе решавања проблема, укључујући и визуелно представљање проблемске ситуације (нпр. метод дужи, метод правоугаоника). Важно је омогућити ученицима да решавају задатке који ће допринети даљем развијању	
--	--	--	--	--

			математичко логичког мишљења и припреми за бављење појмом функције у наредним разредима. Зато су корисни задаци одређивања следећег члана низа, уочавања и описивања правила на основу започетог низа, формирања низа на основу заданог правила, као и осмишљавања новог правила за формирање низа. Даље се развија појмовно разумевање разломка облика $(m, n \leq 10)$ анализом визуелних представа помоћу правоугаоних модела, кружног дијаграма и др. Упоредивање разломака заснива се на визуелним представама при чему се прво обнавља упоређивање разломака са једнаким именицима, а затим се раде случајеви упоређивања разломака са једнаким бројцима. Уочавају се еквивалентни разломци. Сабирају се и одузимају разломци са једнаким именицима, представљени визуелно, при чему се раде само случајеви код који је резултат мањи или једнак два цела. Упознаје се децимални запис бројева са највише две децимале у контексту мерења дужине. Поступци сабирања и одузимања бројева у децималном запису обухватају само једноставне случајеве бројева са истим бројем децимала код којих је збир цифара на истој позицији у бројевима који се сабирају или одузимају мањи од 10 (нпр. $1,3 + 0,2 = 1,5$; $1,37 + 0,21 = 1,58$ и $1,7 - 0,2 = 1,5$; $1,74 - 0,21 = 1,53$	
ГЕОМЕТРИЈА Квадар и коцка	-именује елементе и опише особине квадрата и коцке;	-МАТ.001.О.1.7. -МАТ.001.О.1.8. -МАТ.001.О.1.9.	Формирање геометријских идеја започето је, у првом разреду, посматрањем и описивањем предмета у реалном простору: полазећи од	

	- црта мреже и прави моделе квадра и коцке; - препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	-MAT.001.O.2.2. -MAT.001.O.2.3. -MAT.001.O.2.5. -MAT.001.O.2.6. - MAT.001.C.1.7. - MAT.001.C.1.9. - MAT.001.C.2.4. - MAT.001.C.2.5. - MAT.001.C.2.6. - MAT.001.C.2.7. - MAT.001.C.2.8. - MAT.001.C.2.9. - MAT.001.C.3.7. . - MAT.001.H.2.4.	просторних облика познатих из свакодневног живота (коцка и лопта, квадар и ваљак, пирамида и купа), најпре су издвојени равни геометријски облици (круг, квадрат, правоугаоник, троугао), затим су издвојене линије којима су оивичени уочени облици и најзад тачке као пресеци линија. У четвртом разреду, заокружује се прва етапа учења геометрије анализом геометријских тела, заснованом на примени знања и вештина стечених учењем геометрије у ранијим разредима. Иако је пожељно обновити основне просторне облике, централно место ове теме заузимају квадар и коцка, будући да се исходи односе на ова геометријска тела. За успешно остваривање исхода, обраду нових садржаја треба да прати обнављање свих важних геометријских појмова из претходних разреда. Важно је повезати појмове фигура, линија, тачка редом са појмовима страна, ивица, теме, истаћи паралелност и нормалност међу појединим ивицама квадра, односно подударност међу наспрамним странама квадра. Својства квадра и коцке треба повезати са својствима правоугаоника и квадрата, илуструјући одговарајуће везе и на моделима квадра и коцке, и на њиховим мрежама. Наставни садржаји који се односе на геометрију простора веома су важни за интелектуални развој ученика. Разноврсним примерима и задацима треба стимулисати оријентацију у простору, просторну визуелизацију, мисаоно сагледавање простора и томе слично. Наведене способности посебно се унапређују уочавањем веза између просторних односа и одговарајућих равних репрезентација. Зато је пожељно код ученика развијати вештину представљања геометријских тела цртањем одговарајућих	
--	--	---	--	--

			слика у равни (слободном руком и геометријским прибором). Веома је важно да ученици коректно употребљавају пуне и испрекидане линије за приказивање видљивих и невидљивих ивица тела у односу на изабрани правац посматрања, као и да уочавају елементе (пре свега праве углове) који нису веродостојно приказани на равној слици. Цртање у квадратној или тачкастој мрежи погодно је да се ученицима предоче разни начини представљања квадра и коцке у зависности од правца посматрања. Развоју визуелне перцепције могу допринети задаци који се односе на тела састављена од коцки истих димензија и у којима се захтева бројање коцки и цртање фигура које се виде посматрањем тела са предње и задње стране, одозго и одоздо, слева и здесна. Довољно је посматрати тела сачињена од једноци-френог броја коцки. Савремена технологија пружа изузетне могућности да се једноставно и ефектно прикажу просторни односи, па зато интерактивни геометријски софтвери постају корисно средство у реализацији геометријских тема. На пример, када је реч о настави геометрије у четвртом разреду, препоручљиво је одговарајућим софтверским апликацијама генерисати разноврсне мреже квадра (коцке) и симулирати њихово склапање, приказивати слике истог тела из различитих правца посматрања итд. Употреба софтверских апликација (нпр. за виртуелно састављање коцке) не сме да замени ниједну од традиционалних наставних активности (нпр. прављење модела коцке од картона), већ да буде додатак који ће	
--	--	--	---	--

			допринети ефикаснијој реализацији наставног процеса. Треба имати на уму да за већину ученика самостална употреба неког софтвера представља додатно интелектуално ангажовање, па је неопходно унапред добро осмислити и припремити задатке у којима се захтева употреба софтверских апликација. Од ученика не треба очекивати вешту употребу софтвера, али је важно да уоче значај технологије и погодности које она омогућава. Веза између геометрије и информатике може се остварити и задацима који су инспирисани једноставним програмима језика Лого: нпр. употребом наредби горе, доле, лево, десно, напред, назад описати путању „бубе-робота” из једног темена коцке у неко друго теме (при чему је пожељно истицати све могуће путање, тј. размотрити и комбинаторне аспекте проблема). Исходи и одговарајући садржаји у вези са темом Геометрија веома су значајни и у научно-техничком и уметничком образовању. Зато је важно успоставити везе са другим предметима. На пример, повезивање са ликовном културом може се остварити истицањем ликовних ефеката којима се дочарава просторност. Корелација са природом и друштвом могла би се остварити кроз дискусију о просторном планирању, архитектури и грађевинарству и одговарајућим занимањима, уз посебно истицање значаја прецизног цртања и прављења макета. Корисно би било са ученицима уопштено анализирати план и макету неке познате грађевине. Пожељно је реализовати и један пројектни задатак којим би се стимулисало функционално знање, повезивање и примена наученог.	
--	--	--	---	--

			Пројектни задатак би могао бити прављење поједностављене макете учионице. Намештај у учионици би требало представља-ти у облику квадрата, односно коцке. Пре израде макете треба обавити мерење просторије и намештаја и погодено изабрати размеру.	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење површине (m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрата и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3). Запремина квадрата и коцке.	- прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; - израчуна површину квадрата и правоугаоника; - израчуна површину и запремину квадрата и коцке; - реши проблемске задатке у контексту мерења.	-MAT.001.O.1.10. -MAT.001.O.2.4. -MAT.001.O.2.6. -MAT.001.O.2.7. -MAT.001.O.2.8. -MAT.001.O.3.3. - MAT.001.C.1.5. - MAT.001.C.1.6. - MAT.001.C.1.8. - MAT.001.C.2.4. - MAT.001.C.2.9. - MAT.001.C.3.2. - MAT.001.C.3.3. - MAT.001.H.1.4. - MAT.001.H.1.5. - MAT.001.H.1.6. - MAT.001.H.1.7. - MAT.001.H.2.3. - MAT.001.H.2.4. - MAT.001.H.3.1. - MAT.001.H.3.3. - MAT.001.H.3.4.	Увођењу стандардних мерних јединица за површину (mm^2, cm^2, dm^2, m^2, a, ha, km^2) треба да претходи обнављање мерења дужине и одговарајућих стандардних јединица мере, као и подсећање на концепт мерења површине геометријских фигура, који су ученици упознали у трећем разреду без увођења стандардних јединица. Важно је да ученици овладају претварањем мерних јединица из већих у мање и обрнуто, вишеименованих у једноименоване и обрнуто, као и упоређивањем величина датих у истим или различитим мерним јединицама. Неопходно је да ученици повежу идеју поплочавања правоугаоника подударним квадратима са формулом за израчунавање површине правоугаоника. У задацима треба потенцирати правилан математички запис, прецизност и уредност приликом цртања и израчунавања. Реалним примерима треба развијати способност процене површина (просторија, станова, игралишта, парцела итд.) и њиховог међусобног односа. Са практичног становишта веома су корисни задаци у којима треба израчуна-ти површину фигуре која се једноставно може разложити на правоугаонике и квадрате. Овакви задаци су значајни и зато што непосредно повезују идеју поплоча-вања и примену формула за израчунавање површина. На њих се надовезује формирање појма површине квадрата и коцке и долажење до одговарајућих формула.	

			По аналогiji са развијањем концепта мерења дужине и површине, уводи се појам запремине коцке и квадра и стандардне мерне јединице за запремину (mm^3, cm^3, dm^3, m^3). Формулу за израчунавање запремине квадра треба повезати са идејом попуњавања квадра истоветним коцкама. У оквиру теме Геометрија истакнут је значај задатака који се односе на тела састављена од истоветних коцки и у којима се захтева бројање коцки, односно цртање фигура које се виде посматрањем тела са предње и задње стране, одозго и одоздо, слева и здесна. Пожељно је неколико оваквих задатака урадити и у контексту мерења, при чему бројање коцки треба повезати са запремином тела, а површину тела повезати са збиром површина одговарајућих фигура које се виде из различитих праваца. Стандардне мерне јединице за запремину треба повезати са јединицама за мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl), које су уведене у трећем разреду. Пожељно је поменуте везе илустровати пресипањем воде из боце од 1 l у коцку странице 1 dm. Сипање воде из обичне кухињске мензуре може послужити за практично одређивање запремине посуда. Тема Мерење и мере веома је важна за повезивање аритметичких и геометријских садржаја. Примене једначина треба илустровати погодним примерима и задацима у којима се примењују формуле за израчунавање површине и запремине. Поред тога, важно је подстицати и цртање геометријских репрезентација проблемских ситуација које се превасходно односе на аритметички контекст. Ово последње се посебно односи на примену тзв. методе	
--	--	--	---	--

			дужи и методе правоугаоника при решавању аритметичких задатака.	
КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
БРОЈЕВИ	Ученици препознају и разликују природне бројеве у декадном бројевном систему. Сабирају и одузимају вишецифрене бројеве. Уочавају непознати сабирак, умањеник и умањилац. Препознају и разликују множење и дељење и знају једноставније облике ових операција, уочавају непознати чинилац, дељеник у делилац. Уочавају да постоји редослед рачунских операција и уз мању помоћ решава изразе.	Ученици знају и разликују природне бројеве у декадном бројевном систему. Зна и уме да сабира и одузима вишецифрене бројеве. Уме да одреди непознати сабирак, умањеник и умањилац. Зна таблицу множења и дељења, одређује непознати чинилац, дељеник и делилац. Зна редослед рачунских операција и решава текстуалне задатке помоћу изрази. Зна основна својства рачунских операција.	Ученици самостално разликују природне бројеве у декадном бројевном систему. Самостално сабира и одузима вишецифрене бројеве. Успешно одређује непознати сабирак, умањеник и умањилац. Успешно користи таблице множења и дељења и одређује непознати чинилац, дељеник и делилац. Логички закључује, поставља изразе и решава текстуалне задатке са више операција. Саставља текстуалне задатке на основу постављених изрази. Користи основна својства рачунских операција.	Ученици самостално и прецизно разликују природне бројеве у декадном бројевном систему. Самостално и прецизно сабира и одузима вишецифрене бројеве. Са лакоћом одређује непознати сабирак, умањеник и умањилац. Вешто користи таблице множења и дељења и одређује непознати чинилац, дељеник и делилац. Са лакоћом, логички закључује, поставља изразе и решава текстуалне задатке са више операција. Примењује знања при решавању тежих проблемских задатака. Креативно саставља задатке и примењује са ситуацијама из животне праксе.
ГЕОМЕТРИЈА	Уз помоћ учитеља, ученици именују елементе и описују особине квадрата и коцке, црта мрежу и прави моделе коцке и квадрата;	Ученик именују елементе и описују особине квадрата и коцке, црта мрежу и прави моделе коцке и квадрата;	Ученик успешно именује елементе и описује особине квадрата и коцке, црта мрежу и прави моделе квадрата и коцке. Препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна.	Ученик веома успешно именује елементе и описује особине квадрата и коцке, црта мрежу и прави моделе квадрата и коцке. Препознаје сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна.

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Ученици рачунају површину правоугаоника и квадрата када су им дате димензије; Именују и уочавају јединице за површину; Рачунају површину коцке када им је позната дужина ивице коцке;	Ученик зна јединице мере за површину, рачуна површину квадрата и правоугаоника, квадрата и коцке (једноставни задаци);	Ученик успешно чита, упоређује и претвара јединице мере за површину и запремину; Успешно рачуна површину квадрата и правоугаоника, квадрата и коцке, рачуна запремину квадрата и коцке;	Ученик веома успешно примењује знање о јединицама мере за површину и запремину и веома успешно рачуна површину правоугаоника и квадрата, површину и запремину квадрата и коцке, као и проблемске задатке у контексту мерења.
---------------	--	---	---	---

7.4 ПРИРОДА И ДРУШТВО

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Природа и друштво				РАЗРЕД: Четврти
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.				
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
МОЈА ОТАЦБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме.	ученик ће бити у стању да: - одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; - одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; - повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем	-ПД.001.О.1.1. -ПД.001.О.1.2. -ПД.001.О.1.3. -ПД.001.О.1.4. -ПД.001.О.1.5. -ПД.001.О.1.6. -ПД.001.О.1.9. -ПД.001.О.1.11. -ПД.001.О.2.1. -ПД.001.О.2.2. -ПД.001.О.2.3. -ПД.001.О.2.5. -ПД.001.О.2.7. -ПД.001.О.3.1. -ПД.001.О.3.2.	Тема <i>Природне и друштвене одлике Србије</i> бави се распрострањеношћу природних и друштвених објеката и процеса у простору као и њиховом међузависношћу. У претходним разредима ученици су овладали основним појмовима који се односе на природне објекте (рељеф, воде) и друштвене објекте (становништво, насеља, привредне делатности). Циљ наведене теме је да ученик примени усвојену појмовну апаратуру на изучавање садржаја у оквиру територије Републике Србије. За	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Резултате целокупног праћења и вредновања наставник узима као основу за планирање наредних корака у раду са ученицима и развијању своје образовно-васпитне праксе. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и

Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).	становништва, изгледом насеља и делатностима људи; • уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; • представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; • у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	-ПД.001.О.3.3. -ПД.001.О.3.4. -ПД.001.О.3.5. -ПД.001.С.1.1. -ПД.001.С.1.2. -ПД.001.С.1.3. -ПД.001.С.2.1. -ПД.001.С.2.2. -ПД.001.С.2.3. -ПД.001.С.2.4. -ПД.001.С.2.6. -ПД.001.С.3.1. -ПД.001.С.3.2. -ПД.001.С.3.3. -ПД.001.С.3.4. -ПД.001.Н.1.3. -ПД.001.Н.1.4. -ПД.001.Н.2.1. -ПД.001.Н.2.2. -ПД.001.Н.2.3. -ПД.001.Н.2.4. -ПД.001.Н.3.1.	достизање исхода који се односи на одређивање положаја и границе Србије, положаја главног града и већих насеља на географској карти Србије, кључно је да ученик на географској карти сагледа простирање територије Републике Србије, да се упозна са основним садржајима који окружују њену територију (суседне државе, међународне реке, итд.), као и да разуме појам и функцију границе, којом је дефинисана територија Републике Србије. За достизање исхода из ове теме неопходно је да ученик изврши класификацију природних објеката (облици рељефа – планине, низије, котлине и водни објекти – реке, језера, извори), именује их и позиционира на територији Србије. Методички приступ географској карти треба да се креће у правцу третирања карте као извора информација о Републици Србији, а не да карта буде „место“ на коме ученици само показују задате географске појмове. Код ученика је важно да се развије осећај о потреби очувања и заштите појединих репрезентативних природних објеката. У оквиру друштвених објеката, примарно је да се упозна са бројем становника који живи на територији Србије као и са етничком структуром. За ученика је важно да спозна негативну динамику промене броја становника као и узроке који су довели до тога (негативан природни прираштај, исељавање, итд.). У погледу распореда становништва, важно је размотрити просторну поларизацију на релацији село – град и низијски –	сумативно и реализује се у складу са <i>Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању</i>. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
---	---	---	--	---

			брдскопланински простори. За достизање исхода ове теме неопходно је указати на међузависност одређених природних објеката и процеса и човека. Та релација може бити позитивна, али и негативна. Пример позитивне интеракције је када одређени природни садржаји стимулишу развој одређених привредних делатности (пољопривреда и плодно низијско земљиште поред река) или позиционирање насеља на одређеној територији. Негативни природни процеси такође утичу, тако што доводе донеповољних последица на одређеним површинама. Као пример могу се узети простори који су изложени плавлeњу река и слично. Унутар ове теме, важно је подстицати ученике да уоче узајамна права и обавезе државе и грађана, као и да их препознају у правилима која регулишу односе у држави и обезбеђују једнака права свих њених грађана. Природни ресурси Србије (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, биолошки диверзитет) разматрају се у контексту њихове одрживе употребе која треба да обезбеди здрав живот ученика и будућих генерација. У том смислу, ученике је потребно подстицати да узму учешће у локалним акцијама заштите животне средине. Проблематика одрживог развоја третира се и кроз анализу декларација производа које ученици уобичајено користе, са циљем промовисања коришћења локалних производа, производа направљених од	
--	--	--	---	--

			рециклираних материјала, као и коришћења обновљивих природних ресурса. Пуно разумевање концепта одрживог развоја могуће је тек на каснијем узрасту ученика, али је потребно да се континуирано развија, и то не само на нивоу знања, већ првенствено на нивоу развијања вредности, ставова и навика. На тај начин се утиче на развој ставова важних за опстанак и будућност.	
ЧОВЕК- ПРИРОДНО И ДРУШТВЕНО БИЋЕ Човек – природно, друштвенои свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.	- повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; - планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; - затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу;	-ПД.001.О.1.10. -ПД.001.О.1.11. -ПД.001.О.2.7. -ПД.001.О.3.1. -ПД.001.С.1.5. -ПД.001.С.2.1. -ПД.001.С.2.2. -ПД.001.С.2.3. -ПД.001.С.2.4. -ПД.001.Н.1.1. -ПД.001.Н.3.2. -ПД.001.Н.3.3.	Тема Човек део природе, односно исходи учења и препоручени садржаји унутар ове теме, наставља континуитет упознавања ученика са људским телом, али и увођење нових димензија у разматрању човека. У том смислу, садржаји о човеку се разматрају кроз три димензије: - Човек – природно, друштвенои свесно биће. Користећи сазнања стечена у претходним разредима о човеку, та сазнања се сада разматрају као дуализам природног и свесног друштвеног бића, уз развијање одговорног односа коју свако људско биће има према самом себи, другим људима и окружењу. У том смислу потребно је организовати активности које подржавају суживот кроз: уважавање различитости, толеранцију, хуманост, солидарност, емпатију... - Промене у пубертету – физичке и промене у понашању. Акценат је на упознавању ученика четвртог разреда са основним физичким променама које могу уочити на сопственом телу и одговорном односу према сопственом	

			здрављу. Ученици треба да схвате да су и промене у њиховом и понашању њихових вршњака такође последица пубертета, али да ове промене не могу да буду изговор за непримерено понашање према другима. •Дигитална безбедност је нови аспекти безбедносне културе који се уводи у четвртог разреда. Ова проблематика има две димензије. Прва се односи на количину времена које ученици проводе користећи дигиталне технологије (често на штету физичке активности, учења, дружења), односно на оспособљавању ученика да планирају своје активности и време проведено уз ИКТ, узимајући у обзир последице које прекомерно коришћење информационо-комуникационих технологија може да донесе, како на физичко здравље, тако и на односе са другима. Друга димензија односи се на безбедносне претње у дигиталном окружењу, односно на суочавање ученика са непримерним садржајима на интернету и адекватно реаговање (како и од кога ученик може да затражи помоћ).	
МАТЕРИЈАЛИ Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала.	• идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравањем; • испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола;	-ПД.001.О.1.7. -ПД.001.О.1.11. -ПД.001.О.2.4. -ПД.001.О.2.7. -ПД.001.О.3.1. -ПД.001.С.1.4. -ПД.001.С.2.1. -ПД.001.С.2.2. -ПД.001.С.2.3. -ПД.001.С.2.4.	Исходи учења и садржаји који се односе на <i>Материјале</i> фокусирају се на уочавање магнетних и електричних промена материјала које, за разлику од прва три разреда, нису чулима тако непосредно доступне. Уводе се магнетна и електрична својства материјала, с тим што треба имати у виду да је разумевање суштине ових појава захтевно за ученике овог узраста. Због тога се треба задржати на појавним	

Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.	• наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; • наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; • наведе примере превенције и заштите од пожара; • повеже резултате рада са уложеним трудом; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	-ПД.001.С.2.5. -ПД.001.С.3.1. -ПД.001.Н.2.1. -ПД.001.Н.2.2. -ПД.001.Н.2.3. -ПД.001.Н.3.1.	облицима магнетизма и електрицитета у природи, свакодневном животу, кроз огледе или експерименте. Испитивање електричне проводљивости материјала реализује се помоћу једноставног струјног кола са батеријом и сијалицом, путем којег ученици стичу прву слику о току електричне струје, деловима струјног кола (извор, проводник, потрошач електричне струје), као и о разлозима због којих се струјни каблови праве од метала, а облажу пластиком и/или гумом (проводници/изолатори електричне струје). Разумевање електричне проводљивости материјала представља основу за разумевање безбедносних ризика коришћења електричне струје, на примерима руковања електричним апаратима у домаћинству. Сагоревање као неповратна промена материјала сада се разматра кроз истраживање ваздуха – кисеоника као чиниоца сагоревања. Ради лакшег разумевања ове чињенице, препоручује се извођење демонстрационих огледе са свећом и (поклопљеном) чашом. Ова проблематика и огледи повезани са њом представљају добар увод у разумевање фактора који доводе до пожара, превенције и заштите од пожара. Када су превенција и заштита у питању, значајно би било ученике упознати са последицама претераног излагања сунцу и могућим мерама заштите. Осим наведеног, ученици истражују различите смеше из окружења (течности, храна, земљиште, ваздух) и
--	--	---	--

			практикују различите начине раздвајања састојака тих смеша (просејавање, одливање, цеђење, испаравање).	
ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак–узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).	• прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; • опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; • представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др); • пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); • повеже резултате рада са уложеним трудом; • сарађује са другима у групи на заједничким активностима; • учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	-ПД.001.О.1.8. -ПД.001.О.2.6. -ПД.001.О.2.7. -ПД.001.С.1.6. -ПД.001.С.1.7. -ПД.001.С.2.7. -ПД.001.Н.1.2.	Преко исхода учења и садржаја теме <i>Прошлост Србије</i> омогућује се сналажење ученика у времену и простору. Проналажењем информација из различитих историјских извора (писаних, материјалних или усмених) сагледавају се поједини догађаји и личности из прошлости и одређује се њихов редослед, првенствено помоћу ленте времена. Помоћу ленте времена прати се развој државе Србије само у најелементарнијим контурама (јачање, слабљење, нестајање, оживљавање модерне српске државе...), без оптерећивања ученика непотребном фактографијом. У том смислу предлаже се учитељима да примењују наративни приступ у приближавању прошлости ученицима, јер је форма приче блиска ученицима овог узраста. Ради добијања што објективније слике протеклих збивања морају се сагледати и околности – контекст догађања. На овај начин омогућује се ученицима да стекну комплексну слику времена у коме се радња (догађај) дешава, увиде узрочно-последичне везе праћених збивања из протеклих времена и то је пут ка поступном схватању развоја одређених друштвених збивања. У оквиру ове теме потребно је посебну пажњу обратити на начин живота људи кроз истраживање	

			ученицима блиских и релевантних тема из свакодневног живота (на пример, занимања људи у крају, насеља, одевање, празници и сл.) уз стално поређење начина живота у прошлости са садашњошћу (као ученицима блиске и познате). Није потребно да се истраже сви наведени аспекти свакодневног живота, него они за које су ученици највише заинтересовани и за које постоје доступни историјски извори примерени ученицима овог узраста. Однос прошлости и садашњостине треба сагледати само кроз уочавање сличности и разлика међу њима, већ и кроз уочавање (остатака) прошлости у садашњости, односно у свакодневном животу (називи улица, споменици, храна и сл.). Податке прикупљене малим историјским истраживањима ученик може да представи на неки од начина које одабере (усмено, помоћу ленте времена, породичног стабла, презентације, постера...). Такође, ученике треба стављати у ситуације да користе до сада усвојене временске одреднице (посебно годину, деценију и век) приликом описивања догађаја из прошлости, с тим што је пожељно двоструко „мерити“ време – у том веку/те године, односно пре толико векова/година (Први српски устанак десио се почетком 19. века, односно пре нешто више од два века).	
--	--	--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
Природне и друштвене одлике Србије	Уме да одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије	Уме да представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије;	У дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; проналази и одабира потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	Повезује различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; повезује резултате рада са уложеним трудом; учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.
Човек – природно и друштвено биће	Наводи промене у изгледу свога тела повезане са одрастањем; тражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима у дигиталном окружењу;	Наводи промене у изгледу тела повезаног са одрастањем код оба пола; Придржава се плана дневних активности и времена за провођење уз ИКТ уређаје;	Наводи промене у изгледу свог тела и понашања у пубертету; проналази и одабира потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); сарађује са другима у групи на заједничким активностима;	Повезује промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ узимајући у обзир последице прекомерног коришћења ИКТ; повезује резултате рада са уложеним трудом; учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.
Материјали	Идентификује смеше; наводи неке примере употребе магнета у свакодневном животу; изводи једноставне огледе везане за електрицитет; наведе материјале који проводе и који не проводе електричну струју; наводи опасности од пожара;	Идентификује смеше и поступке раздвајања састојака смеше; наводи неке примере употребе магнета у свакодневном животу; наводи примере електрицитета као појаве у свакодневном животу, наводи проводнике и изолаторе електричне струје; наводи неке примере штедљивог коришћења електричне енергије и правилног руковања електричним апаратима;	Идентификује и раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравањем; наводи примере употребе магнета у свакодневном животу; наводи појавне облике електрицитета у природи и свакодневном животу; испитује електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола са батеријом и сијалицом; наводи примере штедљивог коришћења електричне енергије; наводи примере превенције заштите од пожара;	Идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравањем; наводи примере употребе магнета у свакодневном животу; самостално изводи једноставне огледе/експерименте везане за магнетизам и електрицитет на основу упутства кроз повезивање резултата огледа/експеримента са објашњењем и закључком; помоћу једноставног струјног кола са батеријом и сијалицом; разуме потребу за правилним руковањем електричним апаратима у домаћинству и наводи последице неправилног руковања.

		наводи начине како може доћи до пожара;		
Прошлост Србије	Уме да прикаже хронолошки на ленти времена неке значајне историјске догађаје и личности; наведе неке од појединости везаних за свакодневни живот људи у прошлости;	Уме да прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; описује начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација;	Сарађује са другима у групи на заједничким активностима; проналази и одабира потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); поређи начин живота у прошлости са садашњошћу;	Представља ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом, постером, помоћу породичног стабла...); уочава остатке прошлости у садашњости, односно у свакодневном животу (назив улица, споменици, храна и сл.) користи до сада усвојене временске одреднице (годину, деценију, век) приликом описивања догађаја из прошлости.

7.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА		РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
КОМПОЗИЦИЈА	- поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; - изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; - користи амбалажу и предмете за једнократну	користе: традиционалне технике које нису користили у претходним разредима.; материјали за рециклажу.; избегавају производе у амбалажи која се тешко разграђује и рециклира. -развијање креативних идеја, организацију композицију и истраживање изражајних могућности материјала и техника.	-односа према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; -односа према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже;

	употребу у стваралачком раду; • примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; • користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; • тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; • разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; • учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.		-односа према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; уважава туђу културу, радове, -разумевања (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; визуелне информације...) -повезивања (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, ...); -организације композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); -вербално изражавање (учитиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); -употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју;
СПОРАЗУМЕВАЊЕ		Важно је да ученици разумеју да се сликом могу саопштити различите информације, исто као и текстом. Наставник у току године поставља разноврсне захтеве.	
НАСЛЕЂЕ		- прављење плаката или дигиталне збирке фотографија најлепших предела у земљи и најзначајнијих споменика	
СЦЕНА		тимска израда сцене ,костима маски, ефеката за сцену	

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5

КОМПОЗИЦИЈА	Препознаје основне материјале и технике и користи их у ликовном изражавању	Зна да именује основне технике и материјале и користи их у ликовном изражавању	Успешно увиђа разлику између техника ; користи технике и материјале	Веома успешно се изражава техникама; изражава своје идеје и осећања овим техникама са лакоћом
СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Препознаје сликарске материјале и технике и користи их у ликовном изражавању	Зна сликарске материјале и технике и користи их у ликовном изражавању	Успешно разликује различите сликарске материјале и технике , њихове карактеристике; усвојио је вештину њиховог коришћења.	Веома успешно се изражава различитим сликарски. Техникама-изражава се креативно у свим лик.техникама
НАСЛЕЂЕ	Препознаје основне облике у тродимензионалном простору у односу на раван	Зна основне облике у тродимензионалном простору у односу на раван	Закључује и организује облике из природе и апстрактне облике у односу на раван и у простору.	Самостално, креативно предлаже и даје идеје у изради маски и сцене, успешно израђује маске и реквизите ; успешно се изражава покретом на сцени.
СЦЕНА	Препознаје карактеристике појединих амбијената; учествује у изради маски и сцене.	Уочава карактеристике појединих амбијената; учествује у изради маски и сцене	Успешно уочава различите амбијенте и користи их у изради маски , костима и позоришне сцене.	Самостално, креативно предлаже и даје идеје у изради маски и сцене, успешно израђује маске и реквизите ; успешно се изражава покретом на сцени.

7.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА			РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Ученик ће бити у стању да: • опише своја осећања у вези са слушањем музике;	Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Композиције које се слушају својим трајањем и садржајем треба да одговарају опажајним могућностима ученика. Композиција	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина, па функционални задаци имају приоритет. Смер наставе је

Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.	• препознаје народну и уметничку музику; • опише улогу музике у медијима; • разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; • самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације:	се први пут увек слуша у целини (демонстративно слушање), са унапред постављеним задатком за слушање музике – уочавање извођачког медија: инструментално или вокално (соло, групно) или оркестарско музицирање. Свако следеће слушање (три до четири пута) је фрагментарно, у оквиру кога се издвајају упечатљиве целине и анализирају носећи елементи музичког дела – у случају литерарног садржаја (текстуална анализа), понављања, мелодија, темпо, ритам (аналитичко слушање). Повезујући постепено елементе музичког дела са карактером самог дела, ученик се развија у смеру активног слушања музике, а квалитетном комуникацијом између наставника и ученика долази до постепеног утицаја на развој естетске осетљивости, музичког укуса и интересовања и припремају се услови за развијање естетског процењивања. Ученичка знања из различитих области треба повезати и ставити у функцију разумевања слушаног дела.	такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на децјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације.	Ученик ће бити у стању да: • опише своја осећања у вези са слушањем музике; • препознаје народну и уметничку музику; • опише улогу музике у медијима; • разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; • самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: • учествује у школским приредбама и манифестацијама.	Сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика. Извођењем музике активира се велики број когнитивних радњи, развија се дугорочно памћење и fine моторичке радње. Посебна пажња усмерена је на тактирање. Тактирање двочетвртинског такта треба да проистекне из имитирања покрета доле-горе, трочетвртинског доле-десно-горе (ако се тактира десном руком) итд. Нагласити ученицима да покрети не смеју бити прешироки и да се рука не диже изнад главе и сл. Певање У раду са ученицима, наставник треба да обрати пажњу на став тела, правилно дисање и мимику лица. Треба инсистирати на интонативној и ритмичкој усклађености, добром фразирању и одговарајућој динамици. Важно је увек обратити пажњу на дикцију и разумевање садржаја.	

Свирање инструменталних аранжмана на деџим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante.Moderato.Allegro). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму цел-це2. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секунда волта.	- повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; - уочи контраст и понављање у музичком делу; - пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; - примени изражајне музичке елементе; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - коментарише своје и туђе извођење музике; - самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: - учествује у школским приредбама и манифестацијама.		
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту).	- осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; - осмисли музички одговор на музичко питање; - осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; - изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; - самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: - учествује у школским приредбама и манифестацијама.	Дечје музичко стваралаштво подстиче музичку машту, утиче на развој стваралачког мишљења, продубљује интересовања и тако доприноси квалитетнијем остваривању позитивних исхода наставе. Стваралаштво може бити заступљено кроз: - осмишљавање једноставне кореографије; - израду деџим ритмичких инструмената од различитих материјала; - стварање једноставне ритмичке и мелодијске пратње; - музичке импровизације; - музичка питања и одговоре; - музичку допуњалку; - компоновање мелодије на задати текст;	

Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.		• одабир познатог музичког садржаја у односу на литерарни. Сви видови музичког стваралаштва реализују се искључиво по слуху, без записивања. Пројектна настава се остварује реализацијом пројекта и тимским радом ученика. Тема пројекта се састоји од подтема које ученици могу да реализују у тиму, тандему или појединачно.	
---	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Пажљиво слуша композицију и исказује своја осећања у вези са слушаним делом;	Пажљиво слуша композицију и исказује своја осећања у вези са слушаним делом; препознаје народну и уметничку музику; разликује неке инструменте по боји звука;	Поштује договорена правила понашања при слушању музике; описује своја расположења и осећања у вези са слушањем музике; препознаје народну и уметничку музику; разликује инструменте по боји звука;	Поштује договорена правила понашања при слушању музике; описује своја расположења и осећања у вези са слушањем музике; препознаје народну и уметничку музику; разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; описује улогу музике у медијима;
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Пева песме по слуху; тактира у 2/4 такту; разликује ноте и паузе по трајању; свира једноставне и краће песме из нотног текста на металофону; поштује договорена правила понашања при извођењу музике	Пева песме различитог садржаја по слуху; тактира у 2/4 и 3/4 такту; разликује ноте и паузе по трајању; свира краће песме из нотног текста на металофону; поштује договорена правила понашања при извођењу музике	Поштује договорена правила понашања при извођењу музике; пева песме различитог садржаја и карактера по слуху; тактира у 3/4 и 4/4 такту; разликује ноте и паузе по трајању и ноте по висини; свира песме из нотног текста на металофону; уочава темпо и динамику композиције;	Поштује договорена правила понашања при извођењу музике; Пева песме различитог садржаја и карактера по слуху; тактира у 3/4 и 4/4 такту, изговара ноте солмизацијом; разликује ноте и паузе по трајању и ноте по висини; свира и пева песме из нотног текста; уочава темпо и динамику композиције;
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Изводи покрете уз музику; решава музичку допуњалку везану за 2/4 такт; илуструје слушану песму;	Изводи покрете уз музику; решава музичку допуњалку везану за 2/4 и 3/4 такт; илуструје слушану песму; изводи једноставну ритмичку пратњу;	Креира покрете уз музику; решава музичке допуњалке; одговара на музичка питања; изводи једноставне ритмичке и мелодијске пратње;	Креира покрете уз музику коју ученици изводе; решава музичке допуњалке; поставља музичка питања и даје одговоре; изводи једноставне ритмичке и мелодијске пратње; креира мелодије на одабрани текст.

7.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:		РАЗРЕД:	
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ		ЧЕТВРТИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
1.ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	• правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; • комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; • одржава равнотежу у различитим кретањима;	1. Развој снаге - без и са реквизитима, - на справама и уз помоћ справа. 2. Развој покретљивости - без и са реквизитима, - уз коришћење справа. 3. Развој издржљивости - трчање, - елементарне игре, - вежбање уз музику, - плес. 4. Развој координације - извођење координационих вежби у различитом ритму и променљивим условима. 5. Развој брзине - једноставне и сложене кретне структуре изводити максималним интензитетом из различитих почетних положаја, изазване различитим чулним надражајима (старт из различитих положаја, итд.), - штафетне игре, - извођење вежби максималном брзином.	• Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: - вежбање у адекватној спортској опреми; - активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; - вежбање и играње у слободно време
2. МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	• општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); • правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; • комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;	Ходање кратким корацима, дугим корацима, у различитом ритму, ходање са опружањем стајне ноге, ходање са реквизитом, ходање са променом правца и смера, ходање комбиновано са различитим покретима (покрети руку, ногу, тупа), ходање преко ниских препрека, елементарне игра са ходањем.	Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама.

3. СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	• одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; • самостално коригује неправилно држање; • правилно држи тело;	Трчање уз правилно постављање стопала и правилан рад руку, са подизањем колена, трчање преко препрека, трчање са променом ритма, трчање са променом правца и смера, брзо трчање 30 м са стартом из различитих почетних положаја, елементарне игре са трчањем. 2. Скакања и прескакања Поскоци у месту: суножним одскоком и суножним доскоком са опружањем тела, лево-десно, напред-назад, у доскок разножно и поново суножно; са вијачом (са међупоскоком и без међупоскока); једноножним одскоком и доскоком на једну ногу, саопружањем тела, лево-десно, напред-назад. Скок суножним одскоком пруженим телом са окретом за 90° и суножним доскоком. Суножно наскок на повишену површину (до висине шведске клупе), на наслане струњаче или горњу површину шведског сандука. Скок удаљ из места, уз правилан замах рукама, амортизацију и завршни положај Скакање преко вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Школица, игра "ластиша" и др. Комбинације скокова: - скокови са ноге на ногу, - скок са једне ноге и доскок на исту, - скокови одразом са једне ноге и доскок на обе ноге, - скокови преко ниже препреке. 3. Бацања и хватања Бацање лоптице (левом и десном руком) из места и удаљ и у циљ (оквир од шведског сандука, обележени циљ на зиду, квадрати од вијача на рукометном голу...). Вежбе поновити у ходању и лаганом трчању. Бацање лопте увис и после њеног одбијања од тла хватање обе руке: уз цео окрет, после плеска рукама, затварања очију, чучња, седа...; закотрљати лопту по тлу и хватањем је подићи обе руке 4. Пузења, вишења, упори и пењања Реализују се кроз основне и проширене садржаје. 5. Вежбе на тлу	• Индивидуални напредак ученика
---------------------------------------	---	---	---

		Реализују се кроз основне и проширене садржаје. 6. Вежбе равнотеже 7. Плес и ритмика 8. Вежбе са реквизитима 9. Полигони	
4. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	• одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; • поштује и примени правила игре; • навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; • прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – поштује правила понашања на вежбалиштима; - уредно одлаже вежбања; - прати промене у сопственој тежини и висини; - сагледа резултате физичких способности; - препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - увиди значај правилне исхране за вежбање; - повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета и кретања; - користи научена вежбања у рекреацији породице; - правилно реагује у случају повреде у школи; - поштује мере безбедности током вежбања; - вреднује сопственостићу у вежбању;	Основни термини у вежбању Вежбамо безбедно Чувам своје и туђе ствари Правила елементарних игара Некад изгубим, а некада победим Навијам пристојно Здравствено васпитање: Моје здравље и вежбање Мишићи зглобови и кости Телесни развој Лична хигијена Хигијена простора за вежбање "Шарени - разноврсни оброк" правилна исхрана Значај воде за организам и вежбање	

	- учествује у предлагању садржаја и начина рада.своје ствари пре и након		
--	--	--	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Ради једноставније вежбе на тлу уз помоћ (колут напред и назад) учествује у одељењским такмичењима уз надзор.	Изводи вежбе на тлу (упор чучећи и лежећи, колут напред и назад), учествује у одељењским такмичењима.	Успешно изводи вежбе на тлу (упор чучећи и лежећи, колут напред и назад), учествује у одељењским такмичењима.	Веома успешно изводи све вежбе на тлу(упор чучећи и лежећи, два повезана колута напред, колут напред из различитих позиција, колут назад из чучња у чучањ). Спретно учествује у полигонским играма и одељењским такмичењима.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ; СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Хода и трчи на различите начине, изводи скокове, покушава да прескаче вијачу, учествује у елементарним играма уз надзор.	Хода и трчи са променом правца и брзине, изводи скокове, прескаче препреке, вијачу, учествује у елементарним играма.	Успешно хода и трчи са променом правца и брзине, изводи скокове, прескаче препреке, вијачу, учествује у елементарним играма.	Спретно и вешто трчи са променом правца, брзине, прескаче препреке, изводи скокове из различитих стартних позиција прескаче вијачу, активно учествује у елементарним играма.
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Препознаје потребу за правилним ритмом рада и одмора,правилном исхраном и личном хигијеном.	Зна правила здраве исхране,личне и хигијене здравља као и правилан ритам рада и одмора и делимично их примењује.	Потпуно зна начела здраве исхране, личне хигијене, хигијене здравља и поштује смењивање рада и одмора.	Примењује начела здраве исхране, личне хигијене, хигијене здравља и поштује смењивање рада и одмора.

7.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ДИГИТАЛНИ СВЕТ		РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритаМСког начина размишљања.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ДИГИТАЛНО ДРУШТВО Селектовање и основно форматирање текста (величина и боја слова, подебљавање, искошавање и подвлачење текста). Селектовање, копирање/исецање и лепљење текста. Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у односу на текст. Креирање и уређивање текстова за познату публику. Пројектни задатак који подразумева: – претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге); – израду или прилагођавање графике у складу са темом;	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – промени величину и боју текста, подебља га, искоси и подвуче у програму за обраду текста; – исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; – уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; – активно учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима	Наставник нове технике форматирања текста представља ученицима кроз одговарајући контекст, користећи примере из ученицима блиских (дигиталних) уџбеника. Подебљан текст: Наставник проналази лекције у уџбеницима које садрже подебљан текст. У контексту приказаног дела уџбеника иницира разговор о речима које су подебљане. Заједнички долазе до закључка да су у питању кључне речи које означавају главне појмове у датом тексту. Наставник демонстрира технику подебљавања текста, након чега даје налог ученицима да отворе раније припремљен документ који садржи кратак текст о ученицима познатој теми. Задатак за ученике је да подебљају кључне речи у тексту. На крају активности ученици треба да кажу које речи су подебљали и аргументују своју одлуку да баш те речи означе као важне. Завршна активност треба да створи услове за хеуристички разговор. Искошен текст: Наставник представља ученицима текст који садржи делове исписане у курзиву. Препушта ученицима да закључе када се користи овакав стил текста. Демонстрира технику искошавања текста. Налаже ученицима да отворе раније припремљен документ који садржи дијалог ликова наводећи да текст који	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. - самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе

– креирање текстуалног документа који садржи слике.	и информације које су пронађене на интернету;	представља управни говор треба да буде наглашен искошеним текстом. Подвучен текст: Ученици добијају налог да отворе документ у коме се налазе реченице у којима је потребно да одреде главне реченичне чланове (субјекат, предикат) користећи познату нотификацију – субјекат се подвлачи једном, а предикат са две црте. Наставник демонстрира технику подвлачења текста представљајући различите линије којима је могуће подвући текст. Обојен текст: Наставник демонстрира како се тексту мења боја. Ученици добијају налог да отворе документ у коме је потребно идентификовати врсте речи бојећи их одређеном бојом (именице – црвеном, глаголи – зеленом, итд.). Уколико остане времена, наставник може да укључи захтеве којим проверава да ли су ученици овладали свим раније представљеним техникама форматирања текста. Слика у тексту: Наставник разговара са ученицима о текстовима које срећу у уџбеницима, новинама, часописима. Заједно долазе до закључка да у приказаним примерима слике представљају значајан елемент којим се доприноси разумевању текста. Наставник демонстриран уметање раније припремљене слике у текстуални документ. Показује ученицима како се одређује положај слике у односу на текст (поравнато са текстом или са преламањем текста: квадратно, збијено, кроз, врх и дно, иза текста, испред текста). Ученици провежбавају приказане технике у датотеци коју је наставник за њих припремио и чувају текст у који су уметнули одговарајуће слике. Пројектни задатак од ученика захтева бројне активности, међу којима су: самостално проналажење информација; способност	продубљивању њиховог разумевања конкретних концепата. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.
--	--	--	--

		решавања проблема; самостално учење; рад у групи, сарадњу; критички однос према властитом и туђем раду; доношење одлука; аргументовање; усвајање другачијих, нових начина рада; планирање; поштовање рокова и преузимање одговорности. Циљ рада на пројектним задацима је да ученици у пару или мањој (хетерогеној) групи креирају дигитални текстуални документ у коме ће на технички и језички адекватан начин приказати податке о одређеној теми до којих су дошли на основу претраге на интернету. Пожељно је да избор тема пројектних задатака буде такав да рад на њима у што већој мери представља уједно и ситуацију за учење о некој теми из другог предмета. Наставник осмишљава бар пет различитих тема пројектних задатака које су повезане са градивом које ученици уче, а које су погодне за додатно истраживање и продубљивање знања. Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. Бројни су начини да се то постигне (представе, изложбе, кратки филм, текст у новинама, наступ на локалној телевизији, представљање за родитеље...), али у овом случају циљна група су ученици млађих разреда школе.	
БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА Припрема и организација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно	– активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета;	Ученици настављају пројектни приступ настави и учењу припремајући и организујући школски догађај за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета. Радећи у мањим (хетерогеним) групама, ученици креирају текстуалне документе који	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. - самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и

понашање приликом коришћења интернета.	– сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности из свог задужења;	садрже слике примењујући научене технике рада са текстом и сликама. Почетак рада представља презентовање пројектне идеје – шта ће садржати документ који припремају и на који начин ће он допринети безбедности деце на интернету. По потреби, наставник благо усмерава ученике и пружа тражену помоћ. По завршетку рада на изради докумената, ученици у сарадњи са наставником организују сусрет са млађим ђацима на коме им представљају резултате свог рада. Наставник обезбеђује да се материјали које су ученици креирали и представили нађу на школском веб-сајту. Постављени материјали треба да буду слободни за преузимање и коришћење.	саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта. – Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили.
АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА Променљиве. Израда програма који садрже гранање, понављање и променљиве.	– утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгорита који садржи понављање и гранање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање;	Наставник омогућава ученицима да у специфичним окружењима за блоковско програмирање (попут code.org или perlja.org) решавају једноставне проблеме чије решавање захтева понављање (програмске циклусе) и гранање. Без формалног увођења појма <i>променљива</i> и без инсистирања на дефиницијама, наставник представља	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. - самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика;

	- креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; – примени блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику; – предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок <i>Питај и чекај</i> и блок <i>Одговор</i>) у датом једноставном програму; – креира програм у коме остварује интеракцију са корисником, користећи променљиве, уз помоћ наставника.	ученицима једноставне програме који садрже променљиве. На самом почетку то треба да буду линијски програми који садрже блок <i>Питај и чекај</i> и блок <i>Одговор</i>, такви да је, на основу интеракције са програмом ученицима лако да предвиде садржај променљиве <i>Одговор</i>. Следећи корак треба да буде представљање програма који садрже променљиву и понављање (програмски циклус). У наредном кораку наставник треба да представи програме који садрже гранање које зависи од интеракције са корисником (нпр. програм који захтева унос одговора на питање на основу кога ће вратити или поруку <i>Твој одговор је тачан</i> или поруку <i>Твој одговор није тачан</i>).	– вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – отворена питања: знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта.
--	---	---	---

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
1. Дигитално друштво	-уз већу помоћ наставника може да мења величину и боју текста, подебљава га, искоси и подвуче у програму за обраду текста ; -уз већу помоћ наставника може да исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; – уз већу помоћ наставника може да уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; -уз подршку и помоћ наставника учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету;	- уз помоћ наставника мења величину и боју текста, подебљава га, искоси и подвуче у програму за обраду текста ; -уз помоћ наставника може да исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; – уз помоћ наставника може да уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; -уз подршку и помоћ наставника учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету;	- мења величину и боју текста, подебљава га, искоси и подвуче у програму за обраду текста ; - може да исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; -може да уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; - учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету;	-самостално мења величину и боју текста, подебљава га, искоси и подвуче у програму за обраду текста ; -самостално може да исече, копира и налепи исечени/копирани текст на одговарајуће место у програму за обраду текста; -самостално и креативно може да уметне слику у текст, дода јој оквир и позиционира је на жељени начин у односу на текст у програму за обраду текста; -активно учествује у наставном пројекту чији продукт представља граматички коректан текстуални документ намењен познатој публици који садржи слике са текстуалним објашњењима и информације које су пронађене на интернету;
2. Безбедно коришћење	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

дигиталних уређаја	-уз подршку наставника учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; -уз помоћ наставника разликује безбедно од небезбедног коришћења дигиталних уређаја уређаја у свакодневном животу;	-учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; - разликује безбедно од небезбедног коришћења дигиталних уређаја уређаја у свакодневном животу;	-активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; -показује разумевање безбедног коришћења дигиталних уређаја у свакодневном животу;	-активно учествује у наставном пројекту којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета; - примењује безбедно коришћење дигиталних уређаја у свакодневном животу;
3. Алгоритамски начин размишљања	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	-уз велику помоћ наставника може да утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма и да уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање; -уз велику помоћ наставника може да креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање;	-уз помоћ наставника може да утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма и да уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање; -уз помоћ наставника може да креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање;	-може да утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма и да уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање; - креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; -примењује блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику;	– веома успешно може да утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма и да уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму који садржи понављање и гранање; - самостално креира програм у визуелном програмском језику на основу датог једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; - самостално примењује блокове аритметичких оператора при креирању програма у визуелном програмском језику;

			- може да предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок Питај и чекај и блок Одговор) у датом једноставном програму;	-веома успешно може да предвиди садржај променљиве на основу интеракције корисника са програмом (нпр. блок Питај и чекај и блок Одговор) у датом једноставном програму;
--	--	--	--	---

7.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

7.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ			РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i> Право на здраву животну средину Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива	- разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; - се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; - образложи важност	Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права,	Самосталност у раду,учешће у тимском раду,кооперативност,ангажованост на часу и испуњавању договорених обавеза, задовољство на часу, приказана самоиницијативност,презентовање,заступање сопствених идеја и ставова. Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања који су и ученицима познати: - на основу редовности у похађању наставе; - заинтересованости и активности у процесу наставе; - разговор и праћење ученика;

– право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.	информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; • аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура;	одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање,	Наставник примењује специфичне задатке – активности – материјале на основу ИОП-а и плана индивидуализације. Ученицима којима је потребна додатна подршка учествују у заједничким активностима којима се подстиче њихов напредак и интеракција са другим ученицима.
---	--	--	---

		инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.	
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.	• наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; • образложи значај подршке избеглицима и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; • наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; • дискутује о томе како непознавање других култура	Ученици ће се бавити појмовима <i>култура, традиција,</i> <i>мултикултуралност</i> и <i>ин-</i> <i>теркултуралност</i>, који као и екологија, имају глобалну димензију. Иако постоје бројне дефиниције појма <i>култура</i>, за потребе овог програма довољно је да ученици схвате да се он односи на целокупно материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице. Поред културе народа који је већински у једној заједници, она обухвата и културне утицаје других народа који су ту живели или сада живе. Културу и традицију чине језик, књижевност, музика, фолклор, празници и бројни обичаји из свакодневног живота, што је ученицима већ познато на основу искуства стеченог на часови- ма различитих предмета и кроз ваннаставне активности. Културу треба довести у везу и са питањем идентитета, такође коришћењем различитих примера.	

	утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације;		
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња Потрошачко друштво Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. Притисак произвођача – нови модели новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.	• препознаје примере прекомерне потрошње; • препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; • критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; • процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; • испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; - учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.	Трећа област овог програма има за циљ да приближи ученицима још један глобални процес који се огледа у подстицању културе прекомерне потрошње у развијеним земљама, иако у свету још увек постоје људи који немају основне услове за живот (пија- ћа вода, довољно хране). Ова област се лако повезује са садржајем и активностима из програма Грађанског васпитања за четврти разред који се односе на солидарност. Уколико се програм остварује у групи која је хетерогена по томе колике су могућности ученика у потрошњи (што је и најчешћи случај), треба бити посебно пажљив у избору активности и примера, како се неки ученици не би осећали непријатно. Постоје бројни начини на које се могу представити основне карактеристике прекомерне потрошње и њена веза са повећањем загађења животне средине. Рад на овим садржајима погодан је за јачање медијске писмености ученика и њихово оспособљавање да критички разматрају различите рекламне поруке које подстичу	

		прекомерну потрошњу (често на кесицама играчака про- извођач наводи <i>сакупи све, направи колекцију</i> и сл.), или на који начин се деца у њима приказују (какву функцију имају).	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.	- учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.	Четврта област, као и у претходним програмима, тиче се грађанског активизма и то у области екологије. Од ученика се очекује да планирају и спроведу малу еколошку акцију користећи искуства која су стекли у акцијама из претходна три разреда. Наставник треба да буде помоћ и подршка ученицима да што самосталније прођу кроз неопходне кораке у акцији. Може се направити веза са акцијама које спровode друге групе, како у оквиру овог изборног програма, тако и у оквиру обавезног предмета Природа и друштво, који има комплементаран концепт и садржаје.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	ЗАДОВОЉАВА	ДОБАР	ИСТИЧЕ СЕ
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи	- У довољној мери наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о деčјим правима;	- У великој мери наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о деčјим правима;	- У потпуности наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о деčјим правима;
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција	-У довољној мери образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -у препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;	-У великој мери образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима	-У потпуности и врло активно образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; -препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; -се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња	- У довољној мери наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи;	- У великој мери наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи;	- У потпуности наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; -даје предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; -представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; -наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; - ради самостално, без помоћи наставника и уз висок степен активности и ангажованости.
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција	- У довољној мери износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;	- У великој мери износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;	- У потпуности износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;

	- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једностава начин вреднује изведену акцију. - делимичан степен активности и ангажовања.	- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једноставан начин вреднује изведену акцију. - ради уз минималну помоћ наставника.	- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; -на једноставан начин вреднује изведену акцију.- ради самостално, без помоћи наставника и уз висок степен активности и ангажовања.
--	---	--	--

7.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА		РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ	
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
I – УВОД 1. Дружимо са Богом и светима - уводни час II - ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР Заједница је основ живота Црква је наш избор Црква је заједница са Светом Тројицом Црква је циљ стварања света Свет изван заједнице са Богом Свет у заједници са Богом III - ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ Христос позива Апостоле	- уочити важност постојања заједнице - уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; - уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; - знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; - знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква;	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ настојање да се учење и искуство Цркве и лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.	Праћење и вредновање усвојеног програмског садржаја верске наставе одвијаће се у следећим оквирима: - кроз разговоре на задату тему након представљања садржаја; -кроз игру; -кроз креативан рад. Нарочити акценат треба ставити на подстицање ученика да се

Вера основ заједнице Апостоли позивају свет Човек само срцем јасно види Христос нас зове Божић IV - ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЛИМА Светитељи - сведоци љубави Божје Свети Сава - путеводитељ у живот вечни Успињање ка Христу (опис н.ј - прича о Закхеју) Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом Литургијско путовање заједнице свих светих V - ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА На путу светости Усавршавању нема краја Пут ка вечности Хришћанске врлине Хришћанске врлине Врлинослов - свети нас уче VI - СА НАМА ЈЕ БОГ Васкрсење и Педесетница Црква је икона Царства Божијег Црквена уметност - одсјај Царства Божијег	• учити да изван Цркве свет не може постојати вечно. • бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве • бити подстакнут да препознаје живот као дар Божји; • бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар. • учити да нас Христос позива у лични однос - заједницу љубави; • увидети да су апостоли људи који су слични нама; • учити да је вера основ заједнице са Богом; • увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; • разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); • Усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“ • бити подстакнут да доживети Христа као Личност кој а нам иде у сусрет. • поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи;	<u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (35 часова) • практична настава (1 час) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.	оно што је тема, будући да сеодноси на садржај хришћанског живота, делатно и примени.
---	--	--	--

	• увидети да су сви позвани да буду светителји; • уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; • знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; • уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; • знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; • препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо. • бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; • бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину. • увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; • уочити да је грех наш погрешан избор; • увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; • увидети да без врлина нема љубави; • уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима;	• Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава • Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. • Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова;	
--	---	---	--

	• упознати најважније хришћанске врлине; • увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; • увидети да се и врлине усавршавају. • бити подстакнут да следује светитељима Божјим; • бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине. • уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; • упознати садржај молитве «Царе небески»; • увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље. • код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; • бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; • бити подстакнут да и наредне године похађа часове • уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртога разреда основне школе.	Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод - 1 Црква је наш избор - 7 Христос нас све зове - 7 Диван је Бог у светима својима – 7 Значај врлинског живота - 7 Са нама је Бог- 4 Евалуација - 1+2	
--	--	---	--

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
НАСТАВНА ТЕМА	Задовољава	добар	истиче се
УВОД	влада основним појмовима из претходних разреда;	разуме значај Верске наставе и заинтересован је за даље учење;	своју заинтересованост за Верску наставу покаже на креативан начин и самостално истражује и поставља питања.
ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР	разуме да је човек биће створено за заједницу, као и да је Црква заједница Бога и људи;	разуме да је наш живот у Цркви заснован на слободи која нам је дата; разуме да је Црква заједница Бога, човека и природа, која је за вечност;	уочава да за хришћане припадност заједници Цркве осмишљава и сваку другу заједницу којој човек припада. Разуме да је живот Божији дар;
ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	уочи да нас Христос стално позива у заједницу љубави са Богом;	разуме да су апостоли људи слични нама који су прихватили Божији позив; да разуме да је вера основ заједнице са Богом;	разуме да је Христов долазак у овај свет Тајна која се срцем поима и прима; да разуме да је Бог најпре кренуо у сусрет човеку, да би човек могао да досегне до Бога.
ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА	разуме ко су светитељи и зашто желимо да сазнамо више о начину живота који су они имали;	спреман је да учи из примера везаних за животе светитеља. Разуме значај дела светог Саве за све нас;	разуме да је за остварење заједнице са Богом потребна искрена жеља, као и да ту заједницу остварујемо у Литургији.
ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА	разуме да је грех промашај циља ради кога смо створени, а да су врлине начин за сусрет са Богом и људима;	разуме шта је самољубље као и то да се врлина и љубав блиско преплићу;	разуме да врлине нису оно што нам је дато, већ се задобијају у подвигу наше љубави према Богу, ближњима и природи;
СА НАМА ЈЕ БОГ	разуме да Бога сусрећемо у Литургији, али и да је Бог са нама кад год смо у заједници љубави према ближњима;	разуме значај празника Вазнесења и Педестнице: они сведоче да Христос није напустио овај свет;	разуме на који начин православна иконографија представља празнике везане за Христов боравак на зељи и Његово спасење света.

је учио/учила и где та знања може применити.	СЦЕНА	Посете изложбама познатих и младих уметника у Културном центру Рибница, сталној поставци Народног музеја и изложбама у складу са Програмом Народног музеја у Краљеву. Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије. Посета позоришту Краљева , упознавање са сценским простором.	Светлина или валер је количина светлости у једној боји. Ученици могу да експериментирају додајући једној боји другу боју/боје да би је посветлили или потамнели. На ово објашњење може да се надовеже и објашњење бачене и сопствене сенке, затим, прича о односу светло-тамно на слици и принципу компоновања, контраст. У овом разреду се објашњава само контраст светлог и тамног. Великим контрастом постиже се драматичност. Ученици могу то једноставно да испробају. Уколико се учioniца замрачи и батеријском лампом одоздо осветли лице ученика који прича неки измишљени догађај прича ће бити далеко интересантнија него када се прича под равномерним осветљењем. Ученици који користе рачунар и мобилне телефоне могу да подешавају контраст у апликацијама за обраду слике и да пореде ефекте који се на тај начин добијају. Могуће је објаснити још неке принципе компоновања (доминанта, јединство), али не треба нудити потпуна објашњења на примерима из уметности, јер су превише сложена за овај узраст. За ученике је корисније делимично објаснити принципе компоновања на примерима из живота. Организација композиције се и даље учи постепено. Ученици могу прво да креирају једноставну композицију распоређујући на папиру (или у апликативном програму за цртање) правилне (или правилне и неправилне) облике према замишљеној линији – хоризонталној, вертикалној или дијагоналној (елементи се могу распоређивати и другачије, али није пожељно ширити садржаје). Затим се постепено задају сложенији задаци који омогућавају да ученик размишља и да сам планира распоред елемената којим би ефикасно изразио своју замисао.
---	--------------	---	---

			Напредним и заинтересованим ученицима/одељењу наставник може да понуди и друга објашњења. На пример, када посматрамо неки предео у даљини, видимо линију хоризонта која раздваја небо и земљу. Та линија је привид, али је ученици означавају на својим цртежима и сликама. Наставник може да говори о предњем и задњем плану (или предњем, средњем и задњем плану). Облици који се приказују у задњем плану су најмањи, јер их тако видимо у природи и окружењу. Даље објашњавање теоријских садржаја није пожељно, важније је да ученици развијају опажање. До краја разреда ученици треба да испробају традиционалне технике које нису користили у претходним разредима. И даље се користе материјали за рециклажу (материјал за рециклажу се не купује само да би се користио на часовима Ликовне културе). Ученицима је потребно указати на озбиљно загађење планете пластиком и упутити их да избегавају производе у амбалажи која се тешко разграђује и рециклира. Задаци обједињују активности ученика: развијање креативних идеја, организацију композиције и истраживање изражајних могућности материјала и техника. СПОРАЗУМЕВАЊЕ Предлози који се односе на хералдику и пиктограме остварују се на интегрисаним часовима предмета Ликовна култура и Природа и друштво. Ученицима је потребно кратко објаснити значење и порекло симбола на грбу Србије. Потребно је да науче да читају знаке упозорења (општа опасност, високи напон, отров, опасност од пожара, клизав терен, ломљиво...), забране (забрањено фотографисање, забрањен прилаз, забрањено коришћење мобилних телефона, забрањено увођење кућних љубимаца...) и обавештења (школа, излаз, место у превозу
--	--	--	---

			резервисано за инвалиде или труднице, стаза за бицикле, децје игралиште...). Предлози који се односе на споразумевање сликом (у најширем значењу) не везују се за теоријске садржаје, већ за изражавање (емоција, маште, позитивних порука, доживљаја...). Важно је да ученици разумеју да се сликом могу саопштити различите информације, исто као и текстом. Наставник у току године поставља разноврсне захтеве. На пример, може да тражи од ученика да прикажу у раду шта знају о свакодневном животу у Средњем веку, шта мисле о брзој храни, како доживљавају пролеће, како би себе представили вршњацима са другог континента.. Креирањем групне изложбе у Културном центру Рибница ученици усвајају знања и вештине уређивања изложбеног простора. НАСЛЕЂЕ Предлози који се односе на споменике природе и споменике културе у нашој земљи остварују се на интегрисаним часовима Ликовне културе и Природе и друштва. Ови часови могу да се допуне прављењем плаката или дигиталне збирке фотографија најлепших предела у земљи и најзначајнијих споменика. Уколико се прави дигитална збирка, ученици могу да претражују интернет на часу, према смерницама које даје наставник или код куће, у присуству одраслих. Такође, наставник може сам да учита фотографије са интернета и да заједно са ученицима направи ужи избор. Уметничка дела имају функцију илустровања појмова који се објашњавају, а користе се и као подстицај (мотивација) за стваралачки рад. Међутим, потребно је и да ученици сазнају нешто више о одабраним уметницима (када су живели, како су изгледали, по чему су познати, где се чувају њихова најпознатија дела...). Наставник прави избор уметника и уметничких дела
--	--	--	--

			руководећи се значајем уметника/дела и садржајем дела који одговара узрасту ученика. Посетама изложбама разних уметника , позоришту ученици примењују правила понашања у установама културе, упознају се са културним наслеђем свог народа. СЦЕНА Наставник једноставно објашњава појмове, иако објашњења неће бити потпуна. Сцена је простор где се одржавају представе, концерти, снимају филмови и ТВ програм (емисије, серије, рекламе, музички спотови...). Сценографија је дизајн сцене. Сценограф је уметник који смишља изглед сцене. Сцена може да се постави на отвореном или у затвореном простору (наставник може да разговара са ученицима о томе како се бирају локације, шта може да буде важно за постављање сцене на отвореном). Ученици треба да добију елементарне информације о фазама рада. Сценограф прво сарађује са режисером и упознаје се са делом које се изводи. Затим израђује нацрте за сцену и сарађује са дизајнером светла, костимографом, мултимедијалним уметницима, тимовима који израђују кулисе, реквизите, маске, перике, шминку... Најважније што ученици треба да сазнају је да се сценографија креира тимски, да је за рад неопходно знање о елементима композиције и компоновању, да често нема довољно средстава да се сцена обликује како је замишљено. Тада је неопходно да чланови тима/тимова испоље креативност и да обликују сцену користећи материјале који су им доступни, да заједно осмисле како ће направити неки елемент сцене или специјални ефекат. Специјални ефекти могу бити механички (на пример, вештачки дим, магла, снег...) и креирани дигиталном технологијом. Практични рад се планира као пројекат или радионица. Циљ учења је развијање креативних идеја и вештине сарадње.
--	--	--	--

			Посетом сценском простору позоришта у Краљеву уочавају се начини креирања сцене и костима.
--	--	--	--

7.10.2 РУКА У ТЕСТУ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: РУКА У ТЕСТУ			РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
Циљ: развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање, радозналости и истраживачких способности и основних елемената логичког и критичког мишљења кроз изведене огледе.			
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
-препозна и опише најочљивије промене мешањем и добијањем нових боја ,њихово стапање ,комбинацију ,појаву боја у окружењу -препознаје и описује најочљивије карактеристике ваздуха,- критички анализира кроз посматрање, - уочава узрочно-последичне везе појава и процеса у окружењу; -да уочи да снага ваздуха може да покрене одређене предмете ,да можемо да осетимо и докажемо присуство ваздуха на раличите начине, кроз различите огледе. -препознаје и описује појаве настале огледом и упоређује их са појавама у природи; -препознаје и описује најочљивије природне појаве, кретање ветра, појаву кише, мерење температуре ваздуха, коришћење аналогних или дигиталних термометара -да уочи да лакша тела потону у води, да је густина течности битан фактор за тела и њихово пливање или потапање, да постоји разлика између густине течности, масе тела и њиховом међусобном односу.	БОЈЕ	промене настале мешањем добијање нових боја , њихово стапање , комбинација појава боја у окружењу	У оквиру предмета Рука у тесту - откривање света ученицима треба пружити прилику да: - промишљају и развијају интелектуалну активност и вештине у процесу упознавања и разумевања појава у природи; - задовоље своју радозналост на различите начине: посматрањем, истраживањем, кроз самосталну активност и добро осмишљен поступак, размишљањем, уношењем малих промена и проверавањем њихових ефеката. Овај приступ карактерише: - примена истраживачких метода у научном образовању; - партнерски однос наставник - ученик, који подразумева заједничко формулисање проблема и питања; - вођење акција од стране ученика и предвиђање њиховог исхода, тј. постављање хипотеза; - објашњавање и континуирано бележење својих запажања у експерименталну свеску. Описани приступ представља карактеристичне кораке научног метода а наставник води и усмерава ученике у раду. Он их охрабрује да постављају питања, истражују и дискутују. Циљеви и исходи овог предмета се постижу кроз непосредну истраживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршку наставника.
	ЕЛЕКТРИЦИТЕТ	појаве у природи појаве настале огледом упоређивање насталих појава са појавама у природи	
	МЕТЕРОЛОШКА СТАНИЦА	кретање ветра,појава кише ,мерење температуре ваздуха ,коришћење аналогних или дигиталних термометара	
	ПЛИВА,ТОНЕ ВАЗДУХ	густина течности тела и њихово пливање или потапање снага ваздуха	

-уочи да постоји веза између воде и ваздуха, као и да промена температуре доводи до различитих облика воде. Зна да је вода добар растварач и уме да објасни зашто је вода различитог укуса, када у експериментима користи различите супстанце	ВОДА	облик воде вода је добар растварач веза између воде и ваздуха	Наставник води и усмерава ученике у свим етапама "истраживачког" рада: приликом постављања питања и хипотеза, предлагања огледа, њиховог извођења и представљања резултата рада. Припрема наставника за овакве часове обухвата разматрање важних питања о теми часа, избору садржаја, активности, амбијенту за реализацију, коришћењем различитих извора информација (учбеници, популарна и стручна литература, Интернет...). Поред тога, на часове се могу позвати разни гости - стручњаци (наставници предмета природних наука, научници - истраживачи...) који могу пренети своја искуства деци и дати им упутства како да унапреде свој начин рада.
---	-------------	---	---

7.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ			РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ
ЦИЉ УЧЕЊА ПРЕДМЕТА: Оспособљавање ученика за активно упознавање стања животне средине и начина заштите, развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.			
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Животна средина - Сналажење у природи (повратак природи, стазе у природи, знаци оријентације и исхрана у природи). - Истраживање узрочно-последичних веза у животној средини (ваздух, вода, земљиште и бука). - Активно упознавање стања животне средине извођењем једноставних огледа у учионици. Природне појаве и промене у животној средини - Разноврсност живог света као услов за опстанак (биодиверзитет). - Нестајање врста	Уме да се оријентише у природи користећи знаке, путоказе, планове; Зна да препозна неке јестиве биљке у природи; Препознаје стање животне средине	Наставници сами креирају време, место извођења и број часова за одређене теме. Наведени садржаји имају за циљ подизање знања о заштити животне средине на виши ниво у односу на претходно стечено знање, а усмерени су на примену и практичну реализацију и ван школског простора, у непосредном окружењу - природи. Изборни наставни предмет Чувари природе пружа велике могућности за интеграцију и корелацију са другим наставним предметима, јер су му садржаји	-Формативно процењивање (процена постигнућа се користи за прилагођавање метода и садржаја и посебну подршку напредовању ученика)

(најчешће угрожене биљке и животиње). - Кружење материје и протицање енергије кроз односе исхране. - Природне појаве и промене у животној средини. Заштита животне средине - Активна заштита животне средине кроз организовање разних акција чувара природе ван учионице (штедња, рециклажа, озелењавање...). - Одговоран однос према животињама и биљкама. - Право на здраву животну средину, квалитет живота. - Одговоран однос према себи и животној средини у целини. - Критички и отворен став и сарадња са локалном средином, друштвом за заштиту животне средине, за заштиту животиња...	Познаје значај разноврсности живог света и негативан утицај човека на животну средину; Осмишљава и учествује у акцијама штедње, рециклаже и озелењавања	мултидисциплинарни (српски језик, математика, ликовна култура, музичка култура, природа и друштво) За остваривање циља и задатака ученици могу сами да трагају (стручна литература, популарне књиге, интернет, запажање у окружењу, приче које су чули) према сопственим интересовањима и могућностима. Циљеви и задаци овог предмета постижу се кроз непосредну истраживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршку наставника. -Амбијентало учење (прављење хранилица, појилица и кућица за птице, засађивање и гајење биљака, посета паркова, учествовање у локалним акцијама рециклирања) - Активна заштита животне средине кроз организовање разних акција чувара природе ван учионице (штедња, рециклажа, озелењавање...). -	
--	---	--	--

7.11 ДОДАТНА НАСТАВА

7.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
СРПСКИ ЈЕЗИК (Додатна настава)	Четврти	-изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста - повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)	– СРП.ОО1.Н.1.2 – СРП.ОО1.Н.2.2 – СРП.ОО1.Н.3.2 – СРП.ОО1.Н.1.3.	Књижевност -Дела из допунског избора за домаћу лектуру (Предвиђено је да се на часовима редовне наставе обраде три дела из допунског избора за домаћу лектуру (по избору учитеља), а остала дела на часовима додатне наставе. -Научно-популарни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу);

		-представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) -објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) -тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст	– СРП.ОО1.Н.2.3. – СРП.ОО1.Н.3.3. – СРП.ОО1.Н.1.4. – СРП.ОО1.Н.2.4. – СРП.ОО1.Н.3.4. – СРП.ОО1.Н.1.1. – СРП.ОО1.Н.2.1. – СРП.ОО1.Н.3.1. – СРП.ОО1.Н.1.5. – СРП.ОО1.Н.2.5. – СРП.ОО1.Н.3.5.	-Дела предвиђена пројектом „Читалићи“ -Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања знања из књижевности и усвајања појмова: шаљива народна песма, прича о животињама, особине народне епске песме, приповетка, роман за децу, персонификација, опис природе и ликова, приповедање у 1. и 3. лицу, сукоб драмских лица.
--	--	---	---	--

7.11.2 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
------------------	--------	--------	---------------------

МАТЕМАТИКА	ЧЕТВРТИ	Ученик је у стању да: • прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; • одреди месну вредност цифре; • изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; • састави израз, израчуна вредност бројевног изрази и примени својства рачунских операција; • реши једначине и неједначине и провери тачност решења; • реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; • процени вредност изрази са једном рачунском операцијом; • одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; $\frac{m}{n} \quad (m, n \leq 10);$ • упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким бројоцима или имениоцима; • сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; • запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; • сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; • чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; • формира низ на основу упутства; • реши задатак применом различитих начина представљања проблема;	БРОЈЕВИ Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0. $\frac{m}{n} \quad (m, n \leq 10).$ Разломци облика $\frac{m}{n}$ (m, n ≤ 10). Упоређивање разломака са једнаким бројоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.
		-именује елементе и опише особине квадра и коцке; - црта мреже и прави моделе квадра и коцке; -препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;	ГЕОМЕТРИЈА Квадар и коцка.

		- прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; - израчуна површину квадрата и правоугаоника; - израчуна површину и запремину квадра и коцке; - реши проблемске задатке у контексту мерења.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење површине (m ² , dm ² , cm ² , mm ² , km ² , ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m ³ , dm ³ , cm ³ , mm ³). Запремина квадра и коцке.
--	--	---	---

7.12 ДОПУНСКА НАСТАВА

7.12.1 СРПСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
Српски језик (Допунска настава)	Четврти	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине.	– СРП.ОО1.О.1.6. – СРП.ОО1.О.2.6. – СРП.ОО1.О.1.7. – СРП.ОО1.О.2.7 – СРП.ОО1.О.3.7.	Књижевност – Лирске и епске песме, приче, басне, бајке, роман и драмски текст; – Књижевни појмови: лирска песма, епска песма, народна бајка, роман

		- одреди основне реченичне чланове; - разликује врсту речи од службе речи у реченици; - поштује и примени основна правописна правила; - правилно пише сва три модела управног говора;	– СРП.ОО1.О.1.8. – СРП.ОО1.О.2.8. – СРП.ОО1.О.3.8.	Језик - Врсте речи (именице, придеви, глаголи, заменице, бројеви): - Управни говор и неуправни говор; - анализа реченице (служба и врсте речи) - Велико слово (вишечлани географски појмови, називи књига, листова, часописа...)
		- чита са разумевањем различите текстове; - чита текст поштујући интонацију реченице /стиха; - споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин;	– СРП.ОО1.О.1.1. – СРП.ОО1.О.2.1. – СРП.ОО1.О.3.1 – СРП.ОО1.О.1.2. – СРП.ОО1.О.2.2. – СРП.ОО1.О.3.2. – СРП.ОО1.О.1.3. – СРП.ОО1.О.2.3. – СРП.ОО1.О.3.3. – СРП.ОО1.О.1.4. – СРП.ОО1.О.2.4. – СРП.ОО1.О.3.4. – СРП.ОО1.О.1.5. – СРП.ОО1.О.2.5. – СРП.ОО1.О.3.5. – СРП.ОО1.О.3.6.	Језичка култура - учествовање у разговору - одговарање на питања и постављање питања - описивање замишљених и доживљених ситуација - Краћи и дужи текстови-причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писмено); - Описивање људи, животиња и природе (плански приступ)- усмено и писмено; - Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.

7.12.2 МАТЕМАТИКА

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД	ИСХОДИ	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ
МАТЕМАТИКА	ЧЕТВРТИ	Ученик је у стању да: • прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; • одреди месну вредност цифре; • изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; • реши једначине и неједначине и провери тачност решења; $\frac{m}{n}$ • прочита и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$); • сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; • сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале;	БРОЈЕВИ Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Једначине и неједначине у скупу N_0. $\frac{m}{n}$ Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$). Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Сабирање и одузимање децималних бројева.
		-именује елементе и опише особине квадра и коцке;	ГЕОМЕТРИЈА Квадар и коцка.
		- прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; - израчуна површину квадрата и правоугаоника; - израчуна површину и запремину квадра и коцке;	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење површине ($m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a$). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3). Запремина квадра и коцке.

7.12.3 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	РАЗРЕД:	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ РАСПОРЕЂЕНИ ПО НАСТАВНИМ ТЕМАМА	ИСХОДИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ
Енглески језик	Четврти	1. Hello 2. About me (Представљање себе и других, Давање основних информација о себи; Давање и тражење основних информација о другима)	○ ОСНОВНИ НИВО • разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих	• препознавање и именовање појмова са слика / картица • правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица • вежбе за развој писања • читање краћих текстова • reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста) • увежбавање основних граматичких елемената и правила • усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	Праћење активности, залагања и резултата рада
		1. People (Описивање бића, предмета, места и појава, Изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања)	• именује бића, предмете и места из непосредног окружења; • разуме једноставније описе бића, предмета и места; • разуме једноставније исказе којима се изражава припадање/ неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих	• препознавање и именовање појмова са слика / картица • правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица • вежбе за развој писања • читање краћих текстова • reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста)	Праћење активности, залагања и резултата рада

				- увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	
		1. Actions (Описивање догађаја и способности у садашњости)	разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста) - увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	Праћење активности, залагања и резултата рада
		1. Every day (Разумевање и исказивање једноставнијих упутстава, налога и упозорења, Описивање догађаја и способности у садашњости, Изражавање	- разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - разуме једноставније исказе за изражавање интересовања,	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста)	Праћење активности, залагања и резултата рада

		интересовања и допадања / недопадања)	допадања/недопадања и реагује на њих	- увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	
		1. Time (Исказивање времена, Описивање догађаја и способности у садашњости, Изражавање броја, количине и цена)	- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста) - увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	Праћење активности, залагања и резултата рада
		1. My town (Описивање бића, предмета, места и појава, Исказивање положаја у простору)	- именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставније описе бића, предмета и места; - разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста)	Праћење активности, залагања и резултата рада

				- увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	
		1. Food (Исказивање потреба, осета и осећања, Изражавање интересовања и допадања / недопадања)	- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста) - увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	Праћење активности, залагања и резултата рада
1.	2.	3. I can swim (Исказивање молбе, захвалности и извињења, Описивање догађаја и способности у садашњости)	- разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста)	Праћење активности, залагања и резултата рада

				- увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	
		1. The world around us (Исказивање потреба, осета и осећања, Изражавање броја и количине, Описивање бића, предмета, места и појава, Исказивање времена, Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности, Исказивање молбе, захвалности и извињења)	- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; - именује бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставније описе бића, предмета и места; - разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; - разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; - разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; - искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин	- препознавање и именовање појмова са слика / картица - правилан изговор гласова, речи, једноставних израза и краћих реченица - вежбе за развој писања - читање краћих текстова - reading comprehension (разумевање (краћег) писаног текста) - увежбавање основних граматичких елемената и правила - усмена комуникација у вези са познатим темама уз коришћење најједноставних језичких средстава	Праћење активности, залагања и резултата рада

САДРЖАЈ

1. УВОД	2
1.1 НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	3
1.2 ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	3
1.3 ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	3
1.4 ОПШТИ ПРИНЦИПИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	4
1.5 КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ	6
1.6 ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	6
1.7 ИСХОДИ	7
1.8 СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	8
1.9 ЛИЧНА КАРТА ШКОЛЕ	8
2. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	10
2.1 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	10
2.1.1 Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности ..	11
2.2 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	11
2.2.1 Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности ..	12
3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА И ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ ПО РАЗРЕДИМА СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	13
3.1 ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОРЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ	14
4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	15
4.1 СРПСКИ ЈЕЗИК	15
4.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	19
4.3 МАТЕМАТИКА	29

4.4 СВЕТ ОКО НАС.....	32
4.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	38
4.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	41
4.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТЕЊЕ	44
4.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ	48
4.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМ.....	51
4.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	51
4.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА.....	54
4.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	58
4.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА.....	58
4.10.2 НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	60
4.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	62
4.11 ДОПУНСКА НАСТАВА	64
4.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК.....	64
4.11.2 МАТЕМАТИКА.....	68
5. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	70
5.1 СРПСКИ ЈЕЗИК	70
5.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	80
5.3 МАТЕМАТИКА.....	108
5.4 СВЕТ ОКО НАС.....	123
5.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	134
5.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	141
5.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	144

5.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ	151
5.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМ.....	156
5.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	156
5.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА.....	160
5.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	166
5.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА.....	166
5.10.2 НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	172
5.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	173
5.11 ДОПУНСКА НАСТАВА	174
5.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК.....	174
5.11.2 МАТЕМАТИКА.....	176
6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	177
6.1 СРПСКИ ЈЕЗИК	177
6.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	189
6.3 МАТЕМАТИКА	205
6.4 ПРИРОДА И ДРУШТВО.....	211
6.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	226
6.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА	240
6.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	245
6.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ	251
6.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	257
6.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	257
6.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА.....	263

6.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	269
6.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА	269
6.10.2 РУКА У ТЕСТУ	279
6.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	280
6.11 ДОПУНСКА НАСТАВА	281
6.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК	281
6.11.2 МАТЕМАТИКА	282
6.11.3 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	283
6.12 ДОДАТНА НАСТАВА	286
6.12.1 МАТЕМАТИКА	286
7. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	288
7.1 СРПСКИ ЈЕЗИК	288
7.2 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	299
7.3 МАТЕМАТИКА	313
7.4 ПРИРОДА И ДРУШТВО	324
7.5 ЛИКОВНА КУЛТУРА	333
7.6 МУЗИЧКА КУЛТУРА	335
7.7 ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	340
7.8 ДИГИТАЛНИ СВЕТ	344
7.9 ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	351
7.9.1 ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	351
7.9.2 ВЕРСКА НАСТАВА	357
7.10 ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	362

7.10.1 ЛИКОВНО-КРЕАТИВНА РАДИОНИЦА.....	362
7.10.2 РУКА У ТЕСТУ	367
7.10.3 ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	368
7.11 ДОДАТНА НАСТАВА	369
7.11.1 СРПСКИ ЈЕЗИК.....	369
7.11.2 МАТЕМАТИКА.....	370
7.12 ДОПУНСКА НАСТАВА	372
7.12.1 СРПСКИ ЈЕЗИК.....	372
7.12.2 МАТЕМАТИКА.....	374
7.12.3 ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	375